

Latin-Script Transliteration
of the British Library Tatar Belarusian Kitab (OR 13020)

by
Shirin Akiner

©Shirin Akiner. All rights reserved. 2009

Contents

Introduction	3
Notes	3
Sources	5
Transliteration Key	6
Folio Guide	9
Transliterated Text	17

Introduction

This transliteration is a supplement to S. Akiner, *Religious Language of a Belarusian Kitab*, Harrassowitz, 2009. The aim here is to provide a working copy of the full Slav text of a Tatar manuscript in a form that makes it accessible to Belarusian and Polish researchers. Previous transliterations of Tatar manuscripts have presented selected extracts. They are a useful introduction to the field of Tatar literature, but inevitably, convey no more than a partial view of these works. The study of the religious writings of the Tatars is still at a fairly early stage, hence it is difficult to gain an overview of the genre. The British Library Kitab (BLK) includes various types of instructional, explanatory and edifying material relating to aspects of Islamic doctrine and practice. Overall, it is fairly typical of popular literature in other parts of the Muslim world. However, there are some interesting Christian and Judaic elements, which may reflect local traditions. Brief synopses of the main narrative texts are given in English in the Folio Guide below.

Notes

There is great variation in the graphic/orthographic forms that are used in BLK. This is discussed in detail in PART 3 of the accompanying study of the *Religious Language of the Belarusian Tatars*. Here, for ease of comprehension, a simplified system of transliteration has been used. Moreover, to avoid problems of incompatibility of computer programmes some letters are represented differently (see Transliteration Key below). As a general principle, only phonemic differences in Belarusian (BR) or Polish (P) are shown. Main features are as follows:

1. Representation of Arabic letters ذ and ز: in the Slav text only *z* is used, since both letters represent palatalised *z*; in Ottoman (Arabic, Persian) words the distinction is etymologically important, so the letters are differentiated by use of *z`* and *z'* respectively.
2. Representation of Arabic letters س and ث: in the Slav text only *s* is used, since both letters represent palatalized *s*; in Ottoman (Arabic, Persian) loanwords the distinction is etymologically important, so the letters are differentiated by use of *s`* and *s'* respectively. Below, the only exception is the retention of *s`* in the spelling of *třiseče* (modern BR *tysiača* 'a thousand'), where the consistent use of س is a distinctive feature and could perhaps provide a clue to the provenance and date of the manuscript.
3. Vowels: the Slav vowels are differentiated fairly consistently in BLK, but they are represented by various combinations of Arabic symbols, used in free alternation (see table below). This is also characteristic of the orthography of loanwords in BLK. Here, *'ayn* and *hemze* are shown only in loanwords; vowel length is not shown.

NB Every effort has been taken to ensure legibility, but some letters do not register on all computers and show up as square boxes or blank spaces. In some cases the transliteration has had to be adapted to available resources so, for example, Arabic ح is rendered as *H* e.g. *Hanbal*.

4. Use of *shedde*: this Arabic script symbol shows the doubling of consonants. In BLK it is used in loanwords and also frequently occurs in BR/P words and syntagmas. Below, it is represented by a subscript line : e.g. *addamov* (*ad damov*); *spašenne*; *mejjiŋ*.
5. Phonetic/graphic variation: the same word may be represented in different ways within a few lines. Note, for example, the representation of BR/P vowels *o/a*, shown alternatively as *o/a/e/u*: e.g. *aznajmuje/eznajmuje* (cf. BR *azna-*, P *oznaj-*); *voźme/aźme/eźme/oźme/uźme* (cf. BR *voźme*); *afarovac/ufarovac* (cf. P *ofiar-*). There is similar variation in other words. Palatalized consonants sometimes alternate with non-palatalized consonants in the same phonetic and syntactic context. This is particularly frequent with *jest/ješt/jest* (all used for ‘to be’, ‘is’).
6. Punctuation: the BLK text, like other Tatar manuscripts, lacks punctuation. Moreover, words are not divided up and are frequently be carried over to the following line without indication: e.g. *praro-k*, *muvi-l*. This feature has been preserved in the transliteration below. The syntax is not always easy to understand. Punctuation has been added to clarify the sense of the text, but obviously, this is a tentative attempt at editing and should in no way be regarded as definitive.
7. Capitalization: capital letters have been added where appropriate e.g. for God and related forms (pronouns and possessive adjectives), holy scriptures and other proper nouns.
8. Scribal errors: if the ink is faint or if the page is heavily stained it is not always easy to identify particular letters. However, it is sometimes clear that there has been a mis-spelling. In such cases the correct form is shown in brackets: e.g. *Nan(P-) Boh*; *bobceše(-j-)*. When there is doubt as to the correct form a question mark is added: e.g. *ja(k?)*. If a word cannot be deciphered it is followed by a question mark (?).
9. Additional information (e.g. translation or equivalent in another language) is shown in square brackets: e.g. *Chava [Eve]*.
10. Foreign words: the loanwords are integrated into the text gramatically and syntactically, but in a few cases foreign words are incorporated into the text as quotations. These are shown in red, e.g. *nunekkism*.
11. Catchwords and margin notes: at the bottom of each verso folio a catchword is shown that links the text to the following recto folio, ensuring continuity. The catchwords are written without vowel points, but here the vowels are added for the sake of clarity. The margin notes, which mostly repeat a phrase from the text, are not shown in this transliteration.
12. Quotations in Arabic or Turkish are indicated by a dotted red line: *.....* It is beyond the scope of this study to investigate the source of such passages, but where possible, references to suras are given. Sometimes, the names of other authorities are given; these are indicated below in blue, e.g. *Abū Bakr*. For other names mentioned in the text see PART IV.3 of main study.
13. For Bibliographic references see main study.

Sources

The text of BLK, as indicated above, contains a substantial number of quotations in Arabic, and a few in Turkish. These are mostly from the Quran or the *Hadith* and are introduced by a phrase such as ‘it is written’ (*piše*), or ‘as it said’ (*muvil*), without further reference details. Occasionally, well known early Muslim scholars and Narrators of *Hadith* are mentioned. The preferred authorities are Abū Bakr, Abū Hanīfah and Imam al-Shāf‘ī, each of whom is cited approximately 10 times. ‘Umar, ‘Uthman and Abū al-Dardā’ are cited 3-5 times. ‘Alī b. Abū Ṭālib is cited directly about the same number of times, but is referred to in narratives and as an exemplar of piety on many more occasions. Other authorities are mentioned once or twice each.

Abbasov: see Sin Ab(b)asov.

Abu Bekkir: Abū Bakr al-Siddīq (c. AD 573 – 634), an early convert to Islam and a senior Companion of Muhammed. Became the first Caliph after the Prophet’s death.

Abu Derde: Abū al-Dardā’ (died c. AD 652), a noted Quranic scholar, one of the younger contemporaries of Muhammed.

Abu Hurejre: Abū Hurayrah (AD 603 – 681), a Companion of Muhammed; related the greatest number of Traditions of the Prophet.

Abu Chenife: Abū Hanīfah Nu‘mān ibn Thābit (AD 699 – 765), founder of Sunni Hanafī school of law (followed by Tatars).

Abu Talib: Abū Ṭālib ibn ‘Abd al-Muṭṭalib (AD 549 – 619), Muhammed’s uncle and guardian.

Abu Zher: Abū Dharr (died AD 652), a Companion of Muhammed, one of the great Traditionists.

Anis sin Malikov: Anas ibn Mālik (c. AD 612 – c. 709), a Companion of Muhammed and important transmitter of Traditions.

Ašaharku (?): not identified.

Chadžej Chazir Bek Dželabej: Haji Hazir Bek Çelebi (? not identified).

Chešen Beseri: al-Hasan al-Basrī (AD 642 – 728/737), an esteemed scholar and transmitter of the Traditions of the Prophet.

Chusejgin sin ‘Elejev: al-Husain b. ‘Alī (AD 626 – 680), son of ‘Alī and Fātimah.

Džabir: Jābir b. ‘Abdullāh, one of Muhammed’s Companions.

‘Ebdullah/‘Abdullah sin ‘Ummerev: ‘Abdullāh b. ‘Umar (c. AD 614 – 693), son of the second Caliph; prominent authority on Traditions of the Prophet and Islamic law.

‘Elej sin Talibov: ‘Alī b. Abū Ṭālib (c. AD 598 – 661), cousin and son-in-law of Muhammed; regarded by Sunni Muslims as fourth and final Rightly Guided Caliph; for Shia Muslims, he is the first Imam.

Imam Abu Jusuf: Abū Yūsuf (died AD 767), disciple of Abū Hanifah and major proponent of his school of law.

Imam Achmed Chenbeli: ibn Hanbal (AD780 – 855), founder of one of four Sunni schools of law.

Imam Malik: Mālik ibn Anas (c. AD 711– 795), founder of one of four Sunni schools of law.

Imam Muchemmed: Imam Muhammed (AD 749 – 805), important Muslim scholar, disciple of Abū Hanifah.

Imam Šafi: Imam al-Shāf'i (AD 767– 820), founder of one of four Sunni schools of law.

Meš'ud: Mas'ūd (no family name given, perhaps ibn Mas'ūd?)

Pehlul Divane: not identified.

Še'id sin Abu Vekašov: Sa'ad ibn Abū Waqqās (c. AD 584-664), an early convert to Islam and a prominent Companion of Muhammed.

Še'id Chežari: not identified.

Še'id sin Meš'udev: Sa'id b. Mas'ūd.

Sin 'Ab(b)asov/Eb(b)asov: 'Abdullāh ibn 'Abbās (AD 618/19 – c. 688), young relative and devoted disciple of Muhammed; leading authority on the Prophet's life and habits; much revered for his knowledge of the teachings of Islam.

Sin Talibov: see 'Elej.

Sin 'Ummerev: see 'Ebdullah sin 'Ummerev.

Šejch Abul Mešeh Nurij: not identified.

Šejch Šelbi: not identified.

'Ummer: 'Umar ibn al-Khattāb (c. AD 581– 644); a Companion of Muhammed and father of Muhammed's third wife, Hafsa. Became the second Caliph, after death of Abū Bakr.

'Ušman sin Afanov: 'Uthmān ibn 'Affān (c. AD 579 – 656), early convert to Islam; one of the Companions of the Prophet, also his son-in-law. Became the third Caliph.

Veheb sin Munebehev: Wahb b. Munabbih (AD 654 – c. 728), prolific narrator of Traditions; credited (not always reliably) with authorship of many works (see PART III.8.2).

Other sources (with the exception of Old Testament Books, titles are vague):

Kit'ab Šurutu Selot'

'A Turkish book' (*s tureckaho kit'abu*) by 'Ebdul Kanju imam

The book of Kanzade (?) (*u kit'abe Kenžede*)

Mevlud kit'ab

Kit'ab Kudud

'In a fetwa' (*U Fet'vaju*)

Mi'raj dastan (in Turkish)

Ĥefsir kebir

Pentateuch and other Old Testament Books

Transliteration Key

1. Consonants

Arabic script alphabet as used in BLK	Transliteration used in this study	Belarusian Latin script equivalent	Polish equivalent
ب	b	b	b
پ	p	p	p
ت	t / Ę	ć	t
ث	s	s	s
ج	dž	dž	dž
چ	č	č	cz
ح	ch	ch	ch
خ	ch	ch	ch
د	d	d	d
دپ	dž	dz	dz
ذ	z / ź Zh / Ź *	ź	ź
ر	r	r	r
ز	ż	ż	ż
ژ	ž	ž	ż/rz
س	ś / ś Š / Ś *	ś	ś
ش	š	š	sz
ص	s	s	s
ض	z	z	z
ص (with three subscript dots)	c	c / ć	c / ć
ط	t	t	t

ظ	z	z	z
ع	‘	—	—
غ	g	g	g
ف	f	f	f
ق	k /q *	k	k
ك	k *	k	k
ل	l	l	l
م	m	m	m
ن	n	n	n
ه	h	h	h
و	v	w/ũ	w
ي /ى	j	j	j

*Symbols \dot{z} / Zh and \dot{s} / Š only used in Ottoman (Arabic, Persian) words. Note that in Slav words palatalized ‘front’ k (ك) and non-palatalized ‘back’ k (ق) are both represented as k ; in loanwords they are differentiated as k and q respectively.

2. Vowels

a	ى	اع	ا	ا
e	—	—	—	ع
o	—	و	وع	وأ
u	—	ع	و	وأ
i/y	ي /ى	—	ع	ا

NB Some symbols become distorted when saved in PDF format. Check main study for true images.

Folio Guide to British Library Kitab

The list of contents given here is a working guide to the main topics discussed in BLK. The numbers and letters on the left-hand side are folio references to BLK, as annotated in the original manuscript. Names of people and places are given in the form in which they occur in BLK, unless there are well-established English transcriptions, in which case these are used (e.g. Ayesha, Muhammed). Names of suras are given in a simplified Arabic form.

- 1-6b Genealogical table set out in the form of circles of various sizes, linked by straight lines. It starts from Adam and proceeds through various minor prophets, kings and ‘khans’; in all some 220 names are listed. A few circles contain explanations such as: *Adam nebi dževecsot i tri džešce lat žil* (‘the Prophet Adam lived for 930 years’). The table breaks off suddenly on folio 6b and seems to be incomplete. The name in the last major circle is *Jechja* (John).
- 7a Praise to God who revealed the Holy Quran to his servant
- 7b ‘You are my righteous Prophet and Envoy’
- 8a On the virtues of reciting *Ya Sin*
- 8b Story about *Ibrahim* (Abraham) and *Džebrail* (Gabriel)
- 9a On the names of God
- 10a *Abu Džahil’s* attack on the Prophet
- 10b Virtue of living far from the mosque
- 11a-14b Loose gloss on verses of *Ya Sin*; begins with *sura* 36:13 in Arabic; this is not translated literally, but is followed by explanation that the people of Antioch refused to accept the righteous prophets; protagonists of this narrative are Jesus and his disciples.
- Synopsis:** The story opens with *Isa* (Jesus) sending two prophets to Antioch; they are called *Jechja* (John) and *Ševban* (Stephen). There they meet an old man who is minding his sheep. In answer to his question as to who they are, they explain that they can perform miracles. The old man tells them that he has a son who has been ill for a long time; they heal the boy.
- They also heal the eyesight of the old man. He is called the Holy Carpenter (*Chebib Nedždžar*, a Muslim name for Jesus). He accepts their teaching. The two disciples become famous in the neighbourhood. The king summons them and they explain that they have been sent by *Isa*. The king begins to shout at them and accuses of them of sorcery, then throws them into prison. *Isa* sends another prophet to them (*sura* 36:14) called *Semeun* (sometimes *Shemeun* – a margin note identifies him as Simon Peter). He asks to be taken to the prison and sees his comrades. He tells them that their mistake was to be too hasty. He illustrates this point by telling the story of a woman who had no children until

she was near the end of her life; then she gave birth to a son. In her haste to feed him she gave him bread that she had chewed in her mouth and thereby killed him.

Next the text speaks of *Semeun* going to the house of idols; he sat down amongst the congregation and prayed, then performed miracles; he became famous and the people took him to their king; the king said that two other men had come before him who called themselves prophets. The previous two were brought in and told of the miracles (e.g. making the blind see) that they could perform (cf *sura* 36:12). *Semeun* claimed to be able to do the same and performed his own miracles, including raising a man from the dead. The man told what he had seen when he was dead. *Semeun* called on the people to become Muslims; they rejected this and turned against him, saying that he was like the other two men and that they were all magicians (*sura* 36:15-19). Then the Holy Carpenter arrived (*sura* 36:20) and called on them to accept the true faith; the people refused. They captured the Holy Carpenter and took him to the city gates and hanged him; but according to others they killed him by stamping on him till his guts spilled out; others say he was killed by stabbing. The prophets were also stoned.

At that moment the Holy Carpenter was shown a vision of heaven; a Voice proclaimed that he was to enter heaven and was free of mortal suffering (*sura* 36:26). He asked God to show mercy to the people and to bring them to the faith. Then Gabriel by his voice alone destroyed the people of Antioch (*sura* 36:29). The text digresses to make references to Ali and various Muslim authorities, then continues with a fairly close paraphrase of *Ya Sin* (*sura* 36:30-35).

- 15a On the night of the *Miraj* the Prophet went beyond Mount Caucasus
- 15b Signs of God's oneness
- 16b-17a Signs of the Last Day
- 17b *Nuch* (Noah)'s ark (arks)
- 18a On unbelievers
- 18b Day of Judgement
- 19a Story of *Pehlul* divane
- 19b-22a Day of Judgement
- 22b On Heaven
- 23b How unbelievers are to be separated from believers
- 24a-b On Hell
- 25a Story of Ali and Old Man

- 25b Loose paraphrase of *sura* 36:65-74
- 26a Ubej attacks Muhammed
- 26b Story of *Uzeir* (Ezra); loosely based on *sura* 22:59, with *Uzeir* as protagonist
- 27b Praise to God the All-Knowing and All-Seeing
- 28b Preserve me from temptation, O Lord
- 28b-29a On the letters in (and not in) *al-Fatiha* *sura*
- 29a-b On the Pen (*Qalem*) as instrument of Creation
- 30a-31a On the letters in *al-Fatiha* *sura* (similar to f 29a)
- 31b On the need for prayer
- 32a-32b On reciting the Quran
- 32b-33a To guard against torments in the grave
- 33b On the Path to Hell
- 34a On *al-Hamd* *sura*
- 34b Appeals to God for help
- 35a Holy Books as guides
- 35b Duties (to go to the mosque, care for others etc.)
- 36a-37a On giving of alms
- 37b On care of orphans
- 38a-b On duties to parents, relations, guests, neighbours
- 39a-b On duties to the aged and to scholars
- 39b-40a On fasting
- 40b On the Night of Power
- 41a-b On alms-giving in Ramadan
- 42a Story of *Arefan* who saw a man with a stone in his mouth
- 42b Prophet Asaf's warning to give full amount of alms
- 43a On alms giving, fasting etc
- 43b-44b Obligatory duties on Holy Days, Nights and Months
- 45a On ritual sacrifice
- 46a On fasting
- 46b-49a On the honouring of Friday
- 49b On the Interrogation of the Grave

50a	On the visiting of graves
50b-51a	Death is God's gift to a good Muslim and four actions are pleasing to God
51b	Praises to God, Creator of eighteen thousand worlds
52a	On the four Schools of Doctrine
52b-5	On faith
54b-55a	On different degrees of obligation (e.g. <i>farz</i>)
55b	On prayer ritual
55b-56a	On ritual ablutions
56b	On prayer
57a-b	Importance of learning the faith
58a-b	On praying at the correct times
59b	On ritual washing of the dead
60a-61b	On burial and prayers for the dead
61b	On the importance of making a will
62a-b	On acquiring and spoiling faith
62a	On the Pillars of Faith
62b	On a woman's pious duties
63a-b	<i>Isa</i> (Jesus)'s comments on adultery
63b	Four things that become a person like a jewel
64a-65b	Muhammed's Dialogue with Satan
66a	On drunkenness and other sins
67a-b	On the Hell for Drunkards
68a-b	Listen to the teachings of the learned muftis
69a-70a	An explanation of degrees of obligation and prohibition
70b-73b	On cleanliness and prescribed rituals
73b-74a	On the Fall of Adam and <i>Hava</i> (Eve); in this section <i>sura</i> 20:116-122, and Genesis 31-24 are interwoven. Synopsis: Adam listens to Eve; they eat of the forbidden fruit and turn black. They then see their shame and cover themselves with fig leaves. An interesting Judaeo-Islamic note is the identification of the Tree of Life as 'the Corn Tree'.
74a	On God's Unity and Oneness (loosely based on <i>sura</i> 112)

- 74b-77a On prayers and the importance of praying at the correct times, as shown by lives of prophets *Ibrahim*, *Junus* etc.
- 76a *Ibrahim* destroys idols (loosely based on *sura* 21:58-69)
- 76a-b *Junus* (Jonah) in the fish's belly for forty days (loosely based on *sura* 37:139-145, also includes Biblical elements).
- 77a *Musa* and *Harun* (Moses and Aaron)
- 77b Importance of the ritual prostration (cf. *sura* 711)
- 78a-79b Instructions on the performance of the ritual prayer
- 79b What nullifies prayer
- 80a On the correct performance of prescribed prayer rituals
- 80b-81a God knows everything
- 81b-82a On the importance of *azan*
- 82b-84b Story of *Bilal* and correct recitation of *azan*
- 85a-86b Story of *Merjema* (Mary)'s death (source cited as Wahb ibn Munabbih).
Synopsis: *Merjema* and *Isa* (Jesus) go together to Mount Lebanon to fast and pray; *Isa* goes to look for herbs to break their fast, leaving *Merjema* alone at prayer at the *michrab*. *Ezrail* comes to take her soul; in words similar to those of the Biblical Annunciation, she expresses acceptance of her fate. *Isa* returns and does not realise that she is dead; he keeps fasting until morning. All creatures in heaven and on earth are weeping; when asked why, they reply that they are weeping for *Isa*. *Isa* begins to weep because he has been left alone.
- The story continues with the burial of *Merjema*. Then *Isa* asks God to be allowed to see his mother again. This is granted. He sits at her grave and speaks to her. Her voice comes from the grave asking why he has recalled her from the delights of heaven. When asked how she went to heaven, she explains that she did good deeds on earth and thus won a place in heaven. Asked if she suffered when she died, she tells of the fright aroused by *Ezrail*. Then she tells *Isa* to go, saying that they will meet again on Arafat field. *Isa* descends from the mountain and travels the world. Then God takes him to heaven; on the Day of Judgment he will be in heaven. But before that day he will come down from heaven and help Muslims to fight against *Dajjal*, the Anti-Christ. *Isa* will kill *Dajjal* and live for another forty years on earth.)
- 87a-102b Story of Muhammed's Miraculous Journey to the Heavens (*Miraj*). The text is bilingual Turkic/Slav; noteworthy that, unlike most stories in BLK, it begins at the top of a new folio.

Synopsis: The narrative begins with a description of the creation of the world, interspersed with a call to people to listen to the story of the *Miraj* and to be happy. The story goes on to describe the journey to the heavens; angels with banners, led by *Džebrail* (Gabriel) all around. *Mikail* (Michael) leads in a beautiful horse, *Buraq*. The horse carries the Prophet on his journey through the heavens. The text in BLK appears to be incomplete.

- 103a The Creation (loose paraphrase of Genesis, chapters 1 and 2)
- 104a Genealogies of prophets from Adam to Moses, including Methuselah, Noah, the sons of Noah and Jacob; paraphrase of the relevant chapters from Genesis, using Islamic names in several instances.
- 104b Very brief account of story of Joseph (source cited as First Book of Moses, 35:22, followed by 38:16-24); ‘Joseph’ referred to by Islamic name ‘*Yusuf*’ throughout, but ‘Moses’ and ‘Egypt’ rendered by Slav names.
- 105a Brief extracts from Second Book of Moses, giving Ten Commandments
- 105b-106a Series of very short paraphrases from Old Testament (Exodus, Leviticus, Isaiah, Kings, Numbers and Deuteronomy, citing Biblical references)
- 107a Muhammed’s genealogy and last testament
- 107b-108b Muhammed’s death
- 109a Story of Mecca and Medina
- 109b On Intelligence
- 110b On the need to repent of lack of faith
- 111a On predicting the future
- 111a-b On the twelve greatest sins
- 112b-113a On the way the soul travels round the body, inhabiting a different limb each day of the month
- 113b Story of the *Abid* who was enticed into an alehouse.
Synopsis: The female innkeeper threatens to accuse pious man of attacking her and her child if he does not drink some vodka (*harelka*); so he drinks one glass, then another, gets drunk and eventually does all the wicked things that the woman had threatened to blackmail him about. Thus, an inn is Satan’s house.
- 114a Abu Bakr, Usman and Ali compose metaphors on faith, inspired by a bowl of honey.
- 114b-115b *Musa* (Moses) asks God how long He has been God and is taught that God cares for all living beings.

- 115b-116a *Suleyman* (Solomon) asks God if he, *Suleyman*, can provide a feast for the whole of Creation.
- 116b On choosing an imam
- 116b On the meaning of dreams depending on the day they are dreamt
- 117a ‘Thank God that He made me a Muslim’
- 117b On the fate of one who dies when he is drunk
- 118a-119a Story about Prophet David (very loosely based on *sura* 36:64). Note that only BR/P form of name ‘David’ used in this section.
Synopsis: The pious woman, her son and the rich man’s ox. The story tells of David’s beautiful voice and how, when he recites the *Zebur* (Psalms) birds, animal and all other creatures come to him; 4,000 men and women also gather to listen to him every day. The Jewish [here written as *Israfil* - probably misspelling of *Israil*] people ask him to tell them about the Day of Judgement. He says he will tell them on the feast day (*bayram*).
- On the feast day he sits on the minber and amongst the Jews there is a very rich man who had lots of precious stones, also a fine ox. The people said that if anyone killed the ox, then he would be killed. In that place there was a widow and her only son who appealed to God day and night. Their house was in Jerusalem (*Beit al-Mukaddas*). In this house there was a throne and near the throne a pomegranate tree that produced fruit every day. The mother and son ate this fruit. The mother said they must give thanks to God for this fruit so that God should not take it away from them.
- One day they got up early and there was no fruit on the tree. The mother told her son it was because they had not given praise to God. They went hungry. The son asked his mother to beg God for licit (*halal*) sustenance. They prayed and at that moment the ox of the rich man walked in and said ‘I am your food, slay me’. The son did so and they ate the meat. They became even more hungry. The rich man searched for the ox for several days, but he did not ask at their house. Eventually, however, the rich man found them, had them arrested and taken to David. They explained how the ox had come to them. David offered the rich man gold. He refused. Then Gabriel came; he told David to summon the people to gather on the feast day and to tell them on that day the sentence that was to be passed on the rich man. This was done. The hands and legs of the rich man cried out that he had murdered and robbed a merchant on the road from Damascus (*Sham*) to Egypt (*Misir*) and that is how he had become rich. David said that this is how it would be on the Day of Judgement.
- 119b On the evils of drink

- 119b On the number of suras, verses, letters etc in the Quran; in list of Arabic letters 24th (ﺭ) and 28th (ﺯ) letters omitted.
- 120a Description of Muhammed's appearance
- 120b Story of *Isa* (Jesus), the gold and three avaricious men.
Synopsis: *Isa* is travelling in the company of three men. They see two gold bars. *Isa* tells them not to take them because they are evil things. The men do not listen to *Isa*. They send one of their number to the town to buy food and a saw, so that they may cut up the gold bars and divide them into three. The one who went to town bought poison to kill the others and have all the gold for himself. The two that remained behind, meanwhile, also plotted to kill him. They did this, then ate the food; thereupon, they, too, died. *Isa* came back and found them all dead. He buried the gold.
- 121a-124a On auspicious and inauspicious days, source given as a 'Turkish book by *'Ebdul Kanju imam*, translated into Polish so that ordinary people should understand it.'
- 124b-125b Alphabet of moral precepts; it explains that each letter of the (Arabic) alphabet is meant to remind a person of what they should and should not do. The full list of letters, with the relevant precept, is given up to and including the final ﺯ. However, the text then breaks off mid-sentence. The last words urge repentance, 'as he who dies without repentance will go to hell, for such ...'
 The catchword at the bottom of the last page is 'a Muslim'.

Transliterated Text

7A

1. Komu on pozvoli On co pred nami v pri-
2. šlim živoce ma bic i co po nas zostane dobrošč či zlošč
3. i ne ogarna Jego rozum ni anelskij ani človečij ni vedžo nic s tajemnic
4. vedomosci Jego, tilko on nau-
5. čil co Sam cheal; šeruke jest' funtamenta Majstatu Jego bo agarneli šedem krot
6. nebos iz gvazdami is povetrami jich i žeme ktore nežmerona od Šebe visokošč ma-
7. jonc i ne trudni Go nicht ustražano i v dđeržane tich
8. machin co jest v jich bo On jest visokij Krul i velki
9. Gospodar albo Cesar tajemnica vedomi velkij Bože **defei** dla
10. šventoblivości Ja šin šureju oddal od nas napašci pri-
11. padki i prigodi **Ašselam** tego švata i prišlego švata
12.
13. v ime Boga laskavego miloserdnega chvala Panu Bogu, Kturij zeslal na sluga
14. Svego kšenga Quran považnij i mondrij, i učinil jeho poselstva i povel-
15. bil go barzdo i zmocnil go u modlitvach i vzivanu proročenstva iz jasnim
16. dovodam davnim, i rekl na nego Pan Bug:
17. ime Muchemmed prorok Quran jemu danij v kturim spravuješe
18. vara mušelmanška; pevna ti Muchemmed prorok jest stojonci v drodže pravdživoj,
19. povelbene jest' nad to bo zupelne uverene u jedinego Boga, takže i sechabejove
20. jeho jest u pravdživej drodže do dna sudnego čenšč (češč?) chvala
21. nezličona na temu Stvaricelu co Adamska ludži na inše strona povelbil. Jak u Qurana piše:
22. pevna povelbilem ludži Adamska i medži ludžmi povelbilem jako dija-
23. menta ščirego Muchemmeda praroka i včinilem jeho panem i pečentaram vžitkich prorokov

7B

1. ktoremu zeslalem k'senge Quran chvala Panu Bogu co
2. zeslal sludze Svomu k'senge Quran, a v Qurane jeho prorocstva stvardzil timi slo-
3. vi: jesteš ti prorokem i poslem Mojim pravdzivim. Ja šin šu-
4. rej prorocstvo jeho oznajmuja, bo jest nutr Quranovij Ja šin. Jak proro-
5. k muvil: u kažnej reči jest' nutr i serca a v Qurane
6. nutr i serca Ja šin šurej:
7. chto bi mev pec Ja šin Pan Bug napiše jemu spašenje jakobi mev vipec džešec raz
8.
9.
10. pevne Pan Bug všítkego mahuščij, pev Ja šin šureju pred stvor-
11. renem neba i žemli za t'išeča hod, jak učuli enheli, rekli: ščaslivije to ummeti buduc da katori-
12. ch hetije šureji zeslanije buduc, ščaslivije to ludži ketorije hetije šureji pri sabe na-
13. šic buduc, ščaslivija to ludži katorije hetije šureji pec buduc:
14. Ja šin pev rejškije ludži, ne pejuc ničoha tilko Ja šin
15. šurej, pejuc to abivateli rajskije što pejuc Ja šin šurej pec buduc. Pro-
16. rok rekl:
17.
18. Mušelmane! Pejca Ja šin pri chvorim, kali ležic u pjajstve (pjan-)
19. smertelnim; jakvele u Ja šin šurej churfav na kažnij churf Pan Boh pa džešec anhelej
20. zešle, pred chvorim safami stanuc selevat' pec buduc t'ěsbichi i prašic buduc Pana
21. Boha adpuščene hrachov mušelmaninu tamu až poki iz šeho šveta zijdze tak
22. i da micja hatovi buduc i da džinažeju pojduc. Jak prorok 'Elej u žacu muvil: A-
23. j Aj 'Elej! Pej zavše Ja šin šurej,
(jest)

8A

1. jest na šila rečej patreben, mnogim pecjom dobrośc jest'. Kali čelovek halodni
2. pec budže Pan Boh jeho nakormic, kali u strachu pec budže Pan Boh od strachu abaro-
3. nic i kali u darohu viježdžajuči pec budže daroha ščastlivaje budže, kali ubohi budže pec
4. zabahicic jeho, kali dovžnij budže pec Pan Boh daśc snadno dovh zaplacic,
5. kali u nevoli budže pec Pan Boh iz nevoli vizvalic, kali prožbu čeneči da Boha budže pec
6. Pan Boh prožbu prijme, kali pa šebachu budže pec až da noči u abrone Božej budže, kali u
7. večar budže pec až da dna u obrone Božej budže, kali nad mejjit'em budže pec Pan Boh tamu mejjit'u
8. ulži, pravdživaje slova proroka jeho milośc. 'Elej švetij pavažnaśc Božeje skora
9. učuv ad proroka takaja pavažnaśc što džen Ja šin pev:
10. užav sabe za običaj pec velikich
11. slov pan i vladar šabli, i pora [Chadžej Chazir Bek Dželabej](#) u hetaho prožbitara nedužaho
12. žadav taho sabe ad Pana Boha abi moh Ja šin šurej na jezik tureckij viložic abi lu-
13. dži pospolite mohli lepej razumec čujuči u navčonich starenja da pecja lepšuju achotu
14. mec; nedužij prožbitar [Chadžej Chazir Bek Dželabej](#) na žadane jeho Pan Boh jemu z laski
15. pomač učiniv da vipisane hetaho šurej Ja šin starajučemu i pejučemu i sluchajučemu, Pan
16. Boh lasku Svaju učinic iz velikaj dobrośc Švajej hetij šurej da Mekkeju zeslani; a-
17. šmidžešat i tri ajet'i u jom jest', slov sto dvaccac pac, dva t'išeči šemsot dzevedčešat
18. šešć churfav jest'. Pričina zejšca hetaho šureju že Qafire muvili: Muchemmed ne jest prorokem,
19. Abu Talibov širata jest, da školi ne chadživ, nauki ne učivše i abičajev, adkul jon
20. maje prorocstva? Pan Boh čistij visokij kafirskije slova univeč abernuv i hetij
21. šurej zeslav, Muchemmed proroka proročenstva stverdžil to jest' švadak pravdži-
22. vij, Pan Boh jeho praročenstva tak muvi Pan Bug: kedi bi tvemu pro-
23. ročenstva ne verili b u veš švet' skora Ja učinu švedestva, nihto cebe ne peremože; kali
24. ti budžiš iza Mnoj i Ja budu is taboj choc bi tabe uveš švet neprijecelami bili žed-
25. naj trudnaśc tabe ne učinic. Jak predku tvajmu Ibrahimu praroku Nemrud preklenti
26. da ahnu biv ukinuv, žemla i neba plakali, enheli ketorije daždžom zavedajuc chaceli

8B

1. jeho dažďom ratavac, ahon zalic, Ibrahim ne prašiv a v tim čaše Džebra'il jeho miloš-
2. c da Ibrahima prišov i rek: Ibrahime, či žadaješ mene a što?
3. Kali Ibrahim Rakl Ibrahim: Ne žadaju. Džebra'il rek: Ibrahime, kali mene ne žadaješ Pana Bo-
4. ha žadaj! Ibrahim rek: Čeho maju žedač? Džebra'il rek: Duši žedaj. Ibrahim rek: Duša jest moc
5. Boža a majho ničoha nemaš. Džebra'il rek: A nutr svoj žadaj. Ibrahim rek: Nutr moj
6. Jeho skarbica jest. Džebra'il rek: A chenc svoju žadaj. Ibrahim rek: Chenc maja abmilno-
7. nc [-šc] ad Boha, što maju žadac, žednej reči ne žadaju, bo uša jest Bužeje, Pan Boh a
8. mne vedaje, čaho maju prašic; što nada mnoj džejecca, taho cerplu. Rek Pan Bug: Po nevaž
9. mezi Mnoju i saboju pošrednictvu akinov (atkinuv?), akrom Mene Boha ni na koha ne hledžev, pomači
10. ne prašiv, a Ja dla jeho ahon tuj kaštovnim sadam achlodaju učiniv, o'žeže i ti, Muchemmed, I-
11. brahimov džedav sunnet' zavdžačne prinavši cerplive na šebe znoš
12. Sin najlepšij jest kali trimajecca prikazu ajcovskaho, i to praroče kali kafire tvajmu
13. proroctvu ne verac, nechaj ne smusicca serca tvajo švedestva da pu što ti Moj pra-
14. vdživij prarok
15. Ime tvoje jest sundžicel, Quranem ti jest prarokem, stojiš u pravdživej drodže. To pa-
16. c slov jest' u jednim slove Ja šin: **Ja inšan** človek jest, abičaj 'erabskich ad ka-
17. žnaho slova adžin churf beruc, ad jeju je ad **inšanu šin** užavši to **ja šin**
18. značiše. Muchemmed proroka jeho milošci Jak muvi Pan Bug: I Muchemmed dla prav-
19. dživašci razsudku Qurannaho ti jesteš prarokem, u jednem mejscu znači Ja šin Kura-
20. nova ime Muchemmed praroku praročenstva Quranem stverdžil, u jednim mejscu znači Ja šin
21. Z imon Boskich ime jest' u Ťefširu šure ba da (?) moviv Pana
22. Boha četiri tišeča imon jest, t'išeče imon akrom Boha ništo ne vedaje, t'išeče
23. imon akrom enhelej ništo ne vedaje, t'išeče imon na Levchi al-Mechfuzu tablici jest,
24. trista imon u Ťevri'u jest', trista imon u Žeburu jest', trista imon u Indžilu jest
(sto imon)

9A

1. sto imon Božich u Qurane jest, dzevendzenont (-šont) i dzevend javnich a jedna ime skrito
2. jest', to ime ismu A'zem jest. Jak piše, Pan Bug t'iseče ruznich jezikov stvariv a
3. v kažnim jeziku ruznije imona tije imona jest' Božich imon, t'iseče imon jest. Pita-
4. li ludži u praroka že takvele imon, mi jak majem Pana Boha uspaminac? O tož tak prikazana
5. z voli Boga imana jest' najlepša uzivajce Jego timi imo-
6. nami, odpovedž na to že tri reči chelapu Božemu trudna jest' ale Pan Bug snadno učinil.
7. Peršaje, to jest' za hojnije dari Božije chvalu addac bardzo trudno bo bez pachibi
8. i lidžbi nemaš pažitkav ruznich majuc e chalop nedužij i za adžin pažit'ak žebi mev chva-
9. lu addac, Pan Boh cholopu Svajmu snadno učiniv: jak vimovic, to za u-
10. še pažitki Panu Bohu chvalu addašc. Druhoje, ušich prožb čaho žadajuči čelave-
11. ku trudna bilo bi ale Pan Boh snadno učiniv prez hetij ajet':
12. Pane Bože naš, daj nam na hetam švece čaho
13. nam treba tak i na tamtim švece sceraži nas ad muki pekelnej! Prez hetij ajet'
14. spelna prožba prinatu. Treceja, Pane Boha ušimi imonami jeho zpomnic čelaveku
15. trudna bilo bi ale Pan Boh snadno učiniv, kali čelavek muvi **Allah** tedi všistke i-
16. mona Božije spelna spomnal, v inšich slovach Ja šin
17. Ja šin značiše s prorockich imon jedne ime jest, Pan Bug prorokav t'iseče,
18. i v jednim mejscu vspomnal ketorim javno, ketorim skrice, prarokav kaž-
19. nich mejscach ruznije imona jest; na žemli ime jemu Muchemmed na peršem nebe, Achmed na dru-
20. hom nebe, Chamid na trecem nebe, Mechmud na čvartam nebe, Mustafa na pa-
21. tam nebe, Sefa na šostam nebe, Fechri na šomim nebe jest', Šefi'e u Šidret'u munt'eha,
22. Chebib u 'Eršu, Šejidi u Kursu, Cheyri u raji, Kašim
23. u pekle, Šefi'u u Těvrit', Mevsur u Žeburu, Karkeljita (?)
24. u Indžilu, tabe tabe (*sic*) u Qurane Šahi Da'ji (?)¹

¹ Some of these names are not part of standard Muslim literature.

9B

1. Prorok jeho miloše muvil: majich imon mnoha jest, tilko ad ušich i-
2. mon jedne ime milo jest za prisparenomu taho imene stalemše podvišonim, to ime te
3. jest' že Pan Bug chalopam Svajim nazvav mene čistij,
4. čistij Bože, Katorij tajemne pravdživ sluhu Svajho v noči da Bejt'u Muqeddešu.
5. Ja šin muvic dla pravdživašci imon Božich i dla pravdživašci Muchemmed praroka abo
6. dla bravdživašci (pra-) imon Quranovich že da vari islamskej naležečije potrebi zmocnona.
7. Pevne ti jesteš Sirat Musteqim, u pravdživaj drodže jest prorokem, Sirat
8. jest islamska vara, kedi bi bitali (pitali) že nan (Pan) Boh potverdžil svojimi slovi, či dla tego
9. žebi kafire verili Boga abo mušelmana kedi bi dla mušelman mušelmana bez stvardžene slova Bo-
10. žeho verac u jedinstva jeho, a kafire neverniki Božije Panu Bohu s pirišehi (prišehi?) jich
11. što za pažitek ed kafirev odpovedž skora Pan Boh zachoča zmocnic
12. slava svajo tak i prišeha jest izmocnena prišeha, značiše dekretam
13. Božim jest' izmocnona (uzmoc-?), a dakret Božij Quran jest' Preto
14. čitaj Muchemmed od Boga milošerdnego Quran, kedi podnešši pec budžeš **heža**
15. to Quran zeslanij jest od Boga, Katorij jest velikaho miloserdže, zvicenžca
16. nad všítke, u pravdživošci ad hrešnich pomste bere, a nad povolnimi jest
17. miloserdnij i laska činonci, čitaj Muchemmed hetije zvirchnije slova i pavolnije,
18. nechaj kafire čujuc ezalej nutr jich zbajacca i priduc da kajeti
19. I Muchemmedu! zeslalem cebe žebi strašil hetim Quranem tich lu-
20. dzej katorich ajsove jich ne bili strašeni ludžej 'erabskich patomkav Isma' ilovi-
21. ch ad Isma'ila až do cebe Muchemmed žedan prorok da jich ne biv i žadan jich ne strašiv,
22. a ti, Muchemmed, pastraš jich bo jeni ludži aplošnije, ne znajuc veri ani šerij'et'u
23. Pevne hože jim stalo hetije slova abi šila
24. jich muku cerpec meli da iman u ne prijduc jeni tije ludži že jich Pan Boh u počatku nau-
(ki nazna)

10A

1. ki naznačiv nich nevernikami to jest' Abu Džahil [*Abū Jahl*]¹ i inšich kšenzont
2. 'erabskich što da iman u ne prichodžili da tich tenbije dekret stverdžonij že jeni nevera-
3. c u Bohu jedinaho ale ne da tich 'erabov ketorije iman u žadali bo tije kafira nikoli ne mi-
4. šlili da iman u prichodžic zavše s prorokem biliše až poki prorok jich viniščiv, tich kafirov
5. skora na dla tich kafirov
6. na šiju uzlažili lancuhi pekelnije, ketorimi ruki jich izvezani tije kafire halavi svaje da ha-
7. ri padnoši oči svaje prikrijavuc, ten ajet' pravdžive dla taje pričini što ne bili pa-
8. slušni Panu Bohu, u pichu padnešliše dla taho pevne šiji jich izvazanije halovi jich
9. preverneni oči jich prikritije; žebi znali na tich kafirach oči jich prikritije ruki
10. jich duši uvezanije oči zažmureni tak šlepije ulomnije da pekla uvojduc:
11. Učinilem pre-
12. d nimi zaponi i za nimi zaponi abo šcane oči jich prikriřam, žadnej reči ne vidžon, ten
13. ajet' jest na nich inše muke, ten ajet' jest dla Abu Džahila: Adnaho dna Abu Džahil,
14. kledba Božeja nad nim, prorok na adnom mejscu nemaž klanevša, Abu Džahil užav velikij
15. kamen, chacev proroka u halavu udaric. Prorok u šedždeju ležav; Pan Boh Abu Džahilu o-
16. či zacmiv, proroka ne moh vidžec; kali prorok u Ke'beju nemaž klanevše Abu Džahil
17. ne moh vidžec. Inšije movec hetij ajet' dla Qurejšovich ludžej: Adnaho dna prorok
18. u Ke'beju nemaž klanevše Qurejšov ludži u Ke'bejnich varotach šedželi i movili: pujdžem
19. Muchemmeda i tevarišav jeho pabjem na haru Qubejš, zavevši zabijem a tavaristva ketorije
20. akupecca pušcim; tak sabe radžiliše. Pan Boh pred nimi učiniv zaslonu i za nimi zaslo-
21. nu žebu proroka ne vidželi. Inšije muvec hetij ajet' dla nedavarkav zeslanij:
22. Adnaho dna kafira šedželi a proroku leda jak movili; prorok prišov i dla jich
23. stav Potim prorok žmenu pesku užavši oči
24. jim zasipav tim kafirem jeziki zavazeni stali, oči zaslepeni. Prorok ad jich pašov.

¹ Name given to 'Amr ibn Hishām, one of Muhammed's opponents.

10B

1. A jeni z halov z barod pesok vitrasali, muvili: Ne vidžem ničoha i ne čujem
2. rovno jim praroče choc straš jich, choc
3. ne straš, bo jeni da imanu ne prijuduc jeni z voli Božej zmocnoni nevernašcaj
4. Pevne tvo-
5. j strach tim ludžem pažitak učiniv, ketoriije da žikeru paslušnije nauku tvaju prijmo-
6. vac Pana Boha nutrani svajimi bajacca
7. tije ketoriije Boha nutrami bajacca ad ludžej buduči skrice
8. bo skrijtaj muki Božaj bajacca toj prikaz trimajuc šemenčuj jich proroče a-
9. dpuščenem hrachov velikim spašenem, velikim zaplacenem,¹ u raji vidžec abliča Bože
10. Pevne aživami martvich dna sudnaha
11. a Božimi činim nutri umarlijie tvajim Quranim prestrachem pišem i prikazujem
12. enhelem ketoriije pišuc učinonije učinki pred šebe paslanije iza saboj sastavonije
13. što dobraho i zloha. Inšije movec stupni vaši pišem. Sin ‘Ebasov [*ibn ‘Abbās*], la-
14. ska Bože nad nim, muvil: Pričina hetahe ajeťu zejšca ad nich ludžej ansarijov meška-
15. nej jich daleko bilo ad mečici, začim jeni chacali pri mečici dami sabe budavec, potim hetij
16. ajeť zeslanij pišem stupni jich što da mečici izdaleka i-
17. duc, preto javno stalo z daleko da mečici ici velikaje spašenje jest.² Prorok
18. prikazuja
19. pevnimi budžce az-
20. najmu ja vam iz hetich rečej prez katorije hrachi vaši adpuščeni buduc, vam
21. mejsca padvišonije buduc; u žimašci i v ceple abdes` spelna berice, izdaleka da mečici
22. idžice, nemaž adklanevšiše, druhoaha nemažu čekajce. Prorok tim ludžem muvil:
23. na mejscu svajich žijce jak daleka budžice ici da mečici stu-
24. pni vaši pisac buduc Kažneje žeč jak dobraho
(tak)

¹ Loose rendering of sura 67: 12.

² See Mishkāt I:142.

1. tak zloha aznajmiv i na Levch tablici napisano jest: ad Mene ničoha ne skrijecca, Mne ja-
 2. vno jest' Ne aznajmiv Muchemmed Mekejškim
 3. ludžem Antakijjskich ludzej što nad nimi dzejelaše; taho času jak da jich posli paslali, Anta-
 4. kijskije ludži jich za pravdživich ne prineli Chikajet'. 'Isa prorok. Kali 'Isa
 5. prorok pačav ludžej da veri pravdživaj navaračac pa mestach rezeslav svajich tova-
 6. rišav; dvuch paslav da Antakiji mesta, adnaho zvane Jechja a druhij Ševban. To oba-
 7. dva poslove kedi do mesta prichodžili trafili na jednega starca, ovci pascil; šelam
 8. jemu dali. Starac muvi: co vi za ludži, skont idžece? Oni muvili: Mi poslani ad 'Isa proro-
 9. ka do tego masta, ludžej do vari pravdživaj navracac, oznajmujonc u jedinostva
 10. Božim i prorocstvo 'Isa proroka. Ten starac muvi: Či jest u nas (vas) na to jaka poznaka
 11. abo umajontnošč? Oni rekli: Kedi nad chvorim učinim prožba do Pana Boga bendže
 12. zdrav a slepego učinim vidoncim, a trentevatego zdravim. Starac muvi: U mne jes(t)
 13. sin davno chvori, proše vas idc do mne, prožba činice, nech bendže zdrav. Oni pošli,
 14. po gribece [BR *chrybiet*] pogladžili, zdrav stal. U starca na jednim oku belmo, prožba činili,
 15. v stal. Tego starca zvano Chebib Nedždžar. Potim jich slava u mešce rozslavilaša, lu-
 16. dži potrebi do nich prichodžili, a oni jim na nich potrebi došic činili. Krulovi u-
 17. povedželi o nich; krul do šebe vezval, pital u nich: Co vi za ludži? Oni muvili: Mi posl-
 18. ni od □Isa proroka do vac(s) privracac do vari pravdživaj, od slepich gluchich balva-
 19. nov, od paklonav oddalajučiše, žebi v jednega Boga verili. Krul počal jich lajec:
 20. Jestešce vi čarovniki, prišli do mesta mego činic zamutak. Kezal jich bic, barodi
 21. rvac, pa mešce vadžic. Muvic: oto čarovniki, napominam vas, žebi jich slovam ne verili. Po-
 22. pravadžili u turma, urucili. Potim 'Isa prorok ješče jednega poslal do nich, na ime
 23. Šeme'un. Ja[k?] u Qurane piše:
 24. Gdi poslali dvuch tovarišav do mesta Antakiji, tedi za nepravdživich meli; zmocnilišmi
 25. tich dvuch trecim, Šeme'unem.¹ Gdi prišed Šeme'un do mesta Antakiji vpred do turmi,
- Margin note: Jak 'Isa trech poslov poslal do Antakiji, jedin Jan, drugi Stafan

¹ Sura 36:14, but two envoys are named as Jan and Stafan, 'the third' as Šeme'un (later identified as Simon Peter). See main study, Appendix 2.1 for translation of Arabic in this section.

11B

1. pod turmoju rek: Pozvol mne žebim ja do turmi všed. Pozvolil. Všedši do turmi, chleba
 2. dželil, pristompivši do svojich to(va)rašav, pital: Jak še mace? Rekl do nich: Skvaplive
 3. počeli običaj ne postompovac treba, bo vaša skvaplivość podobna jednej
 4. nevešće, ktura džecej ne rodžila, pri koncu veku svego sina porodžila, chcala jeho pre-
 5. ndko vikarmic chleb, žujonc z rota karmila i udavila. Tak vaši postonpki po-
 6. dobni tej nevasti: Skvaplivość od ša-
 7. tana i neskvaplivość od Boga; počekajce kilka dneŕ, bondžce cerplive, pujda do
 8. krula za volo Božo i vas vizvali. Potim Šeme'un do domu balvanskego pošedši,
 9. vidžal ludžej balvanom klanajunše i on šad medži ludžej, Pana Boga prošil, šedžde
 10. činil, ludži rozumeli že to jich ludžej. Potim pošed do mest'a cuda pokazival, chvorich
 11. lečil tilko na vara ne navracal, ž ludžmi pekne bešadoval, u mešće uslavilša, všitke ludži
 12. jeho šanovali. Krul dovedželša, vžol sobe za upokojevego. Jednega dna, s kru-
 13. lem zajedno bendonc, krul rek: Prad tobo co bili dva človeki co i vmojontno-
 14. šc svoj pokazivali, prorokami nazivališe, vara naše ganili; kezalem jich do turmi v-
 15. rucic. Šeme'un rek: Kaž vaša krulevska moc jim tustac oba čem za jako moco
 16. oni prorostvo na šebe klado. Krul kazal jich pripravadžic, Šeme'un rek: Kto to va-
 17. s prislal? Oni muvil: Stvoricel, Kturi stvori –
 18. I všistke reči, Kturemu nimaš ruvni. Šeme'un rek: Bug vaš v jake postaci? Muvili:
 19. Bug naš co chce to učini, jak chce tak pravu-
 20. je. Šeme'un rek: Jako moco vi proroctvo činice? Muvili: Chvorich trendovatic
 21. lečim, zdrovi bivajon. Šeme'un rek: I ja to umem. Oni rekli: Šlepich vidžoncimi činim.
 22. Šeme'un rek: Ubačim kedi vi učinice. Prinešli džece, ktуре šlepa od matki uradžila
 23. i mejsce tego nemaš gdže meli bi oči bic. Šeme'un rek: Temu džecencu oči od tvar-
 24. ce, benda za vami u pričine prošic do krula. Te dva pošli z glini oči urobivši, na mej-
 25. sce očej položili, prožba činili. Pan Bug temu džecencu oči dal. Šeme'un rek: I ja u-
- (mem)

12A

1. mem. Prinešli dzece šlepe. Šeme'un prožba činil do Pana Boga, uči utvoriliše. Oni rekli: Mi mar-
2. tvich uživami. Šeme'un rek: Na (Ja) tego ne učine. Kedi bi vi to učinili, treba bi vas mec za pravdži-
3. vich. Rekli ludže: Jest umarlij šedem dnejj martvij leži, ucec adšed bez opsa na cho-
4. vanij; prinešem, uživice. Pošli, prinešli na dosce. Oni prožba činili. Šeme'un milčkem
5. prožba činil. Ten martvij odžil. Pitali: co ti vidžal? Rekl: Šedem dnejj jak umar
6. šedem pečurav vidžal. U kažnaj pečuri codžen mne menka činona, kožna menka ružna bila.
7. U šomojj pečuri dušu maju da cela prinešli i movili: Hlan da hari. Vidžev varota
8. nebeskije adčeneneni, adnaho mladženca vidžev charošaho tvar, ruki svaje pracehnu-
9. v až da 'Eršu, a hetije tri čelaveki mene za valasi užali(už-) i s taji pečuri vicehnuli i sam sebe
10. tot (tut?) abačiv. Šeme'un rek: I krulu, balvani naši nechaj martvaho aživec žebi hetije
11. ludži ad jich bili isišneni. Krul muvil: U balvanov našich duši net, ačej ani jezike, ja-
12. k majuc martvaho aživec? Šeme'un rek: Ťreba jim veric i za pravdživich mec i mušelma-
13. nmi zastac; ne jes[t] oni čarovniki, ja švadče že jich Bug pravdživij jedinij. A lu-
14. dži vžitke krikneli velkim glosam: Vi namoviliše jednaj movaj, do nas prišli že-
15. bi nas od našej vari odvrucili; ne jestešce vi proroki tilko take ludži
16. jak i mi
17. Ne jestešce poslove, tilko take ludže ja-
18. k i mi.¹ Pan Boh ž nebos nic ne oznajmil, vi nepravda muvice
19. Rekli poslove: Pan Bug vado-
20. mij, mi do vas v posenlstvo prišli, naleži nam abi mi prikazane Bože a proro-
21. stve 'Iša proroka javno učinili žebi slišeli² a vam nas treba za pravdživich mec.
22. Movili kafiri: Vidžim vas za glupich ludžej, že vi do mesta
23. prišli, glod, frasanak, choroba z vami posbolu(-pol-) prišla
24. Kedi vi od tego ne advruciciše tedi mi vas ukamenujem,

¹ Sura 36:15.

² Sura 36: 16-17, but it is the teaching of Jesus ('Iša) that they come to disseminate.

12B

1. caškujū muku vam uchinim¹ Poslove muovili: Glupstvo u vas, že ne verice
2. u Boga jedinego, ale vam šlušna veric²
3. Že mi vam nauka povedami, žebi znali Bo-
4. ga jedinego dla tego mace nas za glupich i muvice: ukamenujem vas! Nemaš u nas glu-
5. pstva, vi s prikazane Božego lud vistempnij
6.
7. Prišov prentka skar u mesta adžin čelavek Chebib Nedždžar, ketoremu jeni sina vilečili
8. i muvil: I ludži! Verce tim prorokam, oni od vas zaplati ne patrabujon, u pravdživaj
9. drodže stojon i vas do tej pravdživaj drogi pravadžon i vzivajo³
10. Chebib Nedždžar muvic: Što mne staloša ja ne klaneju-
11. ša tamu Bohu, Ketorij mene stvariv,⁴ jak mene ťak i vas, času astatneho da Jeho vernu-
12. ciše treba. Jim toja muvil, pachlebojuči, a sam biv mušelmaninam, sluhoj Božim
13. Akro-
14. m Boha inšim Boham paklon ne činice. Kali Pan Boh zachoča dapušćic na mene prihodu,
15. tije bahove mene ad taho ratavac ne mohuc i ne vizvalac ad taje bedi.⁵ Kafire rekli da Chebib
16. Nedždžara: Užo jeni cebe izveli da svajej veri navernuli; prichoc znov da veri svajej.
17. Kali ne prijdžeš, to i cebe zabjem. Chebib Nedždžar rek: Kali b ja da vaše-
18. j veri vernuvša, to bi znovu javno u velikim bludže zastav bi.⁶ Potim upušćivši
19. tich ludžej holas pušćiv da prarokav, muveči: Po-
20. slove, ja da imanu prišov, u vašeho Boha uveriv⁷ čujce
21. i švedkami budce, što ja Boha adžinaho znaju. Chebib Nedždžar, toj čelavek, što jeni
22. što jeni jemu sina vilečili, jon ad taho času iman prinavši da adnoj pečuri

¹Based on sura 36:18.

²Based on sura 36:19.

³Based on 36:20, with Chebib Nedždžar (Jesus) as messenger.

⁴As above, sura 36:21-22.

⁵Based on sura 36:23.

⁶Sura 36:24.

⁷Loosely based on sura 36:25.

23. uvajšov, Panu Bohu pakloni činiv. Jak pačuv, što paslov chočuc tracic,
24. prišov jich ratavac. Potim tije ludži Chebib Nedždžara pajmali, lancuh na šiju uzlažili
(pavovši)

13A

1. pavovši na varotach, u brame pavešili. Inšije muvec, nahami t'eptali, až jemu jelita višli. Inšije
2. muvec nažami da šceni pribili. A tich prarokaf pakamenovali. Pan Boh u tom čaše Chebib Nedždžaru
3. raj ukazav. Holas prišov: I duša pabožnaje! Idži da raju, vizvolše ad bed šehošvetnich
4.
5. Chebib Nedždždar rek: Kedi bi to ludži vedželi, co Bože zmilovane jest nade mno, co mne Pan Bug
6. povelbil, to bi oni da imanu prišli bi z laskaj Božaj da raju uvavšli b skora.¹ Hetije
7. slova učuli, kamenmi zabili, ad šceni adnavši. Chebib Nedždžar rek: I Bože ušahomahuš-
8. čij, hetim ludžem daj iman, pravdživuju darohu ukaži jim! Poki duša u cele bila, hetije
9. slova muvil: Za žice i pri šmerci svajej napominane i nauki ne zanechav. Tije ludži trudna-
10. šc jemu činili, a jon za jich Boha prašiv, že jon biv prijacel Boži, pomstva ne činiv,
11. bo dobrij čelavek bez veri ne budže, a zli čelavek veri mec ne budže. Kali proroku jeho
12. milošci uched (ušed?) gazejstve halavu jemu pavolbonaju ražbili, zubi vibili, mnoha tru-
13. dnašci jemu kafire činili, a jon muvil:
14. Pakaži hetamu ludu pravdživaju darohu bo jeni mne trudnašč činec ne vedajuc da-
15. rohi pravdživaj; kali b jeni vedali darohu pravdživoju, to bi mne taho ne činili. I znovu da
16. svajich slov prichodžim: Chebiba Nedždžara zabili. Pan Boh Džebra□ilu prikazav toja mešt'a iz
17. dveh staron istrasanuc i holas pušcic. Ad adnaho holasu uše ludži unive-
18. č abernulše. Jak u Qurane piše:
19. pa Chabib Nedždžara šmerci lud katorije jeho zabili vojska iz nebos ne zsilali i
20. ne treba zsilac,² adnimi mukami neprijecela zvicenžic mocen jestem. Antakijskich lu-
21. dzej jednim glosam Džebra□ilovim zvicenžil i vniveč obrucil
22. Tilko og glosu Džebra□ilovego, ktore uslišeli univeč obru-
23. ciliše frasunak hre-
24. šnim ludžem dna sudnaho budže, katorije prarokav za lharov meli i našmelvališe s praro-
25. kav Božich i dna sudnaho frasunak, kajeta jim ne pomože

¹ Approximate rendering of sura 36:26, but with some influence of Christ's words on the cross.

² Based on sura 36:28.

1. Či ne vidželi jak kilko mast i vřich univeč
2. obrucilam, pred nimi vřistke zeřli, rozumejo do Mne ne povruco
3. ale vřistke dna sudnega predo Mno gotovi bendo, vřitke ludži zebrav-
4. řiře prede Mno stanuc.¹ Cokolvek dobrego albo zlego činili zaplata vezmo, jak proro-
5. k muvil:
6. viklad temu, že z vas nicht ne za-
7. stane řto b Pan Boh da katoraha ne moviv, bo taho řasu meži Panem Boham i vami řednaho za-
8. ponu ne budže; naprava hlan ućinak svoj abaćiř, nalevo hlan ućinak svoj abaćiř, pred sa-
9. boj hlan, ahon pekelnij abaćiř. Taho řasu u chalopav Svajich pac rećej pitac bu-
10. dže, perřuju reć, jak vek svoj pravadživ; druhuju reć, moladoř svaju u jakom sposo-
11. be prežil; trecuju, majontnař jakim sposobam nabiv i na co obrucil; ćvartuju, vedajući
12. abo umejući řto za ućinek ćiniv.² Na jednim mejscu prikazuje tak
13. U pažijcu na tim řvece
14. cela tvajo u zdarovju ći ne zachovalam, dneř haraćich řimnaju ći ne napajiv. [řejch Abu-](#)
15. [I Meřeh-Nurij](#) jednega dna a sudnim dnu povadal, řto
16. Pan Boh u chalopij svajej sudnaho dna kulga ruznich pitanije pitac budže povadal ludžem. A [řejch řelbi](#) mima mećitnich
17. varot iřov i stavři, sluchav i muvil: Aj řejch! Ludžej nař to ne strař; Pan Boh řila pita-
18. c ne budže, tilko dvuch slov pitac budže, reće: Chalope, Ja biv is taboj a ti s kim biv? [Abu Che-](#)
19. [řen](#) tije slova ućuvři, zdumevřa, skora priřov da rozumu, muvil: Jeřće ad taho kerod(karot)-
20. řaje pitane maje bic tilko reće: řto za prićina, řto iz darohi pravdži-
21. vaj izbludživ, řto dabratlivamu Panu Bohu pasluhi ne addavav; kali nameřnik muřelmanskij
22. ‘Elej hetij ajet’ pev: I Bože moj, priveli da bludu
23. mine zle hrachi maje v nevedomařci majoj. [Abu Bekkir \[Abū Bakr\]](#) rek muvil: Kali Pan Boh u mene spitaje dna
24. sudnaho, řto cebe z darohi řvelo? Rekne: Aplořenstva majo. Znovu da tich slov prićo-
džim. Kali Pan Boh [aschab ul-kerjet'i](#) historiju abjaviv, řto potim budućim ludžem pri-(klad biv)

¹ Based on sura 36:31-32.

² No fifth point in text.

14A

1. klad biv što ludži u jedinostva verili, hetij ajet' zezlal Pan Boh
2. Jedinostvu Božemu paznaka jest' Ja šin
3. že Pan Boh ušomahuščij martvuju žemlu aživaje, izžemli pašnu, žerne vivodžic viroščiv-
4. ši, s tich žernat ludi kormic
5. S tich potrav katorij
6. rukami svajimi pamenonije pažit'ki čije ni sami jich učinili ale Ja jich stvariv, ne jeni učinili;¹ za
7. toje Mne chvalu ne činec za pažitki maje hetij ajet' znači džvum rečam jedinostvu Bože-
8. mu tak i sudnami dnu že suchuju žemli vesennim daždžom adživaje znov u jesen
jak marla stane
9. značna jest'. Nichto jemo taho ne ujime učinic činic što
10. choče i sudžic jak choče, paradnika Jemu nemaš i rovni Jemu nemaš
11. On jest' jedini sruga karca i zvicenca v ka-
12. žnej reči Jego poznaka i cuda jest', pevne On jedini, že žeme po žimnošci žimnej z čarne-
13. je i zsušeje, po vešne duši jak lekarstva dadašč do oživenja poznaka jest'. Dna su-
14. dnaho martvich aživec, jak prorok prikazal Abačice
15. sudni džen, uspomnice jak padobna jest' vesna sudnamu dnu, kilko podobenstvav: jed-
16. na, že pad žemloju karenje trav, po vešne iz žemli² vichodžic; sudnaho dna u žemli buduči
umer-
17. lije i skarbi iz žemli vijduc, jak piše: Druhi sposab, že po ve-
18. šne nekatorije u lasce Božej, u dobrim pažicu, a nekatorije u trudnašci buduc; dna sud-
19. naha nekatorije da raj uvojduc da roskaši, a nekatorije da pekla uvojduc u muku, a (u?) nenzu
20. u trudnašci buduc. Trecij sposab podobenstva, čto na švece chenci svajej davši
21. volu, cheramnije pažitki paživac buduc. Dna sudnaha muka lidžba češkaje pahanbonij bu-
22. dže. Čvartaje padobenstva nekatorije pašnu sejuc trudnašci zaživajuc, pa vešne
23. učinica toj pašni zaraza jekaje što univeč aberne abo saranča izješč. Na švece nekato-
24. rije ludži paklon činec Panu Bohu, trudnašci cerpac u džen pošnikajuc u noči až da ranku

¹ Based on sura 36:33.

² Note that here consecutive letters ž ž are written separately, but in line 3 shedde is used: žž.

14B

1. nemaž klanejucca. Dna sudnaha zarazlivi vecer paveje paklonna pašna da hrachov žveja abo jekaje ne verena-
2. nc (nevernaśc?) budže univeč toje abernec. Pateje padobenstva po vešne prijacel s prijacelam na beraha-
3. ch rečnich pad dđeravam bešedujuc, dna sudnaha nabožnije is pabožnimi, a zlije ludži i zlijmi po-
4. vstanuc. Šostaje padobenstva, na vešne vecer dubrij povevaje, kamu pažitak činic, kamu škodu
5. činic, dna sudnaha šťastlivij vecer paveje i nešťastlivij paveje kamu šťastlivij dojdže, kamu
6. nešťastlivij. Šudma podobenstva, katoraja dđerava usochne na vešne, dđerava želenejuc a toje
7. suchoje hola stajic, dna sudnaha sluhi Božije rajškije šati uzložac i karonu na halavu u-
8. zložec, a tije katorije Panu Bohu pasluhi ne činili jich dđerava hrachami i ž imi usochla za toje ni pri čim
9. zastanec i vniveč abernucca. Ošmaje padobenstva, pa vešne kali pašna višpeja ketorije ne šejili tije
10. ludži smutnije buduc dna sudnaha, sluhi Božije vedlug času pakloni Panu Bohu ne činili sud-
11. naha dna smutnije buduc. Dževataje padobenstva kažnaje reč što na švece zarobiš to na su-
12. dni džen prinašeš issaboj či dobraha či lichoha toje budeš žac
13. bo šoj švet tahošvetnaja pašna. Džesatije podobenstva na vešne čirvonije, želonije,
14. žovtije, belije kvati cvetuc, dna sudnaha čistaśc, vernaśc, nevernaśc, picha, palecane,
15. Bohu strach, smutak, radaśc, nevernaśc – toja ušo javno budže tak tim podobenstvam
16. maješ vešnu priravnac da dna sudnaha, tim slova-
17. m muvonim poznaka jest'
18. Čistij Pan Boh ad nevernich slov stvariv ruznije ruznije pari s tich re-
19. čej što žemla rodžic, tak iz Adamskich džecej takže s tich že jich nihto ne vedaje iz ča-
20. ho stvorani jest' na žemli i na nebe, v harach i morach muvi Pan Boh třišeče
21. ruznich žverat stvariv, šešć sot u moru četirista na suchu. U kažnaha ž nich parsuna jedna
22. da jednaj podobna, holas da holasu ne padobni, mova da movi ne podobna. Jak Pan Boh
23. u Qurane piše: ne padobni jenzik jenziku, a tvar tvari. V-
24. šistkich po pari stvoril Pan Bug žeme iz nebam para; šoj švet is tantim švetam para,
25. duša is celam para, nevernaśc z imaním para, zdarovja iz chvarobaj para, rozum iz raz-
(mislam)

15A

1. mislam para nauka iz neumajentnošcaj para, noč z dnom para, uše tije pari Pan Boh stvoril,
2. i Sam zrekejacca žani dzecej, ad stvarena Samoha Šebe rovni nemaje i ne znaje
3. Inšije reči stvariv Pan Boh, nihto ne vedaje akrom Boha. Aznajmuje že za Qaf haro-
4. j šemdžesat takich hor jest jak Qaf hara; za timi horami adna belaje žemla jest', na toj že-
5. mli roznije stvarene jest na švece, Adamskije ludži ne znajuc jich ani jeni Adamskich ludže-
6. j ne znajuc. Prarok muvil: Me'radž noči za Qaf haroj adno mesta vidžev ludžej pelna Ada-
7. mskich, skora mene abačili, muvili: Chvala Bohu, što cebe nam ukazav. Ja jich iman naučiv, t'ert'ib i
8. šerije' naučiv. Pitav u jich: što vi za ludži? Rekli: Beni Israfil ludžej; kali Muša prarok
9. umer meži židami ruznica povstala, lotrovstva, zabojsstva, prarokav pazabijali, adnajej hadžinach
10. sorak i troch prarokav zabili; potim sto dvaccac bahomolcav povstala, naucali jich
11. prikaz Boži; potim i tich pazabijali. Skora tije zlije reči povstali, mi ad jich pašli nad
12. more prožbu činili da Pana Boha, Pan Boh prožbu našu prinav žemla rastupilaša sami pad žem-
13. lu pašli čverc roku pad žemlej bili; Pan Boh nami pažitku davav potim mi višli tut
14. na hetaje mejsca. Muša prarok nam dastamat činiv, muvil: chto z vas astatnaha pra-
15. roka Muchemmmeda dačekaje ad mene šelam jemu dajce; chvala Bohu što mi cebe dačekali. Prarok jich nav-
16. čiv nemaž, žekot, džum'e nemaž. U jich varot nemaž pitav, dla čeho? Jeni muvili: Naši nutri adna-
17. kavi jest', adžin druhomu škodi ne činem. Vidžev, mečici addamov daloka, pitav dla čeho? Jeni
18. muvili: Zdaleka da mečici ici spašenje velikaje. Vidžev mahili u jich pad aknami, pitav dla
19. čeho? Jeni muvili: Dla taho vidžeči priklad berem što i mi šmertelnije. Vidžev jich ne šmejucca, pi-
20. tav dla čeho? Jeni muvili: Iz šmechu nutr čarneje. Pitav, či bivajece chvorimi? Muvili: Chva-
21. roba hrachom lekarstva, a mi hrachov mali činim. Pitav, pašnu či šejece? Muvili: Šejem i Panu Bo-
22. hu palecajam poki pašpeje, jak pašpeje pojdžem ušo u hrumadu žberom i zsiplim da hru-
23. madi vedlug patrebi berom. Pitav, či majece bidla? Muvili: Majem, u poli chodžec, jak treba priža-
24. nom i znov na pola pušcim. Vidžev u jich tvari žovtije. Pitav, dla čeho? Muvili: Šmer-
25. ci bajimše. Pitav, jak u vas šmerc prentku? Jeni muvili: U t'iseče hod adžin umre

15B

1. stari abo ješče ne umre u Božim tajemnim švece razmatije(-mait-?) chalopje jest, akrom Boha nihto ne veda-
2. je; u **Ĥefsiru Kebiru** muvi u švece tajemnim žemla i neba i hori more ‘Arš Kurs` slonca mešonc
3. jest’, bo hetij švet prociv tamtaho šveta jak krupla precivka mora. Is proroskich
4. sechabejav adžin umer. Prarok klanevše dženaze nemaž, pa dženazeju da mahili pašov ischavav i da domu prišov. ‘Ejša, laska Bože nad jej, praciv praroka ustala, rukami ptachi, i pa sukni prarockaj pahadžila i movila: Sukni tvaje addaždžu mokrije, džiš dažč ne bilo. Prarok
7. paznav što Ajša tajemnij doždž vidžela, muvil: I Ajša! halavu čim prikrila? Muvila: Tvajej tachjeju. Muvil: Dla taho ad ačej zapon utvarivši že vidžiš tajemnej dožč, na tamtim
9. švece doždž jest abloki ščirije ludži znajuc Hetije slava značec
10. i hetim slovam priklad jest’ Pa-
11. znaka jedinostvu Božemu z noči džen vivodžic stane cemnošc, a švetlošc zacmeje javno jest’ što džen iz noči pachodži. Kali pitali, či noč lepšaje či džen, opovedž na to:
13. Noč lepšaje preto že noč iz raju, a džen iz pekla jest’. U raji bila cemnošc švetlašc, Pan Boh cemnošc na jedno mejsca žlučiv i noč istvoriv, u raju cemnošci ničoha
15. ne zastala, tak u pekla cemnošc bila, i švetlošc Pan Boh švetlošc u adno mejsca
16. zabrav i džen stvariv, u pekla švetlošci ničoha ne zastala. Preto noč iz raju paznaka
17. noči što lepšaje za džen tak prožba pakajene prinata, abmilki i učinki naši u noči
18. chto kajecca učinki dobrije činic jak prikazane, a džen jest’ da hrachov pričinaju
19. bo zaponi adtvorecca
20. paznaka jest’ že u noči bajažnikav Božich jak torh jest’. Ješče poznaka što
21. noč lepšaje, Ibrahim prarok šati svaje proročenstvu u noči na šebe uzlaživ
22. kali abačiš zvezdu peršuju na nebe abo Junuš` prarok kali na
23. neba rušališe enheli ici noč bila jak kričav u cemnašci abo Mu-
24. ša prarok na hare Šinajskej jak pjanij biv, kali hara rušila u noči
25. jak mi naznačili Musa` prarok triccac nočej Pana Boha chvalic
(jak Muhemmed)

16A

1. jak Muchemmed prarok Panu Bohu bliska prišov Me'radž noči jak dva luki zlažic tak bliska
2. biv Chistij (Či-) Bože, Keturije tabe mne pravadživ sluhu Svahe
3. v noči da Šebe, prarok prikaza
4. Pevne u noči jest' adna hadžina, kali b patrafiv prožbu
5. mušelmanin prašiv bi Boha, Pan Boh jemu da ale hadžina u kažnej noči jest' taj hadžina mabic
6. jak dve čašci noči mine treceja nastupi enheli Božij na žemlu i buduc volac chto
7. maje prožbu činic ceper čas prožba prinata prarok Nechaj to budže u vas žebi v no-
8. či ne spali a pilnovali, pred vami buduči ludži Salichov statečnich abičajev, nechaj u vas budže
9. Panu Bohu bliskim činečim hrachom vašim lekarstva kaže u noči pakloni činic. Prarok
10. Panu Bohu u noči takvele paklonav činiv istajane u namaže nohi jemu papuchli.
Sechabejove mu-
11. vili: Aj pošle Božij! tvaje hrachi i prišlije adpuščani jest' že ti tak trudniše? Prarok
12. muvil: Tak adpuščeni a astatnije chvala hdže jest'? To praroku muvili: A nad nami što
13. budže dzejeciše, a tije katorije noč aplošenstvam prapuščajuc a džen hrechami hubec?
14. Vedajce dva jakije ružnije ludži u ahnu pekelnim ne buduc harec; peršije, katorije u no-
15. či Pana Boha bajučiše z ačej svajich šlozi režlivajuc plačuc pa hrachach svajich;
16. druhije, katorije na chvalu Božuju gazejstva adpravujuc. Kedi reč nemožna tedi u noči
17. iz chencaj svajej gazejstva činec to velikaje gazejstva, chto svaju choc (chenc) izvaju-
18. je i budže ščirim u Pana Boha
19. Chodžic až da mejsca svajho, vedajce trista i šešdžešat pac mejsca jest, sto ošmidžesont
20. poltraca mejsca u žime a sto ošmidžesont pultraca mejsca na vešne, slonca što džen
21. iz adnaho uschodži až da dna sudnaho až uše svaje mejsca spelnic. Jak u Qurane
22. piše: Božij jest' uschod i zachod, trista šešdžešat pac us-
23. chodov i zachodov sto džen iz adnaho uzchodžic a v inšejju zachodžic za calij ro-
24. k spelnic znov ad peršaho pačnecca až da dna sudnaha maje chadžic

1. všistko to ad velikaho zvicenzci Boga ušehomahu-
 2. ščaho dla patreb zpelnich chalopskich nekatorije muvec muštek^{er} stane slonca su-
 3. dnaho dna na jednim mejscu ani še ruši iz mejsca švetlašc adijdže, čornaje budže. Jak
 4. u Qurane piše: Nekatorije muvec muštek^{er}ru slonca pad žamloj jest'. Ja-
 5. k aznajmuje Abu Zher, udžečnašc Božaja nad nim, sudnaho dna pri praroku šedželi,
 6. slonca zajšlo, prorok *Abu Zher [Abū Dharr]* dajiš slonca, hdže zajšlo, ja muvilam: Pa-
 7. n Boh vedaj i tvaja milošc vedaj! Prorok tam muvil: Kali slonca pad 'Erš pojdže tam
 8. šedžde učinil až poki pozvolene budže muštek^{er}ru slonečnaje mejsca. Skora dozvolene
 9. ad Boha pridže, znov pojdže na uschod, uzijdže, skora žemli hrachi napelnecca pjanstva, zbo-
 10. jstva, javno budže ad prikazu Božeho addaleca, ad tich hrachov slonca iznikne i
 11. pad 'Arš pojdže i šedžde Panu Bohu učinic ad Pana Boha taje noči dazvalene ne budže i mešec
 12. tamže prijdže, aboje Panu Bohu šedžde učinec, dazvalene od Pana Boha jim ne prijdže tam tri
 13. i tri noči buduc, cemnašc budže, dovhaje noč budže, bajažniki Božija paznajuc
 14. ale aplošnije ne paznajuc, bajažniki Božije ačchnuvšiše abdeš jak zavše sebachu čekajuc
 15. ale sabachu nedačekajuc, vijduc na dvor, na neba hlanuc žvazdi na mejscach svajich
 16. abačec, reknuc: rana mi ustali i znov spakojucca nemažem Quranem zabavliciše buduc;
 17. sebachu¹ nedačekajuc znovu na dvor vijduc na neba hlanuc zvazdi na mejscach svajich
 18. buduc reknuc: znaj mi nemaž na kruce klanališe abo Quran borzda peli abo rano abudži-
 19. liše mišlic buduc, zpakojucca, potim znovu buduc na neba hladžec gvazdi na svajich
 20. mejscach stajac i paznajuc što strašni džen prišov; potim adžin druhomu
 21. aznajmic i da mečici žberucca rovna plakac buduc, Pana Boha prašic buduc; sko-
 22. ra tri noči mine Pan Boh sloncu i mešecu raskaže znov na zachod pujduc iz zachodu
 23. uzijduc, t'ak raskaže Pan Boh, mešec i slunca plakac buduc što jim takij raskaz
 24. budže; paznajuc što sudnij džen prišov, iz jich kriku nebeskije ludži 'Erš dđeržačije
- (enhel)

¹ Cf spelling 'sabachu' in line 15, but 'sebachu' in line 17.

17A

1. enheli plakac buduc, mešec slonca iz zachodu uzijdže velikaje volane budže
2. Slonca i mešec uzijdže izzachodu, ludži na neba hlanavši abačec meše-
3. c slonca pačernelije, švatlašci ne majuc u adno mejsca zišliše. Jak u Qurane piše:
4. švetovije ludži plakac buduc, pobožnim ludžem plač jich pažitak učinic,
5. a hrešnim ludžem plač pažitku ne učinic tilko horej trudnašci zaživuc. Kali mešec i slonca
6. pašerod neba prijdže Džebra'il da jich prijdže i krilom i krilom a adverne jich na zachodže, adni
7. varota jest', katorije varota nazivajuc Kajetnije varota širini šemdžešat
8. hod darohi, mešec i slonca u tije varota zajduc, potim tije varota zazvurucca (zatvo-?) užo
9. ad taho času kajeta ne prinata budže. Potim mešec i slunca pa staremu z uschodu uzijdže
10. na zachod zajdže, potim malij čas mine, sudnij džen povstane
11. Mešecu mejsca naznačonije jest, mešecu dveccac ošim mejsca-
12. v jest', tije mejsca perejdže, bardzo izniščeje 'Urdžun buduc, 'Urdžun značiše funiku-
13. vahu (finikav-) Quran džerava abo kara jest', kali rubajuči ne datne, trocha astaneccca, vecer taho džerava ne u-
14. sušic, toja nedacataje džerava urdžun nazivajuc, ne prentko usechne, iz mnejšaje ja-
15. k luk stanic. Tedi Pan Boh mešec maladij da taho džerava padobenstva činic že zniš-
16. čejec potim aživec
17. Slonca ne može žebi iz mešoncam zlučiliše noči nemaš žebi u džen
18. uvašla, adno za adnim chodžec, uzijduc i zajduc až da dna sudnaho. Kali sud-
19. nij džen bliska prijdže slonca iz mešecam zlučicca. U Qurane piše:
20. Slonca ne dastaneše mešecu ani noč dna adžin noči adno za adnim chodžic tilko mešec
21. i slonca noč džen na mejskach svajich stajac da sudnaho dna
22. Ušo u svajich merach chodžec, mešec i slonca i zvazdi, tak jak riba u va-
23. dže plivaje slonca dvaccac raz sto šešdžešat jak hetij švet jest, a mešec jak
24. šešdžešat raz jak hetij švet, kali b slonca u švetlašci iz mešecem bili to bi noč iz
25. dnom ne bili značni. Pan Boh Džebra'ila kezav mešečnuju švetlašc krilom ucerc

17B

1. svetlašc umnejšala; taja paznaka na mešecu jest', jak u Qurane piše: Pan Boh
2. mešec slonca na švet stvariv kažni u svajich mejscach chodžec adno da druhoha ne v-
3. chodec. Skora sudnij džen prijdže, u adno mejsca žberucca
4. Poznaka jest' vam Božej moci jak jich patomstva u karablu šcero-
5. h u Nuchavich [*Noah's*] karabloch, katorij povni biv, ušelakich patomstvav bilo tam
6. Adam že Adamova patomstva u Nuchavim karablu šešc mešecej šceroh i adtul
7. zdarovich vipravadživ. Hetij ajet' paznaka jest' našej moci. Inšije muvec ne jest'
8. to Nuchav karabel, tilko hetich časev kerabel jest'. Pan Boh muvi: Našej moci poznaka
9. jest'. A da hetich časev ludžej potomstva u karabli sceroh bez noh na vadže chadžic,
10. što bi džešec dneij uvašov to adnaho dna u karablu perejdže
11. Stvariv dla nich ulašne jak Nuchav karabl kažnaho času ušedajuc,
12. hdže choc tam jeduc, abo viklad takij maje bic že stariv dla nich vlašne jak karabl
13. koni, asli, verbludi, na more da korabla uzšedajuc na tovarach
14. Kedi bi Mi chceli žebi jich
15. nicht jich ne bronil, tilko chiba od Nas bila laska Naša, žebi muka jim prevlaklaše v tim
16. dačasnim švece žebi sobe ješče pažitkovali až da šmerci
17. Kedi bi tim kafiram muvili: Bojceše pred saboju
18. iza saboju činečich učinkav azalej najdzece lasku Maju, nauki ne prijmavali. Inšije
19. muvec: Peršije hrachi i prešlije hrachi. Inšije muvec:
20. muka, dna sudnaho izžemli vichodžaščaje muka
21. Štokolvek ajet'ov Božich prijdže ad Pana
22. Boha jeni ad taho advaračiliše džen
23.
24. Kedi kafiram muvili: Sadaku dajce što vam Pan Boh dav!
(oni muvili)

18A

1. Oni muvili: Či patravi da mi že Pan Boh ne dav, a choc bi jim patrav dali b vedajce nam Boh dav,
2. pajdžice nechaj vam daśc. Kali Pan Boh vam ne dav a mi na što majem dac a vi nepravdžija jes-
3. ťeše bludniki, ad Pana Boha ne prošice ad ludžej prošice! To jeni muvili: Iskupstva
4. svajeho žebi ne davali na chvalu Božuju ale to pravda Božeje.
5. Pan Boh holasam da kafirav muvil: I kafira! Jest'eše u javnim bludže i u cemnašci nepravdu
6. muvic, a što sadaku ne dadžim što u vas prošec ale ad mene prašic lepej bo i vam Ja da-
7. v, vaše majentnośc Maja jest' Kedi mušelmane kafiram muvili: Da imanu
8. ne prichodžice, sedaku ne davali, dna sudnaho jak adkažece i nevernaśc spravujece sudnemu dnu
9. ne verice kedi to pravda. Potim Pan Boh ad mušelman kafiram odpovedž čini
10. Ne hladžec, kafira ifrištu ne majuc, tilki iz I-
11. šrafilavaj trubi hulas učujuc tahdi buduc veric, ale toj holas iznenacka [P *znenacka*]
12. prijdže a jeni e svajich patrebach u tarhovlach buduc. O adnom ajet'u muvi
13. ne prijdže sudnij džen tilko znenacka. Prorok muvil:
14. Jedni ludži vahoj buduc važic
15. Inšije reči važeči šali u rukach džereže či sudni džen stane, inšije u rukach džeržuči
16. kus da rota ne daneše sudni džen stane
17. Šila ne budže dastamentu činic abo da domu dajci nedužije buduc što b mev pa-
18. praščacca iž žanoj iž džecmi. Učonije spračališe u trubu Israfilovaj ci tri razi
19. ci dva razi. Nekatorije muvili dva razi budže trubic, ale hetij chediš znači jak
20. [Abu Herujre](#) [*Abū Hurairah*] aznajmuje ad proroka Meži dvuch trubenc
21. budže či dnejj sorak či hod sorak tahe ne aznajmiv, tri razi zatrubic trubenje **se'ike**, jak u Qurane piše:
22. ale pravdživšija peršije slova **nefече**, **se'ike ve nefче** aboja jedno jest abo **Še'id** **Chežari**, udžecnaśc Bože nad nim,

18B

1. ad praroka oznajmuje
2. jak maju raskašavaciše i jak maju u žitle svajim smak čuč kali
3. I`srafil trubu u roce deržic uvišna stavivši sluchaj ruki znizavši d`zeržic čekaje kali
4. jemu prijdže razkaz trubic. Sechabejove rekli: I pošle Božij, ti nam što prikazuješ? Praro-
5. k muvil: došic nam učinic Pan Boh, Katorij jest' nad nami
6. stružam. Taho času kali I`srafil u trubu zatrubic iz taho strachu žemla rastvariše,
7. hori, skali jak perje albo jak bavelna letac buduc, i k hore, nebosa i zvezdi razpadajuća slo-
8. nca i mešec zacmejuc, mori zakipac i v ahnu mejsca zlučecca, na žemli krapli vadi ne zasta-
9. necca, džeci peršcmi katorije ad matki pakineni buduc beremenije nevasti bereme svajo vikinu-
10. c, ludži jak pjanije buduc, džeci malije pastarajuća(-stareju-?), a starije univeč abernuća; tilko anheli
11. zastanuća katorije 'Arš d`eržac, Džebra'il, Meka'il, I`srafil, 'Ezra'il zastanuća i da
12. tich enhelej ad Pana Boha holas prijdže **feljemuť** pamrice! enheli 'Eršovije pamruc i ješče ho-
13. las prijdže **feljemuť** Džebra'il, Meka'il, I`srafil, 'Ezra'il! i tije pamruc
14. tilko Pan Boh Stvaricel na veky vekov zastaneća. Potim Pan Boh žemlu i nebu mocaju
15. Svajeju budže džeražac i rekne: Ja jestem Panem i Krulem,
16. hdže tije mocari hardije katorije Moj rižk jeli peli (pili), inšim boham balvanom klaneliše?
.....
17. ciper čijo panstvo jest? Potim Sam Sabe velikašceju adkaže
18. Panstvo džiš adnaho kerala katorij zvicenživ ušich karalov panov,
19. adžinaho sroga karci jest'. Potim hetij dačasnij švet sorak hod pustij budže
20. stajac **nifere** javni ludžej ni bidle, ani u sadoch salavjov ne budže, ani na halinach ptachi atrasa-
21. ciše ne buduc, ničoha ne budže, tilko Stvaricel
22. On jest' peršij i astatnij, mužnij, nešmertelni; On jest' javni, On tajemni,
23. On usich rečaj vadomij. Potim Pan Bug sorak dnejj rovne doždž ispušcic, tije
24. cela u pesok aberneni umerlije jak na vešne trava rašce tak jeni **ižžemli** vijduc. Prarok
25. muvil: Na čelavečich šlunkach ničoha ne zastane, ušo zhnijie, tilko I`srafila šlunki buduc (is trubi)

19A

1. is trubi holas prijdžec I hnilije košci, razadranije
2. valasi i barodi, katorije u mora patanuli, katorich žveri žjeli! Ustavajce! Na sud Boži lidžbu
3. zdavac čas prišov! Potim uše ulašne jak za snu ačchnucca, halovi padijmuc. Jak u
4. Qurane piše: Kali Israfil u trubu zatru-
5. bic na mejscach da lidžbi zdavanne bechči buduc da
6. Pana Boha abo da raskazane Božeha
7. reknuc: Chto nas zbudživ zležačej zemli? Bo u mahile jim muka presta-
8. necca, skora adživuc to ulašne jak zo snu ačchnucca, paznajuc što sudni džen; reknuc-
9. c: Hetaje naznačenje: Što nam Pan Boh naznačiv pra-
10. vdžive jest' praroki učonije. Ludži nekatorije muvili, što hetije slova mušelmane reknuc da
11. tich, katorije sudnamu dnu ne verili jich hlenbeči (cf. P *gnębic*?)
12. Ne jest' takoja ustavane tilko z Israfilovaho holasu, ad adnaho holasu
13. univeč abernucca za adnim helasem iz martvich ustanuc, uše da mine hetovi buduc. Kali b
14. pitali u Pana Boha što za bliskaśc jest' žebi da jeho hatovi bili, odpovedž to jest':
15. Bliskaśc lidžbi zdavanna ne jest' povelbene ale tu bliskaśc ništo ne budže mezi Pana Boha mezi
ča-
16. loveka, žadnaho zaponu ne budže, tilko Sam Pan Boh velikašceju Svajeju ubostva pita-
17. c budže: Džis sudni džen
18. jest', nikomu krivali nemaš i zaplatu inšejju ne abačic, tilko učinkav svajich. Pan Boh
19. Adamskich džecej stvariv, rozum dav, dobrije i zlije učinki aznajmiv, katorija dobrij učinak
20. staravše dobruju zaplatu vožmic, katorij čelavek zlij učinak činiv zluju zaplatu vo-
21. žmic, kažni čelavek svaju zaplatu vožme, Pan Boh nikomu krivdi ne učinic.
22. Chikajet': Historije a [Pehlul Divane](#): Pitali u Pehlula, hdže ti biv? U pekle biv, ahnu šuka-
23. v, u pekle ahnu ne našov. Muvili ludži: Dživno muviš, jak u pekle agnu net? Pehlul muvil: Ka-
24. žnij čelavek iz hetaho šveta iz saboju prineše i sam šebe maje palic, tak ahon rukami uža-
25. vši na serca svaje uzložic na kaho maje žalavaciše bo sam šebe paliv

1. Zaplata ne budže tilko vedlug učinkav. Znovu da svajich slov prichodžim:¹
2. skora iz mahil ustanuc, na mahilach svajich buduc prastavalosije, bosije, halodnije,
3. pic prahnoncije, nahije; t'iseče hod tak stajac buduc, a katorije iz imanem zešli
4. za adnu hadžinu perajdže. Ajša muvila: I pošle Božij! a ženki či nahije buduc povstanu-
5. c? Prarok muvil: Tak jest'. Ajša plakala i muvila: Klopac naš i
6. frasanak. Prorok muvil: I 'Ajša!² ne plač bo taho dna adžin na druhoja ne budže hledže-
7. c, kažnij čelavek sam saboj zabavlaciše budže. Potim anheli ludžej pažanuc na sud Bo-
8. ži, tije katorije dobrije učinki činili, iz učinkav jich koni jim buduc, ušševši pajeduc;
9. a v katorich učinkav dobrich ne budže katorije peššije katorije na kalenich pavzci buduc
10. na sud Boži i zhrumadžecca ad haračini slonečnaj, mazgi kipec buduc a zispadu haračaš-
11. c ahnu, a na chribce cenžar hrachov, spacejuc, katorije da kostak, ketorije da pojesa,
12. katorije da perscej, katorije da horla, katorije u pot svoj utonu šemdžešet sažon
13. u žemlu uniz pojduc, taho času nihdže choladu ne budže tilko pad 'Eršam šemerakim ludža-
14. m cholad budže. Peršije, spravedlivije krulove panove; druhije, katorije ad malich
15. hod Panu Bohu pakloni činili; trecije, katorija a mečitach starališe; čvartije, katorije
16. s Panam Boham prijeceliše; patije, movčikam sadaku davali; šostije, katorije ka-
17. li b chto kaho da lichoj reči pabudžav a jon ne pašov; šomije, katorije iz bajažni Bo-
18. žej plakali bajališe taho. A vse ludži t'iseče hod u haričini buduc stajac, potim ludžej
19. pažanuc da adnajej cemnašci, mušelmane za adnu hadžinu vijduc tvari jich belije buduc,
20. a kafira t'iseče hod tam buduc, potim adtul vijduc tvari jich čarnije buduc; po-
21. tim ludžej da lidžbi zdavane pažanuc, tam budže džešecerakoje stajane strašnaho, u kažnam
22. stajanu pa t'iseče hod stajac buduc. U peršem stajanu pitac buduc cheramnije reči či ne zaži-
23. vali, u druhom pitac buduc hardašc ci činili, u trecem pitac buduc ajca matku
24. ci šanovali, u čvartom pitac buduca pavinnošci malženstva i dzecej, u patim pitac buduc
(a nevolnikach)

¹ See Mishkāt II:1169 for *hadith* on this topic.

² Cf different spellings of Ajša/'Ajša in consecutive lines.

20A

1. a nevolnikach a rabach jak z nimi abchodziliše, u šostam pitac buduc krevnich bliskich jak z
2. nimi meškali, u šomam pitac buduc u radženju ušcivošci, u ošmim pitac buduc a lokom-
3. stve a zazdroščach, u dzevatim pitac buduc kamu činiv chitrašc, u džešatim pitac budu-
4. c perahavor ci činiv. Chto is tich rečej adnu reč činiv u kažnim stajanu t'iseče hod
5. budže potim da čitane rajestrav adpravec, t'iseče hod tam stanuc nekatorim u pra-
6. vuju ruku belije rajestri daduc, nekatorim u levuju ruku čurnije rajestri daduc.¹
7. Holas prijdže Čitajce rajestri sva-
8. je! Džiš čašc (češc?) tvaja, t'abe u lidžbe dosic učinic! Kali toj holas prijdže ad tvar-
9. ce rajestri, što činili na švece tam napisano najdžece. Potim ludžej pažanuc da vahi,
10. vaha pred 'Aršam pastavena budže, pa pravoj šali Rizvan stajac budže, enheli adžena i ko-
11. ni katorija hatovije dđeržac buduc pa levaj šali mukari stajac buduc, u rukach ahnistije
lan-
12. cuhi dđeržac buduc, i potim kažni čelavek učinki svaje na plečach dđeržac budže i
13. pri važe iz učinkami stajac, budže volane Hladžijce na vahu, pevne toj i toj čelavek
učinki svaje važi-
14. c i ludži katorije tut jest' u zabranu hladžice taho sin abo taho dačka važi-
15. c učinki a svaje tam t'iseče hod stajac buduc. Prorok muvil: Pan Boh kažnamu
16. čelaveku ummeťu majho dževecdžešat i dževec rajestrav dajuc, kažni rajestr učinkav jeho udluž
17. jak okem uzhlanuc tak maje bic. Pan Boh reče: I chalopi Maje! Hetim rajestram vi sva-
18. jim či zapirajiciše? Toj čelavek reče: Ne zapirajuša, Bože moj miloserdnij! Pan Boh reče:
19. I chalopi Moj! či jest na to kajeta, vimov! Chalop reče: nimaš Bože moj milošcivij.
20. Pan Boh reče: I chalope pri Mne tvajo spašenne, a Ja tabe krivdi ne učinu! Potim jak
21. jedin palec jedin listok pakažece na tom listku napisano budže
22. Potim Pan Boh reče: I chalope Moj! na švece meškajuči da šmerci svajej ad hetich slov

¹ See Mishkāt II:1176 for *hadith* on weighing of scrolls of deeds.

20B

1. ne adlučajše, kazav jich, Ja cebe džíš a(d) hetich slov ne adlučaju, idži da vahi, buc ha-
2. tovi, žadnamu tut krivdi ne budže, toj listok za tije dževeddžešat i za dževec rajestrav
3. cažej stane; že tabe ime Bože jest iz Božim imenom žadna reč rovna ne budže. ‘Ejša,
4. laska Bože nad noj, muvila: I pošle Boži! Sudnaho dna či vspomnic čelavek žanu,
5. džecej svajich? Prorok muvil: Na troch mejscach ne vspomnic nihto nikoha. Peršij,
6. rejestr čitajuči; druhij, raz pri važe stojuči; trecij, raz na Sirat most idučí,
7. nihto nikoha ne vspomnic. Potim ludžej da Siratu mostu pašuc (-šluc?), Sirat most jest’
8. za volas tančejši, za britvu astrejši, pekelnaje polame zispodu budže tam šem prejšca-
9. v mukari buduc, u kažnam prejšcu t’išeče hod darohi budže, t’išeče hod haruj [BR haroj],
10. t’išeče hod polem, t’išeče hod ravninoju, u kažnem mejscu pitanje budže a adnoj
11. reči: u peršem buduc pitac a imanu, u druhom a nemaže, u trecam a žekoťu, u čvartem a
12. pošce, u patem a chadždžu, u šostam a čistašci, u šomim a krivdach pitac buduc.
13. Kali kamu krivdi ne činiv, kali s tich pitanev ne spelnic, to u kažnim prejšcu t’išeče hod
14. budže jakvele sudnaho dna maje bic. Potim pitanev i strachav pecdžešat jest’, u ka-
15. žnem stajanu t’išeče hod stajac buduc, poki pecdžešat t’išeče hod budže. Neka-
16. torije muvili: Hod abo džen jak hadžijna budže perad Muchemmed Mustefa na kraju Sirat mostu stane i reče: **šellim šellim** i verniki skora prejdu-
17. c, enheli charongvi padnesuc, naprod Muchemmed Mustefa charongu padneše, davžini bu-
18. dže t’išeče hod darohi, sama maje bic **ižžemču**hu želonaha, halka iz srebra belaho, adžin
19. kenec charongi na uschodže, a druhij na zachodže; na toj choronge tri šatiri napisani
20. buduc, na peršem na druhom na trecem
21. a pad charongaj prarockaj z ušimi prarokami **siddiqami**
22. šehidami stajac buduc potim adnu charongu beluju prina-
(suc)

21A

1. suc, enheli ku rajū i volac buduc Hdže tije katorije uperad da veri
2. Iṣlamskej ustupijli? Abu Bekkir sedḍiq adzavecca i vṣe ṣebikuve katorije uperad da veri
3. ustupili, muhadžirove iz Mekkeju da Medineju s prarokem naprod višli, pad charonga Abu Bekkira
4. izberucca, da rajū pajduc. Potim jeṣṣe charongu padnasuc i volac buduc
5. Hdže tije katorije pomaš davali da veri iṣlamskej? ‘Ummer
6. adzavecca i vṣpravedlivije cesarove panove pad jeho charongu žberucca i da rajū
7. pojduc. Potim jeṣṣe charongav padnasuc i volac buduc
8. Hdže tije katorij z majentoṣci na Božuju darohu sedaku davali?
9. ‘Uṣman adzavecca, uṣe tije katorije sadaku davali pad charongu ‘Uṣmanovu žberucca i da
10. rajū podjuc. Potim jeṣṣe charongav padnasuc i volac buduc
11. Hdže tije katorije Božije prijeceli, ketorim strachu nima-
12. ṣ ani frasunku? ‘Elej adzavecca i Bozije prijeceli pad charongu ‘Elej žberucca i da ra-
13. ju pojduc. Potim jeṣṣe adnu charongu padnasuc, volac buduc
14. Hdže tije katorije prez ucisk kafirski pamerli? Čeṣen i Chuṣejjin adzave-
15. cca, a matka jich Fatma pred nimi budžec, u adnoj ruccē džeržac budže Čaṣenove ačarava-
16. nuju kašulu a v druhoj ruccē budže džeržac Chuṣejjinavu krivavuju kašulu i reče: I
17. Bože uṣomahuṣči! Pomstva čini nad krivavnikami majimi, a ne budže pomstva ižža-
18. lu is plačem zavoleju raj, ‘Erṣ Kurs u ahnu harec budže! Potim prarok da jeje prijdže:
19. I Fatma! Serca majo ad našaho domu pusta, nechaj ne budže ad nas adpuṣčeni i pri-
20. čina nechaj budže, džiṣ džen pričinnij jest, ja i ti pričinajmiṣe nad hreṣnimi addalajuči jich
21. ad muki i serce majo Fatma mne kafira ṣila trudnaṣci činili, kamenem halavu ražbili, zubi
22. vibili, truciznu davali šalberam nazivali, z ajčizni vihнали, a ja ad žadnaho pomst-
23. va ne patrebuju, uṣim jim adpuṣciv i ti jim adpuṣci; tim luđzem Fatma adpuṣcic

21B

1. zabojs¹ta zabojs¹cav Chesenu i Chušejj¹inu, palec¹ajciša i da raju pojduc; potim ješče
2. charongav padnesuc i volac buduc: hdže tije kato-
3. rije řevbe činili? Vechši adzavecca i vse řevba činoncije pad jeho charongu źberucca i da
4. raju pojduc; potim ješče charongav padnesuc i volac buduc:
5. hdže tije katorije tajemne muvčikam źiker činili? tedi trista i dvaccac charo-
6. ngav padnesuc preto že islamskej veri trista i dvaccac řerij'et'ev jest'. Jak Pan
7. Boh u Qurane piše: pravad tich ludzej katorija
8. bajacca Boha da raju pulkami!¹ Potim holas prijdze:
9. hdže tije macari hardije, pišnije? Ludzi fera'ona priveduc, na halave ahnistaja karona budže,
10. smalanoja adžena, na švini prijedže i vse krivdniki pišnije hardije da jeho źberucca
11. i da pekla pažanuc hdže tije zajzrošniki? Qabila priveduc, na šije ah-
12. nistija lancuhi buduc, ušich zajzrošnikav da jeho źeberuc i da pekla pažanuc;
13. potim Le'ba sina Jehudi priveduc čarnaličnaho, ruki izvazani i da jeho ušich tich źberu-
14. c katorija pravdu tlumila a nepravdaj žili, da pekla pažanuc; potim Abu Džahila pri-
15. veduc i tich katorije Muchemmedu praroku ne verili ušich da jeho źberuc i da pekla pažanuc;
16. potim Velida Sina Mugira [*al-Walid b. Mughira*] priveduc i tich katorije ubohich nenavidželi ne lubili ušich da jeho
17. źberuc i da pekla pažanuc; potim Amri Al-Qejši [*Amr b. Qais*] priveduc, tvari čornija jezik iz rota vive-
18. šenij i vsich čeravnikov da jeho źberuc, zvocav (?) pereharcav i da pekla pažanuc,
19. jak u Qurane piše: dna sudnaha volac buduc, ušich ludzej
20. iz jich pavadirami imamami, dobrich iz dobrimi, a lichich z lichimi da pekla pažanuc, a dobrich
21. da raju papravedžac; kali rajskije ludzi bliska raju prijduc adno rovnaje pola budže aba-
22. čic, na tom pelu (polu) džerava rašci budže, i zacvituc kvati, krinici žrodla cekuščije, pad dže-
23. ravam pašaduc tuju vadu pic buduc, gušel brac, tahdi i(z) tich nutrav picha zlaja, u-
24. misli zlije, vijduc, uveš čelavek čistij stane, na koni pauššadajuc i da varot' rajskich (prijeduc)

¹ Four small circles arranged in diamond-form inserted here as divider.

22A

1. prijeduc, rajskije padskarbnije varotnije praciv jich vijduc, radavaciše jim buduc, i reknuc
2. jim: povelbenje nad vami, dobrošc zaslužili, idži-
3. ce na veki večno da rajju! Skora da rajju uvojduc, na mejsca svaje pojduc, rajskije panni
4. i pasluhači kuflami krištalovimi šerbet' prinasuc i da jich pic buduc, Panu Bohu chvalu adda-
5. vac buduc, u velikaj raskoši zabavlaciše buduc pevne ra-
6. jskije ludži džiš u hulanach u picjach u jedženach i bešedach, učujuc charošich holasav, uvi-
7. dzuc charošich tvarav, prijacel prijacela navežaje, šerab tahur pic buduc, Pana Boha aba-
8. čec; inšije muvec: jakobi znači rajskije panni za šebe branje pad
9. dzerevam u adchlodže šedžec buduc pri karaju (krajju?) rek abo nad
10. rekami šedžec buduc, u Pana Boha na banketach buduc u zabava-
11. ch rajskich buduc, u pekla budučių ludžej ne vspomnac ni džecej ani bracej svajich, za
12. svajej roskašej zabuduc, bo jest' raj dom radosnij a ne jest dom frasunlivij
13. u pažitkach ruznich u radašcach ruznich
14. jeni sami i žoni jich padžderavam u adchodže buduc
15. na majstatach aporšiše šedžec buduc; kali pitaje: u raji mešeca i slonca ne budže, ad čaho a-
16. chloda maje bic? odpovedž na to u zaponach šedžec buduc
17. jest' u rajju dla nich ruznije ruznije avozi čaho žedac buduc; [sin 'Abbasov \[ibn 'Abbās\]](#) muvil:
18. rajskije ludži katoruju reč pamišlic jezicam ješče ne vimavic a toja pred nim hatove budže;
19. Pan Boh reče: I mušelmane! Žedajce u Mene čaho sami chočece, mušelmane buduc žadac! Pan Boh reče: Mušelma-
20. ne, žadanju vašemu vam daju či udžacni jestešce. Reknuc mušelmane: Stvaricelu Pane! Tvoj padara-
21. k, katorij nam dav, nikomu taho ne dav, dla čaho ne majim udžecnimi bic. Pan Boh reče: Ješče natto Nam
22. jest', u Mene abetnica že ješče udžečnejšije budžice, Ja vam Svojej srogašci ne činu, kali bulej
23. patrabujece o tež ad Mene vam nechaj šelam budže
24. vam ad milaserdnaha Boha šelam nechaj budže što Ja vas da rajju upravadživ. [Sin 'Ebbasov](#)¹ muvil:

¹ Note spellings Abbasov/Ebbasov on same page.

22B

1. u raju u kažních varotach pa šemdžešat staražov jest', anhelí navežac majuc rajskich
2. ludžej. Staražove reknuc: Mušelmane, iz rajskimi pannami u bešedach šedžec, verniciše po čaše
3. malim prijdžice, potim znovu prijduc, znovu vernuc až dazvalene budže. Ad mušelman to an-
4. heli uvojduc i reknuc, Pan Boh muvil: I prijaceli Maje! Ja ed vas udžačen jestam, a vi ad Mine či
5. udžačni jestešce? Skora ad Pana Boha toj padarak prijacelam jeho dojdže advernucca
6. enheli i pojduc, potim holas prijdže znov volane budže i rajskije ludže ad hetaho ča-
7. su vam zdarovja jest, chvarobi nemaš, žitlo jest, šmerci nemaš, radošc jest',
8. smuťku nemaš, ad času da času povelbenje jest', vetru vidžec ne buduc ani z nosa ništo ne po-
9. jdže, vašich bloch brudu na cale ne budže, adžena vetchaho ne budže, atchnenju vaše mesta
10. budže, is potu vaš zepach fižmovij ulašne pic majec prez katorije patravi smačni bu-
11. duc, u rajskich ludžej valasov ne budže, chiba na vejkach na brovach buduc ulašne u tri-
12. ccac dvuch hadoch maladžini budže, u charastve Jusufavim, a holasam Davidovim, abiča-
13. ju Muchemmed praroka udžečnašc Božaja aznajmuja ad praroka, u raji
14. adnamu čelaveku šemdžešat i dvojja varota buduc, kožnije is perlav u kažních varota-
15. ch majstati iz jachentu, u kažním majstace šemdžezat krot pašcalej budže bavelnani jedvab-
16. ni (P *jedwabny*) na kažnej pa panne rajskaj šedžec buduc, a na kažnoj panne šemdžešat
17. adždenav budže,
18. pros tuje adžene cela vidac budže, a praz cela košci vidac buduc, kali b is tich panen
19. adna na hetij švet hlanula, iz jeje švetlašci abo bliska mešec i slonca zacmeli bi,
20. kali b iz rota šlini adna krapla na žemlu upala to bi uše morškije vodi horkije salodnimi
21. stali b; u adnom mejscu aznajmuja kažnaho mušelmanina adžin šacunak budže, u kaž-
22. nam u šeredžini jak mil darohi šemdžešat, u kažnam kuce majstati buduc, u kažním majsta-
23. ce panna šedžec budže že adna druhoj ne abačic. U raji četiri reki jest, četiri reči
24. u sabe majuc žitla dajuščije mod jest, vešološc dajuščije chemri vini, tije re-
25. ki u sadach cekuc, is tich četiroch rek nazivajuc

(Arabic catchword)

23A

1. tich rek imona jest. Skora mušelmane i mušelmanki u raj uvojuduc; naprod iz raki ma-
2. ločnej pic buduc, preto što na švece na pervej malako stalo; potim iz reki medovaj pic
3. buduc, preto že što jest zdarovja; potim iz reki radženoj pic buduc, dla taho že vada-
4. j čelavek žive; potim iz chemri reki pic buduc dla taho že radošc a bolej klopatu ani frasun-
5. ku ne abačil; **Še'id sin Mes'udev** muvil da praroka:
6. Ja že daju ad Pana Boha što b mene praroče iz saboju pa šerod
7. raju izlučiv što b ja u raji hulav pad 'Eršam. Adžin vecer povstane ja (na) mušelman zapa-
8. ch fižmovij naveje, adženne naveje adževaciše buduc i na koni pauššadajuc iznov da
9. mejscav svajich prijeduc za zaponi zajduc žoni, jich reknuc: vam charastva vašeho pribi-
10. lo; aznajmuja kali patnica budže enheli koni priveduc i tich konej s krištalu budžuc jedu-
11. či na haru cukrovuju trafec, pad toj haroj reki cakuc pad rekami razmavi tije avo-
12. ci s kevatami buduc na halinach, tich džeravach ptachi astrasaciše buduc špevac tam skorej
iššaduc
13. s tich vod pic buduc tije ptachi sami upekšiše pred nich prijuduc, tije ptachi jevši, na ko-
14. ni ušševši pajeduc k 'Aršu, pred saboj hori abačec z fižmi reki **žendžebil ve selsebil ve rechiq**
15. krinici reki tam ceči buduc; pad tuju haru z čirvonaho jachentu majstati buduc, praro-
16. ki šahidove u nich šedžec buduc; skora mušelman abačec poščivošc jim činic buduc,
17. krištalovimi kuflami da jich pic buduc i mušelmane pic buduc. Potim vecer povstane
18. i paveje zapacham fižmovim, švetlašc blask učinic, stajane švetlašci kufla prijuduc,
19. u tich kuflach šerab tehur budže, kufla padajuči ne abačice. Holas prijdže: Katori ad šve-
20. tovich smakav adrekliše, a jezik vaš ad zloha uhamavavše, a serce vaše zmekčije ceper
21. ušo napoj čistij pijce. Mušelmane reknuc: Bože naše miloserdni kali mi na švece bili nam abeca-
22. v u raji persunu Svaju ukazac, a Tvaja abetnica maje bic pravdživaje, ne budžem pic napoju
23. čistaho až abačim Tvaju parsunu. Potim adžin ablok izvajičca daždč ici budže, bliskavičca
bliskac budže, ablok adtvoriča zapon padnešecca, Pan Boh parsunu

23B

1. svaju ukaže, vlasne jak četirnaccatej noči mešec javno budže a ludži krik radosni
2. učinec, holas jich da 'Eršu pojdzé i sami zdumajucca i buduc pic napoj čistij i da ro-
3. zumu prijduc, tam ucekla i radošci zdarovja razširicca. Bože nas, iz milošci i dobro-
4. šci Svajej hetije slova pisačemu i čitajučemu i sluchajučemu bez pachibi Ti svaju
5. parsunu nam ukaži Ti nad dobratlivimi dobratlivi. Kali sudni dže-
6. n pitane lidžbi zdavane budže, rajskih ludžej da rajju zapravadžuc a pekelnich da pekla paženu-
7. c, enheli na dve darohi razlučanije. Tam holas prijdže:
8. Razlučiciše džiš, neščašlivije neverniki na švece iz mušelmanni zajedna bili i v mahilach na kla-
9. daviskach, ceper dna sudnaha zajedno ceper razlučiciše adžin druhoaha nikoli ne a-
10. bačice A hrešniki razlučiciše a ver-
11. niki bajažniki maje vizvolani jest ad tajej muki. Kali tam ludži prijduc jak bez pameci
12. buduc, enheli mukari priduc pekelnije ludži ad rajskih adlučac buduc, prijecela
13. ad prijecela, matku ad ajca ad džecej, brata ad brata adlučac. Kali toja abačec,
14. kričac plakac buduc. Razluka našeje, frasunak naš, pri namnej dajce nam frištu
15. da praščane papreščajemše! Dazvalene budže jim da praščane a vžo na veki adžin druho-
16. ha ne abačec buduc, abnimaciše paduc na žemlu tvaru sorak hod tam buduc plakac; potim
17. holas pridže ... razlučiciše i neverniki hrešniki pekelnich ludžej šiji zchilicca u leva pojdu-
18. c, mukari da pekla pažanuc, rajskije ludži u pravo pojduc, da rajju enheli Božije iz velika-
19. j pavalaj da rajju zapravadžec. Pekelnich ludžej tri polki: starije i maladije i balo-
20. glovi: starich za barodi užavši paveduc, maladich tvarjuvama (tvarjuma?) valakuc, balich glovach
21. za valasi užavši pacahnuc da varot pekelnich, znov frištu buduc prašic, pazvo-
22. lac frištu daduc, tak buduc plakac, iz šloz jich reki pacekuc. Helas (holas) prijdže:
23.

24A

1. Či ne muvilam Ja vam i Adamske dzece, ne klanejceše šejtanu, bo vaš neprijacel jest',
2. javni velki bilo vam Mne klaneciše bo to jest' daroha pravdživaja¹
3. Pevne izvev vas šejtan iz darohi pravdživaj či ne bilo u vas rozumu že
4. šejtanu uverili Pekla
5. u katorim vam naznačena aznajmoval vam ceper ze svajoj nevernašceju idžice da pekla. I kafire
6. reknuc: Šejtanu ne klaneliše Ne jestešmi neverniki. Pan Boh Stvaricel ust'
7. ludžem zapečatuje, šlunki hutaric buduc
8. Taho dna jim usti zapečatavani buduc, ruki hutaric bu-
9. duc, nohi švadestva dajuc, učinkav svajich hrachom priznajuća. Ruki reknuc: Nami pre-
10. d balvanam upirajučiše šedže činili. Nohi reknuc: Nami pred balvanam stajav. Halava reče:
Mnoju kla-
11. nevše balvanu. Bednij Adamskij čeloveče! Kaho sabe za prijecela mev, tije jemu neprijacelmi
budu-
12. c i advernucća ad jeho, kali dakret Božij stane vimovi mec ne buduc, raskaže mukarom že-
13. nice jich da pekla, kažnij mukar razom adnim šemdžešat t'isečej hrešnich da pekla ukinec, neka-
14. torije u ahon da kostak nožnich, nekatorich da kalen, nekatorich da pojesa u ahnu
15. buduc, nekatorije da horla u ahni buduc, nekatorije u ahnu utonuc abo jich a-
16. hon zakrije, ne budže mejsca kudi vijduc. Prorok muvil: I kali b priveli šehošvetnaho
17. čelaveka, katorij u roskaši biv na švece, kali b raz u ahon abmačiv i zaraz bi vineli i pitali
18. u jeho na švece roskaš či mev, kezav bi žadnej roskaši ne vidžev za adnim razem ukinena
19. da pekla ušu roskaš svaju zabiv, dla taho pekla vspomnuc časko jest', a čto jeho
20. abačic jak maje bic kali b tije mukari adžin katorij na hetij svet hlanuv to bi
21. ludži šehošvetnije i strachu univeč abernuliše, kali b pekelnij vecer raz na svet pavejev bi
22. to bi na žemli žadnaja trava ne rastala, kali b pekelnich ludžej adno adžene na svet vivešiv
23. to bi ludži i strachu univeč abernuliše, kali b is pekelnich lancuhov adžin na haru šeho-
24. svetnuju uzlaživ to bi hara rastapiliše jak voda stala b, kali b is trucizni pekelnej

¹ Based on sura 36:59-60.

24B

1. adna krapla na svet kapnula to bi žijco luckoje horka bilo a pekelnich ludžej to pijco
2. i jadžene preto razmišlajše čelaveče jakij strach pekelnij što maje z nami džejeciše ...
3. Bože naš, šceraži nas ad pekelnij muki i tahošvetnaj
4. muki. Abu Derde [*Abū Dardā*], udžačnaš Božaj nad nim, aznajmuje ad praroka jeha miloši, pekelnim
5. ludžem holad velmi dakučic, ad ušich muk najcažejšaja muka holad, buduc plakac,
6. žadajuči patrav, mukari daduc ješc adnu travu katoruju zavuc zeri'e u palach rašce u džikavi-
7. nach, kali ešol tuju travu žješc u horle zastrachne, buduc pic prašic, mukari z ahnu
8. haračij šerbet' daduc, sukravicu is cel ludžkich cekučuju, kali toj napitak da hub bliska
9. prinesuc tvari jich u tuju sudžinu upaduc, abaprejuc iz haračini, napjucca serce uraže-
10. c, jelita advernucca, mukarov prašic buduc. Mukari reknuc da jich:
11. Či ne prichadžili da vas praroki? Reknuc: Prichodžili, davali nam vedomašc a všom, a mi vedlug nich
12. upominku ne činili. Mukari reknuc: Dla čeho kričice? Užo vam ničoha ne pomože! Staršaho pekelnaha Malik
13. prašic buduc, krul pekelnij, t'iseče hod mavčac budže, a pa t'iseče hod adkaže:
14. Vi tut majece večne prabivac. Potim reknuc: Pana Boha prošim, akrom Jeho kaho lepšaha
15. majem prašic. Reknuc: Bože naš žmilujša
16. nad nami, neščasce naše nas apanovala že mi stali bludnikami, Bože naš kaži nas adhetul
17. vipušcic. Kali ludžem znov hrašic tahdi sabe horej škadlivimi budžem. Odpovedž prijdže ad Pa-
18. na Boha: Pan Boh reče: A pahanbonije bucce tut a da Mine bulej
19. ne movce, ne buduc bolejš hutaric, halasi jich buduc jak sabačije užo ad laski Bo-
20. žej nadžej straceli. Aj čelaveče! pekelnuju muku jak maješ ušo viražic tilko nakruccce
21. slova prarok jak prikazav: Pevne
22. vaš ahon katorij na švece ad pekelnaha ahnu šemdžešateje časć adna časć heti
23. ahon šemdžešat raz laskavij vadoj vimivši. Pan Boh na svet dav kali b iš pekla čela-
24. veka vikinuv, ušošvetni ahon ukinuv to bi šemdžešet hot u hetam ahnu spav iz
(boka na bok)

25A

1. boka na bok perevaračajúčiše treba mišlic jak muka jest' sroga caška. Bože náš laskaju Svajeju
2. učini nad nenznaju chalopjeju, šceraži nas ad pekelnej muki, jest nad milaserdnimi milaserdni
3. Pan Boh kali b pachacev
4. išcor bi na niveč kafirav
5. Kali b Ja chacev tvari jich advernuv bi nazat' abo iz nich adnamu jakuju učiniv
6. bi na sta čim jich mejscu bidlam abo zveram jak brednimi budučių ludžej činiv, tak bi jim učiniv
7. ni pered (napierad?) cebe pajdžic šila jich ne scekla abi nazat' vernuciše, aže Ja jim taho ne činav, dla čaho
8. jeni Mne chvali ne činec Kamu Ja vek dovhij
9. dam, toj, buduči stari, advernu ad jeho rozum i zmisl jak džica maloje budže, a v kafirav
10. nemaš rozumu¹ žebi mne Bohu znali že Ja jestem mocni, čelaveku Adamškam u iz starašci na dže-
11. cinstva perevernu či ne jestam mocen znovu iz martvaho učinu živoha. Nekatorije movec
12. **nunekkism** značiše što hrachi ad jeho adijduc, skora mušelmannin pastarejcece, paro tuju (?), što hra-
13. chi piše, vivolnicca ne budže, hrachov pisac jak džecam hrachi ne pišucca. Prarok muvil: Pan Boh
14. rek: Starašc maja švetlašc, ja u-
15. s'ídajuša Svaju ahnom kazac palic. Chikajet': 'Elej švetij adnaho dna staroha
16. čelavaka vidžev, oči jemu ne švecec, ruki i nohi ne služac, rovna plače. 'Elej [*'Alī b. Abū Ṭālib*] muvil: I starij
17. čelaveče! čas tvoj ispelnivše, ad hetaho času žedaj sabe šmerc, lepej tabe šmerc za tva-
18. jo žitlo. Toj starij muvil: Mladžence, ti čto jest'? 'Elej muvil: Sin Abu Talibov. Sta-
19. ri rek: I 'Eleja! Cebe za razumnaha mev a ti malo znaješ. 'Elej rek: Što ti na mne nevmajentno-
20. šci abačiv? Stari rek: Ci to tvaja umajontnošč že mne kažeš šmerci prašic? Ja na što
21. maju šmerci žadac? Uše umerlije maho času žadajuc, što nada mnoj džejecca, što
22. ušelakije umisli zlije iz halavi majej višli, a ja za hrachi svajej plaču, Qalem užo hracho-
23. v ne pišec. Pan Boh milaserdnij na mene uzhlad Svoj majec i muvi-

¹ Based on sura 36: 66-67.

24. c: Vstidajuša hetuju starašc ahnom kazac palic! Lepšaho času jekoha mne

25B

1. treba? 'Elej muvil: I starij! prašu cebe vibač mne, ja abmilivše, tak ja t'i muviš
2. Kafire praroka čarovnikam zvali. Pa-
3. n Boh muvil: Ja Muchemmed čaradžejstva ne učiv, jemu čarav ne treba, Quran kurene nauka, veri i-
4. šlamskej¹ Zeslalem Muchemmeda, žebi strašil
5. Quranem, žebi jich nutri živi bili bo jeni s Qurane sabe pažitkav dđeržac a kafiram bliskaje
6. muka budže bo Muchemmed dla tich rečej zeslalem, čeradžejstva ne jest' slova Bože ani bajažnikav Ma-
7. jich. Jak prorok muvil: Lepej vam, katoremu bruch
8. vaš napelnic sukravicaju aniž čarami
9. Vstid u(i) cnota dve halini jest' imanovi bo nevstidljivošc jest
10. čeradžejstva, takže dve halini jest' nevernašci. Prorok muvil: Kali na Me□radž uzišov,
11. tajej noči adnich ludžej vidžev že jich tvari pilami pilujuc. Pitav ja u Džebrā'il: Dla čeho
12. to jim? Džebrā'il muvil: To čeravniki jest'
13. Ci vidželi dživa že Ja stvoriv dla jich to reči z moci Mojej u-
14. činonije tovari, bidla, že jimi vladejuc verbludi, koni, sloni i inšije
15. jim u moc padav tak mocnaja bidla na katorich ježdžec
16. poki kladuc a nekatorich jeduc jakich pažitkach sabe majuc²
17. I hatova jest' s taho bidla jim pažitki ruznije ruznije iz šeršci,
18. iz malaka, iz masa a za pažitki tije ne činec Mne chvali³
19. Nedavarki akrom Pana Boha ba-
20. Ivanov za bohi majuc, tije balvani sabe i jim ni v čom pomači ne dajuc i ofšam pomači
21. ne dajuc bo šili ne majuc⁴ Tije neverniki balvanskaje vo-
22. jska katorije u balvana veruc pred balvanam klanejucca; ad balvanov jim pažitku ne budže,

¹ Based on sura 36: 68.

² Based on sura 36:70-71.

³ Based on sura 36:72-3.

⁴ Based on sura 36:74.

23. sudnaha dna kažnije ludži iz svajimi bohami povstanuc, katorije balvanom kla-
24. neliše z balvana povstanuc i da pekla pojduc. Jak u Qurane piše: (Arabic catchword)

26A

1. Katorija klanejucca akrom Pana Boha tich pekla ahorna
2. Muchemmed, ne frasujsa ti na slava kafirskije što na cebe kažuc,
3. čeradžejstva što tabe ne verac, Ja vedaju jich slova tajnije i javnije ti ne budž smucen¹
4. Hetahe ajet'u znači že Ubbej
5. sin Dželafev [*Ubai b. Khalāf*],² preklecje Bože nad nim, adnaho dna prišov da praroka, u rucce dđeržav
6. hniluju košč i muvil: I Muchemmed! Ti muviš martvije izvev adživuc, jak buduči hniloj
7. koščaj jak maje adžic? Potim tuju udarivši ražbiv i sjaliv (sp-), a popel na vecer puščiv.
8. Muvil: Heta chto ažive? Prorok muvil: Pan Boh cebe aži-
9. vic i da pekla zašle. Toj kafirin lajev praroka: Ja za pachvalaj bohav cebe zabju! Proro-
10. k muvil: Chiba ja cebe zabju i da pekla zešlu što ti muviš? kafirine
11. hetaho kana kormeči, toj kafirin muvil: karmlu i cebe zabju; uševši na kana prorok mu-
12. vil: chiba ja cebe zabju ti na tom kanu šedžec budžeš; tak razišliše. Potim staloše uchod,
13. gazejstva že Ubbej sin Dželafev iz Me□□kejskim vujskam prišov. Skora pačali biciše, pro-
14. rok trafiv Ubejje i zabiv, krov pacakla, jon kričav: Zabiv mene Muchemmed!
15. Abu Šefjan [*Abū Sufyan b. Harb*],³ hatman vojskovij, muvil: I Ubbej! Jak ti ne vstidajiše ad hetaj rani
16. kričac? Kali b džica ihrajuči tak uranilaša, to bi ne plakala. Ubbej muvil: Ne dla taho ja kri-
17. ču, plaču že. Muchemmed muvil: Daliboh, ja cebe zabju, na hetam kanu ne daju, što jon neprava-
18. vdu ne muvic, džiš mne rano (ranu) zadav, u serce majom bol zadav, stahnav muvil:
19. Zabiv mene Muchemmed, umor, dušu svaju addav da pekla. Hetij ajet' dla taho zeslani a
20. Či ne vidžev, hetij kafirin že Ja stvariv
21. jeho z adnej krapli pluhavej vadi i ruki i nohi i jezik i rozum dav, žebi za to Panu Bo-
22. hu chvalu addav, jon stav javnim neprijacelam Panu Bohu Svajemu

¹ Based on sura 36:75.

² One of those who plotted to kill Muhammed.

³ Clan chief of the Quraish tribe; initially a fierce opponent of Muhammed, but later converted to Islam.

23. I nam padobenstva prinos košč i sam sebe ne veda-
 24. jiš iš čaho jest' stvorani i muviš, chto adžive hetaju košč u popel aberneno

26B

1. Mev Muchemmed adživic toj, tije
2. košci katorij Stvaricel upered stvariv, kažnuju reč vedaje ten mocni jest
3. što z adnaje krapli vadi parsunu učinic mocni jest' bo kafire parsunu činec iz džera-
4. va iz kamena i vadu izhlinaju izmešavši parsunu činec ale iz vadi parsunu ne učinec,
5. nichto tilko Stvaricel Pan Boh iz vadi pluhavaj ajcovskaj nutre macerinska-
6. m parsunu učinic abo ne jest' mocnij, u pesok aberneni košci zebravši košci i dušu
7. dašč Toj
8. boh, katorij dla vas iz siroha džerava ahon vivodžic že vi s taho džerava ahon respa-
9. lajecca. Sin Abasov muvil: u 'arabkam panstve jest džerava, zavuc Meredž, a druhoja
10. Geffar zavuc; kamu treba ehnu s tich džerav jak adžin mišvak urežec i v cekušcej vadže ad-
11. no a druhoje pacerc, to ahon vijdze i zajaličca (zapabicca?), Achzerem to nazivajuc. Inšije muvi-
12. c, u kažnam džerava jest' ahon, kali b ahnu ne bilo to bi i vadi da šebe ne prala(br-). Ten mocnij
13. jest' Pan dve žeči u adno mejsce izlučiv, mocen umarlich aživic
14. Ten
15. Bug Stvaricel stvaril nebosa i žeme, ci ne mocnij jest, jak jich Stvaricel stvari-
16. v umeje stvaric vodom vžitkego neba i žeme, martvich aživec mocen
17. Pevne Bože razkazane jest', kali zachoče adnu
18. reč učinic, rekne: stanše! tu še i stalo, žedna reč Jemu ne budže trudna. Jeden raz prikaže,
19. ušelakije reči stanučca vedlug Božeha razkazane. Chikajet':
20. Užeir [*Esra*] prarok adnaho dna jak jechav na esle ušševši da adnaho pustoha šela
21. u avle vacht, tam chati pustije parazvalavališe, ludži pamerlije, bidla pazdichali,
22. košcija suchlije ležac. Užeir vedle šcani stav esla uvezav, sam u choladže šev;
23. mev švežich razinkav, razinki išcor i chleba primešav, na jedna žebi vistajalaše e sam
24. pašov vihladajuči pustije dami, hnilije košci, apovzlije volasi, hladžev, hadživ,
 (dživivše)

27A

1. dživivše Božej moci i Jeho razsudak. Muvil: Kali aži-
2. vic Pan Boh hetije kości pabelelije, to jest' moc Stvaricela, kali jich aživec, sko-
3. ra pamišliv. Pan Boh Užeiru dušu kazav užac. Sto hod Užeir tam ležav, u tich sto
4. hadach meži sinami Azrailskimi mnoha rečej stala, ražnica stala, a žaden a Užeiru
5. ne vedav hdže jon padževša. Pošle sto hod Pan Boh Užeiru dušu addav. Holas pri-
6. šov ad Pana Boha: I Užeiru! Mnoha ti spav! Muvil: Adžin džen. Skora hlanuv, abačiv,
7. što slonca da akindeju berecca, rozumav, što ješče toj džen, katoraho spac pa-
8. laživše. Rek: Adžin džen spelne ležav. Hulas prišov: Ti tut sto hoť ležav, hlan na
9. svaje patravi i na napit'ak. Vidžev, što ni zmenilaša jak džiš zrobeni razinki iz chleba-
10. m. Holas prišov: Hlan na esla. Hlanuv, vidžev hniliž ležic kości, pahnili valasi
11. apovzlija. Ad Pana Boha holas prišov: I bidla ustan! Za volaj Božej, hetije
12. hniliže kości parušiliše, u adno mejsca zebra- 13. svaje zebra- 14. moc Božej vidžeči, paznav što Pan Boh u kažnej reči mocni jest
- 15. Prendko paznajecca, na uka mhneju (cf. *P w mgnieniu oka*) stane hatova, Užeir uššev
- 16. na asla i da domu paječav, vidžev što sini jeho iz belimi barodami i sam iz čarnaj barado-
- 17. j. A hetaj historiji javnošc jest' že Pan Boh dna sudnaho martvich aživic mocen
- 18. jest' Slova jest' čista, abo
- 19. slova dživne, čistij Pan Boh jest', iz moci Svajej ušelakije panstva u Jeho ru-
- 20. kach jest', abo dživni Krul, što iz moci Jeho jest' u kažnaho karala krulevstva,
- 21. abo dživni Haspadar jest', iz moci Jeho jest' panstva i haspadarstva, u kaž-
- 22. naha krula krulevstva ad Pana Boha jest', znovu da Jeho pa šmerci prijduc, lidžbi
- 23. zdavac, zaplatu vožmuc
- 24. Bože pelen jest' laski kažna reč univeč abernecca tilko Pan Boh

27B

1. na veky vekov zastanecca Jeho jest' razsudach i da Jeho uše majuc vernuciše
2. Zrečiše i adverniše pro-
3. roče ad tich až boki(p-) Mekke adtvoriš i jim aznajmiš, potim sami abačec kali da jich
4. muka prijdže
5. Naša muka pašpešicca jim, kali muka da jich bliska prijdže kažnaja ranina zlaja muka kafiram
6. budže Adverni tvar svaju
7. ad jich. Muchemmed až boki (p-) Mekke adtvoriše Čisti
8. Pan Boh visokij jest, ad kafirskaho muve: 'Elej `selam i b(p)ozdra-
9. vene Bože nechaj budže nad murselami prorokami i poslami Jego
10. Češč i chvala Panu Bohu, Katori nad švetami ušimi jest' Krulem
11. I tije, katorije veri-
12. ce u jedinostva Bože jest mušelmane, bojceše Boha, nechaj pahledajuc na duši vaši,
13. što zarobili na jutre vekoiste, ten švat jak džen, u mahile ležac jak noč. Sud Bo-
14. ži ustavac jak na zavtre na jutra vekoisti,
15. i bojceše Boha, bo zapevne Boh vadomij, što vi činice
16. Ne buče vi takimi ludžmi, katorije zabivajuc Boha,
17. A Pan Boh zabudže duši jich, bo takije ludži za lotrav pačitanije
18. Ne rovni jest' taviš pekelnij tovarišu rajskamu
19. Bo taviš rajskij jest' ad ušich trudnašcav vizvalin Kali b
20. ispušciv Ten Quran na skali, a-
21. bo na hori abačiv bi, jich ad strachu na štuki papadenich i strogašci Majej Bože-
22. j Takoje padobenstva daju na ludži a-
23. zalej bi dživi Boske razmišlali

(Arabic catchword)

28A

1. On jest Ten Bug, Kturemu nemaš ruvni iz bogav kafirskich, tilko On vedomi
2. všistkich tajemnic i javnich rečej, On jest laskavij, miloserdni Bug
3. On jest Bug, Kturemu nimaš
4. ruvni iz bogav, tilko On Krul čistij, prazristij, švetli krulovni zdrovij i
5. všistkim zdrove dajoncij i klamlivij abetnicam i kajetam veronci
6. Ušich rečej viduščij švetij uvažni, Mocar
7. nad mocarami, a na hardi čistij chvalebnij Bug, od tego co kafire zespolečniki pri-
8. pisujon
9. On jest Bug Stvoricel, duši Prikrapicel, u cela-
10. ch persunu Činonci, Jemu jest' imona najlepšij, chvalec Jeho tije što na nebosach i
11. na žemli, bo On jest šventi, uvažni, mondri Lekar nad lekarami
12.
13. Muchemmed Qurejšanom, to jest Qurejšane 'erabove sostri i brace Muchemmeda. Pitali
u
14. praroka: Skaži nam postac Božeju, Katoramu ti Bohu klanejše. Pan Boh hetij šure-
15. j da praroka zeslav: Mov Muchemmed kafiram: Toj Boh, Katoramu paklanejuša
16. Adžinij Boh jest, nutra Jaho ne pje ne ješč ni adpačivaje, uveš švat'
17. u Jom, laski Svajej pelen jest ni ad koha ne uradživša i ad Jeho
18. ništo ni uradživša i ne biv Jemu ništo rovni Adžin jest.
19. Mov Muchemmed:
20. Palecajuša Panu Bohu Stvaricelu, Katorij sebach razružniv ad noči, a ja Jemu klanejuša
21. Palecajuša Jemu ad zlich zlošcej ludžkich
22. i žanok čaravnickich, palecajuše Panu Bohu ad tich zlošcej, kali spolničca zlo-
23. š Ad zlich duchav zlošcej Panu Bohu palecajuša,
24. ad takich narodav scerači mene, Pane Bože, jak tije žonki dževki što bili u vužol, zavezali

28B

1. čari, praroka ačaraveli, čari u studnu ukinuli. Nichto ne vedav, što praroku stalo, bar-
2. zdo biv chori, źle jemu barzdo bilo. Potim Pan Boh hetij šurej zeslav i kezav studnu
3. vipratac, a hetije šurej pejuči na praroka duli, ja(-k?) v studnu vipratali, čari vikinuli, pra-
4. rok stav zdarov Panu Bohu palecajuša ad zajzroš-
5. civich zajzdrošcav
6. Mov Muchemmed: Panu Bohu palecajuše, Stvaricelu ludžkamu
7. krulovi ludžkamu Bohu luckamu, u moci Jeho uše jestešmi
8. Šceraži mene, Pane Bože, ad znoščenav šejtanskich i ad taho što u ruki ne jdže, bo Ada-
9. mskich džecej šejtan jak krov pa žilach chodžic, a jeho nichto ne abačic
10. Bo šejtan zlošč činic znuščaje, šceraži
11. mene ad jeho, što b ja spominav Tvajo ime; ad taho, katorij šejtan zvodžic u nu-
12. trach luckich hdže ime Tvajo budže Božeje uspaminajuc, adtul šejtan usekaje (ucek-),
13. šceraži mene Bože moj ad šejtana, što čelaveka ludžej zvodžic
14. Jak Pan Boh muvil u Qurane: Chto Mne Bohu palacajeca Ja jemu bez čisla da-
15. bra dam, pevne Pan Boh dužij, mocni u kažnej reči. Bab:
16. Levchi al-Mechfuz: a tablicach apisane jest uša nauka, preto čitelniku kažni vedaj apisa-
17. ne nauki Božej, jak Pan Boh pavažnašč činic svajim slovam zacnim i tim ludžem
18. katorije majuči z laski Božej nauku i jeje u pristojnim pašenavanju u sabe majuc,
19. to jest žebi u čistašci serdečne jeje pavažali, jak: Muvil:
20. U Qurane adžin šurej jest, u katoram šemi churfav nemaš. Tovariši muvili: U katoramu
21. šureju šemi churfav nemaš? ‘Elej [‘Alī] muvil: u Fat’iche šureju šemi churfav nemaš. Pitali:
Jakich
22. churfav nemaš u Fat’iche šureju nemaš? ‘Elej muvil: Peršaho churfu ث [Š] nemaš, bo u pek-
23. le adno zakla jest zavuc Šubur, preto Fat’iche pejučije u šuburu ne buduc;
(druhoha)

1. druho ha churfu ج [DŽ] nemaš, adno pekla ime **Džehim**, preto Fa'iche pejučije u Džehim ne budu-
2. c; trecaho churfu خ [KH] nemaš, **chelalikdur**¹ to jest abludnije abo addalonije; chaf
3. sudna ho dna strachu bic maje, chto Fa'iche šurej peje ad strachu volen budže; čvar-
4. taha churfu ذ [Z] nemaš, bo jest **Žekum** trucizna, chto Fa'iche peje trucizni ne budže
5. ješc; pataho churfu ش [Š] nemaš, bo **Šerri** licho jest, chto Fa'iche peje toj na tom švece
6. licha ne budže mec žadnej zloj reči; šostaha churfu ظ [Z] ti nemaš, bo **Lezza** pekla jest
7. takaje pekla že ušo pekla Pana Boha prošec abi jich Pan Boh ad **Lezza** pekla abaraniv,
8. chto Fa'iche šurej peje Pan Boh ad **Lezza** pekla abaronic; šomaha churfu ف [F] nemaš,
9. bo razlučnij churf jest, chto hetij šurej peje tamu razluky ne budže ad ludže-
10. j rajskih bo kafiram naleži pekla Firak; a chto al-Chemdu² šurej peje tije u radašci u zda-
11. rovju persunu Božuju u raji abačec, ustavične u jakoje u lasce Božej buduc:
12. Muviv ad praroka jeho milošci, čuv jak mnoha pavahi i laski
13. Božej. U Fa'iche šureju Džebra'il muvil: Ja pitav u Meka'ila. Meka'il muvil: Ja pitav u I-
14. šrafila. Išrafil muvil: Ja pitav u 'Ezra'ila. Ažra'il³ muvil: Ja pitav u Levcha, a Levch
15. jest Levchi al-Mechfuz, ušelakaje nauka Božeje da ušich prorokav i narodav jest'
16. upisane. Levch muvil: Ja pitav u Kalema, Qelem to jest' z moci i voli Stvaricela na v-
17. šo mocna ho Pana Boha, u Levch sam Qelem nauka ušelakaje piše. Razkazane i voli a-
18. džina ho Boha milošcivaha prez Džebra'ila da prarokav jich milošci bila vešc, ušelaka-
19. je nauka podana Qelem. Vedaje, kali Pan Boh mne razkazav pisac, ja muvil: Milošcivi-
20. j Bože, što maju pisac? Pan Boh muvil: Qelem piši
21. Skora napisav, adna jasnašc višla ko 'Eršu, na dvoje stala, z adnajej čašci
22. uše anhelu Pan Boh stvariv, a z druhoj ošmi rajov stvariv. Ješče holas
23. prišov: Qelem piši! Qelem muvil: Hospodaru Bože, što maju pisac? Pan Boh rek: piši:
24. Skora napisav, adna jasnašc višla ad mene k 'Aršu, stala laska-
25. vije, iz smačnimi vadami mora stvariv dla dobrich spravedlivich duš. Ješče

¹ Wrongly given as *chelal* – context indicates that it should be *cheram*.

² Terms *Fa'iche* and *al-Chemd* used interchangeably.

³ Note the alternation of 'Ezra'il /Ažra'il.

1. ad Pana Boha holas prišov: I Qelem, piši! Qelem muvil: Adpusklivij Bože, što maju
2. pisac? Pan Boh rek: Piši: Skora napisav, adna jasnaśc višla ad
3. mene k ‘Aršu, stala slavnije more, adtul stvorani dla neslavi kafirskéj i muk
4. jich stvorani. Ješče holas prišov: Qelem piši! Qelem muvil: Što maju pisac, čistij
5. Bože? Pan Boh rek: Piši! Skora napisav, adna jasnaśc
6. stala ad mene k ‘Aršu, is taje jasnaści Pan Boh stvariv t’evchid more. Ješče ho-
7. las prišov: Qelem piši! Qelem muvil: Što maju pisac, žalošlivij Bože? Pan Boh rek: Piši!
8. Skora napisav, adna jasnaśc višla ad mene k ‘Aršu stala
9. iz tajej jasnaści, Pan Boh stvariv picje, jedžene rajskaje. Ješče holas prišo-
10. v: Qelem piši! Qelem muvil: Što maju pisac, nešmertelnij Bože? Pan Boh rek: Piši!
11. Skora napisav, adna jasnaśc višla ad mene k ‘Aršu, stala s ta-
12. jej jasnaści Pan Boh stvariv pažitki morskije, ješče dla ašminaccaci svetov
13. dla poživene ludžem i vselakamu udichanu. Ješče holas prišov: Qelem piši! Ja muvil:
14. Što maju pisac, čistij Bože? Pan Boh rek: Piši! Skora na-
15. pisav, adna cemnośc višla, stala meži neba meži zemli, stajala t’išeče hod, pošle
16. t’išeče hod Pan Boh stvariv is taje cemnaści sudni džen. Ješče holas prišov:
17. Qelem piši! Qelem muvil: Što maju pisac, ušomahuščij Bože? Pan Boh rek: Piši!
18. Skora napisav, adžin ahon višev, meži neba i zemli stajav, is taho ahnu Pa-
19. n Boh stvaril pekla dla nevernich ludžej. U šešci rečach u pastupkach Pan Boh
20. čelaveka lubic i za prijacela Sabe jeho maje. Peršaho, ruki umivajučaho i čistaśc
21. perešcerahučaho, jak Pan Boh u Qurane piše: Pevne
22. Pan Boh lubic čistich ludžej Pevne Pan Boh lu-
23. bic cerplivich ludžej. Ad trecaho pavinnaśc svaju perešcerahajučaho, chto
24. Panu Bohu palecajeca Pevne Pan Boh lubic tich katorije
(Panu Bohu)

1. Panu Bohu palecajecca. Pateho Panu Bohu chvalu dajučim za pa-
2. žitki. Pan Boh muvi: Ja jim prisparu, chto Mne, Bohu, u a všom chvalu daje, Ja jemu ušela-
3. kije dobrašci i pažitki prisparu Ale chto Mne, Bo-
4. hu, chvalu ne daje pažitki jich adnavši, zlij i caškoj muki jim prisparu na tom švece.
5. A šostich ludžej lubic, katorije Faťiche šurej pejuc, u Faťiche šurej džešec i-
6. mon jest, peršaje ime Faťiche, druhoje ime to jest matka‘
7. Quranna, treceje ime čvartaje ime to jest šurej
8. zdarovi, pataje ime šostaje ime šomaje ime
9. ošumaje ime dževateje ime
10. džešataje ime Vedaj že što u tich džešeci imonach u kažna asobna ča-
11. šc viklad i razsudak Boski znači i zamika preto Z ra-
12. skazane u voli Pana Boha napisav i praroku Muchemmedu Faťiche šurej dav, dla taho Fa-
13. ťiche šurej prarok u kažnam nemaže pev, preto Faťiche šurej Dla ta-
14. ho zavuc že u kažnam rek‘eťu Faťiche šurej pejuc, preto Pan Boh tich churfav
15. u Faťiche šureju ne ukladav, abi Faťiche šurej pejučije u pekla ne bili, u pek-
16. le churfav manava (manavanich?) jich da Faťiche šureju ne prikkladav. Prorok muvil: Pan Boh
mne
17. dav jasnašci dvajim, inšim prarokam ne davav. Peršeje Faťiche šurej, a druhoja
18. Bekere šurej, ale što biv davničim (davničnim?) ne chvalivše. Muvil Pan Boh: chvalečiše
.....
19. Levchu šurej ašaš zavuc, to jest chvalebna-
20. je neba Budavanje zavuc Ke‘ebju, zacnamu domu Božemu, i raju chva-
21. la i hojnašc Pekelnije varota Havije zavuc
22. Ušim pišmom Faťiche šurej pača-
23. tak i zamok, ili što u Ťevriťu, u Indžilu i Žebura to všo u Qurane jest, a što
24. u Qurane jest, to ušo toje u Faťiche šureju jest. Chto bi mev u čistašci

30B

1. ščirim pakornim sercam Fat'iche šurej pec jakobi Ťevrit', Indžil, Žebur, Furka-
2. n to jest Quran pev, spašenje takoje maje mec. Preto vedaj al-Chemdu adno slova
3. a pac churfav, nemaž pac vachtav. Pan Boh prikazav nam preto, chto bi toje slova pac
4. churfav često serdečne muvil i z laski Pana Boha pac vachtav nemaž lekarstva; **Allahi** tri
5. churfi, tri da peci prilaživši, ošim churfav budže pec, Pan Boh jemu ošmi rajav varota ač činic
6. kaže: džešec churfav jest', džešec da ašmi prilaživši budže ašminaccac churfav, Pan Boh
7. ašminaccac t'isečaj svetov stvariv, chto tije ašminaccac churfav pev Pan Boh jemu takvele
8. špašenje dašč jakobi na tich ušich svetov ludžej naučav d-
9. vanaccac churfav jest, dvanaccac da ašminaccaci prilaživši tricccac churfav budže, na Sirat
10. most tricccac t'isačej chodžena, chto bi tije tricccac churfav pev Pan Boh jemu perechod prez
11. Sirat most dašč jak malanje blišne, t'ak jon pretko (pren-) prejdže dva-
12. naccac churfav jest, dvanaccac da tricccaci prilaživši sorak i dva churfi budže,
13. chto bi tije sorak i dva churfi pevne jakobi sorak i dva hadi Panu Bohu pasluhu
14. činiv pašnikav i nemaž vachtem klanevše, spašenje takoje budže ošmi
15. churfav jest, ošmi da soraku dvuch prilaživši to pedžešet churfav budže, chto
16. tije pedždešat churfav pev sudnaho dna pedžešat t'isečej hod dđeržac budže. Jak
17. u Qurane piše: Sudni džen maje stajac pidžešat t'isečej
18. hod, chto tije pidžešat churfav u kažnom nemaže budže pec Pan Boh jemu sudni džen snadna
19. učinic i dvajakije udžačnašci dašč adžinaccac churfav jest,
20. adžinaccac da pedžišat prilaživši šešdžešat adžin churf budže, Pan Boh stvariv na zemli
21. i na nebe šešdžešat i adno more, chto tije šešdžešat i adžin churf pev za povelbenem tich
22. churfav jakvele u moru kropek, takvele Pan Boh jemu spasenne dašč i takvele hracho-
23. v adpušcic, na mejsca hrachov spasenne dašč, jak u Qurane piše:
24. Pevne spašenje zmaže hrachi dževatnašce
(churfav)

31A

1. churfav jest, dzevatnašce da šešcdžesat i adnaho prilaživši ošmidžešat churfav
2. budže, chto bi tije ošmidžešat churfav pev jakobi ošmidžešat hoť posnikav i namaž klanev-
3. še, takvele Pan Boh jemu iz laski Svojej spašenje dašc dževe-
4. tnaccac churfav jest', dzevetnaccac da ašmidžešet prilaživši dzevecdžešac i dzevec
5. churfav budže, Božich imon dzevecdžešat i dzevec jest, katorich nazivajuc
6. Chto tije dzevecdžešat i dzevac churfav pevne jakobi tije dzevecdžešat i dzevec imon
7. Božich pevne Pevne Božich
8. imon dzevecdžešat i dzevec, chto jich pa namaže budže pec uvojdže da raju
9. petnaccac churfav jest davecdžešat i da dzeveci prilaživši petnaccac sto četirna-
10. ccac churfav budže, u Qurane sto četirnaccac šurejev, chto bi tije sto četirnaccac churfa-
11. v pev, jakobi zupelne Quran pev. Pan Boh takoje spašenje jemu dašc džešec churf-
12. fav jest, džešec da sta četirnaccaci prilaživši sto dvaccac četiri churfav budže, praro-
13. kav jich milošci sto dvaccac četiri t'iseči ušich; chto bi Fat'iche šurej ščirim i pakor-
14. nim sercam pev u čistašci, Pan Boh jemu tich prarokav milošci spašenje z laski
15. svajej dašc. **Amin** četiri churfi jest, Pan Boh tije četiri churfi iz čatirich knih
16. vinev, **alif** \ [A] is Ĥevritu, **mim** م [M] is Indžilu, ي [i] iz Žeburu, ن [N] is Quranu¹, preto chto šči-
17. rim i pakornin sercam muvil tije četiri churfi, jak bi tije četiri knihi vipev, Pan Boh jemu
18. takoja spašenne dašc i ješče za tije četiri churfi chto pev, Pan Boh jemu dašc pažitku
19. iz četiroch mejsc: peršaje, kali dušu addavac budže, snadna addašc, druhoje, ad ma-
20. hilnaj muki volen budže, treceje, z mahili ustavši rajem jeho Pan Boh abdaruja,
21. čvartaje, parsunu Božuju u raji abačic i rajskije patravi u raji ješc budže, u-
22. stavične u radašci budže. A chto nemaž zanechaje kafirinam budže, dla taho že nemaž ima-
23. nnaje pachvala jest; kali chto Božije pažitki ješc a za tije pažitki Panu Bohu chvali ne či-
24. nic, Pan Boh tije pažitki ad jeho adijme, jak uše pa mešce ludžem našalt rajskich

¹ First two letters written out as words (**alif**, **mim**) others shown only as letters.

1. churfav pažitkav pažitki Pan Boh dav a jeni za tije pažitki Panu Bohu chvali ne davali, Pan Boh ad
2. jich tije pažitki zнову adnav, preto že imannaje pachvala nemaž jest', kali chto nemaž ne klanajecca, u taho čelaveka Pan Boh nemaž [ne]¹ voźme. Bože barani! Dla taho že Musà□ prarok razmo-
4. vu činiv iz Panam Boham na Šinai hore, Ibrahim proroka razmova bila iz Panem Boham u a-
5. hni, Jusuf praroka razmova bila iz Panem Boham u studni, Junus` praroka raz-
6. zmova bila iz Panam Boham u ribnim nutre, Muchemmed praroka jeho milošci razmova bila i –
7. s Panem Boham na nebesach. Ummet'am svajim raskazav što b da mečicej išli dla taho
8. že kažnij nemaž klanenje is Panem Bohem razmova činic, sam dla šebe proźbu činic
9. da Pana Boha. Kali čelavek, chalop Boži, ruki svaje da hari padneše i reče:
10. Viklad to jest': I Bože visoki! ja chalop Tvoj, u hrešnaja mora uťanuv, Ti mene velikaš-
11. ceju i dobraščaj vipravac iz hrechav. Potim pačinajuči pec reče:
12. Palecajuša Tabe, visokamu Bohu! Pan Boh reče: I chalope! Ad kaho ti bajučiše Mne palecaješše?
13. Chalop reče: Ad taho šejtana šumurliš, zehnanaho ź neba preklecom,
14. abi taho i ad ferejov, potim reče:
15. Pačinaju imem Božim adpusklivaho laskavaho, potim počne al-Chemdu šurej
16. pec Prarok
17. muvil: Chto ne učcic Quran, prarockaj pričini ne budže, ne jest ummeti moj i veri
18. u jeho spelnej net. Abarani Bože! Jak aznajmuja, prarok muvil: ummeti nechaj to u Va-
19. s budže, žebi Quran ne zabivali bo horši budžeš za kafirina, za čaravnika, za zverru, za pja-
20. nicu, za zaboju; kali b chto Quran navčivše a potim zabiv, Pan Boh jeho na sudni džen
21. šlepim učinic, ajcu matce jeho laski Božej ne budže, i toj čelovek iz hetaho
22. šveta bez iman u zijdže. Abarani Bože! A chto Quran u čistašci nutrom ščirim budže
23. pec Quran, reče: Jak ti Mene ščire čista pev i velbiv, nechaj cebe
24. Pan Boh povelbic, a chto Quran peje churfav ne damavlajuči i zniščajuči Quran reče
(Arabic catchword)

¹ No *ne* in text, but sense surely requires a negative here.

32A

1. Jak ti mene iznišiv, nechaj ceba Pan Boh izniščiv, chto umme’em pra-
2. rockim z vas nechaj ne bere da ruk, kali budže bez tahrecu, jak Pan Boh u Qurane aznajmiv:
3. ne trimajce bez tahre’u tilko u čistašci dla teho abi Pan Boh
4. vam ušimu umme’u prarockamu, abi Quran šanovali i velbili. Jak prarok prikazav, chto bi
5. znov jak velbic Quran, toj ščirij chalop Boži; chto vedaje jak Quran šanova-
6. c, Pan Boh jemu lasku Svaju učinic; chto bi mev Kuranni ajet’ dla zešlaho čelaveka
7. pec a dav učonamu, Nan(P-) Boh enhelam razkaže šemdžešat t’išečej enhelej, katorije na
8. rukach majuc ruznejane adžejane ruznije rajskije patravi prinošši u mahila, dla čela-
9. veka paložec, u mahile svetla budže i široka, jak ad uschodu až da zachodu, tak
10. štokolvek na švece dobroho bic maje, Pan Boh jemu sudžic mec až da sudnaho dna;
11. kali sudni džen prijdže toj čelavek iz mahili ustane vlasne jak ze snu smačnaho.
12. Prorok prikazuja chtobi mev Quran mnogo pec dna sudnaho Pan Boh Quranova
13. pecje jemu charošuju parsunu učinic. Tak jasna budže že uveš svet ešvecic,
14. da taho mušelmanina prijdže. Mušelmanin reče: Chto ti jest parsunu? Reče: Ja jestem to-
15. j Quran, že ti mene džen noč pev pilnavav ne perastavajuči. Potim na taho mušelmanina
16. na ha(la)vu jeho karonu užložec a na cela adžena rašskaja, ajca i matku jeho da raju
17. zapravadžec za velkaščaj i miloserdžen Božim
18. Prorok muvil: Chto Quran peje a druhije pri nom šedžeci sluchajuc
19. Kali pošle pecja Qurannaho Pana Boha
20. prašivši razijducca, enheli na neba pojduc Reče
21. Pan Boh: Enheli, hdže vi bili
22. Reknuc enheli: Haspadaru Bože! Bili mi na zemli, chalopja tva-
23. je Qurani pejuc, a druhije šedžeči udžečne sluchajuc
24. Reče Pan Boh da enhelav: Budžce svetkami že Ja jich

1. pejučich i sluchajučich ad hrachov volnimi učinu
2.
3. Prarok muvil: Chto bi pev Quranij ajet' pri mušelmanskich mahilach, temu čelaveku
4. Pan Boh šemdžešat prarokav spašenne i lasku Svaju Božuju učinic, a tich zešlich ad
5. muki abaronic. Quranij učinak adkaže pitalnikam: Ne činice jemu srogašci, dadaj
6. ja jeho učinek tavarišam i pašcelej. Quran adkaže: Ja Quran jestem, jeho karonaju adženja-
7. m, vedajce mušelmane, kali b u čijom damu Quran mev bic i v pavaže jeho mev, u toj dom
8. Pan Boh spor pavahu šanavane bez meri dašc, nevolnikam i nevolnicam i sušedam
9. Bože laska budže; toj mušelmanin sudnaho dna šemdžešat čelavekav svajho
10. domu pričinu učinic bez pitane i bez lidžbi zdavane da rajju uvojdže, to jest naščeštlivi
11. vimi ščašlivi Iz Božej vernašci pomač vernim mušelmanem budže.
12. Prarok prikazav, chto Quran peje a nemažu ne klanejcece, to ne jest mušelmanin, imanu u jeho
13. ne budže, bližej da nevernašci, preto imannaja chvala nemaž jest', chto Quran peje i nemaž klane-
14. nejceca, tamu čelaveku iman prisporic. Vedajce mušelmane, u kažnam nemaže klanejučiše s Pa-
15. nem Boham razmovu činiš, i dla šebe prožbu činiš. Vedajce što četiri reči šejtanu hoži-
16. je: perši, chemelni napitak upivšiše ležac; druhoje, chto učonich ne lubic i nauki
17. ne sluchaje; treceje, pišnich hardich chto ubohich ne lubic; čvartij, chto Quran
18. peje a nemažu ne klanejceca. Hetije četiri čelavekim šejtanu tavarišimi. Tilko četiroch rečej
19. šejtan bajicca i ucekaje zdaleka: peršašeje ad holasu ažannaho; druhoje, ad pabož-
20. nich žikerav helasu; trecaje, ad hetich slov čva-
21. rta, ad pecja al-Chemdu šureju, šejtan niščeje ad hetich četiroch rečej. Tak veda-
22. jce što u čelaveka trista i šešdžešat žil abo sustavav jest šejtanskich, a adnu
23. žila abo šlunak Božij jest', na katorim šlunku enhel šedžec; bo šejtan privodži-
24. c da chmelnaho napitku, katorij prez chmel da ušich hrachov pabužaje, a na katoremu
(enhel)

33A

1. enhel šedžec, toj da paklonov Božich i da ščodrašci privadžic. Choc šejtanu mnoha
2. anhelu, adna Pan Boh pomačnikam. Kali mušelmanin reče: Šejtan zhine i nastupicca
.....
3. Reče, na štuki razdževecca Reče, četirista t'isečej šejtanskich ha-
4. lov zetne, četirista t'isečej mazgov višerpajic, četirsta ratov razdžene, četirista
5. t'isečej ruk palamaje, četirista t'isečej bruchav razdženec, četirista t'isečej noh malaje,
6. sto t'isečej ačej vidžene, jakvele budže ad uschodu da zachodu šejtanov, kožnamu z nich
7. jak bi pa čatirista pasarchev (?) udarana. Preto mušelmane, chto kupuje zbruju i rištuna-
8. k is timi ovca pasiv bi, a vek u takoj bronu ovco užav, ne nazavuc jeho riceram,
9. tak čelaveče, Pan Boh tebe dav al-Chemdu šurej zbrujej i rištunkem, katorij churf
10. džida, katorij šabla, katorij tarč, katorij straloju, iz takuju abronaju iman
11. svoj, šejtanu addaši ne budžeš riceram. Tak vedaj, što Pana Boha slova chto dušoj nut-
12. rom i jezicam pejuči i učinak vedlug jeho činice, vedaj al-Chemdu šurej pecja napero-
13. d pej a u žub
14. Al-Chemdu šurej pelno i špevši muvic Amin sunnet jest. Aniš sin Malik, udžačnašc
Bože-
15. je nad nim, muvil ad 'Elej sina Abu Talibovaha ['Alī b. Abū Ṭālib] Pavažnašc Božeja nad
tva-
16. ru jeho, 'Elej svetij muvil, prišehajuči ad Abu Bekkira siddiqe; Abu Bekkir, uhodnik Bo-
17. ži, prišehajuči ad praroka jeho milošci; prarok muvil, prišehajuči ad Džebra'ila; Džebra'il
18. muvil, prišehajuči ad Meka'ila, Meka'il muvil, prišehajuči ad Israfila, Israfil
19. muvil, prišehajuči ad 'Ezra'ila; 'Ezra'il muvil, prišehajuči Allah
20. ad Pana Boha velikaho Pana Stvaricela usich švata¹ muvil Pan Bug visoki: Jak Ja jestem
pravdživim Panem Buham vašim, chto
21. bi mev
22.

¹ Lines 14-20 give chain (*silsilah*) of authority for transmission of God's message.

33B

1.
2. Vimoviv-
3. ši ščirim i pakornim sercam al-Chemdu šurej perepev, Pan Boh prišehajuči muvil: I enheli!
4. Budžce vi na to svet'kami, že Ja takovemu kažnemu hrachi jich adpušču, ad mahilnich muk,
5. i sudnaho dna strachu jich abaranivši pekelní most jak malanje blišne, tak richla jo-
6. n perejdže da rajú, da laski Majej večistej Božej uvojdže, a na som švece rižku chelalnaho
7. dam, choc bi kafiram al-Chemdu šurej ščirim nutrom pev. Pan Boh milošerdni muvil: Ja hetamu
8. ustidajuša muku kezac činíc Chto bi pev Quran u čistašci
9. i sercom pakornim ad hrachov jeho addalivši
10.
11. Ajcu i matce jeho Pan Boh iz laski Svajej dašc jim spašenje bez lidžbi, uvojdúc
12. da rajú bez pitane, bez muki. Vedaj što:
13.
14. Dževatnacćac churfav jest a mukarov pekelních dževatnacćac jest'. Jak u Qurane piše:
.....
15. Mukarov dževatnacćac jest. Pan Boh muvi: I chalope Moj!
16. Chto bi mev hetije dževatnacćac churfav pec, ad tich dževatnacćeci mukarov i ad strachu
17. jich, ad ahnu pekelnaha, jeho volnim učinu i varota pekelnije začinic kažu, pevni budžce,
18. u kažnej reči že halavi jest', ušich ki'abach i knihach helava Quran, a v Qurane helava jest' al-Chemdu
19. šurej. Prarok muvil: Pan Boh što u troch knihach prikaz Svoj padav u Ťevrit'u,
20. Indžilu, Žeburu, to uše taja nauka jest u Qurane, što jest u Qurane to uša taja nauka jest'
21. u al-Chemdu šureju, što jest' nauka al-Chemdu šureju, to uša taja nauka jest' u-
22. što jest nauka to uša taja
(nauka)

34A

1. nauka jest' a što jest' nauka to uše taja nauka jest' u bejovaj (?) kropli, što pa-
2. d bejem uša zamikaše, a chto u nemaže peje al-Chemdu šurej iz ulašne spelne vipev Quran,
3. spašenje nabudže; u nemaže pošle al-Chemdu ne pejce, s Quranu šurej pej a bez
4. U kažnem nemaže u peršem reke'et'u pej
5. al-Chemdu šurej pejce, a v druhom reke'et'u pej, ne kaži pejce al-Chemdu šurej,
6. spelne pejce, Amin muvce. Katorij čelavek pošle al-Chemdu šurej movčikem Amin skaže, Pa-
7. n Boh volej Svojej prikaže šemikrot nebeskim enhelem, tije enheli džen noč t'iseče ruznimi jezika-
8. mi za taho čeloveka Pana Boha prašic buduc adpuščene hrachov, Pan Boh tich enhelej
9. prožbu prijme dla movene Amin, Pan Boh taho čelaveka tim enhelem palecaja i hrachi adpuščic
10. Počalem velkim Božim imem, katorij Boh rižku
11. dajuščij i hrachi adpusklivij bo dževetnašce churfav
12. jest', katorij chalop hetije dževetnašce churfav pev, ad Pana Boha holas prijdže: I chalo-
13. pe! Heta Majo ime jest, što nebeski i žemleni, Ja jest Boh, a dla povelbenje Muchemmed praro-
14. ka cebe ad pekla volnim činu, a ošmi rajov tabe abecaju i parsunu Svaju tabe u-
15. kazac abecaju u raji, al-Chemdu Chvala Bohu, kali chalop Boži heti ajet' peja, ad Pana Bo-
16. ha holas zajdže: I chalope Moj! katoramu bohu chvalu činiš? Chalop reče:
17. Tamu Bohu, Katorij šemkrot žemli stvariv i nebos i ašminaccac t'isečej švatov
18. stvariv. Ad Pana Boha holas prijdže: Chalope Moj! Boha tvaho u jakoj moci i pasta-
19. ci razumeš? Chalop reče: Toj Boh ušemu stvarenu rižk davaci
20. mocen jest i všim hrachi adpusklivi jest. Holas zajdže: I chalope! tvajho Boha
21. učinek jaki maje bic? Chalop reče: Dna sudnaho, Jon Panem budže
22. i Sudžjeju. Holas zajdže: I chalope! Ti kamu chalopstva i paddanstva činič? Chalop
23. p reče: Bože moj, Tabe ja klanejuša, Tabe ja svajo paddanstva addaju. Ho-
24. las zajdže: Či sam od šebe Mne klaneješa, či z Majeho prikazane? Chalop reče:

34B

1. Stvaricelu! laski Tvajej žaduju i Tabe palecajuša. Kali Ti, Pan moj, mne
2. laski pomači Svajej ne učiniš, jak Tvajo adžinostva znac maju? Hola-
3. s prijdže: I chalope Moj! Či da paklonav Majich ad Mene žedaješ? Chalop reče:
4. I Bože moj! Mene upravne u darohu pravdživuju! Holas pri-
5. jdže: I chalope Moj! Daroha pravdživaja. Chalop reče:
6. I Bože moj! Prarockaju darohu daj mne, katorije praroki išli, praroki bili Tvaje
7. verniki, ne bili židami ani chrešćanmi. Holas zajdže: I chalope Moj! katorej darohi bajis□se
8. i Ja cebe ad teje darohi ušcerahu. Chalop reče: Adžini Bože
9. moj, addarohi židovskaj, chrašćanskaj nevernej šceraži, pravdživoj daro-
10. haj pravadž, ad kafirškaj šceraži Ja jestem is takich daroh bludža-
11. ščej. Chalop reče: Katorij čelavek u kažnam nemaže al-Chemdu šurej z Amin-
12. nam pev, ulašne četiri knihi vipev, spašenje nabudže. Vedaj što mušelmanskaje radašc
13. ušich knih halava zaslužonich skridla jedinakim tevarišam hrešnim hrachi ačis-
14. čajušćim; vedajce že al-Chemdu šureju s Panem Bohem razmovu činiš kali b
15. s takoj šehošvetnij pan kilka slov vimoviv to bi radovavša, muviv bi šeho dna
16. iz Mnoj pan hutariv, a Toj Pan nad pani, Krul nad kruli z katorim u nemaže u peci
17. vachtach razmovu činiš a ne raduješša nemažu ne prisperaješ chiba u paklonach Bohu
18. či na čim smaku ne znaješ bo ta slava pavažnije nad viššimi viššaho Stvaricela
19. Pana Boha, taho spašenje akrom Panu Bohu nichto ne vedaje, a kit'ab
20. Za pomoco Božej krula daricela laskavoho nad ušimi
21.
22. Ja Boh vedomši; vedlug vikladu *sin Abbašovaha [ibn 'Abbās]* Ja Boh vedomši tak
ma
23. movic, to jest Pan Boh Toj, što vadomi tajemnici **alif** Boh **lam** Džebra'il
(mim)

35A

1. **mim** Muchemmed, to jest, Ja toj Boh što Džebra'ila paslav da Muchemmeda
2. A to iz hetaj i knihaju Quranem što ješče ad Adama zvonzal i proročenje tedi o dabrala-
3. m i naznačilam te kšenge to bi prez duch šventi prislal bo ta kšenge na tablicach i
4. astrožnašci Mojej napisalam Nemaš v nej žadnej vontplivošci,
5. od Pana Boga zeslana jest Ten Quran privodži da drogi pravdživa-
6. j bojažnikav Božich Tich, ktуре uverili zaočne
7. co prarokav ne vidželi, ani jich sudav Astavaju u nemaže kla-
8. nejucca S tego co Mi jim rižku nadali Mne aferujon vidaju
9. džešencina žekevet' sedeku I to uverili co zeslano to-
10. be Quran i co zeslano pred tobo u zešlim prorokam kšenge
11. Ťevriť, Žebur, Indžil i zvitkom prorockim vara dajo
12. i astatnemu sudnemu dnu priznavaju Takovi ludži jest na pra-
13. vdživaj drodže od Pana Boha jich i takovi ludži ani jest vo-
14. Inimi od všelakich trudnoščaj dna sudnego
15. i pevne, ktуре prečec precivku kšengom Božim, takovi ludži u velikim
16. bludže, daleko ad Pana Boga i od pravdi Božej
17. Ne jest to zbavene i dobrošc co odvracaja tvar svo-
18. j k uschodu i zachodu
19. ale tilko to dobrošc i zbavene ktуре vara Panu Bogu adnu asta-
20. tnemu i anolam Božim i kšengam zeslanim ad Pana Boga
21. Jedna drugej rovna i praroki Božije verec
22.
23. Razdaj albo nadaje skarbi i dabitki

35B

1. ěa miloŝc Božuju i na dom Božij i na ŝvnti mećic potim bliskim krevnim svajim i ŝirota-
2. m, ubogim ludžem i sinom podružnim ćužežemcam co oddalaliŝe ad svojich domav i pra-
3. ŝaŝćim žebrakom i tim ŝto na ŝiji majuc dovh albo ukop i stavajon u nemaže i vida-
4. jon žekot' i džeŝencinu i ćinic priraćene Kali ŝto Bohu prireće i ludžem i toje
5. spravdžic
6. i ćerplivimi jest u nedastatku, u bedach u chvarobach i ćasu vo-
7. jni na gazejstve rani ŝemerci takije ludži pravdživije miloŝniki Božije, takovi ludži jest
8. bojažnikami Božimi. Jak piŝe: Co jest raskazane ad Pana Boha to
9. tamu vŝitkemu veric povinen muŝelmanin Viznavam že Pan
10. Boh, inŝaho Boha nimaŝ, tilko On Stvoricel
11. i viznavam že pevne sluha i posol Boži pravdživi Muchemmed prorok
12.
13. Klanejša kažneho dna pa pac raz nemaž i videvajce iz skarbov svajich žekat i dže-
14. ŝecinu, poŝnikajce meŝec Remezán, i da chadždžu idžice, chto sposob maje, Pan Boh ka-
15. že tak ćinic: Toj Stva-
16. ricel, katoramu nemaŝ padabnaho Jemu u žadnej reći na žemli ani na nebosach, On u-
17. ŝe ćuje i vadomi nihto Jeho Boha viŝŝa renka mec ne može; ćelaveće kažni, Pana Boha
18. Stvaricela ne prestanne chvali. Jak Pan Boh muvi:
19. uspominajce Mne Boha modlitkami a Ja vas u comno zbavenem, adda-
20. vajce Mne chvalu a netlumce dari Moje, ne budžce nevernikami
21. To, ktore uverili, praŝice poma-
22. ěi u Pana Boha prez post ćerplivi i prez nemaž, pevne Pan Boh zavŝe iŝ ćerplivimi
23.

(ne movce)

36A

1. ne movce vi na tich zabitich, ne jest oni zabite na drodže Božej šmerco ale i ovšem živi
2. jest, tilko co vi u nich ne vece
3. Kedi navedže vas pripadkem prabujonc vas strachem
4. i glodam i umnejšenem skarbov i dobitkov na dušach vašich i na džecach, kto
5. z vas vicerpi tego Šemenčuj, praro-
6. če, cerplivich, katorich Ja navežu pripadkam škodaj!
7. A oni reknuc: Mi pevne dla Boha
8. jest i da Jeho pavernem. Takovi ludži, nad nimi jest blogoslavenstva od Boga jich,
9. laska i milošerce Bože, take ludži oni jest na pravdživaj drodže. Jak piše:
10. i to, ktore uverili u jedinostvu Bože,
11. bojceše Boha nechaj, pahledaje duša što zarobila, či zle či dobre
12. u katorich ludžej jest bajažn Bože, Ja tim ludžem hrachi adpušču
13. buduc jeni zbavoni ad hrachov svajich u bajažni Božej, što znači u Qurane piše:
14. Inačej ne ma bic, jak Pan Boh u al-RRechmanu šurejut' piše:
15. Kažnaho dna Pana Boha pavinni chvalic. Jak pitali u [Abu Chenife \[Abū Hanifah\]](#) imama: I jest rejskij,
16. abo chto maje bic? [Abu Chenife](#) muvil: Vśak čitajece Quran u šureju Aznaj-
17. muje
18. Pana Boha bajavšiše, prikaz Jeho spelnic, ustidajučiše pered Panem Bohem staci lidžbu
19. zdavac, chto sam šebe budže hamavac ad zloha učinku, pevne jeho mejsca raj
20. jest i tam jon večne budže. Bab: A davanu sedeka jalmožnaho: Chto
21. kamu daśc na Božuju darohu, jak muvi Pan Boh:
22.
23. Podobenstvu tich, ktore afaruje skarbi na Božuju da-
24. rohu, jak podobenstvu žernu co zrodži šedem klosov a v kužnim kloše sto žer-

36B

1. nat, tak Pan Boh prisbori(-sp-) ufari(of-) čije zachce, bo Pan Boh širokej laski, i vet chto
2. co daje
3. Kto co afaruje skarbov svojich na drogo Bože, potim tego ne ža-
4. luje i ne adijmuje co afaroval, i ne chvališe tim i ne vimove i ne trudni jich, dla nich
5. zaplata jest Pana Boga jich i ne bendže
6. strach nad nimi ani še oni zafrasuju na sudže Božim
7.
8.
9. Dobra slova za kim muvic i odpušcic žal svoje komu lepej jest u takej
10. afari co bi mal žalovac i vimavic i trudnic, bo Pan Boh jest Bog abi slobo-
11. dni a to, ktуре Bogu verece, ne gubce afari chlobu svaju i vimavenem, jak ten kturi
12. afaroval skarb svuj na chlobo ludžko i ne veril Bogu i dnu astatnemu. Pan
13. Bug muvi: Činice dobra na Božuju darohu, sedeku davajce ne zanechajce, sam šebe
14. ne hubice i dušam svajim dobra činice, pevne Boh lubic dobrich i skromnich ludžej.
15. U praroka pitali: Kali [ne]¹ majem čaho davac na sedaku? Prarok muvil: Choc bi dla laski
16. Božej pev (BR *poŭ-*) jablaka dav, toje pev jablaka ad pev pekla abaronic. Prorok muvil:
17. Chto bi ne mev čaha dac dobre činic, dobre žic za seda-
18. ku
19. Pan Boh vas raskazav sedaku davac i sedaku ad bed abaronic
20. i spašenje jeho ad hrachov važnej budže, Bužej udžačnašci dojdže i mejsca jeho
21. Pan Boh u raji daru dašc, ješče Bug muvi
22. Pevne sedeke pavinašc
23. iz svajich majetnašci davac, a Ja vam u raji laski Majej Božej bez lidžbi
24. spašenje dam. Pan Boh muvi:

(Arabic catchword)

¹ No *ne* in text, but sense surely requires a negative here.

37A

1.
2. katorije dla Mene, Boha, činic sedaku dajuc iž ludźmi dobra živuc ta-
3. kije sudnaho dna žadnaj muki i strachu ne budže
4. Dobrije slova zičlivim mušelmanem muvic lepej, važnej, sedeki
5. davane, dla Boha daj, dajuči ne perehavari, ne hnevajše
6. Sedaku davanje utušaje hrachi, jak tušic vada ahon Za-
7. vada jest, chto davši sedaku chvalica, abo pred ludźmi daje dla pachvali ludźkej
8.
9. Kali javno dajece sedaku dobre, kali movči –
10. kam dajece ubohim bohomolcam to ješče lepej, žekoť i džešecinu vidavac javno jo (to)
11. jest, a sedaku tajemne lepej bo jest nafile, adverne Pan Boh hrachi vaši, Pan Boh vedaje što
12. vi činice za učiniki
13. Chto kamu svaju vinu i žal adpušcic, Pan Boh jemu hrachi adpušcic bi, Pan Boh
14. lubic dobrich adpusklivich Chto bi biv na kažnu-
15. ju reč miloserdni nad šírotami i nad čeledzej volnej i nevolnej
16. Pan Boh takomu dvuch švatov miloserdže učinic.
17. Bab: Čítaj a zhadlivej prijažni. Bug muvi:
18.
19. Ludźi, bobceše(boj-) Boha vašeho, Katorij
20. stvoril vas z duši jednej Adama i s taho cela ducha žanu jemu stvariv i raz-
21. sipal z dvuch ludźej muščini i nevasti, bojceša Boha, Kturi bendže pitac na sondže Svo-
22. jim a rodźicach i krevnich, taho bojceše matak svojich što ležali u životach jich
23.

37B

1. Pev-
2. ne Bug nad vami bistrim strožem, od davajce šírotam skarbi jich, ne mejce ne mešajce na čistij
3. chram iz čist'im chelalam, ne ježce skarbov širočich iz svajimi skarbami pevne hrach velikij,
4. kali bajiceše že ne vistarčice spravedlivošci šírotam vdovam
5.
6. i ne davajce glupim ludžem skarbov širočich, katorije ne vmejuc ťarhavac, što Pan Boh
7. učiniv vam na pažitak štob upravi tich šírot poki jeni na nohi pavstanuc i karmice jich
8. is taho ale ne zisćisne što prijdže s pažitkav, vedlug šeri'eťu muvce šírotam slova dobri
9.
10. Učice jich nauki, prabujce šírot až poki priduc da stanov i žaniciše zachočuc,
11. kali abačice iz jich što u rečach dobre spravajucca v toj čas ad davajce jim skarbi jich
12. da ruk, a ne žjedajce skarbi jich zbitečne zamenami figlami
13. Pevne katorije jeduc skarb širockij
14. krivdaj figlami pevne jeni majuc ješč vuhalje i napovnac životi svaje ehnom i zapa-
15. lecca polamem pekelnim chto vedlug prikazu Božeho
16. živ na švece přešcerahajuči bratelstva(-ter-) i biv sam laskavi, Pan Boh lasku Svaju nad nim
17. učinic, a chto ne perešcerahav laski ludžkej toj čelavek laski Božej ne budže mec.
18. Bab: Čitaj a povinnošci ajca matki. Jak Pan Boh prikazuja:
19.
20. Pan Boh muvil: starajceše Mojej udža-
21. čnašci i starajceše ajcovskaj i matki svajich, va ušistkim jich sluchajce,
22. ne zasmučajce, kali prijdže na nich starašč hnevna jim ne adkazuj; kali vidžiš ne čista-
23. šc jakaja u jich abatri abo abmij, glavi jich čini (?) abmivaj i šanujce, jak jeni vam ma-
24. lim činili tuju milašč jim ad davajce; chto ajca abo matku uhnevil jakobi Mene
(Boha uhneviv)

38A

1. Boha uhneviv za ajca za maťku zavše Pana Boha praší
2. Bože milošcivi, žmilujše nad majimi rodžicami nad ajcom nad matkaj majej
3. Chto svajich rodžicav krevnich
4. lubic tamu Pan Boh daje dovhi vek, a dla ščodrich i pravdživich mušelman Pan Boh da-
5. je raj Raj jest pad nohami u matki,¹ chto
6. svajich ajca matku šanuje ni v čim ne hnevic dla tich ludžej raj jest
7. Kali a-
8. cec i matka ad veri mušelmanskej advodžili b to jich sluchac ne treba, abo praciv praro-
9. ka praciv Boha to ne sluchaj, ale ajca matku šanuj. Prorok muvil da ‘Eleja: Ajca matku
10. šanuj, choc bi Beni Kafire bili, ajcovskoj dobrašci velmi šceraži, bo Stvaricel-
11. skaje dobrošc u ejca u matki u serce jest, tak hnev Boži za ejcu za matku,
12. kali jich pahneviš kali chto ejcu i matce pracivnim bu-
13. dže ad udžečnašci i preščane ne strimaje choc bi všemu švatu ludžem dobrašc činiv
14. Pan Boh ad jeho ne budže udžečen
15. a chto Božim sluhaj buduči Božije pasluhi addavav Bohu ni v čim rovni ne činiv, ajca
16. matku šanavav, nad tim čelavekam budže laska Božaja Pan Boh, udžačen budže ad jeho
17. Čim dobra bliskim krevnim i šivotam, ubohim ludžem
18. častuj i šanuj, prašaščačo niščim ne adpravuj choc bi kafirin biv. Jak u Kura-
19. ne piše:
20. Chto bi mev uzhlad i abačnošc na ubohich
21. ludžej i šivot i nevolnikav karmiv svajimi patravami ne žaluči, ad jich plati ne brav
22. ani vichvalavše nakarmivši jich, Pan Boh jeho u raji rajskimi patravami nakor-
23. mic i ukaže persunu Svaju u raji
24. Chto šanuje šivotu jak bi šanavav praroka pev tije ludži abivateli

¹ Well-known *hadith* about heaven being at the mother's feet.

38B

1. rajskije Chto šírot ubohich i krevnich bliskich šanu-
2. je, Pan Boh jemu vek širic..... Chto bi hnevi-
3. v širatu prašaščaho jako bi hneviv praroka, jako bi hneviv, panižav Pana Boha.
4. Bab: Jak kaže Pan Boh sušedav šanovac
5. Iz sušedami bliskimi krevnimi iz sušedami bliska meškajuči i v ha-
6. spadarstve da troch dnejj pri vas buduči najmnejšaha šanuj i pavažaj i ni v čom
7. jich ne hnevi, kali maješ stravu varic ci peči a sušedu pakl zajdže abe(-o) jemu pašli abo jeho u do-
8. m svoj preši, bež jeho ne jež Jak muvil Džebra'il: Velmi
9. sušednej udžačnašci perešcerehaj, sušeda šanuj choc bi biv kafirin:
10. Chto klane sušeda jak bi klav praroka
11. Chto klane praroka jak bi klav Pana Boha
12. Chto klane Boha to nad jim kledba Božeja i anelskaje i luckaje i v
13. šeho stvarene Božeho. Bab: a sine
14. padarožnamu budž rad, hašcu u domu svajom rad budž jeho vidžec, šanuj
15. Chto bi mev u dome svajom hošca,
16. rad vidžec, šanovav, Pan Boh takovich ludžej u raji u lasce Svajej Božej rad jim
17. budže vidžec i jich šanovac..... Šanuj hošca choc bi
18. biv kafirin Ha-
19. šcej šanuj i nevolnikav prišenžonim vašim, bo pevne Pan Boh ne lubic chto jest
20. pišnij hardi i sam šebe vichvalaje
21. i tije katorije
22. skupujuc i prikazujuc ludžem da skupstva, i tajec naležnašc što jim dav Pa-
23. n Boh z laski Svajej, a jeni is taho ne vidajuc zekoť dšešecinu, za toje jim naha-
(tavav)

39A

1. tavav Pan Boh dla tich nevernikav muka pekelnju patenponuju panežonuju. Bab:
2. Muvil Pan Boh: staroha kažneho šanuj i pavažaj, u latach starich jeho ne zasmučaj
3.
4. Starich baradatich katorije pristojne i statečne starašc svaju pravadžec.
5. Pan Boh muvi: Ustidajuša jich kazac mučic, bo u jich barodach jasnašc Maje Božeja,
6. preto pravdživaja slova posla Božeho, kali Pan Boh jich šanuje, a mi pavinni jich šano-
7. vac. Bab: Usto imama svaho i kažnaho navčonaho pava-
8. žaj i šanuj Praro-
9. k muvil: Chto bi navčonaha čeloveka lubeči na jeho hledžev jakobi šešdžešat hod
10. Bohu malivše Chto ustu svajeho
11. šanovav pašanuje, jeho Pan Boh na šom švece i na prišlim švece
12. Chto šanuje navčonaho jakobi šanovav praro-
13. ka, jakobi šanovav Pana Boha. Muvi Pan Boh: bo nav-
14. čonim ludžem najvišaje mejsca budže u raji
15. Chto kaho učic Quran i chto učičica abodvim spašenje rovnaje
16. Chto hladžic lubeči
17. na navečonaha čelaveka u jeho ačach jasnašci pribivaje
18. Chto bi dla navčonaha čelaveka hadžinu
19. pastajav navežajuči jeho, a toj bi navčoni jemu kazav prikazane Bože, i ne jev bi ž nim
20. patravi i ne piv bi ž jim vadi jakobi hod nemaž pev i pošnikav, spašenje takoje budže
21. Prorok muvil: Učonije ludži padobni
22. jest da daždžu, jak doždž umerlju žemlu aživic, kali čelovek hrachi čineči nutri
23. jich umruc, a jich nutri živimi učinic učonich ludžej; nauka mnoha šedžec treba,
24. vedle navčonaha nauki sluchac, tich učonich švetlašc tamu čelaveku da nutr

39B

1. dojdže jak šablej viseče, ačišcic jich ad hrachov. Prorok muvil:
2.
3. Kali čelavek navčoni čerez šelo mušelmanškaje perejchav abo
4. čerez žirec mušelmanskuju tedi tim ludžem laska Boža budže, a umerlim Pan Boh ad mahilnoj
5. muki volnimi učinic, a tim mušelmanem ad šemidžešat hod i ad četiroch hrachi jim ad-
6. pušcic
7. Prorok muvil: Chto bi panižav navčonaha jakobi ponižav praroka, jakobi ponižav Pana
8. Boha milošcivaho: Prorok muvil:
9. Chto bi iz navčonim dla nauki hadžinu šedžev lepej nižli hod nemaž pev:
10. Chto bi
11. lubeči nauku na pašceli lažačiše hadžinu hladžev na knihu lepej, chto bez nauki šemidžešat
12. hoť bohamolstva činiv: Chto šedžic iz navčonim
13. širica u jom iman: Chto šedžic iz nenavčonim hine
14. u jom iman. Bab: A pošniku vedaj:
15. i tije katorije u adžinaha
16. Boha verice napisav vam farzam post Remezhan, jak napisav na tich katorije pre-
17. d vami bili azalej budžce, bajažnikami Božimi bili i pašcerahali Jeho raskazane:
18. Pan boh učiniv ferzam pac va-
19. chtav što džen nemaž i skarbov svajich vidavajce žekot' i spašni džešecinu, po-
20. šnikavac mešec Remezhan:
21. mešec Remezhan, u katorim Quran zeslani, daroha pravdživaja
22. dla ludžej, aznajmuje što jest u pravdživaj darože i razlučajuči chelal ad cheramu
23. Chto abačic mešec Remazan i ludžem ašvečicca nechaj po-
(šnikajuc)

40A

1. šnikajuc Chto bi biv chvori a-
2. lbo u darože nechaj ješc e takvele dnej inšich adpošnikac treba
3.
4. Chacev Pan Boh dla vas učinic ulžene a ne chacev chvorich i padarožnich
5. trudnic, i spelnajce lik mešeca Ramezana tricćac dnej; kali bajramni mešec ne pakažecca s pa-
6. hodaj to vedlug lidžbi spravujceše i povelbice Pana Boha što uspravadživ vas
7. na darohu pravdživuju, ezalej vi chvalu addavac budžece
8. Kali u cebe, praroče, sluhi Maje, ad Mene Bo-
9. hu pitac buduc, muv jim že Ja jim bliski prijmaju prožbi chto prošic, kali budže
10. ščire Mene prašic Nechaj prošec
11. a prijence Mene i nechaj ščire verac e Ja jich učinu na darože pravdživaj:
12.
13.
14. Pan Boh muvi: pazvalaju vam u noči u post lučajceše da žon svajich bo jeni vas za-
15. ponej ad zlej žondži što b ne bili bludnikami, a vi žonam svajim zaponaj ad pekla, vedaj Pan Bo-
16. h što vi necerplivi, iz radžice svajej necerplivašečej duši svaje, i dav Pan Boh kajetu na va-
17. s, kali borzda pakajeciše a bolejš ne hrašice, izmaže Pan Boh toj hrech; a ceper lučajceše i-
18. ž žonami svajimi, tilko perede dnem ustavši abdeš gušel uzac, kali malich bočaj ačch-
19. necce, to gergere ne beri, gušel užavši pošnikaj i nemaz klanejše, jak achsam prijdže gergere a-
20. žmi, potim adpošnikajišša. Chto bi umišle da dna gušel ne brav abo umišle ne pošnikav tako-
21. vi čelavek bez žadnejš abroni bez žadnejš pričini
22. uvojdže da pekla u ahon veliki. Bab: [Ašaharku](#) piše:.....
23.
24. Prašice Pana Boha, što vam Pan Boh na-

40B

1. pisav dobraje patomstva i to vam pazvoliv u Remezan u noči ješče i pice, až poki
2. značna budže nitka čornaje ad belaj da švitane, potim ispelnajce bost(p-) až da večara da a–
3. chšamu, ad cheramnahe picja jedžena višcerahajciše. Bab:
4. a noči Qadir Pan Boh aznajmuje jak
5.
6. miloserdni Pan Boh, u velikašci
7. panstva Jeho čujuči ušeho moco Svajej, Quran trudnuju reč snadno učinic. Pevne
8. Ja zeslalem Quran ščašlivij noči Qadir, pevne pastrašu lud Svoj Quranem, jest u Qurane
9. adlučajuči kažnuju trudnuju reč ad roku da roku dobruju reč i zluju, iz Maho pri-
10. kazane pevne Ja prarokav paslov Svajich zeslav dla napisane laski ad Boha Stvari-
11. cela svajeho, pevne toj Boh jest čujuči i vedomij; to jest Qadir noč
12. što i jakoj paznaki i pavahi laski Božej stalo Muchemmedu praroku i umme'am Muchemmed-
edovim,
13. jak piše:
14. Pevne Ja zeslalem Quran tabe Muchemmed Qadir noči i učinki dobrije veroncim mušelmanem
15. da laski Svajej Božej prijmuju I Muchemmed! Što to jest'
16. Qadir noč i jakeje spašenje? Chto šanjuje Qadir noč umme'am tvajim lasku Svaju
17. Božuju učinu Noč Qadir jest lepšaje ad t'iseče
18. mešecav u katorich Qadir noči nemaš..... Izsilaju iz šemikro-
19. t nebos enhelev ušich iz Džebra'ilem.....
20. U toj noči iz raskazane Božeho ušim ludžem Qadir noč
21. pavažnašc činečim šelam Boži dajuči i lasku jim Božeu ašvečajuči až da sebachu
22. toje raskazane Božeu majuc činic.....
23. Prorok muvil: Chto bi Qadir noč ne spav nemažem t'eshbichami jeje velbiv, ta-
(koha)

41A

1. koha čelaveka život ne vmre, to jest ad laski Božej nikoli ne addalicca. Inšije kažuc
2. Qadir noč dvačac pateho večera Ramezan mešeca ale to jest' pravdživaj
3. Adpovedž
4. na to, Qadir noč jest dveccac šomaje noč jest Ramezana mešeca; chto bi jeje ne spav
5. naboženstvav zabavlavše na sudni džen jeho život živ budže tri
6. razi muvic a v tich troch razach dvačac šem liter jest', preto Qadir noč dvecca-
7. c šomaha večera Remezana mešeca, chto bi Qadir noči dve reke'et'i nemaž pev a u abudvich
8. reke'et'ech pa razu pa razu..... pa džešec raz pošle nemažu sto
9. raz sto raz Pan Boh milošcivi takij nemaž t'išeče Qadir
10. noči spašenne daśc. Prorok muvil: Chto bi takij nemaž pev Pan Boh jeho ajca i ma-
11. tce ad hrachov i muki abaronic, ad Adam praroka až da 'Isa praroka što Boha
12. malili Pan Boh jemu tolka spašenje i laski svajej daśc. Bab:
13. A davanu fitre za post Remezana mešeca, jak maje davac choc bi imanu pa čirvonamu zela-
14. tem prichodžila ad halavi prece fitre pavinen addac. Jak muvi Pan Boh
15. I sluhi Božaje!
16. Vidavajce fitre za post to zupelni post budže, ačiščenje hrachov celesnich
17.
18. Ad usich, ad kažnaha, ad džecej velikaho i maloha, što persc šec, choc džiš naro-
19. dživša, ad muščini i dževčini, ad nevolnej i volnej čeladži, ad kažnej halavi pulsahi pšenici
20. a kedi jenčmen, to cala sahe, tak mara jedinašce funtav važi a pulsahi pulšustu funtav a
21. že taka jest mara
22. Kali jenčmenu to jedinašce funtav to ca-
23. la sahe albo sahe suchich razinkav dla bliskašci ku Panu Bohu.¹ Muchemmed muvil: Post Re-
24. mezanni i bajram budže zavešani meži neba i zemli

¹ See Mishkāt I:384, for *hadith* on alms to be given at end of fast of Ramadan.

41B

1. Až pakul addašc kamu naležic fitre, kamu nalečiv žekot vedajce
2. za pevne i bojceše Pana Boha, ne činice nevernošci Panu Bohu ni v čom Rek
3. Muchemmed: Davajce fitre ad kažnej halavi čelavečej ad džecej ad čeladži volnaj i nevol-
4. nej, ad ušich pol marki pšenici albo marka jenčmenu; chto bi mev bajramnaho dna
5. fitre addac, za kažnaje žerna Pan Boh u raji majstat dašc, a kažni majstat veličini
6. jak heti svet budže. 'Elej šveti [*'Ali*] muvil: Kali b sudnaho dna adnaho davano fitre
7. spašenje dajšlo to bi mne došic bilo, taho što Pan Boh vizvalic ad pekla.
8. U Qurane piše: pev vizvoloni tije ludži, katorije učizcacmi buduc,
9. cela svaje ad hrachov i majentnašc svaju fitre ja(-k) žekat'em džešecinaju. 'Ummer šveti [*'Umar*]
mu-
10. vil, ad praroka čuv: Pošnik i t'ravich (?) budže meži neba i žemli zavešan pakul fitre ne adda-
11. šc, de neba ne pojdže i ne prinat budže. Prorok muvil: Pošnikajce mešec Remezhan, klanejceše
12. nemaž i t'eravich (?), a ne addašc, co fitre to zavešani budže post meži neba i žemli, a chto fitre
13. addašc, pošnik i nemaž Pan Boh prijme. 'Ušman sin 'Afanov [*'Uthmān ibn 'Affān*] bajramnaho
dna fitre zabiv
14. addac, čineči lekarstvo na toje nevolnika na volu pušciv, prišov da praroka i muvi-
15. l: I pošle Božij! Fitre zabiv addac bajramnaha dna, za toja nevolnika na volu pušciv,
16. či budže prinata? Prorok muvil: Kali b sto nevolnikav na volu pušciv bajramnaho dna
17. da ne fitre spašenje ne dojdže, chiba dla taho že ne umišle učiniv. Pan Boh hrechi adpušcic,
18. mušelmane, ne bu'ce aplošnije žebi fitre ne davali bajramnaha dna što b vaš post i nemaž
19. za nic ne pašov tak mnoha času na vzduch [*R vozduch*] stajavši vernuvšiše što b u tvar
20. ne vdariv, ad taho šceražiciše. Pripovešc: Adžin struž turemni umor da adnaho i-
21. mame da varot mečitnich prinešli što b dženaze nemaž pev; imam ne pev. Muvil: Hetij
22. čelavek ne dobri biv, nechaj na inšim mejscu nemaž pejuc, tam pevši pachavali. Adnajej
23. noči toj imam vidžic prez son taho umerlaho u želonim alkeru (P *alkierz*) šedžic. Toj ima-
24. m pitav u jeho: Hetaha mejsca čim ti dajšov? Jom muvil: Ispelna addavav fitre. Ješče
(historija)

1. Historija: iz Božich prijacelav adžin Arefan na horu chadživ, adnaho čelaveka vidžev, u ruka-
2. ch kamen dđeržic i velikim holasam kričec, kaže: Lepej kali b hetaho učinku ne činili b. Ja pita-
3. v: Što to za učinak že u ručce kamen dđeržic? Toj kazav: Ja hetej noči vidžev ajca sva-
4. jho prez son jak bi sudni džen povstav, uše ludži lidžbu zdajuc iz postav svajich,
5. lechko lidžbu zdali, a moj acec s postu svajho pristupiv lidžbu zdavac ne duži,
6. nenzni nahi, adžena na jom pašerpana, halodni, pic prahnoni, prišov a u ručce heti ka-
7. men dđeržic. Ja pitav: I ojče! Što heta nad taboj džejecca? Muvil: I sinku moj! U velikaj tru-
8. dnašci, u prahnoni picja jedžena ad Pana Boha. Muvil ja: Ojče! Ti na švece što džen po-
9. šnikav a prez noč Panu Bohu pakloni činiv, Remezan mešec pošnikav, za što heta ce-
10. rpic? Rek:I sine moj! Jak mnoha pošnikav, Remezan mešec zavše hdi fitre ispelne ad-
11. davav, tilko adnaho hodu aplošnim piv(b-), šejtan mne u nutr moj skupašc ukinuv,
12. fitre spelna ne addav, što na všom veku pošnikav Pan Boh post moj u heti kamen a-
13. bernuv, s tej pričini iz hetaha kamena žadnaho sabe pažitku ne vižu, tak caškuju reč našu,
14. ješci pici chaču. I sine moj! Poki tvajho veku budže fitre spelne addavaj, aplošnim
15. ne budž, a hetij kamen mne dav što b ludžem ukazav e majoj prichodže. A ja s taho
16. strachu ačchnuvše hetij kamen pad halavoj našov. Pripovešc: Adžin ubohij
17. prišov da [Chešen Beseri](#) [*Hasan al-Basrī*] prošeči što b jeho čim abdaravav. Muvil imama: Mušelmans-
18. kij Remezan mešec pošnikav, a fitre ne meju čaho dac! [Chešen Beseri](#) dav jemu kašulu,
19. toj ubohi prišov, is tej kašulej da svaho imama kašulu addav za fitre. Ješče
20. pripovešc: Za Šulejman praroka adžin vajoveda imem zvane Asaf sin Perechejašev [*Asaf ibn Barkhiya*],¹ ja-
21. k Šulejman džicem biv Asaf jeho ustoju biv. Jak Šulejman krulam zastavše Asaf
22. u joho vajevodaj biv. Adnaho dna toj vajeveda muvil da krule: Šulejmane! I krul-
23. lu! ja uže pastarevša, vek moj končicca, užo maja šmerc bliska prišla, chaču
24. ja taho kali b ludžej da mine da domu Božeho zebrav, što mene Pan Boh nauki naučiv, ludžem
25. raskažu, mnoha prarokav bilo jakije učinki činili. Šulejman zaraz raskazav ušim

¹ Identified by some as Solomon's *wazir*.

42B

1. ľudzem zebraciše da mečici. Asaf prarok ustav, na munber uzišov, nauku ľudžam ka-
2. zav, ušich prarokav uspaminav, chvaliv. Potim muvil: I vernije! Šceražiciše, po-
3. šnikavši fitre ne addavši na toj švet ne idžice, preto dna sudnaha cerpene holadu
4. za nedavane fitre budže. Adnaho dna prarok plakav, sechabejove pitali: Čeho plačeš?
5. Prarok muvil: Bajuše takich ummeťav katorje post pošnikavši imam u dešic [P *dosyć*]
6. ne učinec, nutra jeho uvešelec i na toj švet pojduc, bo sudnaho dna kažnij
7. džeme'et' iz svajim imamem povstane, a katorije post pošnikali a fitre ne davali, tije ludži
8. ad imama adlučani buduc, imama svajho ne najduc sudnaho dna, bez pravadnika buduc,
9. nenznije utraponije chadžic buduc. Jak u Qurane piše:..... Kažnije ludži
10. iz svajimi imamami pavstanuc i da raju pojduc jak muvil, bajuše
11. ad takich ludžej katorije pošnikavši, a fitre ne addajuc, dna sudnaha post a i-
12. nšije učinki jich meži neba i žemli na pavetru zavešani buduc. Prarok prikazav
13. žekot i fitre ačičic vaš post ad perehavaru, kali u pošce vašim učom kolvek
14. ne dastatna reč najdžecca iz slov učinkav vašich, sedeka i fitre chto addajec spelne
15. buduc tije nedastatki. 'Ummer švetij ['*Umar*] aznajmuje: Post meži neba i žemli jak u ven-
16. zenju budže, sedek fitre pakul addašc, chto sedaku fitre addašc post prinati budže, to-
17. j čelavek ad ušelakich muk volen budže, tak pri šmerci jak u mahile ad muki ve-
18. len budže, sedeku choc bi pa bajrame u kolka dneju addav hože, a fitre kali pred bajra-
19. m nemažem addaši, to hože jest. Imam Šafi [*Imam al-Shāf'i*] muvil: Kali bolejšabe za džen živnašci
20. maješ, to sedaku fitre davaj, to ferz jest. Prarok muvil: Chto bi bajramnaho dna
21. mušelmana častavav, Pan Boh taho demu (do-) hrachi adpušcil jak bi šemdžešat ra-
22. z da chedždžu chadživ, chto bajramnich ludžej budže častavac šerot abo učo-
23. namu čelaveku, sedaku dav abo prešaščemu učiniv, jak t'iseče raz u Ke'beju biv
24. muvil: Starenje činice bajramnaho dna fitre

(addac)

43A

1. addac, sedaku davac, nemaž klanecca, t'eshbich žiker pejce, t'ekbir činic, bajramnich dnež toj džen
2. jest što Pan Boh majim ummetem ušo hrachi adpušcic, jich prožbu, žikeri, t'eshbichi
3. prijme, da laski Svajej laskavi uzhlad na jeho budže mec. Jak piše Quran:
4. Mov Muchemmed: Chto pažitki
5. vam daje, is tich pažitkav činice dobre sabe, vidavajce fitre i sedeku dla udžačnaš-
6. ci Majoj, Božej, Ja vam lasku Svaju Božuju za toje dam. Kali štokolvek afarujece
7. s tich rečej što vam stvoriv Pan Boh, vidavajce dla udžečnašci Božej bo
8. On jest dobri Provizor i Karmicel.....
9. Na sudni džen katorije ludži fitre vidavali pavsta-
10. nuc, enheli abačivši jich skažuc: I vi ludži! Na švece buduči starališe a lasku Božuju,
11. fitre sedaku davali
12. Muvili: Čistij Bože, Ti jest naš Pane, aproč Cebe mi inšego Boga ne zna-
13. li i ne klaneliša, iz džinejav, iz vernich mušelman; Pan Boh jim lasku učinic kaže jim da laski Sva-
14. jej Božej pajci
15. Katorije fitre ne davali dla skupašci svajej sam sab(e) gvalt i krivdu činic, fitre ne da-
16. vali. Pan Boh tim jak nevernim kaže da pekla ici, uhnavši jich da pekla, muku, i reknuc
17. na tich nevernikav: Kaštujce muki pekelnej, mena [P *męka*?] toje, što stali balamotemi
[BR/P *balamut*] i tam zastanucca
18. u pekle. Vedajce jak majece fitre addavac, jak petnaccac dnež Remezana mešeca perejdže až da bajram
19. nemažu fitre davajce, a pa bajram nemaže fitre ne dachodna chiba sedaku dac. Bab:¹
20. Redžebe i Šebana mešeca mušelmananam buduči treba pošnikac bez čisla spašenje, kali ne može-
21. š ušoho to čecverhi i panedželki pošnikaj, kali to ne može bic
22. konečne pošnkaj trinacatij četirnacatij petnaccatej džen
23. jak nočej švetich rega'ib druhoje preciv qurban bajramu
24. ne spi, Boha moli

¹ See Mishkāt 1: 433-445, for *hadith* on fasting.

43B

1. Chto bi mev Redžebe mešeca adžin džen pošnikavaci a v noči malo spac, Boha
2. maliv, Boh milošcivi uše hrachi jemu adpušcic
3. Chto bi mev pošnikavac mešeca
4. Redžeba tri dni a svetoj noči ne spavši, Boha maliv t'ěspich abo Quran pev, Boh milošcivij
5. tamu čelaveku uše hrachi adpušcic, nad ajcom i nad matkoj jeho dvuch švatov
6. lasku Svaju učinic. Bab: A nočach svetich vedaj! Peršaja noč Redžebe peršaho
7. čecverha, preciv peršej patnici Rega'ib, a Še'bana mešeca petnaccataja noč Bera'et, a Re-
8. mezan mešeca dvaccac šomaje noč Qadir, preciv bajrama 'Erefe, preciv qurban bajrama 'ere-
9. fe, Mucharrema mešeca adžinaccataja noč 'Ešure. Bab: Duši mušelmanskije na š-
10. ledajuči tich zacnich mešecav majuc pevne bic volni, Redžeba mešeca u domach meškajuc,
11. Še'bana u mečici, Remezana na žireci, prez uveš mešec tak mušulmanin ajca matku i krevnich
12. svajich často uspaminaj, Quran cheťim pa jich dušach palecaj i pej, mahili jich navežaj
13. Navežane mahil adpuščani hrach jim tabe buduc
14. Kali b pri mušelmanskich mahili
15. Boha prošeči hadžinu šedžev, lepej niž Quran cheťim pev. Bab:
16. A mešecach i nočach i dnach Redžeba mešeca chto bi mev šanavac i Še'bana Pan Boh takim značil.
17. U Qurane u šureju Muchemmed Pacechi i ras-
18. koši rajskije
19. Malako belaje i smačna rajskaje, jak sita pjan budže, jak ad chmelnaho, tak rajskije
20. pacechi i pažitki, to tije uše pažitki roskoši picja jedžene dla tich ludžej Pan Boh st-
21. variv, katorije Redžeb Še'ban pošnikali. Adpošnikajučiše pej u Remezana to tak
22. Bože moj, Tabe pošnikav
23. i v Cebe veru i Tabe palecajuša a na hetam danim rižku adpošnikajuše
24.

(Arabic catchword)

44A

1. Kali Pan Boh zachoče budu pošnikac i zavtra mešeca Remezana palacajuša.
2. Ti jest adpusklivi žmiluješ nada mnoj, Ti jest nad miloserdnimi miloserdni, chvala
3. Tabe Bohu Panu ušich švatov. Adpušnikajše (-poš-) vadoj, adpošnikajučiše prožbu jaku-
4. ju chočeš čini, kali perši kus u rot budžiš brac muv
5. Bože moj pelen jesteš laski da adpu-
6. ščene hrachov našich! Ti, Bože moj, adpušci hrachi maje! Chvala Bohu tamu, Katorij mne
7. dav spakojne pošnikac šeho dna i rižkam majim chelalnim adpošnikavše, bo i proro-
8. k jeho milošč bolejš postu mev u tich mešecach nižli ne pošnikav Redžeba i se'bane a spel-
9. ne tije mešeci ne pošnikav; kali u tich mešecach adpošnikavše Redžeba albo še□bana abo nafile,
10. to heta pej
11.
12. Nijjet' da postu Remezana
13.
14.
15.
16. Prorok jeho milošč muvil: Kali b maje ummet'i vedali laski Božej za šanavane Remezana
17. mešec, prasili b Pana Bohu abi biv zavsehdi mešec Remezana; tak mušelmanin kažni vedaj
18. jak nastane mešec Remezana tedi Pana Bohu bezperastanne vichvalajce Mnoha pejca,
19. Qadir noč ne špice, Pana Bohu viznavajce, jak Pan Boh t'erez aznajmiv
20. Pevne dobrašč zmaže hrachi. Prorok muvil:
21.
22. Prorok muvil: Ufam u lasce Pana Bohu že majim ummet'em poki ne dašč dla šanavane Remezana
23. mešeca i dla mnoha pejca šuroju i dla nespance bohamolja Qadir noči chto
24. bi mev vedlug prikazu Božeho zachavavši Remezana mešec u pristojnim pašanavanu

44B

1. v čistašci nemažem a pošle Remezana umrec, to šehid budže a šehid bez muki bez pi'ane
2. da laski Bužej pojdže Prorok
3. muvil: Chto bi statečne adpravivši mešec Remezane e pa Ramezane umre bo šehid
4.
5.
6.
7. Pan Boh muvi da Mojžeša a to maješ mešec Remezane tridžešce dnejj pošćic
8. ni pic ni ješć, a potim ješće Pan Boh dadav džešec dnejj za toje što ne tak činiv, jak
9. jemu Pan Boh razkazav. **Abasov sin** muvil, ad praroka čuv: Meži mešecami a dnami nemaš
10. u Pana Boha lepšaho i milejšahe učinku jak pošćnikac mešec Remezane i kurbana dževec dnejj
11. Zhi al-chidždže mešeca, a Mucherrema mešeca džešec dnejj 'Ešure, chto bi tije mešeci i dni pošćnikajuči
12. i nemaž pev i v noči tak že malo spav, nemažem t'šbichami bavivše Pan Boh milošćivi zaka-
13. žni džen post jak bi hod pošćnikav, a z kažnu noč jak bi Qadir noč nemoj pev, Pa-
14. n Boh jemu spašenje i lasku Svaju dašć. Bab: 'Ejša jije
15. milošć ad praroka muvil: a Zhi al-chedždže mešeca chto perši džen pošćnikav tak i 'Erefe
16. noč ne spav, Pana Boha chvaliv. **Chusejjin sin 'Elejev [Husain b. 'Alī]** muvil, ad praroka čuv: Chto bi
17. precivku bajramav ne spav nemažem t'šbichami zabavlavše takich ludžejj život nikoli
18. ne vmre. **Abasov sin [ibn 'Abbās]** muvil, ad praroka čuv: Chto 'Erefev džen oči svaje ad chramna-
19. ho hledžene, vuši svaje ad charamnaho sluchane zachevav i pošćnikav, Pan Boh takich
20. ad hrachov addalivši spašenje dašć. Abasov sin ad praroka muvil: Chto bi Zhi al-chedždže mešeca perši džen pošćnikav Pan Boh jemu uše hrechii adpušćic. Chto bi dru-
21. hij džen pošćnikav jak bi t'iseče hod Boha prašiv; u toj džen Pan Boh Junus`
22. praroka iz ribnaho nutra vines. Chto bi trecij džen pošćnikav Pan Boh ušelakaja (žedanje)

45A

1. žedanje jeho prijme; u toj džen Pan Boh Žekerijja praroka prožbu prinav. Chto čvarti džen
2. pošnikav Pan Boh jeho ad tamtaho šveta muk abaronic; taho dna ‘Isa prarok
3. radživše. Patij džen chto pošnikav Pan Boh nad jim lasku Svaju učinic. Šostij džen
4. chto pošnikav Pan Boh na tich laskaj Svajej hledžic, na kaho Pan Boh laskaj hledži-
5. c nad tim pevne dvuch švatov lasku Svaju učinic; u toj džen prarok jeho milo-
6. šc od Pana Boha vadomošc mev. Chto bi šomij džen pošnikav takovamu Pan Boh
7. kaže varota pekelnije pazačinav. Chto bi ošmi džen pošnikav taho spašenje akrom
8. Boha nihto ne vedaje ani zrachuje. Chto bi dzevat’i džen pošnikav to jest ‘Erefe, Pan Boh
9. takovamu hrachi adpušcic i nad džecmi jeho lasku Božeju učinic. Chto na qurban ba-
10. jram qurban reže i ubohim sedaku addav abo u dome svajim častavav, šanavav, Pan Boh
11. taho ad hrachov abaronic ad bed frasunkav i nad bliskimi krevnimi zešlimi lasku Svaju
12. jim učinic. Chto bi Zhi al-chedždže mešeca ne pošnikav u Ke‘beju iz matkaj svajej blud
13. činiv, takij hrech budže. ‘Ebdullal švetij sin Meš‘udav [*‘Abdallāh b. Mas‘ūd*] ad praroka muvil i kaže: Pan Bo-
14. h pavažnašc činic tim dnom ‘Erefev i patnici i bajramu. Bab:
15. Jak qurban činic vedajce! Prorok muvil: Činice
16. dobre sabe, činice dobre dušam svajim i krevnim svajjim kurbani i abroki
17. na Božuju darohu Prorok muvi-
18. l: Chto bi qurban sposab mev činic a ni činiv, to ne moj ummet’. Prorok muvil: Na sudni dže-
19. n ušim prarokam koni buduc, a majim ummet’em chiba qurban činesčim(-šč-) koni iz raju privedu-
20. c, a tije ludži qurban činečije na sudni džen na tije koni ušševši Sirat most pekelnj
21. jak malanje blišne t’ak prentko perejedže
22. Prarok muvil: Činice kurbani što najlepšija i najdarošija i sitšija. Jak u Qurane
23. piše: Ne prinata budže podlaje afara, i spašenje
24. nemaš, toje afaruje što vam samim milo i lubo

45B

1. ne aferujce s podlich rečej, pevne Pan Boh dobre vedomi. Pan Boh muvi: Chalopje Maje Božije,
2. laski Majej Božej ne budžece mec, Mne Bohu ne činivši udžečnašci abroki, sedaku ne davavši, ubo-
3. hich u damu svajom ne karmivši, ne abdarihvi, kurbanov ne rezavši, to laski Majej ne budže
4. Prorok muvil: Ružnice tluš'í
5. kurhani, pevne te kurhani prez Sirat most perenesuc vas
6. Taho času pošle nemažu bajramnaho až da astatnaho švetoha dna iz daskanalich avec i dvou-
7. ch let bidla i kož
8. Kažnaja bidla zaplaccica za dušu a verblud zaplaccica za šem duš tak vol, bik, karo-
9. va za šem duš idžec, kali barani abo avci šešci mešecav ne budže to na qurban ne hože, a bik abo
10. calica kali dvuch hod ne maje to na qurban ne hože, qurban čineči treba hleđzec što b ne chro-
11. moja ne šlepoja, što p ni na jakom šlunku ne abrezana bilo akrom taho što umišle režuc,
12. albo značec toje ne vadžic, a kali abrezana abo maje jakuja zavadu to na qurban ne hože ne pri-
13. nata i hnev Boži mabic Režuči adverni da palu-
14. dna nosam i vspomni ime Bože što režeš du'a'í pej, tri nahi izveži a pravuju zadnuju ne ve-
15. ži, a pered rezanem nož nahatuj [BR *nahatoj*], a šehošvetnimi umislami ne bavše, rež, a režuči muv:
16. zarezav-
17. ši padželi masa na treja
18. treceju čašc masa i škuru imama addaj, a treceju čašc addaj sedekoju ubohim, a
19. treceju čašc pežče(je-) sami i džeci i čeladž nechaj jeduc, i pašcerehajce prikazane Bože-
20. ha, živice v bajažni to vam lepej budže
21. Ne patrebuje Pan Boh masa ani krivi, tilko patrabuje
22. bajažni vašej, kali pilnujece prikezane Jeho is taho što nam dav, v moc vašuju bidla
23. Abi prašili Boha za toje, što vas uspravadživ na drogu
24. pravdživu Šemenčuj praroče dobrich ludžej mušelman rajem.
25. Bab:

1.
2. ‘Elej svetij [‘Alī] muvil ad praroka: to jest mucherrem mešeca džešec dnej peršich A-
3. šure pavažnije dni, pavažnašc i šanovane tim zacnim dnom činice, chto bi tich dnej
4. t̄išeče raz pev, Pan Boh milošcivij ad hrachov abaronic jak ad matki radži-
5. vše; chto bi mucherrema mešeca peršij džen pošnikav a pered postam peršej noči pošle jeťsig
6. nemažu dva reke’ t̄i nemaž pev, u peršem reke’ t̄u raz al-Chemdu, džešec raz tak že i
v dru-
7. hom reke’ t̄u, Pan Boh ad hrachov abaranivši u raji z laski Svajej dom stvoric.
8. Sin Abbasov [ibn ‘Abbās] muvil ad praroka: chto spelne □ ešure džešec dnej pošnikaje Pan Boh
tamu
9. t̄išeče anhelav spašenje dašc, jak t̄išeče raz u chadždžu biv, t̄išeče šehidov spašenje
10. dašc, chto bi u tich dnach širatu nakarmiv abo adžežu dav abo čim kolvek abdariv, Pa-
11. n Boh tamu mnoha spašenje dašc, lasku Svaju nad nim učinic, jak mnoha u taho širati
12. valasav takvele Pan Boh tamu u raji damov dašc. Chto bi u tich dnach adnaho halod-
13. naha nakarmiv jak bi ušich ummeťav prarockich nakarmiv, tak Pan Boh tije dni nad inšije
14. zacnejšije maje u tich dnach ušelakaje naboženstva velmi pavaža i vdžačne prijmuje.
15. Chto bi u tich dnach gušel užavši Boha maliv akrom žani tich dnov šanujuči i pavaža-
16. juči, Pan Boh takovich ludžej ad hrachov abaronivši i dachodu ad chvarob i bed Pan
17. Boh abaronic, bo Pan Boh u tich dnach šemkrot neba šemkrot zemli stvariv, ‘Erš
18. Kurs, Levch, Qelem stvariv, hori, slali (sk-), mora i všelakuju svetlašc, u tich dnach stvari-
19. v Adam praroka i Chavu, Ibrahim prarok u tich dnach radživše i ad ahnu Nemrudevaho,
20. u tich dnach abaraniv Isma‘il prarok, u tich dnach mnoha inšich prarokav
21. laskaj Svajej učiniv, Muša prarok u tich dnach ad fere‘ona abaraniv, Junuš pro-
22. rok iz ribnaha nutra Pan Boh vines, chto u tich dnach t̄išeče raz
23. Pan Boh jemu uše hrachi adpušcic što b učinku
24. dobroho u tich dnach učiniv bez pachibi Pan Boh udženčne prijme, chto bi u tich
25. dnach choraha navežav Pan Boh jemu uše hrachi adpušcic, u tich dnach

46B

1. Pan Boh na ummet'i Muchemmedav na mušulman laskaju Svajeju heladžic, tak tije dni 'Ešure dla taho za-
2. cnimi zavuc, što Pan Boh laskaj Svajoj na mušelman hledžic. Bab:
3. A šanavanu patnici. U šureju Džum'et'i Pan Boh muvi
4.
5. I verniki Božije mušelmane! Kali buduc ažan pec dna paťničaho, da džum'e nemažu idžice pre-
6. ndko da addavane chvali Bohu i da žikeru Božeho, zanechavši tarhovli kupli, to vas lepej
7. budže kali p vivodali. Prorok muvil: Chto bi mev paspolu tri patnici džum'e nemaž ne kla-
8. neciše dna sudnaho na tvari jeho napisano budže: hetij čelovek bez laski Božej.
9. Chto zanechaje džum'e to munafiq i mel'unin jest.....
10. Kali adklanejeciše nemaž ra-
11. zsipceše pa žemli žadajuči laski Božej i rižku sabe i žikir pejce mnoha, Pana Boha uspa-
12. minajce nadžeje ad Pana Boha što vi budžece vizvaleni ad hrachov, takovije ludži
.....
13.
14. Kali abačice što pažitečnije tarhi albo
15. ihri muziki a vi toje papelnajece, dla taho kidajece praroka stajačeho na munberu. Muchemmed
16. muv da svajich sechabejav što naboženstva lepšeje id(ad) ihrav muzickich ad ta-
17. rhov vašich, bo Pan Boh dobri rižk vam daje, bo džum'e nemaž mabic pri cesaru, kali
18. cesara ne budže i krula namešnika cesarskaho. Vedlug nauki [Abu Jusuf imama \[Abū Yūsuf\]](#) i [Muchemmed](#)
19. [imama \[Imam Muhammed\]](#), lasku Bože nad nimi, kali džem'et'u adžin čelavek budže džum'e nemaž klanecca kaže; ale [A](#)
20. [bu Chenife \[Abū Hanīfah\]](#) imama nauccce kak kaže treba troch čelavekav pri imame klanecca, a imam Šafi [\[Imam al-Shāf'i\]](#)
21. nauccce kaže kali sorak čelavekav ne budže to džum'e nemaž klaneciše ne hože, jenuž patnič-
22. ni nemaž. Abu Chenife abo Jusuf, laska Bože nad nimi, u katorem kolvek mejscu
23. budžece klaneciše hože kažnamu mušulmaninu jak pac vachtov nemaž ferz, tak
24. i džum'e nemaž ferz jest, až da dna sudnaha. Ad Pana Boha Stvaricela prorok
(muvil)

47A

1. muvil: Kali b adžin čelevek iz majich ummet'av umišle džum'e nemaž ne klanevše to takije ludži ne maje
2. ummet'i, takich ludžej u veku i v majentnošci sporu ne budže, chiba pakajecca to da laski Božej i da
3. majej pričini hodni buduc, a ne pakajecca to ne budže hodni. Prorok muvil: Da džum'e nemažu abo
4. da džeme'e't'u hatovi buduc, da tich ludžej hrachi addaleni buduc i spasenje sabe nabuduc, sporu
5. jim ad Pana Boha pribudže, ad pekla volni buduc, u raji jim mejsca najviššaje budže, u
6. džum'e gušel brac šunnet', pachuščimi charošimi pachami nuchac. Prorok muvil: chto bi u pa-
7. tnicu gušel brav, pachuščimi rečami nuchavše, potim da mečici pašov, u mečici bliska imama
8. šev, achotne dušoj chutbe sluchav, tamu čelaveku Pan Boh bez lidžbi spašenje daśc i na d-
9. vuch švatov da žadanje dojdže vlašne jak dvaccac hod džen noč nemaž klanevše, jak bi
10. rok pošnikave, jak bi sto čelavekov halodnich nakarmiv i sto nahich priadžev, takoje
11. spašenje budže; ščastlivije to ludži katorije u patnicu gušel abdeš beruc a da džum'e nemažu
12. iduc. Tak prorok prikazuje: chto bi išov da mečici iz džeme'at'em nemaž pev, Pan Boh
13. jemu daśc za kažni stupen šemdžešat t'isečej spašenje, kali umre ahornuc mahil jeho
14. šemdžešat t'isečej enhelov. Prorok muvil: Patnični džen pavelboni jest pasluha Bo-
15. hu mušelmanskaja, a ubohich chedždž jest, sudnaho dna k Panu Bohu bliskaśc. Adam
16. praroka u patnicu Pan Bon stvariv, Chava [*Eve*] u patnicu iz Adama šlub brala, Šulejman pra-
17. rok iz Balkisoj [*Queen of Sheba*] šlub brav, Muchemmed prarok iz Chadičoj patnicu šlub pra-
(bra-)
18. v, Muchemmed prarok u patnicu na Me□radz chadživ, u raj u patnicu uvašov. Sudni džen u patni-
19. cu maje bic i pojzrene Božeje na chelapju Jeho dobruju i u patnici maje prichodžic, ka-
20. žnej pa nej patnici šešć krot sto t'isečej hrašnich chalopov dla tich katorije
21. džum'e nemaž klanejucca, dla povelbenje jich is pekla volnimi činic. Chto bi mev u patnicu umer-
22. ci šehidom budže a mahilnaj muki volen budže, to jest nauka ad praroka jeho milo-
23. ści, kali patnica prijdže to enheli z neba zijduc, u mečitnich dźverach stajac buduc,
24. u rukach srebranije kalamari i paperi dđeržac, zlatimi porami rejestra pisac buduc, tich
25. ludžej katorije upered da mečici prijduc učinki i nemaži i t'ěpichi jich, sedeku i kurbani

47B

1. jich, choc bi chto jajco sedaki dav, to ušo toje enheli napišuc, i da Pana Boha adnesu-
2. c. Kali chto na toj čas jak chetib chutbe peje a jon šehošvetnich slov ne hutari-
3. či jakuju prožbu da Pana Boha činiv, Pan Boh prijme; tilko u mečici šehošvetnich slov
4. ne havari bo što sorak hod Bohu malivša to utracic. Prorok muvil:
5. Chto bi u mečici šehošvetnije
6. slova muvil Pan Boh univeč aberne učinki jeho sorak hod činonije, što Boha maliv
7.
8. Chto bi panižav Pana Boha panižic jeho Pan Boh samoha, chto bi šmejavše žerta-
9. vav u dome Božim, u mečici, Pan Boh pušcic jeho ma(n-) šmech samoha kudžkij(lu-) na šom švece,
10. i na tom švece šejtanom učinic
11. Chto bi u mečici šedžeči pakornim sercem biv k Panu Bohu, abraduje jeho Pan Boh
12. na šom švece i na onim švece.....
13. Chto bi špevanem chvalu Božuju azdobiv priazdobic Pan Boh jeho na šom švece i na onim
14. švece Chto bi šanavav Pana Boha i dom Boži pašanu-
15. je, jeho Pan Boh u raji laskej Svajej
16. Chto lubic Pana Boha i dom Boži, ulubic jeho Pan Boh samoha, chto bi
17. biv iz bajažnej Božej zavše u dome Božim, abaronic jeho Pan Boh ad strachu sudna-
18. ho dna Chto bi biv s prožba-
19. m tšepichami achočim pakornim sercem u dome Božim u mečici adpušcic Pan Boh jemu i ma-
20. tce i ajcu jeho hrachi
21. Chto bi sorak rankav pošle nemažu serdečne Pana Boha prašiv adtvo-
22. ric Pan Boh jeho nutr laskaj i napušcic imanem naukaju rozumam i dašc Pan Boh
23. jeho jeziku umajentnošc Chto bi mev
24. mušelmana u damu svajim častavac džen i valasi jemu pahalic, za toje jemu Pan Boh (dašc)

48A

1. dašc na sudni džen jasnašc, a pa sudže Božim uvojdže da rajju. Kali mušelmanin druhemu mušelma-
2. ninu šelam dašc jakobi ušim mušelmanem dav šelam, takoje spašenje nabudže. Chto bi u patnicu
3. troch čelavekav častavav jakobi ad zachodu da uschodu ušich ludžej častavav;
4. kali u patnicu u kaho spitavše jak maješše jakobi ušich ludžej a zdarovju pitav. Chto
5. bi u patnicu jeťci nemaž z džeme‘eťem klanevše jakobi rok celij post pošnikav i nemaž pev,
6. takoje spašenje budže. Chto bi preciv patnici pošle nemažu dva reke‘eti nemaž pev u peršem re-
7. ke‘etu raz al-Chemdu raz u druhom reke‘etu raz al-Chemdu Pan
8. Boh takovamu čelaveku uše hrachi adpušcic, adpušcic až da druhoj patni-
9. ci, hrachov pisac ne kaže. Chto bi u patnicu heta du‘a’i pev
10. sto šehidav spašenje nabudže. Chto bi u patnicu pošle džum‘e nemažu pa šem raz
11. hetije šureji pev jakobi uše
12. četiri knihi vipev, Ťevrit’, Indžil, Žebur, Furkan sto dvaccac četiri knihi spelna vipev,
13. takoje spašenje nabudže jakobi četiri t’išeci raz pev žadanje dojdže, Stvaricel Pan Boh
14. až da druhoj patnici ad bed prihod abaronic
15. Pravdživaja slova Quran Stvoricela Boha velikaho, i pravdživij posel Boži-
16. j Muchemmed prarok i uvažni u Pana Boha. U kit’abe Kenžede znači kali učuješ ažan idžice da nemažu,
17. zanechavši svaje raboti tarhovli; kali ažan pejuc šunnet’ hože i spašenje, zanechac
18. raboti tarhovli, ušelakije zabavi šehovešvetnije pakinuvši a da džum‘e špešna idžice,
19. jak aznajmuja u tajemnicach enelskich, kali salach pec buduc tarhovli raboti za-
20. nechac, ne kaže tilko jak ažan buduc pec da šunnet’u tahdi uše raboti šehošvetnije chera-
21. m jest pakul adklanejucca džum‘e nemaž; pošle džum‘e nemažu raboti rabic chelal jest,
22. hetaho ajet’u spravujceše
23. skončice nemaž razsipciše pa žemli žadajuči laski Božej i rižku sabe ad Pana
24. Boha. Chto badobenstvo(p-) činic tak jak židi i kafire dla šehošveta darma hulajuc

48B

1. i nemaž ne pev to jon jak ži' abo kafirin. Prarok muvil:
2.
3. Chto bi mev tri patnici zanechac da džum'e nemažu
4. ne pajdže takij čelavek bez pachibi laski Božej ne budže mec, a na džen sudni z nedave-
5. rkami ustane bo jon jest šejtan
6. Pitali u praroka: I pošle Boži! Že tak zacni i pavažni džen patnica treba jeje pavažac nemažem
7. t'ěsbichami žikirami
8. Prarok muvil: Pevne Pan Boh prorockajo cela charamam učinic
9. žemli što hnišci ne maje, i praroka dla patnici dna na švet zeslana, i anhelej kali b patnici
10. ne bilo to bi anheli na žemle ne bivali. Chto bi u patnicu zupelne čistašc užavši ni s kim ne havo-
11. reči da mečici prišovši zaraz da ušej rukami dakranuvše dva reke'eťi nemaž pev, Pan Boh až da
12. druhoj patnici hrachov pisac ni kaže. Chto bi u patnicu valasi haliv, nochci rezav,
13. gušel užavši čistuju adžežu nadžev, u čistašci iz nemažem budže patnicu šenavac, Pan
14. Boh takovaho čelaveka až da druhoj patnici ad bed hrachov chvarob abaronic. Pa-
15. n Boh muvi..... Naznačonaho sudnaho dna prišca nihto ne vedaje,
16. to jest' smutni džen, hatovije tam švetki buduc pravdžive švedčic adžin druho-
17. mu apona naležačemu, nazivaje prarok šahid, patnicu 'Erefe, bo sudni džen u patnicu
18. budže. Inšije kažuc patničnaj noči budže. Pan Boh muvil: Nad patnični džen i nad Arafe džen,
19. nad tije dni nemaš, u patnicu adna hadžina jest', chto bi toje hadžini jakoje žadanje činiv
20. prožbu da Pana Boha, Pan Boh prijme. Prarok muvil: Mne mnoha selevat' pejce u patnicu, to-
21. j džen švedčil budže, anheli buduc hatovi da tich ludžej katorije mne selovat' pejuc
22. Muvil: Ja pitav u praroka, pa tvajej šmerci tabe selevat' či pec? Prarok muvil: Pa-
23. n Boh cheramam činiv žemli avlija'em, prijecelam svajim, prorockim celam, što b jich
24. celi ne hnili, proroki u Pana Boha živi jest' i tam mne prorockije duši selevat' pejuc
(až da sudnaha dna)

49A

1. až da sudaho dna.¹ Prarok muvil: Pravdžive.....
2. Že Božije enheli jest takije že pa zemli
3. chodžec jak riba u vadže, vas sluchajuc, kali vi Mne selevat' budžece
4. pec. Tije enheli Mne selavat' pejuc, e Ja vaš selevat' da laski Svajej
5. prijmuju i da sudnaho dna chavac budu.....
6. ... Ne všanujece švetoj patnici švetskavanem hulanem ale
7. treba šanovac nemažem i t'ěspichami, tak znači chediš jeden u patnicu žad-
8. neju rabotu rabic cheram; adkazuje imam Šafi [*Imam al-Shāf'i*] že chediš tamu viklad zra-
9. zumev, u patnicu šešošvetnuju rabotu rabic a darma šedžec cheram jest,
10. dla teho že chrešcijanin nedželu a žid subotu švetskujuc raboti ne robic,
11. hulajuc, a mušelmanem u patnicu ne rabivši švetskavac, to podobnij budu-
12. c chrešcijanem i židom u patnicu rabotu cheram jest, ale džum'e patnični
13. džen pavelbonij i najlepšij da nafiļu da čitane kurbanu (Qurānu?), da paklonav Bohu, že-
14. bi tim zebavlališe a ne šešošvetnimi rabotami zabavlališe, dla teho Panu Bohu
15. služic pakloni činic lepej za rabotu šešošvetnuju.....
16. Prorok jeho miloše muvi-
17. l: Chto bi u patnicu mev rabotu rabic zanechavši nemaž za toje jemu Pan
18. Boh dvacac muk aproč razmavi tich učinic
19. Tri na šom švece, tri na
20. pri kananu šmerci, tri u mahile, tri na sudnij džen.....
21. Da šom švece što nemaž

¹ There seems to be a change of pen-hand on this page.

49B

1. zanechav prijdže praca taja cheram i pažitak toj cheram, ne prijme Pan Boh kajetu
2. bez nemažu u patnicu robeči
3.
4. A pri kananu šmerci peršej kenacime bez imanu, druhoje učinak pri
5. nim budže zlij strašnij, treceje budže duša vichodžic iz cela ž velikimi šehošve-
6. tnimi mukami pojdže
7. A u mahile peršije prijduc **Munkir ve Nekir**
8. strašnije pitaknili, a druhoje horšaje kažšaje muka mahilnaje, a treceje
9. cemnašc mahilnaje.....
10. Što na sudnij džen tri priča
11. i muki: peršaje, iz kafirami povstane; druhoje, tvaru švinuju; trecaje,
12. pojdže da pekla bez pomači Chto bi
13. patničnuju rabotu i pracu bez nemažu uživav, jakobi zdechlinu i krov švinuju
14. masa uživav, tak mušulmanin kažnij ne tilko rabotu rabi ale u patnicu bez nemažu
15. ne rabi, až da akindeju nemažu i v daroha ne viježdžaj, jak nabozej Boha praši, Kura-
16. n cheřim pej. Bab:
17. Prarok muvi: Chto Quran peje a druhije sluchajuc udžačne
18. Kali pošle pecja Qurannaho Pana
19. Boha prašivši enheli pojduc na neba.....
20.
21. Muvi Pan Boh da enhelej: hdže vi bili? Reknuc enheli: I Pane Bože! Bili mi
na
22. zemli, chelapja Tvaje Quran pejuc, a druhije udžačne sluchajuc
(Arabic catchword)

50A

1. Reče Pan Boh da enhelej: Budž-
2. ce švetkami že Ja jich pejučich i sluchajučich ad hrachov volnimi učinu
3.
4. Prarok muvil: Chto bi pev Qurannij ajet'
5. pri mušulmanskich mahilach Pan Boh takim ludžem šemdžešat prarokav spašenje
6. dašč a tich zešnich (-li-) ad mahilnaj muki ebaronic
7. Za navežanje mahil adpuščonije hrachi tim zešlim i tabe
8. Kali chto pri mušulma-
9. nškich mahilach Boha prošeči hadžinu šedžev u takoj pavaže budže jak Quran
10. čeťim pev
11. Prarok jeho milošč muvil:
12. Chto zešlaho pravažaje i špešicca da džinažeju Pan Boh jemu kaže napisac za
13. kažnij stupen t'iseče t'isečej spašenje abo t'iseče t'isečej hrachov
14. kaže zmazac A ščodri-
15. m mušulmanem padarak ad Pana Boha raj, to mušulmanskich dom večnij
16. šmerc, šmerc jest roskaš mušulma-
17. nškaje; pravdžive Pan Boh iz dobrich mušulman lechko lidžbu zdijmuje i da raju
18. upravadžic Chto do-
19. brim čelavekam urodžicca to jon i pa šmerci živ da mahili pojdže da laski
20. Božej jak u sat (sad) uvojdže.....
21. Chto urodžicca čelovekam lichim lotram, prikazane Božeje lamaje
22. ne sluchaje, to jon umre ad laski Božej adalenij budže, e da mahili

50B

1. pojdže na muku Dobremu mušulmaninu ad Pana
2. Boha padarak šmerc, ščirim mušulmanem roskaš šmerc
3. Mov Muchemmed da chelapi Majej: I chelapje Božije!
4. Katorije vek svuj zbitečne tracili na pažidljivošć chenci svajej
5. Ne tracce nadžeji a miloserdže Božim
6. Pravidžive Pan Boh adpušćic vaši hrachi uše vam
7. Pravdživi On Boh jest, miloserdže velikaho
8. Četiri reči
9. čeleveku dobrich, ketorimi laski Božej hodžen budže, to jest rozum i ver-
10. ra i vstidlivušć i učinek dobrij
11. Ale četiri reči lichich, jak učiniš tije četiri žhinuc
12. Jak zazlujecca to u jom žhine rozum, jak blud
13. učinic to u jom žhine vera
14. Kali na što ulakomicca to žhine u jom ustid, jak perehavor učinic ž-
15. hine jeho dobrij učinek; tije hrachi učinivši ušo žhine
16. Kažni čelevek choče u raj, ale raj
17. kaho choče tich što u Qurane piše: Ščašlivijie to lu-
18. dži što vernimi mušulmanim stali, pojeduc na veki da raju
19. Tije, ketorije z bajažnaju Božuju nemaž klanejucca
20. Tije, ketorije ihr ne sluchajuc
21. Tije, ketorije žekot' džešecinu vidajuc
22. Tije, ketorije blud višcerahajucca

(Arabic catchword)

51A

1.
2. Tilko što iz žanami svajjim iz nevelnicami kuponimi albo zavajevanimi ad inšich
3. buduc višcerahaciše, ne buduc inšich žadašc, tije ludži prikazane Bože mu-
4. cna dzeržac i tije, ketoriije vcale
5. emanat addajuc chto kamu što prireče pri slove stajac
6. Tije, ketoriije zavše vachtu nemaž ne apuščajuc,
7. iz džeme‘et‘em klanejucca
8. i tije, ketorij halodnich kormec i tich, ketorij navčonich lubec
9. i tich, ketoriije Quran cheťim mnoha
10. pejuc i tich, ketoriije pošnikaju-
11. c mešec Remezani i nemaž klanejucca
12. Hetije ludži udžedžičac raj buduc, u fir-
13. devšu raju večne zastanuc, tak mušulmaninu kažnamu treba nauki učiceše,
14. sposab da veri praviđživaj mušulmanskeje sam učise i žanu i džeci uči
15. da veri mušulmanskeje, uči čitac, znaj što vera mušulmanskeje, što za pa-
16. stupki maješ činic. Prarok jehi milošci muvil:
17.
18. Prorok jehi milošc muvil: Chto bi mev lubeči nau-
19. ku na pašceli lažaciše hadžini hledžev lepej nižli bez nauk šemdžešat hod Bo-
20. ha maliv. Bab:
21.

51B

1.
2. Chvala Bohu Stvorci ašminaccaci t'išečej švatov stvariv-
3. ši, laska i milošč učinivsi nad prarokem Muchemmedam i nad ušimi švetimi.
4. Preto chto kolvek buduči mušulmaninam vedaj i znaj, što za sposab i
5. priklad da veri mušulmanškej. Kažnij mušulmanin znaj i vedaj, jak pitac, ta-
6. k adkazac. Kali chto spitaje ci mušulmanin ti jest, mov tak:
7. Chvala Bohu jestem mušulmaninam. Kali skaže: al-Chemdu viklad što jest?
8. mov: Pana Boha znač i vspaminac, jemu chvalu pavinen addavac.
9. Kali spitaje: Boha ci znaješ? Ti mov: Znaju. Kali skaže: Pa čom znaješ?
10. Ti mov: Čistij Boh ni da kaho boha prikladac, raznavac ne majuc,
11. Bohu rovni nemaš, v žadnaj paznacce statečnij ad malženstva i
12. ražena ad sinov ad dačok ad ušoha čistij. Kali spitajuc:
13. Čijho ti narod? Ti mov: Adam praroka jeho milošci jestem narodu.
14. Kali spitajuc: Čijho ti ludu? Ti mov: Nuch praroke jestem ludu. Ka-
15. li spitajuc: Čijho ti zakonu? Ti mov: Ibrahim praroke jeho milo-
16. šci jestem zakonu. Kali spitajuc: Čijho ti ummeťu? Ti mov: Muchemmed
17. Mustefa□ milošnika Božeho jestem ja jeho ummeťu. Kali spitajuc:
18. Čijej ti nauki? Ti mov: [Imama velikaho ajca Chenifeja Kufejskaho](#)
19. [sina Šabitovaho \[Abū Hanīfah Nu'mān ibn Thābit\]](#) jestem nauki, laska Boža nad nim. Kali spitaju-
20. c u cebe: Ušich nauk kolka? Ti mov: Četiri; peršaja
(nauki)

52A

1. nauka imama velikaho ajca Chenifeja Kufejskaho [*Abū Hanīfah*] pravdživaj veri
2. mušulmanskeje, imam ušich nauk jon jest, a druhoje nauke
3. imama Šafi [*al-Shāf'i*], a trecija nauka imama Malike [*Mālik ibn Anas*], čvartaje nauka imama Achmeda
4. Chenbelija [*ibn Hanbal*].¹ Četiri imami, laska Boha adžinaho nad nimi, ušimi četiroch
5. nauk pravdživich jest. Kali spitajuc: Imam Abu Chenife nauki
6. ad kaho učivše?² Ti mov: Ad imama Chemeli [*Hammad ibn Abi Sulayman*].
Kali spitajuc: Imam Chemeli
7. ad kaho učivše? Ti mov: Ad imama Alekama [*'Alqamah ibn Qays al-Nakha'i*] učivše. Kali spitajuc: Ima-
8. m Elekam ad kaho učivše? Ti mov: Ad imama Ibrahima [*Ibrahim al-Nakha'i*] učivše. Kali
9. spitajuc: Imam Ibrahim ad kaho učivše? Ti mov: Ad imama □Ebdullah
10. učivše. Kali spitajuc: Imam 'Ebdullah ad kaho učivše? Ti mov: Ad sina
11. Meš`udovaha [*'Abdullāh ibn Mas'ūd*] učivše. Kali spitajuc: Sin Meš`udov ad kaho učivše?
12. Ti mov: Ad Muchemmed praroke jeho milošci učivše. Kali spitajuc: Muchemmed
13. ad kaho učivše? Ti mov: Ad Ibrahim praroke učivše. Kali spitajuc: Ibra-
14. him ad kaho učivše? Ti mov: Ad Nuch praroka jeho milošc učivše.
15. Kali spitajuc: Nuch ad kaho učivše? Ti mov: Ad Šit praroka učivše.
16. Kali spitajuc: Šit praroka ad kaho učivše? Ti mov: Ad Adam praroka učivše.
17. Kali spitajuc: Adam prarok ad kaho učivše? Ti mov: Ad Džebra'ila jeho milo-
18. šci učivše. Kali spitajuc: Džebra'il ad kaho učivše? Ti mov: A-
19. d Meka'ila učivše. Kali spitajuc: Meka'il ad kaho učivše? Ti mov: A-
20. d Israfila učivše. Kali spitajuc: Israfil ad kaho učivše? Ti mov:

¹ Founders of the four main schools of Islamic law.

² This section traces the line of transmission of knowledge (*isnād*) of Abū Hanīfah back to God.

52B

1. Ad 'Ezra'ila učivse. Kali spitajuc: 'Ezra'il ad kaho učivše? Ti mov ta-
2. k Ad Stvaricela Pana Boha, Ketorij ašminaca-
3. c tìšečej švatov stvariv, ad Taho učivše; On jest nad vižšimi
4. vižšij Pan Boh, višej Jeho nikoha nemaš
5. Jak Pan Boh u Qurane muvi, pevne meži var, vara u Pana Boha na-
6. jlepša mušulmanška. Kali spitajuc: Mušulmanin što jest? Ti kaži tak: Pana
7. Boha raskazane prinavši ad aplošnašci ušelakaj višcerehaciše
8. treba. Kali spitajuc: Iman što jest? Ti mov: Uverene u Pana Boha adžina-
9. ho i v praroke Muchemmeda i všo jeha raskazane što Pan Boh prez enheli i
10. prez knihi i prez uše praroki aznajmiv iman, na tom švece pred Panem
11. Bohem pevnim švadkem maje bic, jezicam i nutrom Pana Boha uspaminaj,
12. Božeje adžinostva znaj i viznavaj, posla Muchemmeda praroka jeha milošci
13. pravdžive ver, u Muchemmed praroke verce, raju i peklu i Sirat mostu i vstava-
14. na z martvich i lidžbi zdavane pred Panam Boham sudnaho dna, i važe i u-
15. činkam dobrim i zlim i mahilnaj muki, i pitalnikam što majuc pitac
16. u mahile, i što maje umerci iz martvich ustane, tamu ušemu veric fer-
17. z pavinnašc i barzo u sabe iman šceraži bo iman ne kožen jest.
18. Adnakav pa pac raz nemaž iz džeme'et'em klaneciše tich ludžej iman veliki
19. jest a inšich mnejšij u katorije ludži umišle ne klanejucca nemaš (-ž ?)
20. u tich ludžej iman u net Ebarani, Bože,
(ad takoj)

53A

1. ad takoj prihodi! A katorije ludži iz imanem zešlije bez bitane (p-) bez
2. muki uvojdúc da rajú, a bez imanú umerlije bez pachibi prosta pojdu-
3. c da pekla, a choc bi na jedín pil (bil?) iz imanem umer, konečne iz pekla vi-
4. ševši da rajú uvojdže. Kali chto dobraho učínku činíc, to u
5. toha čelaveku iman zupelen budže. Kali troche učínku dobroha učíníc to
6. u tom imanú trocha budže. Kali spitajuc (-j-): Imanova serce što
7. jest? Ti mov: Quran jest. Kali spitajuc: Imanov halini što jest?
8. Ti mov: Stvaricela Pana Boha chvalíc, žikir pec. Kali spitajuc:
9. Imanov jezik što jest? Pravdu havaríc da kažnej reči treba. Kali
10. spitajuc: Iman čím zhubiš? Ti mov: Chto nepravdu havaríc,
11. toj iman izhubíc. Kali spitajuc: Iman univeč što jest?
12. Ti mov: Chto nemaž zanechaje ne klanejecca, toj čelavek veru svaju spalív,
13. a chto pajecci raz na džen nemaž iz džemet'em klanejecca, Pan Boh tim ludže-
14. m pa tšèče šehidov spašenje dašc. Kali spitajuc: Imanov list
15. što jest? Ti mov: Chto bažajn Božuju maje Pana Boha bajicca. Kali
16. spitajuc: Imanova skura što jest? Ti mov: Vstidlivašc mušulma-
17. ninu albo mušulmance, to imanova skura. Kali spitajuc: Imanova
18. ruka što jest? Ti mov: Prožba da Stvaricela Boha. Kali spitaju-
19. c: Imanov pup što jest? Ti mov: Ščirim pakornim sercam

53B

1. ne abrakajučiše, ne prinata budže. Kali
2. spitajuc: Imanov mejsce što jest? A ti muvi: Mušulmanskij živoť
3. jest. Kali spitajuc: Či u tabe abo iman, abo ti u imanu? Ti mov: Ima-
4. n naše pocecha i korona i urenža jest. Kali spitajuc: U imanu
5. či mnoha različ jest? Ti mov: Pac jest; peršij, iman anelškij, ta-
6. ho zavuc me'bu'; druhij, iman prarockij, taho zavuc me'sur;
7. trecij, iman mušulmanskij, taho zavuc meqbul; čvarti, iman nedaver-
8. kav, taho zavuc merdud; patij, iman malich džecej, taho zavuc
9. Pan Boh razkazav
10. z laski Svajej proroka jeho milošci mov kažnamu mužučine i nevešce.
11. Kali čto čaho spitajo, a jon ne umeje adkazac; kali skažuc
12. učiciše a jeni ne chočuc, to takije ludži jak bidla, tich ludžej nemaži neda-
13. chodni i veri pri jich nemaš, i vereneč nich nevažan; kali imanu ne znaje, kali
14. umre takich ludžej, meži mušulmanskich mahil ne chavajuc. Kažnamu čelaveku
15. pavinnaše džeci svaje učic da veri mušulmanskeje i sposabu
16. naleže čeho iman. Kali zanečav i ne učiv muž žani to toj žane volne
17. bez mužnaho dazvalene da školi pajdžci, nauki učiciše imanu
18. i sposabu da veri mušulmanskij naležáčej. Kali žena ketoreje sposabu
19. da veri mušulmanskij ne umeje to na tom švece trom čelavekam muke
(budže)

54A

1. budže: peršamu mužū, druhoj žane, trejcemu bratom dla čeho ne učili.
2. Kali spitajuc: Enhelej či mnoha jakvele jest? Ti mov: Akrom Pana Boha
3. nichto ne vedaje. Kali spitajuc: Iz neba kolka ki'abov zešlo? Ti mov: Četiri
4. knihi, a sto suchufuv žvitkav prarockich, Šit' praroka pedždžešat žvitka-
5. v, tričac žvitkav Idris' prarok, bo Idris' prarok naprod na šve-
6. ce u ruki Qelem užavši pačov pisac; a dvačac žvitkav ki'abav
7. Ibrahim prarok zišlo, a potim četiri knihi zeslano Ĥevrit', Žebur, Indžil,
8. Furkan. Ĥevrit' Muša praroku zišov; posle Muša praroke u tišeče
9. hod David praroku Žebur zeslano; a po David u tišeče hod 'Isa
10. praroku Indžil zeslano; a po 'Isa praroka u šešc sot hod
11. Muchemmed praroku jeho milošci Furkan zeslanij, lasku Bože nad nimi ušimi
12. jest Pan Boh muvi:
13. I Muchemmed prarok! Pevne što jest hetije žvitkovije ki'ab, u peršich ž-
14. vitkach danich peršim prarokam, to jest to ušo toje u žvitka-
15. ch Ibrahim praroke jest, a što u žvitkach Ibrahim praroke jest
16. to ušo toje u Muša praroka knihi jest, a što bilo u tich žvi-
17. tkach i Muša praroka knize. Tilko hetije slova bili perša, to jest
18. ščastlivij to čelavek, ketorij tamtoj švet ne zabivaje, i znaje što
19. toj švet lepšij za hetij švet; druhoje, razumnij to čelevek
20. što sam svaju rabotu robic a svoj jezik ad perehaveru

54B

1. i ad šila movene višcerehaje i znaje rondžicše [P *rzadzić się*] iz svajim domam;
2. a chto hetim četirom kniham i prarockim žvitkam ne veriv a Panu
3. Bohu biv pracivni, toj čelavek jest kafirin
4. Abarani Pane Bože ad takich zlich umislav! Kali spitajuc: Ferzov pavin-
5. nnich kolka? Adkaži tak: Adna pavinnašc 'ejn ferz, to konečne
6. treba vipelnic, kali vipelnic to kafirinam ne budže; a druhoje pavinnaš-
7. c kifaj ferz jest pavinnašc, bo 'ejn ferz sam dobre ne činivši,
8. iz šiji svajej to abroni ad hrachov svajich ne mecimeš, jenuž pavina-
9. šc kifaje ferz, to jest kali ad džeme'et'u adžin činiceme to i druhim
10. pomač i abrona hrachov budže, a 'ejn ferz, to jest što Pan Boh Kura-
11. nem prikazav iman abdeš gušel brac, pac raz na džen nemaž klaneciše, Re-
12. mezan mešec pošnikac, žekot' i džešecinu davac, kamu staje bahatamu
13. da Ke 'beju ici, a kifaje ferz to jest džinaze nemaž pec, kažnamu potrebn-
14. mu čelaveku dobre činic, izičic dobre i chvorich ludžej navežac. Kali
15. spitajuc: Paludnav kolka jest? Adkaži: Adžin 'Erš, druhij Bejt'i
16. al-Me'muru, trecij Bejt'i al-Muqaddeš, to jest Jeruzalim, hdže Šulejman prarok
17. mečic zbudanov, čvartij Kurs, patij Ke'bej, dom Božij. 'Erš
18. jest iz jasnašci, a Kurs iz loza, Bejt'u al-Me'muru iz želonaha že-
19. mčuhu, Bejt'i al-Muqaddešu iz čirvonaha jachentu, a dom Božij Ke'bej
20. is kamene jest, chemelere (?) buduc. U Kursu, keruyva bilo veprednejšije enheli;
(u dome Božim)

55A

1. u doma Božim Me‘muru enheli buduc, u dome Božim Muqeddisu praroki
2. buduc, u dome Božim Ke‘beju mušulmane buduc. Kali spitajuc da veri
3. mušulmanskej sposabav kolka jest? Adkaži: Dvanašce jest; peršaje,
4. Pana Boha adžinim pavinen viznavac, Muchemmed praroka poslem Božim pravdživi-
5. vim viznavac, ž ludžmi dobre žic; druhoje, abdešć brac; treca-
6. je, pa pac raz na džen nemaž klaneciše; čvartaje, žekot’ davac; pataje,
7. da chadžđu ici; šostaje, Remezani mešec pošnikac; šomaje, gušel brac;
8. ošmaje, iz kafirimi a veru biciše; dževataje, ušelakij Božij prikaz zna-
9. c i dđeržav; džešataje, ad zloha višcerašciše; adžinacčateje, nad
10. mušulmanmi milošć mec; dvanacčateje, zvičaj mušulmanski peres-
11. cerahac. Kali spitajuc: U kažnam nemaže ažan i qameť jest, a v
12. džinaže čemu nemaš? A ti mov: Ne treba da džinažeju ažanu i qameťu s tich
13. pričini, jak džice rodžicča tahdi ažan u pravuje vucha a qameť pec u levuje
14. vucha. Kali spitajuc: U kažnam nemaže u ruke‘e i šedžde jest, u džinažeju
15. čemu net? Ti mov: Ne treba činic što Pana Boha paminuši a mev bi ka-
16. mu šedžde činic, bo za toje kafirinam na sudnam dnu muke velikaje
17. budže, što ani akrom Boha inšim šedžde činec, dla teho ne treba
18. nikomu šedžde činic tilko adžinamu Bohu Stvaricel. Kali spitajuc:
19. U džennich nemažech čemu močikam pejuc a v nočnich holasam
20. pejuc? Ti adkaži: Enheli tak činili, bo za praroka jeha milošći

55B

1. uše nemaži holasam pevali, a u džennich nemažach ad kafirav ve-
2. likuju preškodu mevali, dla teho hetij ajet' Pan Boh zeslav
3. a Muchemmed ne pej hola-
4. sam nemažu ažan ani tež ciškom, a beri sabe meži timi šerednij holas,
5. to jest popskam pej. Kali spitajuc: Ažan što jest? Ti mov: Iž
6. šunnet' niškom povad staršij jest. Kali spitajuc: U abdešu ferzov
7. kolka jest? Ti mov: Četiri jest: ruki mic, tvar mic, helavu mic,
8. to jest mešich činic, abedve nahi mic. Kali spitajuc: U 'ebde-
9. šu šunnet'ev kolka jest? Ti mov: Ošmi jest: ruki za lokac mic,
10. bišmillah muvic, Božeje ime uspaminuc, mišvekam zubi scerc,
11. iskra z nosa vikinuc i v abadva uši mešich uši činic,
12. i palcami imannimi adžin ob adžin zotknuc kažni šlunak pa tri razi
13. mic. Kali spitajuc: U abdešu kolka pristojnašci jest?
14. Ti mov: Pac abrekanje zupelne učinic i na halavu statične mešich
15. činic, zvičaju musulmanškaho perešcerahac i s pravaj sterat'i pa-
16. čanac, kažnij šlonak ad nečistašci mic. Kali spitajuc:
17. U abdešu kolka preškod nehožich jest? Ti mov: Ošmi jest: Perša-
18. je, u tvar vadoj mocna udaric, iz žanoj ihrac, iz levaj ruki pa-
19. činac mic pravaj rukoj, nos čišcic, iskrak u vadu u-
(kinuc)

56A

1. kinuc, šehošvetnuju razmovu činic, pravaj rukoj tehret' brac,
2. kažnij šlunek bolejš troch raz mic; kali z hetich rečej što učinic
3. to abdeš zapsuje. Kali spitajuc: U abdešu ješče kolka praškodi? Ti mov:
4. dvanacćac. Peršaje, praškod iž žanoj ihrac što choc višla a-
5. bo sedž abo vada jakaje nečistaje abo šlina čužaja abo iskrak abo i-
6. z balota nečistaho kamne vijmec abo dulem duch vijde abo lajna čelave-
7. čaje budže abo skulu razdavic, abo z nosa krov pojdže abo zlak
8. jakij, abo zašmejavše velmi jak zabivše, abo na balvana hlanav, abo na ču-
9. žije žanki umišle hledžev, to hetimi rečimi abdeš zapsuj; kali s tich rečej adna
10. reč pakažećca to abdeš zapsuje, treba abdeš znovu brac. Kali
11. spitajuc: Kolka u gušlu višcerahacše treba? Ti mov a džešeci rečach:
12. u troch rečach pavinnaš ferz dovh jest, a v troch rečach
13. šunnet' a u adnoj muš'edžab pristojnaš, a u adnoj
14. vadžib hojnaš; ferz gušul ad džunubu ad chejjizu ad nifašu;
15. a šunnet' gušul to jest u patnicu da džum'e nemažu i da bajram nemažu imam
16. gušul hože, šunnet' gušel, a naleži tij gušel zešlamu mušulmaninu a pristo-
17. jni gušel kafirinu katorij da imanuh prihodžic. Kali spitajuc u
18. cebe: Mušulmane ti? Naš iman jest, a tvoj iman čto jest? Ti mov:
19. Moj iman Quran jest. Kali spitajuc: Mi tabe klanejemše i za taboj
20. palecajemše, a ti kamu palecaješe? Ti mov: Panu Boha adžinamu i paslancu
21. Božemu Muchemmedu praroku. Naš nemaž za taboj zupelne budže, a tvoj

56B

1. nemaž zu kim zupelen budže? Ti mov: Moj nemaž Muchemmed praroka naukej zu-
2. pelne budže. Kali spítajuc: Ti nam klaneješe a tabe chto činic ukloni?
3. Ti mov: Ja iz vami klanejuše i vam i sabe klanejuše adžinemu Bohu Stvaricelu
4. svajmu. Kali chto taho pitanje ne umeje pitac i adkazac, toj čela-
5. vek imamam i švedkam bic ne hodžen, bo ne znaje sposabu da veri mušulma-
6. nškej. Jak u Qurane piše: Pevne Pan Boh lubic
7. mušulman vernich. Mušulmanin, to jest chto znaje prikaz Božij i sposab
8. da veri mušulmanškej. Kali chto ne umeje i ne sluchaje čuvši ad navčona-
9. ho a ne prichilajecca da tich, ketoriye prikaz Božij kežuc, takij čelevek
10. horšij bidlaci bo bidla rozumu ne maje. Chto nauki ne znaje, sposabu
11. da veri mušulmanškej čuvši ad navčonich ne sluchaja, svojim umislam
12. što choče to spravuje, takij čelevek jak bidla nemaje, što bidla dzeravam bju-
13. c i pradajuc
14. Ketoriye u ludžej z ruk da ruk chodžic tak i toj čelevek što sposabu da
15. veri ne znaje jak bidla
16. abo horšij za bidla bo jon maje rozem(-um) a ne choče umišle znac,
17. is takim čelevekam ne hože razmavlac
18. bo nimaš u taho čeleveka čaho pitac, što ž nim havarie
19. bo chto sposabu da veri
20. znaje, ne paveduc da pekla, ale treba kažnamu znac, kažnaj čelevek
21. chto mušulmaninam potrebuje nauki sam i žanu i džeci naučaj;
(kažnaho)

57A

1. kažnaho čeleveke da veri mušulmanskej naučaj
2. pavinni nauki učiciše kažnij mušulmanin i mušulmanka
3. patrabuj nauk jak vijdžeš is kalibki
4. poki pojdžeš da hrabovaj doška¹
5. Azdobic čeleveka nauka i cnota, ne majentnošć ani u-
6. roda. Pavinen kažnij mušulmanin znać što vara mušulmanskej, na čim za-
7. visa i na katorich punktach, kali budžes znać i veric meć mocna
8. ušelakaje naboženstva. Kali spitajuc
9. sposabu da veri mušulmanskej naleži tich rečej, jakvele jest na čim vera
10. mušulmanska fundavana? Adkaži: Šešć rečej jest, maješ znać i ve-
11. ric i jezicam movic pilnavac i činic Napro-
12. d Pana Boha adžinaha pavinen znać; druhoje, gušul abdeš brac; tre-
13. ceje, pa pac raz kažnaho dna nemaž klaneciše; čvartaje, Remezan mešec po-
14. šnikac; pataje, žekoť davac; šostaje, da chadždžu ici. Chto ne maje
15. iz čaho žekoť davac abo da chadždžu ici ale treba kanečne veri-
16. c že nam Pan Boh ferzem prikazav hetije šešć rečej. Kali chto
17. hetije šešć rečej znaje i ne veric, i ne činic što jest dobrije
18. učinki, iman, ižžanoj nikach, choc bi i da chadždžu chadživ, to uše tije
19. reči univeč tracic. Mladženec i panna kali tich rečej ne znajuc,
20. u malženstva ne pazvalac takich ludžej. Inšije reči nemala jest
21. da veri mušulmanskej ale hetije šešć rečej naptrebnejšije, bo kažuc

¹ Well known *hadith* on seeking knowledge from the cradle to the grave.

57B

1. takich ludzej reŝpaŝivac ne hoŝe. Navčonij pjanica lepŝij za nenavčonaho
2. bohamolci Navčonij prijacel Boŝij
3. choc pjanica. Kali činic učinek dobrij i veric ŝto Pan Boh adŝinij,
4. ne tak jak džahilin bo džahilin jest ne navčonij, Boha dobre ne znaje, u na-
5. uće neufalij, nutra nevernaho miŝlic abo jest tak jak navčonij kaŝe
6. abo nemaŝ, abo budŝe tak abo ne budŝe tak, to dla taho muvi
7. Dŝahil neprijacel Boŝij choc bi biv bohamolca.
8. Ŝtokolvek Pan Boj u Qurane aznajimiv tamu uŝemu treba veric, pavinni
9. ŝčire veric Quran bo iz čistic ust Boŝich slova. Ŝto u Qurane
10. Pan Boh razkazav, to uŝo ferz pavinnaŝc, a ŝto bez ajeťu Quranna-
11. ho ad praroka Muchammeda reskazane, to jest ŝunnet' ŝpaŝenje. A ŝto ŝunnet',
12. ŝto ferz? Ferz činic, laski Boŝej hodŝen budŝe, a ne činic kafiri-
13. nim budŝe, na veki muku maje mec; kali pakajecca a bolejš taho ne činic
14. to Pan Boh ŝmilujecca. Jak piŝe u Qurane:
15.
16. Pan Boh muvic: tilko pakajceŝe, Mne Bohu verce, učinki dobrije činice, Ja va-
17. ŝi hrechi ŝpaŝenjnom učinu. Pan Boh hrachov adpusklivij, laskavij.
18. Ŝunnet' to jest čto činic, prarockej pričini budŝe mec i laski Boŝej
19. hodŝen budŝe; a čto ne činic kafirinam ne budŝe, pričini praro-
20. ckej ne budŝe za nim; muki za toje ne budŝe mec.
21. Bab:

(čto b)

58A

1. Chto bi učuvši ažan a ne hatavavše da džem'et'u, cheram jemu raj jest, tak kaž-
2. nij mušulmanin učuvši ažan abo vedajuči da džem'et'u idžice, laski Božej za-
3. sluhajceše
4. Muvi Pan Boh da pra-
5. roke jeho miloŝci: Chto bi mev rannij nemaž iz džeme'et'em klanecese jak iz
6. Adam prarokam pendžešont raz u Bejt'u al-Me'muru nemaž klanevse, spašenje ta-
7. koje
8. Chto bi mev avle nemaž iz džeme'et'em klaneciše jakobi
9. iz Ibrahim prarokam sto raz u Ke'beju klanevše, takoje spašenje budže
10.
11. Chto bi mev akinde nemaž iz džeme'et'em klaneciše jak iz Muša pra-
12. rokem u Ke'beju džešec raz Boha maliv
13.
14. Chto bi mev achšam nemaž iz džeme'et'em klaneciše jak bi iz 'Isa prarokem
15. trista raz u Ke'beju klanevše spašenje takoje
16.
17. Chto bi mev jet'ci nemaž iz džeme'et'em klaneciše jako bi iz Muchemmed praro-
18. kem jeho miloŝci t'išeče raz klanevše, takoje spašenje budže mec
19. Chto bi zanechav ne klanevše
20. sebach nemaž, adrečecce ad jeho iman
21. Chto bi zanechav ne klanevše avle nemaž adre-

58B

1. čece ad jeho Quran Chto bi za-
2. nechav ne klanevše akinde nemaž adrekucca ad jeho praroki
3. Chto bi zanechav ne klanevše achšam nemaž adre-
4. kucca ad jeho uše enheli Chto
5. bi mev zanechac neklanevše jeŕci nemaž adrečecca ad jeho Pan Boh, tak
6. kažnij mušulmanin i mušulmanka nemažu kažnaho ne apuščajce, pilne
7. śceražice vachtu. Bab: Kali mušulmanin u veku svajem ne vistar-
8. čivši pac vachtov nemažu Panu Bohu adžinamu vinen budže, takij
9. mušulmanin za živata svajho abo pri kenanu śmerci iz chelalneji praci
10. svajej duch navčonic užíc, kali reč mužna i boleji ketorije maju-
11. c parachavac hadi i v hadu dni jakvele nemažev i jakvele kurbanov, jak-
12. vele pošnikav ne pošnikav, jakvele fitrejov ne davav, to maje užic navčo-
13. nich dvuch albo jakvele t(o?) može tak jich praši što b śerdečne toje na nom
14. adpravavali z ubostva i vedlug dastatku mnej sta hrošej nemaš
15. dac, abi pered Boham ne biv vinen. Kali barzo ubohij to navčonij
16. vidžeči ubostva maje muvic: Mne hroši dajšli a ja vam chelalem
17. činu i maje hroši vernuc dla Boha
18. to činic maje. Kali vedlug prikazu Božeho i śunneŕu prarorskaho
19. statečne umre nemaž treba pec zavše tije viž pamenonije tije reči
20. maje činic takije majuc bez muki u lasce Božej majuc
21. bic, e kali pac vachtov nemažu ne vistarčivši umre pered pa-

59A

1. hevanem umur nemaž ne budže ani Kurannaho pecja pri nom ne budže, to takij mušulma-
2. nin maje mahilnuju muku i u pekle za uše tije pričini mučicca, za kažnij va-
3. cht nemažu što upuściv ašmidžešat t'isečej hod maje za adžin vacht
4. u pekle mučicca; tak vedaj kažnij mušulmanin, katorij pac vachtov na džen
5. ne klanevše starajše e sabe mocna što b ne biv ad laski Božej addalen,
6. jak Pan Boh u Qurane piše:
7.Pan Boh žemlu suchuju i (u?)činic, s katorej ludži pažitku
8. ne spadževajuca, e Ja tedi daždžom aživivši dam iz jeje pažitek
9. Navčonij čelevek sposabu daždžavoha tich hrešnich
10. nespadževanich laski dla navčonich prožbi i madlitvi usluhavši tim
11. hrešnim hrechi adpušču i da laski Svajej Božej prijmu. Jak u Qurane piše:
12. Pan Boh iz živaho mar-
13. tvaho učinic, tak iz hrešnaho za
14. prožbami navčonich švetim učinic. Tak navčonij kažnij vedaj
15. jakim sposabam maješ da kanajučaho čeleveka prijce abo umerlaho
16. mic, kali chvorij velmi nechaj gusel ažmi, e kali velmi chvorij nechaj ger-
17. gere abdeš ožme, mušulmanin nechaj valasi paholic, nohci pareže, ča-
18. sto da jeho prichadži, mov jemu da taho
19. mov.....
20. Heta jemu mov pri kananu na pravij bok paverni, ku paludnu tvaram paverni,
21. Ja šin šurej pej ženok i malich džecej nechaj tam ne budže, plaču kriku necha-
22. j ne činec, navčonije nechaj pri nom buduc bo dla navčonich pabož-

59B

1. nich dla tich prožba i učinkav dobrich i druhim ludžem hrachi adpu-
2. šcic Pan Boh, a dla nenavčonic džahilov to i druhim ludžem hnev Boži-
3. j izrušajuc. Prarok muvil: Dla naučonic
4. ludžej prožbi uše hrachi izhlažaje, Pan Boh adpušcic tim za kaho
5. Pana Boha prošec
6. Prarok muvil: Džahil jest neučonij neumelij i v nauce neufalij,
7. prez zlošc svaju inšim ludžem hnev Božij uzrušaje, za svaju
8. zlošc precivni pišmu Božamu.
9. Bab: Kali budžeš mic mejjit'a, to na čistaj dosce
10. palažic i čistaja palatno paslac mejjit'a, futaj nakric ad pu-
11. pa až da kelen; akrom tich chto budže mic nechaj tam nikoha ne budže;
12. uprod sami abdeš paberice i da mejjit'a prijdžica, pazapinajciše
13. fartuchami i rukavici palatnanije na svaje ruki panadživajce,
14. palaživši mejjit'a na dosce ruki ruki mejjit'a umijce tehreť
15. jemu ežmice, abdeš ežmice, pačnice mic is pravaho
16. boku ad halavi, milo mižij ruk cerci što b padala
17. na mejjit'a tri razi tak tak namilac i vadoj palivac ad
18. halavi ež da noh, potim tak mic i levi bok, i život
19. mejjit'a pacisnuc, kali što vijdže to znovu tehreť abdeš brac, potim
20. gušul brac i futu viplašči na mejjit'a, na saromškije reči ne hledži bo abdeš svo-
21. j zapsuješ, gušel beručij pej:
22.
23.

(mejjit'a)

60A

1.
2.
3.
4. Druhij pej:
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11. Mejjit'a nesuči pej
12.
13. Hrob kuruči pej Kali mejjit'u petnaccaci
14. hod ne budže to umur nemaž ne treba pec, tilko nafile pec treba. Kali zaku-
15. pic ne može umur nemažu, tedi pered chavanem mejjit'a Quran pej, tamu mejjit'u
16. spašenje palecac; kali ne maje za što Quranu zakupic to navčonije
17. to majuc dla Boha učinic pred pachevanem mejjit'u dva reke'e'i, u reke'e'ach
18. pej raz raz tri razi, pa džešec raz
19. pa šelame ruki padnavši pej
20. da dženažeju kali sorak čelavekav budže

60B

1. u tri safi nechaj stanuc, choc bi šem čelevekav u tri safi nechaj
2. stanuc, a pri pachevanu mejjit'a šerdečne nechaj Pana Boha prošec,
3. is Quranu ajet'i nechaj pejud; chto me (ne) umeje s Quranu ajet'i nechaj selevat'
4. peje spašenje tamu mejjit'u palecac. Kali
5. čelevek pac vachtav nemaž vistarčivši i dobrije učinki činiv na heta-
6. m švece umre takovij čelevek jak bi u hošci pajechav, duša jeha da
7. čistej laski Božej, e kali chto ne vistarčivši pac vachtev
8. nemaž bez pakejane umre, Pane Bože barani! Horej mahilnaj muki net! Jak pro-
9. rok muvil:
10. Mušulmanin spravedlivij ne umre ale iz hetaho šveta izhiblaho na toj
11. švet večistij da roskaši rajških pojdzé. Kali vek mušulmaninu ko-
12. nčicca iz hetaho šveta, zijci tahdi da jeha 'Ezra'il iz enhelami, choraša
13. laskave prijdže, šelam jemu daduc, reknuc jemu
14. Čistaje duša udžečna ti bila, iz Boha udžečna jest, s prikazane Božeha vi-
15. pelnala pasluhi jeha Varočejše adkul višla da Pana sva-
16. jho i da naturi svajej..... Budžeš udžačna is Pana Boha
17. a Pan Boh udžačen is cebe
18. Ustuplaj u pasluhi Jeho, idži ceper da raju i v raskoši Jeho na veki ve-
19. čne, bo na hetam zhiblem švece nemaš pažitkav ani klopatov tabe;
20. a duša toje učuvši i vidževši, radujučiše iz cela vijdže, i nad celam
21. stane, až poki pachevajuc duša pri cele budže, jak pachevajuc duša da
22. cela uvojdže, skora pahlabuc(-r-), adijduc ludži ad mahili. Tahdi
(ažive)

61A

1. ažive nikoha pri nom ne budže, žalošne vzdichne klikac budže, žanu džecej
2. svajich bliških krevnich susedzej svajich tam jemu nihto ne adkaže, ni a-
3. d kaho holas ne pačuje, tahdi krivavimi šlezam zaplača, tahdi pridu-
4. c pitalniki, da jeho **Munkir ve Nekir** prišovši
5. Raknuc da jeho: Chto tvo-
6. j Boh, što za vera tvaja, chto tvoj prarok? A jon jim tak adkaže:
7.
8. Veriv ja u Pana Boha adžinaho, vara maje mušulmanskaje,
9. a kniha Quran, a prarok Muchemmedu posla Božeho, laska Bože nad nim jest,
10. to maje vera. A v tim jeho mahilu jak najlepšij i najcherošij palac Pa-
11. n Boh miloščivij iz moci laski Svajej učinic jemu, potim is prava-
12. j starani adni varota advorecca rasskije(raj-) is katorich varot a-
13. ž da sudnaho pachi i pažitki rasskije(raj-) tamu mejjit' u prichadžic buduc.
14. Potim jemu iz jeho dobreho učinku adnaho enhela Pan Boh stvori-
15. c dobrijm pachem charošijm tvarem; toj učinek jeho až da sudna-
16. ho dna pri nom budže u mahile jak b iz najlepšim druhem da sudnaho dna
17. češiče budže iz jeho, tak mušulmanin kažni sam sabe za živocce sva-
18. jho dobre čini, kali u aplošnašci vek svoj pravadživ to pri ka-
19. nanu šmerci svajej čini destament što b svajej duši dobre
20. činili, ale lepej kali sam za živata svajho dobre učinic
21.

61B

1.
2. Za živocca svajho sam iz dobraj veli svajej iz chelalnaj praci sva-
3. jej na Božu darohu; što dav albo kamu dobre učiniv, pevne toj
4. čelavek uvejdže da rajju, pravdživaje slova posla Božeho toj čelavek rajškij
5. jest, jak piše:
6. Chto što lubic na hetam švece i što činic dobre albo zle to i-
7. s tim umre, is tim u mahile budže ležac, is tim na sudnij džen ustane,
8. kali Prorek(-rok) jeho miloš-
9. c muvil: Chto bi mev umerci bez dastamentu ne rasporandživši živich
10. a ne včniv duši svajej dobre, takij čelevek jak sabake zdochne
11. ... Pan Boh tim svajim velikim imenom aznajmuje,
12. kali kafirin umiraje abo pjanica bez pakejane abo katorij Panu Bohu zasta-
13. v vinen nemažev abo postav, abo jakij kolvek pavinnašcej Panu Bohu ne a-
14. ddavši umiraje, da taho čeleveka ‘Ezra’ il prijdže iz mukerami pekelnimi, prinesuc
15. biči ahnanije, strogij strašnij ukažecca iz levaho boku ožmec
16. dušu jeho, rvac torhac buduc, duša toj strach i muku vidžeči i-
17. z cela vijdže ne choče, pa šlunkach budže chevaciše, mnoha trudnašci zadadu-
18. c, duša ne vijdže. Potim ‘Ezra’ il reče: I duša! Idži is cela bo vžo na švece bo-
19. lej zlošč činic ne maješ; kali ne ijdžeš Božeja kledba nad taboj jest!
20. Duša toje učuvši trudna iz cela vijdže i nad celam stanec; poki da ma-
21. hili cela uložec, duša pri cela maje bic, skora da mahili uložec.

(NB catchword *zars* does not tally with first word of following page)

62A

1. Pan Boh razkazav to všemu čítavši i verivši i muvivši abo čuv
2. s prikazane Božeho ad navčonic ludžej, tam veric treba, a iman to jest
3. tamu ušemu veriv. Vedaj prez što iman nabudžeš abo pre što zhubiš,
4. bo z imanam choc bi malije učinek činiv, to u lasce Božej budže, a bez iman
5. choc bi natto učinki dobrije činiv, laski Božej ne budže mec. Veri padpora nema-
6. ž, post, žekot' džešecina, čistašc, gušcl, abdeš, u jedinostva Božejje veri-
7. c, znac, praroka Muchemmeda jeho milošci poslom Božim pravdživim viznava-
8. c, katoreho praroka Pan Boh dušu Mustefa nazvav ne stvarajuči zemli
9. za kolka řisečej hod i peršej Muchemmed praroka dušu stvariv, a pošle u-
10. šich prarokav naradživše
11. Panem jest ušich prarokav, poslem i pečentaram
12. prarockim uvelbonij, vibranij, laska pozdravene Bože nad nim iz a-
13. jce a z matki Amin. Naradživše u Mekkeju dvanacatej noči
14. mešeca Rabi'al-avval Pan Boh na všo mocnij dav jemu priražonuju nauku
15. i rozum i včiviv jeho šmelim i mudrim i nad ušimi prarokami švetšim
16. i prednejšim. Jak prišov da saraku hod dav jemu knihu Quran i šablu
17. Na rezširena vari mušulmanskej i dla potvržene i dla potpori
18. ušich jeho prarokav potverdžil Pan Boh Muchemmed prarokam. Chto bi
19. u Pana Boha adžinaho i v praroctva Muchemmeda pravdžive veric, to
20. pričinu ad praroka maje mec, bo Pan Boh Muchemmed praroka da Šebe
21. pričinaj učiviv; jeho pričina mušulmanem jest lekarstvam i dušnim

62B

1. zbavenem. Jak piše u Qurane: nad kim tvaje pra-
2. rockaje pričina budže nad tim Maja laska Božeja budže. Kažnij mužčina
3. i kažnaja nevasta iman treba u čistości pec. Kali imanu ne umeješ pec,
4. to Pan Boh i nemaž jich ne prijme i vera u jich net. Jak piše:
5. Pevne vara najlepša u Pana Boha musulmanška. Praroka jeho
6. milość muvil: Quran jest slova Stvaricelškaje, chto peje u čista-
7. ści taho spašenje nicta ne vedaje akrom Pana Boha Stvaricela.
8. Prarok pitav u Džebra'ila: Chto Quran peje u čistości, što za spa-
9. šenje? Džebra'il muvil: Jak u morech vadi a všo to bilo b inkavstem,
10. što jest na šemikrot nebos enhelej, a všo tije bili b pisarami, što
22. jest na žemli džerava keli b bili porami, to b inkavstvu i por ne stalo bi
12. a taho spašenje Qurannaho pecja ne perepisali b. Chto tamu ne veric to
13. jest kafirin is kafirami na sud Božij ustane e masa jich
14. režuči, jich buduc karmic razbojniki, abmovci ludžej abmav-
15. lajuc, a nevinne ludžej zabijali, tim ludžem mejsce jich u Šidžinu
16. pekla. Bab: Bahamolja žano-
17. ckaje: nemaž pevši, pošnik pošnikavši može (muža) u avšom sluha-
18. c i pavažac treba
19. Kali b žonka ja-
20. k žemla i neba takvele učinku dobroho činila a mužu ne vnaravila i ne v-
(zhodže bila)

63A

1. zhodže bila, to nad toj žonkaj kledba Božeja i enhelškaje i ludžej u-
2. šich Kali žena muža lubeči hledžic
3. jakobi nemaž i t'ěspich pela
4. Chto bi na svaju žanku lubeči hlanuv Pan Boh jemu dvaccac spašenje
5. daśc Chto bi svaju žanu lubeči pacela-
6. vav Pan Boh jemu tricccac spašenje daśc.
7. Kali volu iż žanoj učiniv Pan Boh trista spašenje jim daśc
8.
9. A skora oźmuc gusel ad nečistašci Pan Boh s tich
10. kropel is kažnej pa enhelu stvoric, tije enheli až da sudnaho d-
11. na za jich Pana Boha prošec, t'ěspich pejuc
12. Na čužije žoni hledžec atruta jest, šejtańskaje strala. Jak
13. 'Isa prarok muvil: Ne hledžice na čužije žoni kali b ne pažadali. Kali paža-
14. daješ to užo iscudžolojiš ne ti sam ale serce tvajo. A cu-
15. dzolojiški majuc ustavac na sud Božij u parsune sabačej.
16. Chto cela čužoha hladžic abo svajo ludžem ukazuje, choc mu-
17. žčina na mužčinu abo nevesta na nevestu, na cela čužoje ad pupa da
18. kelen kledba Božeja nad timi chto hledžic
19. na čužoja cela, i chto svajo ukazuje ludžem. Bez futi da laźni i-
20. ci cheram, choc iz ajcom, choc iz bratem; choc iz o-

63B

1. jcem tak i nevešce ani z matkaj ani iz šestroj ani z obcej,
2. bez fut'i miciše ne hože, zapaciše futaj treba. Tilko može(mu-) ižžanak a žena iz mu-
3. žem i vulne jim hledžec. Chto mušulman spalochaje abo zavstidaje
4. u tom iman Chto ustidlivij pri tom iman
5. Chto cerplivij u taho palavica iman
6. U kaho vernašc u taho iman jest
7. Sto(Ch-) ne adnaslovliv, u taho veri net pak(ja-) muvi
8. Četiri reči čeleveke zdohec jak darahi kamen
9. peršije rozum, vera, v-
10. stidlivašc, učinek dobrij a četir-
11. ma rečemi lichimi. Tije četiri dobrije zapsuje,
12. jak zazlujecca to hine rezum Jak blud učinic,
13. zahine vera Jak na što pakvapicca, žhine u jaho
14. vstidlivošc Jak perehavor učinic, tak
15. zahine učinek dobrij. Bab: U Kit'abe šurutu selat'u
16. piše: Prarok Muchemmed muvil da Pana Boha: Milošcivij Pana Bože! Prašu
17. cebe da skaži šejtanu nechaj iza mnoj vidžicca što ja u jaho budu pita-
18. c, nechaj mne pravdžive ušo adkaže iz nauki is Quranu! Pan Boh
19. rek: Šejtane! Raskazuju tabe pod srokim (srog-) keranem što ti ušo
20. pravdžive kazac što u cebe budže pitac prarok Moj Muchemmed.

64A

1. Šejtan rek: Pane Bože mušu srogošci Tvajej bajučiše pravdžive ž
2. nim budu hevaric, ne chacev bi ja što b u mene chto nauki učivše; nechaj
3. pitaje, budu pravdu muvic. Prarok rek: Šejtane, džeci tvaje chto jest?
4. Šejtan rek: Džeci maje to jest, chto blud činic, rečej ne šcerezecca.
5. Prarok muvi: Šejtane, vujška tvaje chto jest? Šejtan rek: Vojška mo-
6. je tije chto pašnu kupivši daražbi čekaje, potim prodaje. Prarok
7. muvi: Šejtane, cebe i cela tvaje chto rastupic čim i čim? Šejtan
8. rek: Gazijove rickerskije koni ržanem i patopem konškm. Tije
9. mene i cela majo rastopic tak jak olava u ahnu rastopicca.
10. Prarok muvi: Šejtane, cebe chto kali zadevic pavrozam za šiju? Šejta-
11. n rek: Mene zadavec za šiju kali navčonije ludži zašaduc buduc
12. z nauki deškurovac. Prarok muvi: Šejtane, cebe tije ludži pajmav-
13. ši čeravikam chto bje pa vidženji? Šejtan rek: Mene tije ludži pajmav-
14. ši bjuc čeravikam pa vidženji, ketoriije ne hrešnuju reč hladža-
15. c. Prarok muvi: Šejtane, cebe na štuki chto pašeče? Šejtan muvi:
16. Mene na štuki pašekuc tije ludži, ketoriije ušehdi Pana Boha chvalec
17. žikerem, řěpichami. Prarok muvi: Šejtane, cebe u peršci u nutr tvo-
18. j ražnom chto prebivaje? Šejtan rek: Mene tije ludži nutr moj
19. ražnom prebivajuc ketoriije da nemaž kvapecca, u peršem safe
20. šedajuc, stanevecca, upred da mečici prijduc. Prarok muvi:
21. Šejtane, tvaje švetije velikije ludži chto? Šejtan rek:
22. Ketoriije chmelnij napitek šinkujuc i tije što ražbivajuc,

64B

1. to maje navčoniye velikije, švetije šejchove ažančijove ketorije upiv-
2. šiše kričac. Prarok muvi: Šejtane, tvajo braco radžonije chto?
3. Šejtan muvi: Maje bracije radžonije ketorije ludžej radi razhnvic
4. i tije ketorije praciv paludna na vetr šedajuc i stoječi vetr pušča-
5. juc i praciv slonca praciv mešeca vetr šedajuc, i tije ketorije ne mu-
6. vivši bišmillah Pana Boha ne spomnevši vetr vidžec, i tije što mo-
7. či ne šcerahucca i tije što mnoha v nečistašci chodžec i tije
8. što svajo cela ukazujuc, tije šlunki ketorich hrech ukazavac,
9. i tije ketorije na tije reči hledžac, to tije uše maje bracije radžonije
10. i milije maje. Prarok muvi: Šejtane, ketorich ti učinkav ludžkich ne lubiš,
11. ne chočiš što b činili ludži? Šejtan muvi: Taho ja učinku velmi ne lublu
12. ketorij čelavek zavždi kušlug nemaž klanejecca iz nauki bahamols-
13. tva činic, bo ja tich nigdi ne moge žvulci, tije ludži ode mne volni
14. bendo. Šetan rek: Praroče, ja džecej svajich pasilam kaže pilnovac hdže
15. kupci tovari pradajuc, kturij falšive važic lokce ne damerac,
16. maje džeci to sabe ožmuc a tamu chto falšive meric važic,
17. ukarišc ne pojdže, sporu jemu ne budže is taje pradaži tilko hrech
18. budže, jak u Qurane piše:
19. Peklo na tije ludži, ketorije ne spelnije meri vahi dđeržac,
20. kali jeni ad ludžej admerajuc abo važec spelnaj meraj
21. e kali sami kamu pradajuc meric
22. abo važec meraj i vahoj falšivaj. Kali prarok jeho milošc
(da Medineju)

65A

1. da Medineju prišov a nichaj abičaj tam taki biv, u ludžej Medinejskich u meri i v važe
2. biv u jich falš. Pan Boh hetij šurej zeslav potim jeni zastali mušulmanmi
3. i taho kajeliše, bo jeni pred tim dve meri trimali, velikaj meraj sabe kupovali
4. a predavali maloj meraj. Ketoriije ludži Božemu prikazanu precivni jest,
5. Pan Boh jim ubostva daśc; ketoriije ludži zbitkujuc mnoha pna(pja)-
6. nstva činec, Pan Boh jim mnogimi pričunami šmerc daśc, mnoha
7. jich leda [P *lada*] jek hine, ketoriije ludži žekot' ne dajuc, Pan Boh jim dažču¹ ne daśc.
8. Prarok muvi: Šejtane, tvuj vernij miloj tevariš chto jest? Šejtan muvil: Mo-
9. j vernij milij tevariš, ketoriije sudži pasol beruc za pasolem, sud
10. perevaračajuc choc vinen, a jeni nevinnim učinec, Božuju prav-
11. du i tvoj šeri'et' zlamec, svajimi nahami patopčuc; i tije ubohije,
12. ketoriije cerplivašci ne majuc, to maje tavoriši milije vernije. Pra-
13. rok muvi: Šejtane, da katorich ti ludžej pristupu ne maješ jich zvodžic?
14. Šejtan rek: Ja tich ludžej ne mahu žvešci ketoriije nedbajuc e majentno-
15. šc a šehošvetnuju roskaš za ništo majuc ne žadajuc, kali ča-
16. ho ne majuc to jeni ne tužec ne frasujucca što Pan Boh jim dav, albo
17. što na jeho dapuščiv pripadkam jakim abo škodaj a jeni cer-
18. plive udžečna ad Pana Boha prijmujuc, tich ludžej ne mahu izve-
19. šci, inšije ludži u majich rukach i v moci majoj. Prarok muvi:
20. Šejtane, majim tevarišam, umme'em majim, daj nauku i rad što da nich ne mav
21. pristupu izvodžic jich. Šejtan rek: Praroče! Caška mne tvaje slova,
22. što ja ješče nikomu nauki svajej ne kazav, nikoha ne učiv i na do-
23. bruju radu ne radživ, tilko ceper mne Pan Boh raskazav što u mene

¹ Rain as symbol of divine grace?

65B

1. budžeš pitac ja maju tabe pravdžive kezac i radžic. Šejtan rek
2. praroče: I tevariši prarockije! Ad mene vam nauke takaje skora pazna-
3. jeca čas nemažu vacht a vi borzda pojdžece i budžece nemaž kla-
4. neciša, e kali zarez ne pojdžece, apuścice na zaplatu potim ja svo-
5. j tarč zelažu meži nemažu užo čelevek da śmerci svajej ne zaplacic,
6. bo nemaž jest učinek najlepšij da Pana Boha. Kali budžece vachtem nemaž
7. klaneciše, to ja da vas ne pristanu vas izvešci, ne mahu ja zvodži-
8. c. Prarok jeho milośc iz šejtanom razmovlav a v tim čaše
9. abačiv Džebra'il da jich iz razkazanem Božim prišov, `selam dav pra-
10. roku i sechabejom, `selam prinali i samoha jeho, a šejtan hlanuvši
11. na Džebra'ila rek: I Džebra'ilu! Što tabe ceper utścivaśc činec,
12. a mne pred tim bolšuju utścivaśc činili, i lepej za cebe važili
13. mene, etož ti hledži na mene ceper, da čeho ja prišov! Vimavivši plakac
14. velmi pačav. Džebra'il rek: Šejtane preklentij, da čaho ti prišov,
15. s pačatku kaži nam a mi budžem sluchac. Šejtan rek: Ušo to bilo
16. z voli Božej, što ušo enheli vibranije; trudnich i velikich rečej
17. u mene pitali, uše na majej radže prestavali, što jest nauke ušo
18. ja umeju, mne javno, i ješče što malo bic i što maje bic, a ušo
19. toje vedaj i na Levchu al-Mechfuzu čitav i zavsehdi na tuju tablicu hledže-
20. v, nauke ad Pana Boha što maje bic a všom vedav e Panu Bohu
21. pasluhu velikuju činiv, džen bahamolstvam biv pilen, za mene bolšaho
22. i lepšaho anhela ne bilo, ja nad ušimi anhelami staršim biv, a ceper
(da čeho prišov)

66A

1. da čeho prišov s toj pričini što Adamu ne klanevše, ja sam šebe za velika-
2. ho mev. Muvil tak: Na što maje klaneciše hetamu pesku? Jon iz pesku stvo-
3. rani e ja iz ahnu, mne neslušne klaneciše pesku. Uše enheli paklaneliše
4. Adamu i vulni stali ad kerane, v lasce Božej zestali, e ja ne klanevše
5. to ad ušich enhelej horšim stav i dvuch svetov preklenstvu a
6. trimav dla pichi svajej, etož Džebra'il jak ja biv u lasce Božej i
7. bliska Boha biv. Bližej mene nichto ne biv; što adžin raz raskazane Božeho
8. ne učiniv dla teho ja iz laski Božej adpav i nad prekratimi praklatem sta-
9. v a meži horšimi horšim stav. Ti Džebra'ilu! Na mene heledži, iz mene uzor
10. beri, vedaj ti za mene nauki bolšej ne maješ i bolejš mene Panu Bohu pasluhi
11. ne činiv; pevne ti Džebra'il u lasce Božej i ti ne spadži, budž ušehdi u bajaž-
12. ni Božej ale ti ne vinošše sam šebe za velikaho ne mej. A potim prarok
13. jeho milošc rek: Šejtane, budž preč ad nas. Pašov šejtan iz velikim
14. plačem ad jich preč. Džebra'il pašov na svaju mejšce a prarok i-
15. s tevaristvam zastavše. Amin. Bab: A cherame, a pja-
16. nstve. Pan Boh u Qurane piše:
17.
18. Iman pejučije mušulmane Mne Bohu vernije, pevne što pjanij napoj, tanci,
19. plasi, zchacki karčemnije, u košci u karti ihrac, losi varož-
20. ki, to jest preklentij cheram, to učinek z umislu šejtanskaho, ta-
21. ho šceražiciše, kali chočece bic volnimi ad pekla
22.
23. Pevne taho choče

66B

1. šejtan što b ukinov meži vas neprijažn zvodí hnev i zapalčivošć
2. u napoju pjanim i v hranu kostkach kartach, što b vas advernuv
3. ad chvali Božej ad nemažu ci ne možice vi bic pahamavanije ad tich
4. zekazanich i preklentich rečej to bi bili volnimi ad pekla
5. I tije
6. ketorije verice, ne približajceše da nemažu kali budžece pjanije, až bu-
7. džece vedac što havaric i pec chiba bi Perepeje
8. dobre a ne abmiliše, takij može nemaž klanecese Kažneje
9. pjanstva cheram; kali dla prahnene napjeca raz abo dva nevpjeca
10. a zvlašće taho picja što iz pšenici, iz ječmenu, iz prosa, to kali
11. nevpjeca to ne cheram, tilko mekruh, a kali upjeca, to cheram; kali dla bešedi,
12. dla ihrane karčomnaho biv, choc b ne upivše abo adžin raz napivše
13. abo ne piv to cheram. Jak prarok muvil:
14. Chto bi
15. mev adžin hroš chelalnij na cheram dac jak bi t'iseče švetich pabij,
16. a t'iseče raz blud činiv jak bi ajca matku zabiv
17.
18. Prarok muvil: Chto bi mev vina abo chmelnaho nabitku (-p-) adžin kufel vi-
19. pec iman ad jeho adijdže i da saraku dnež da jeho nevojdzje
20.
21. Chto bi mev upiciše jakoha kolvek napitku Pan Boh jemu dašć na
22. sudnij džen t'iseče mest iz ahnu

67A

1. a v kažnim mešce t'iseče damov iz ahnu
2. a v kažnim dome t'iseče vež iz ahnu
3. a v kažnej veži pa t'iseče pašcelej iz ahnu
4. a v kažnej pašceli pa tiseče¹ vužov
5. i tiseče muk iz ahnu Chto pere-
6. kvetu izjedaje i chto chmelnij napitek pje, to jest ključ da pekla
7. Chto u čistości často mu-
8. vic to jest ključ da rajū. Prarok muvil: Pjanica na sud-
9. nij džen ustane u persune švinoj za toje, što chmelnij napitek piv
10. i da pekla pažanuc. U pekle ne buduc kaštavac vetru žimnaho ani
11. vadi žimnaj ne abačec Pic buduc haračuju vadu
12. i sukravicu z cel ludžkich cekujuču u pekle pic buduc, toj napitek
13. nazivajuc Pan Boh naznačiv pjanicam bezpakejatnim
14. Pajic buduc kali b napovnochca na hetij švet ukeza-
15. v tobi iz velikaho smurodu ludži vimerli, b tak vedaj jakoje karanje maje
16. bic tim ludžem ketorije bez pakajeti umirajuc za napitki chmelnije, a-
17. le upered treba kajeciše zdarovamu i pri slove stac, kajeti datrimac,
18. kerane Božeho treba mocna bajaciše, jak u Qurane piše:
19. I verniki Božije mušulmane! Bojceše Pana Boha Stva-
20. ricela svajho pravdživaho bajažnej
21. Tije ludži ketorije u bajažni Božej tim ludžem Pan Boh hrachi jich
22. adpušcic. Tak užavši hetuju nauku i bajažn Božuju

¹ Note that line 4 shows a rare example of *tiseče* with non-palatalized *t*-; cf. same word in lines 2 and 3.

67B

1. u nutr svoj ušelakikich (ušelakich) chmelnich napitkav, ketoriije kolvek chmelnimi na-
2. zivajuc na večne časi treba kajetu učinic, vedlug zakezanaho ajeťu i
3. hedišu prarockaho
4. Jak malako ne može vernuciše is cicok vidajena ne možna u cicki nazad ulic,
5. tak tije ludži ketoriije učinec pakajene ne majuc taho hrachu papelnac
6. i majuc pri slove stajac Chto pri slove pri pra-
7. vdže. Pri tom iman i vera jest..... Chto pri slo-
8. ve svajim ne stajic u taho čeleveka iman u veri net. Kali chto pripo-
9. mnavši bajažn Božuju i hetich švetich ajeťov pakejane svaje uzru-
10. šiv i mev bi pic pivo, harelki, mod, vino abo jekij kolvek chmelnij
11. trunek poťim jeho mušulmane napaminali za toje tobi jon dobravolne
12. sam sebe paddac pad mušulmanskij sud na srogo kerane tut na hetam
13. švece adpakutavac što b na tom švece biv volne ad kerane Bo-
14. žeha, vedlug hetoha ajeťu Qurannaho
15. Majuc jeho pasa-
16. chami pasašic ne falgujiči ne majuči milaserdze nad nim, vedlug veri Bo-
17. žej treba jeho bic kali vi verice e Pana Boha Stvaricela tak majuc
18. nad kažnim čelevekam vistempnim činic v nerondže jakim v cudžolo-
19. stve i v lamanu kajeti svajej i pristupujčim razkazanu Božemu
20.
21.
22. Chto uživaje cheram šem rečej zlohu sabe škadlivaho

68A

1. maje mec peršaje život jeho čoren budže i prožba jeho da Pana Boha
2. ne budže dachodna i moci mec ne budže, čutašč u vušach i jasnašci
3. u ačach ne budže, kraski na tvari ne budže, sporu u damu mec ne budže.
4. Bab: Jak ne pakinice buduc va-
5. ši hrachi pisac
6. Ukruce nauke do čitelnika sluchajučich
7. mušulman da tich ketorije prikaz Panu Boha lubec i v veri mušulmanškej
8. kachajučca, zvikli prez aplošnašč i v lenivstve snom živuči prikazu
9. Bežeho ne trimajuc imamostva, jich slova Pana Boha i nauki prarockej
10. napaminana imamškaho jermom kažkim na šiji svajej živuči ne dđeržac,
11. adni činec i znovu da vedomošci pišma, a druhije rekama pišma
12. časč majuči a ješče ne čistaho uzivajuc ne chocuc u padarku
13. pristojnim skromic šebe, tak pac vachtev nemaž tak pavinnašč
14. Panu Bohu činic, jak piše:
15. ... i tije ketorije
16. Bohu verice mušulmane napisan vam post Remezan i raskazav poščic,
17. jak napisav žibi(-ebi) addavali ukloni ku Ke'beju na džen pa pac raz abi baja-
18. liše Mene Boha svajeho, vidžice ačima, sluchajce ušima, Pana Boha jak
19. tij(e) mudžrimove pastirov svajich ne šanujuc, ale Pan Boh Stvari-
20. cel pavažnim slovam Svajim rači muvic:
21. Iman pejučije Mne,
22. Bohu, vernije mušulmane, addavajce da Mene Boha svajho i da praroke
23. svaho Muchemmeda, verce Quran, spravujceše vedlug Quranu i vedlug

68B

1. chedišu prarockaho, sluchajce učonich muft'ejov, ketorije buduc
2. iz vas naukaj padvišonije i vam buduc nauku s Quranu iz chedišu
3. prarockaho, nauku znajce i učonich ludžej sluchajce, že to
4. ne imam sabe pripisuje što b jeha sluchali, ale Pan Boh Sam Stvari-
5. cel raskazuje žebi nauki sluchali, učonich ludžej pavažali, bo nam
6. trudna kažnamu da virazumene pišma Božeho, tedi padaju pad sud vaš
7. takovich ušich, ketorije rezum(roz-) majuc, ebačce pilne i razsudži-
8. ce, bačce ketorije is tich cnotlivije gdiž ne z matki cnota džica-
9. ci prichodžic ale z učinkav dobrich, či toj lepšij, ketorij Pana Bo-
10. ha bajučiše, pastirov svajich sluchaje, a v pa rond ku pristojnim
11. zakonu veri mušulmanškej prikazu Božeho perešcerehajuc, či takij keto-
12. rije upornije, svavolnije, imamov svajich ne sluchajuc, veri mušulma-
13. nškej ne perescerahajuc i v hruboj prastoce živuči, jak Pa-
14. n Boh muvi da dobrich mušulman: Pevne pravdživije
15. mušulmane u raje buduc s prarokem iz tovarišami jeha; Abu Bekkir, 'Ummer,
16. 'Ušman, 'Elej, radujceše dobrije mušulmane!A da ludžej aplošnich Pan Boh
17. muvi: Ustidajceše aplošnije ludži iz lenivstva svajeho, Pan Boh hru-
18. žic pekla, muvi Pan Boh Pevne aplošnije
19. ludži iz kafirimi buduc pospolu u Džehim pekle i muke jim velikaje bu-
20. dže, za kažnij vacht buduc u pekle harec ašmidžešat t'isečej
21. hod što ne klanevše, dživna reč čelevek aplošnamu što ne prijdže
22. da bajažni Božej iž žalem serca, jeha že ne kaže jeha nazvac čeleve-
23. kam dobrim bahabojnim mušulmaninam, ale kaže paličonij meži hrubimi
(i upornimi)

69A

1. i upornimi prestakami nazivanje jich
2. Prarok muvil: Mušulmanin nav-
3. čonij dobrij z učinkami dobrimi takij jak prarok iz sinov Je'ku-
4. bovich a nenavčonij bez nemažu i bez po-
5. stu, bez učinkav dobrich i ne pitajecca u navčonich nauki i ne slucha-
6. je učonich, to takij čelevek roven šejtanu. Prašu kažnaho mušulmanina
7. že Mi ne meli za zle, že Ja vam kažnamu ubrev premuve ustami u zičlivości
8. Majej precivku vam, jak Mne mušulmaninu dobremu i pastiru navčonamu na-
9. leži pavinnaše sluchac, jak prarok muvil:
10. u vaša pavinnaše sluchac. Jak prarok muvil:
11. .. Kažnij mušulmanin i mušulmanka
12. nauki učiciše dovh jest. Chto bi ne mev nauki učiciše i pitaceše
13. toj čelevek u velikam hrechu jest i prosta maje ici da pekla
14.
15.
16.
17. Da imanav i da čitelnikav kažnich
18. i kažnamu imanav i čitelniku treba vedac sbosab(-p-) da čistašci da nemažu,
19. što jest ferz abo vadžib abo šunnet' abo muš'edžab. Vedaj, ferz
20. to jest što Pan Boh Quranem aznajmiv: iman, abdeš, gušel brac, pa-
21. c vachtev na džen nemaž klanecca, Remezan mešec pošnikac, žekot'
22. džešencinu vidavac, chto maje sposab da Ke'beju icci i qurban činic;
23. a vadžib to jest Pan Boh raskazav vitr vadžib nemaž klanecca

69B

1. □i al-chedždže mešec dzevec dnej pošnikav, fitre davac, džinaze nemaž
2. pec, razkazane Pana Boha dva jakoje, inšeje ferz, inšeje vadžib. Ferz,
3. to jest kali zanechaješ ne včineš to maje mec muku velikuju i kafirina-
4. m budže, a vadžib kali zanechaje i ne včinec muku budže mec, tilko kafirinam
5. ne budže; a šunnet' to jest prarok jeho milošč mnoha raz tak činiv;
6. šunnet' chto činic spašenje mnoha maje mec, a šunnet' ne čineči muki
7. za toje ne budže, kafirinam ne budže, tilko prarockaje pričina addalicca;
8. a muš'edžab to jest prarok jeho milošč raz abo dva činiv;
9. muš'edžab chto činic spašenje mnoha budže, a ne čineči muš'edžab
10. kafirinam ne budže, muki mec ne budže prarockaje pričina ne addalecca,
11. tilko spašenje mnejšeje. Muš'edžab nafiš nemaž, nafiš post, čecverhi panédže-
12. lki sedaku davane, to jest muš'edžab; vedaj što jest cheram, što mekruh;
13. cheram što Pan Boh zabaraniv Quranem. Quran:
14.
15. Pan Boh muvi cheramem vam ušim zdech-
16. lina i krev i masa švinoje, toje što režuc Boha ne uspaminajuči
17. na ima balvanškaje i utuplana(utap-) i šilom zdavlena i što kafirev bju-
18. c i što iskacilaše albo izvalilaše albo bidla zakole i kruča-
19. naje i što žver pačav ješč a živo ne budže, to ušo cheram
20. Tilko toje čistaje što nažom zareže mušulmanin albo
21. žid choc i kafirin tolki b uspomnev ima Božeje jakim kol-
22. vek jezikom Chto bi
(biv barzo)

70A

1. biv barzo halodnij, što bi mev iz holodu umerci, život toščij
2. majuči, budže jeśc ale nedavoli i v zapas ne brac štob ne zhrašiv
3. precivku prikezane Božeho, tilko toje jon iz nevoli u trudności jev
4. Pevne Pan Boh adpusklivij laskavij.....
5. Kažnaje pjanstva cheram ludžej zabijac i najevšiše
6. jeśc ušo to cheram, a mekruh to jest ani Pan Boh zabaraniv, ani
7. pazvalav to jest mekruh konškaje mase jeśc, chto jeśc
8. kafirinam ne budže i muki mec ne budže tilko prarockaje pričina addalecca;
9. kali u trudności albo u ubostve buduči, može jeśc, jest
10. mnoha rečej mekruh. Vedajce što Pan Boh Keranem ajet'em a-
11. bo prez Džebra'ila abo prarok abo sechabejova prarockije muvi-
12. li to tamu ušemu veric treba pavinnaśc. Vedaj kali imam [Abu Chenife](#)
13. [śvetij \[Abū Hanīfah\]](#) abo [imam Šafi \[al-Shāf'i\]](#) abo [imam Malik \[Mālik ibn Anas\]](#) abo [imam Jusuf \[Abū Yūsuf\]](#) albo inšije ima-
14. move kezali to ketoreho kolvek imama poveśc učuvši treba veri-
15. c, ni dđeržac taho tilko [Abu Chenife imama](#), nauke jeho pevnejšaje
16. jest bo abmili nemaš, a u inšich imamov abmila jest bo ima-
17. m Abu Chenife u aśmidžešat hod pošle praroke uradzivše a tije
18. imami jich milośc, laska Bože nad nimi ušima, ad imama Abu Chenife
19. nauki učiliše. Potim u inšich imamov učiliše, a potim malo ro-
20. źnici i zpřečane iz imamam [Abu Chenife](#) majuc, to jednat sperka (BR *sporaka?*)
21. z voli Pana Boha stala ale jednak že [Abu Chenife imama](#) jeho milości
22. poveśc trimace, spašenje bolj budže. Vedaj že što jest
23. tehret' abo gušel abo abdešt'. Vedaj što jest gušel, jak u Qurane

70B

1. piše:
2.
3. Kali budžece nečistije ačišcice ušo
4. cela svajo, kali budžece chvorije albo u darože albo prijdže zvac
5. z nadvorje a detkneceše nevasti a ne budžece vadi, t'ejemmem berce a peso-
6. k čistij pahladžce, a pesok paskom tvari i rence, ne chacev Pan Boh
7. štob učinic vam trudnašc ale checev vas ačišcic i
8. spelnic lasku Svaju nad vami, žebi chvalu Panu Bohu addavali u čistaš-
9. ci. Kažnij mušulmanin i mušulmanka takže i ad kalu berice čistašc,
10. to jest bo bez gušulu da nemažu ne idice, ale vedajce gušul u troch re-
11. čach ferz jest, u inšich sunnet' hože. Gušul ferz vedaj, pošle čaho i
12. pošle chejjizu, pošle nifaš, pošle džunubu bo džunub to jest kali malže-
13. nškij učinak učiniš a chejjiz u žanok pošle kažnaho mešeca, a nifaš
14. pošle režena džicaci; kali prez son vidžiš malženškij učinek učiniš
15. gušul brac ferz, a kali vidžiš čineči a ničoha ne vijdže to tahdi gušul
16. brac mušt'edžab, a kali ižžanoj ihrajuči vijdže trocha chenci to
17. gušul brac vadžib, kali ihrajuči višla chenci žebi na adžeži ukanula(uta-?)
18. bolejš hroša ta gušul brac ferz, e kali iz hroš vijdže to gušul
19. brac vadžib; u patnicu i v 'Erefe dni gušul brac sunnet' jenuž
20. chejjiz ne jednakij bivaje: tri dni i pac
21. stamajuči chejjiz pošnikac nemaž pec mekruh, i z mužem
22. volu činic ne maje bo cheram, takže i nifaš, ajcove naši kezavali
(da saraku)

71A

1. da saraku dneĳ, ale u Qurane ne tak, bo u Ťevrit'u Pan Boh rakazav nifaš`
2. da saraku dneĳ i sarakavuju vadu gušul brac i afaru činic toĳ
3. beliglove; ale nam Pan Boh raskazav Quranem jak ačišciĉca jak chejjiz_ta-
4. k i nifaš` jednim ajeťem. Pan Boh rek:
5. I Muchemmed! Kali u cebe pitac buduc
6. a beliglovach, ketorije majuc chvarobu plinena svajeho, muv jim: jest
7. to velikaje nečistaše addalajceše ad takich beliglov
8.
9. Ne približajceše da nich až pa-
10. kul ačišciĉca ad taho plinena svajho, kali ačišcica gušul oźme,
11. idźice da nich ale u toĳ šlunak jak prikazav Boh vam, pevne Pa-
12. n Boh lubic pakajetnich ludźej i lubic čistich
13.
14. Žoni vaši pašna vašeje, idźice da pašni
15. svajej adkul chocece a berice napered ime Božeje i činice do-
16. šic chencam svajim i bojceše Pana Boha, vedajce o tim što
17. trafice da Pana Boha. Praroče! šemenĉuj mušulman i mušulmanek laskaju
18. Majeju, tak nam treba činic jak Quran švetij kaže za jakvele dneĳ a-
19. čišcica belaglova pošle chejjizu kali u nevasti pa šemi dneĳ bilo, a ceper
20. u peci dneĳ perestala pošnik nechaj pošnikaje i nemaź nechaj klanejeĉca,
21. a pa paražanu dźicaci kali u džešec dneĳ ačišciĉca nemaź nechaj
22. peje i pošnikaje, poki saraku dneĳ nechaj ne čekaje, sorak dneĳ

71B

1. to čekaj, to zvičaj džahilškij, kafirškij, židovškij, a kali čelevek
2. budže pjanij što pameci ne mev, to gušul brac vadžib. Vedaj že
3. tehret' u dževeci rečach jest u kalki farz i vadžib i sunnet'
4. i must'edžab. Vedaj že što tehret' ferz posle džunubu, pošle chejjizu, pošle nifašu, tedi pered gušulem upered ruki umij, potim tehret' užac,
5. potim ruki znov mij, potim vadi u rot, u nas, vadi užac što
6. taje vada u horla zachodžila i tuju vadu nazad vilij, to jest gergere;
7. pred gergere ruki mijuči bismillah ne mov ničoha bo hrech, ne hože
8. u džunube buruči slov, zacnich uspaminac, gergere užavši na to-
9. j čas pej abdeš du'aleri, abdeš užavši nohi ne mivši gušel bra-
10. c, gušul užavši nohi pamij i nemaž pej hože da gušlu nijjet'
12.
13. Gušel beri, naprod na halava vadi užlij
14. tri razi, potim na pravij bok užlij tri razi, potim na levuju plečo
15. užlij tri razi, ablivajučiše tri razi, što ušudi vada zajšla tru-
16. čiše heta du'a'i pej:
17. Kali pered sebachem
18. gušel bereš to mov:
19. Kali pered avlejem to mu-
20. v Kali pered akindejem to mov: Kali
21. pered achšamem to mov
22. Potim cela charašo rukami abcerci
(heta pej)

72A

1. heta pej i na ručnije palci
2. Tehternim palcem u pup pavarušic, potim is taho
3. mejsca zišovši nohi pamij. Kali chto heta du‘a’i ne vmeje, nechaj muvi-
4. c raz **biṣmillah ar-rahim** čistij sparū Bože, čista-
5. ja vada Tvaja ačišci cela majo hrešnaje, i muv tak:
6. Budžeš čistašc zupelnuju mec, utož vedaj što
7. tehret’ ferz na vecer chadživši abo lajna prisechne na cela abo na adže-
8. ži ad hroša bolejš to tehret’ ferz brac treba konečne, a kali iz hro-
9. š na cele abo na adžeži to tehret’ vadžib, e kali nečistašc mnej
10. hroša budže to tehret’ brac šunnet’, a kali moč pušcic šlunek
11. saromskij mic treba, e kali ne mivši patreš cherašo, abdeš uzavši
12. nemaž pej hože; kali moč na cela abo na adžežu paceče ad hroša bo-
13. lej tehret’ brac treba, e kali holasam duch vijdže dolam to tehret’
14. brač vadžib, e kali niškom vijdže to tehret’ brac šunnet’, a kali ina-
15. čej ne može bic tehret’ ne bravši abdeš užavši nemaž pej, bo abde-
16. š u četiroch rečej ferz jest, jak u Qurane piše:
17.
18. Iman pejučije Mne, Bohu, vernije
19. mušulmane, kali budžece stavac da nemažu mice tvare vaši
20. i ruki vaši da lokcej, pahlacce vadoj helovi, mice nohi, mijce
21. da kostak bo abdeš u ašmi rečach šunnet’ a u inšich muš’edžab;
22. tož vedaj šunnet’ da abdeš abrekanje činic, bo **imam Šafi** [*al-Shāf’i*] muvic
23. ferz jest; ale **Abu Chenife** [*Abū Hanīfah*] muvic šunnet’ peršaje ruki mic,

1. **bismillah** muvic, mišvakam zubi pacerc, iz nosa iskrak v-
2. kinuc, rukami uši mic i mešich činic, i palci imannije na šiji adžin
3. z druhim zetknuc, kažnij šlunek pa tri razi mic to u abdešu
4. sunnet. A pac rečej muš'edžab: peršaje ebrekanje ućinic na halavu,
5. mešich činic, zvičaj perešcerahac, ad pravich šlunkav paćinac,
6. statečna kažnij šlunak mic. A u abdešu ošmi rečej mekruh,
7. treba višcerahaciše ad mekruhu; u abdešu mekruh, to jest kali va-
8. daj mocna u tvar udariš i na čužije žoni hledžec, levej rukoj abde-
9. š brac a pravoj rukoj tehreť, i pravoj rukoj iskrak z nosa vikinu-
10. c u tuju vadu upadže s katoraj vadi abdeš bere, i šveckije slova havori-
11. c, kažnij šlunek bolš troch razej mic, to ušo mekruh
12. i breško da abdešu. U gušlu mekruh to jest bez gergere gušul brac
13. i v nećistam mejsce stajac. A v tehreťu mekruh pravaj rukoj
14. tehreť brac, da vetru pašovši preciv paludna, preciv slonca, praciv
15. mešeca peredam abo zadam sadžiciše ne hože, i da hari hledžec i na saromškiye
16. reči hledžec i što š cebe vijdže na toje ne hledži i mnoha ne šedži na dvare, šedžeči
17. ne havari i nos ne smarkaj bo is taho mnoha prićca prichodžic i
18. stoječi ne maćiše kali
19. Prarok jeho milośc muvil: Chto stoječi moćicća jakobi na Ke'bej ta-
20. kij hrech tehreť i kamenem brac sunnet, chiba mnoha pamaćećca to tahdi
21. vadoj brac treba tehreť džeravam, salomaj, cernikom, peskom ušim
22. tim može brac tilko što hože dla jedžene bidlaci tim tehreť ne beri; kali

73A

1. idžeš na dvor, to u harodže usadže bliska vadi, u pašni i na darože i v damu i na
2. čistaj trave katoraje bidlaci zgodna ješč i hdže ludžem vidac, tam
3. ne sadžiše na vecer, ušo to mekruh jest. Kali vadi nemaš budže, dalej klika-
4. viska choc bliska a hliboka ne budže, čim dastac kali vacht nastu-
5. pic to t'ejemmim užac čistim peskom abo suchim dđeravam abo pilem
6. čistim, jak u Qurane piše:
7. Kali ne jaidžece(n-) vadi, t'ejemmim berice, a pesok čistij
8. pahladce tvar vaše i ruki vaši tim pilem apo(-bo) paskom, da t'ejemmimu abrakuje
9.
10. Naprod tehret' užac kamenem albo suchim dđeravam,
11. potim ruki pa lokac zakasac, abranje učinic, daloni raspas-
12. cerši, palci u čistuju žemlu udaric i trima palcami, levim malim i bezi-
13. mennim i šerednim, pravuju ruku iz nadvorija pahladžic e ad lokca imanni
14. i velikim palcem, ti mež palcami levimi hladžic až da kanca palcav i pravoju
15. ruku tak maješ hladžic. Potim daloni u druhoje mejsce u šve-
16. žaje udaric velikij palec, a druhij velikij palec udaric
17. štab pesok etros i tvar pahlac, ušo i baradu žebi velikim
18. palcami za uši zašehnuv i nemaž klanejše až poki vadi dasta-
19. neš; abdeš užavši na čužije žonki ne hladži umišle i holosam ne šmej-
20. še zabivšiše, bo abdeš tim zapsuješ, a tehret' ne zapsuješ
21. Pavinni mušulmane adžežu čistuju mec da nemažu što
22. b ad pahanich rečej višcerahavše, a chto bi mev abdeš užavši
23. ferz vadžib i šunnet' spevnivši, ničoha šveckaho slova ne muvivši

73B

1. dva reke'et' i nemaž budže klanecca, Pan Boh jemu uše hrachi adpušcic
2. 'Uśman [*Uthmān*], udžačna-
3. śc Boža nad nim, muvil ad praroke jeho milości: Chto bi mev abde-
4. ś uźavši ferz vadžib i śunnet' vistarčivši ad mekruhu ścero-
5. hše, Pan Boh tamu čeleveku kaže uše hrachi zmazac choc bi za noch-
6. cem bili adtul kaže vineśc
7.-
8.
9. Prarok jeho milośc
10. muvil: chto bi mev abdeś uźavši heta du'a' i pec, žebi ferz vadžib
11. i śunnet' statečne vistaviv
12. Pan Boh adtvoric jemu ośmi rajov varota,
13. ketorimi varotami zachoče timi da raju uvujdze. Quran che'im t'ěspich može
14. is tehretem pec, tilko iz abdeśem spaśenje velikaje bo abdeś ad A-
15. dam praroka až da Muchemmed praroka jeho milości u četiroch rečach
16. ferz, bo uše praroki dla teho abdeś u četiroch rečach ferz a u
17. inšich rečach śunnet'. Jak Pan Boh Adamu razkazav abi da dđerava
18. pšeničnaho ne približavše žebi ne vživav. Pan Boh rek:
19. I Adame! ne približajše da taho dđerava pšeničnaho!¹ Izjev jich
20. šejtan a Božeho raskazu epuścili i jeli s taho dđerava pšenična-
21. ho ovuc; naprod Chavu [*Eve*] šejtan žvev, Chava izjevši da Adama muvila:
(Ja Adame)

¹ Passage shows some influence of sura 20:116-122, but more of Genesis 3:1-8; interesting reference to 'Corn Tree' as Tree of Knowledge/Power.

74A

1. Ja Adame! I Adame! Pevne jest laska Pana Boha nad nami šero-
2. kaje i ti jež. Potim Adam Chavi pasluchav, jev skora s taho dzerava ovo-
3. c, izjeli, aboje čornije stali i abačili svoj ustid, otvoriliše
4. jich oči što na tije stali i pazšivali lišce figove i uzložili saro-
5. čki Iz listov rajskih dav jim Pan Boh adžene i vihna-
6. v jich iz raj, ad taho času žanok sluchac ne hože. Kali izbijaje (-vaj-) i-
7. s prikezane Božeho to jich slov sluchac ne treba. Bo Adam vidžev što
8. zhrašiv, tvar jeho čornij stav dla teho što raskazane Bože ne slu-
9. chav i na toje dzerava hledželi. Preto Pan Boh dla teho tvar mic ferzem
10. učiniv, a rukami šehav na dzerava, za toje Pan Boh ruki mic ferzem učiniv;
11. halavoju datikavše da taho dzerava halin, dla teho helavu mic ferzem
12. učiniv, e nahami chadživ da taho dzerava, za toje Pan Boh nohi mic ferzem
13. učiniv. Preto tije četiri reči u ušich prarokav ferzem i nam tije
14. četiri reči ferzem. Pan Boh Quranem raskazav abišmi konečne činili,
15. to pevne vedaj što jest Stvaricel Pan Boh, jak Jeho maješ raska-
16. zane činic i vipelnac
17. Panu Bohu nemaš padobnaho v žadnej reči na nebosach
18. ani na žemi, On jest slišoncij vidžoncij Bug
19. Ani s kaho ne naradživše, iz Jeho nihto
20. ne radživše, nimaš Jemu padobnaho na švece nikoha, čistij jest
21. ad ušaho taho, jak kafire movec i persunec, On jest
22. mocnij i dužij

74B

1. Pan Boh na ušelakije reči dužij i mocnij i na vse starani čuje i vidžic, cho-
2. c bi hdže tajemne havarili namnejšuju reč Pevne Pa-
3. n Boh vadam umislav nutranich Choc bi ne mišliv, mev
4. mišlic, upered Pan Boh vedaje nižli čelevek maje mišlic. U Qurane čitaješ
5. to razumeješ i činice došic raskazanu Božemu vedlug Qurana švetoha,
6. a(d) Pana Boha prez Džebra‘ila da Muchemmeda praroka zeslanij Qadir noči, ad Muchemmed
7. praroke da nas ummeťev ušich mušulman vidana u Qurane, aznajmiv jak majem
8. Pana Boha viznavac, jak majem Jemu pavinnašc pakloni pasluhi ad-
9. davac. Jak u Qurane piše: Pa pac raz
10. na džen klanejceše nemaž, vidavajce na kažnij rok žekot’ džešecinu. Kali nema-
11. ž klanejceše nechaj tam žanok ne vidac, kali budže vidac to nemaž ne prina-
12. tij budže Adamskije džeci beri-
13. ce da azdob sabe, priadzablajce kažnije mečici, chvalice Pana
14. Boha u mečici, tilko žebi na čužije žoni ne hledželi, oči svaje ne pašili,
15. bo cheram jest vam Navaračajceše tvaru ku Ke‘beju
16. i nemaž pejce
17. I vernije mušulmane! Izchilajceše da ruke‘e da šedždeju a Mene Stvaricela sva-
18. jho vichvalajce u nemaže U kifaje
19. stoječi u at‘techiijat’u šedžeči ferz vam jest, at‘techiijat’u pec vadžib, a
20. chto ne umeje at‘techiijat’u, heta pej:
21. Nemaž zupelen budže i nemaž pejuči Qurannije
22. ajet’i pej u nemaže Pej jakij chočeš Quraniž šurej
23. abo ajet’ u nemaže, a chto ne umeje nechaj t’esbich peje u nemaže, nemaž zupelen
(budže)

75A

1. budže, iff'ach čini, iff'ach to jest t'ekbir, da ušu dakraniše pravuju ruku,
2. na levuju uzlaži, nemaž pej, prožbu čini ščirem pakornim sercem
3. ščirim i pravdživim sercem, to jest jeho vera
4. t'eshbich pejce, žikir rano i v večar pejce, pošle nemažu i du'a'i
5. pejce, ferz jest. Pan Boh muvi:
6. Skora pa nemaže prašice u Mene, Boha, žadane e Ja Boh vašu prežbu (pro-) prijmu
7. i vam dam. Chto pereda Mnoj što dobraje abo zloje učinic, Pan Boh
8. ušo vidžic i vedaje Chto nabil do-
9. breho učinku učinic, ušo toje Pan Boh prijme
10. Chto nabil učinku zloha učinic, ušo toje u Pana Boha u
11. vedamošci napisana jest. Dva enheli ad Pana Boha pri kažnam čeleveku
12. jest, ketorije učinki vaši pišuc ušelakije i dobrije i zlije, jak piše:
13. Kirama ka'ibine dva enheli pri Panu Bohu,
14. pavelbonije pisari, vedajuc što vi činice, ušelakije ludžkije učin-
15. ki pišuc, chto što učinic spašenje abo hrech, bo Pan Boh nam pac
16. vachtev prikazav nemaž ferzem. Pan Boh muvi:
17. Pašcerahajce časov vedlug vachtu
18. nemaž i nemaž kažnij vedlug vachtu klanejceše, vachtu ne apuščajce,
19. pilnujce, bo peršije praroki nemaž klaneliše jak Adam prarok sebach nemaž
20. klanevše, Ibrahim prarok avle nemaž klanevše, Junuš prarok, Šulejman
21. prarok, Muša prarok akinde nemaž klaneliše, achšam nemaž 'Iša praro-
22. k pev, jet'ci nemaž Muša prarok pev. Dla čeho sebach nemaž dva re-
23. ke'et'i, a avle četiri reke'et'i, a akinde četiri reke'et'i, a achšam nemaž tri re-
24. ke'et'i, a jet'ci četiri reke'et'i? To hetije uše nemaži nam Pan Boh fer-

75B

1. zem učinav i prikazav abi jich pilnavali a to u rannem nemaže dva reke‘e’i
2. `sunnet’ a dva ferz, avle četiri reke‘e’i `sunnet’ četiri ferz, dva reke‘e’i `sunnet’
3. to naležnaśc, a ješče dva kali b klanevše to takoje spašenje jakobi
4. toj džen pošnikav; akinde nemaž četiri reke‘e’i `sunnét’, četiri ferz; achsam
5. nemaž tri reke‘e’i ferz, dva reke‘e’i `sunnet’; jet’ci nemaž četiri reke‘e’i `sunnet’
6. četiri ferz, a dva jeni `sunnet’ a tri reke‘e’i vi’re vadžib; kali b ješče dva re-
7. ke‘e’i klanevše, to takoje spašenje budže jakobi Qadir nemaž pev. A
8. Junuś, Šulejman akinde nemaž peli, a ‘Isa prarok achšam nemaž pev, a
9. Musà prarok jet’ci nemaž pev. Pan Boh Stvaricel uše tije nemaži Muchemmed
10. prarok jeho milośc i ummejet’em jeho nam mušulmanem ferzem učiniv, i prikezav
11. chto tije nemaži peje Pan Boh Stvaricel ušich tich prarokav vižej manavanich
12. spašenje daśc, i ad ušelakich šveckich bed i prihod i pripadkov e to-
13. mtaho šveta muk i strachov i sudnaho dna trudnaśc Pan Boh ebaronic,
14. na šom švece rižku chelalnaho daśc e na tom švece u raji rajškije paži-
15. tki daśc. To jest sebach nemaž ad Adama praroka nam Pan Boh ferzem pri-
16. kezav, jak Adam biv u raji i zhrešiv iz rajškaj švetlośc na cemnaśc šve-
17. ckuju vihnanu, u noči velmi frasavaše i spalochavše, jak dnec pača-
18. lo Adam abradavavše i za toje Panu Bohu chvalu davac pačav, pa dva reke‘e’i
19. nemaž klanevše; Pan Boh Stvaricel tije dva reke‘e’i nam ummejet’em Muchemmedovim fer-
20. zem učiniv, a jimi toj nemaž pevši hrechi pazbili i cemnaśc ušelakuju
21. pazbili. Avle nemaž naprod Ibrahim prarok klanevše, Pana Boha prašiv za
22. toje ad jeho Pan Boh prožbu zupelne prinavši, sina jeho ad naža vivolnil,
23. iz raju baranu prislav. A druhoje, jak jeho kafire chaceli spalic. Kali
(Ibrahim)

1. Ibrahim uvašev da cerkvi nikoha t'am ne bilo; tam Ibrahim uše balvani parubav
2. šekeraj, adnamu najbolšamu balvanu šekeru na šiju zavešiv. Jak kafire prišli
3. da cerkvi, ebačili što jich balvani uše parubanije, zafrasavališe velmi, zaraz
4. zrazumeli, što to Ibrahim sina Ažerev, mnoha jemu zlošci za toje umišlili činic,
5. ale Pan Boh jeho ad taho ebaraniv. Trecaje, jak Nemrud Ibrahima kezav u a-
6. hon ukinuc, Pan Boh jeho ad taho ahnu abaraniv, toj ehon kaštov-
7. nim sadem eharodem abernuv. Čvartije, žanu jeho u Jehifce kafire chaceli
8. trudnašc zadac Pan Boh adžinij ušeho taho ebaraniv, a sina I-
9. šma'ila praroka jeho milošci za afaru prinav, a Ibrahim za ušo toje
10. Pan Boh chvalu dav, četiri reke'eťi avle nemaž klanevše. Pan Boh adžinij tije
11. četiri reke'eťi Muchemmed praroku i nam ummeťem jeho toj nemaž ferzem učiniv abišmi
12. tije četiri reke'eťi pevši, četiroch rečej zlich pazpili: peršej, mahilnaj
13. muki; druhoje, jak iz mahila ustane rejestre is pravoj starani u pravuju
14. ruku daduc; treceja, abi spašenje važnej bilo hrachov; čvartaje, abi
15. Sirat most i strachu sudnaho dna cemnašci pazbiv. Akindi nemaž
16. Junuš prarok klanevše, ad Pana Boha mnoha dobroho atrimav. Bo a-
17. kinde vacht Junuš prarok navaračav na veru pravdživuju, ne moh naver-
18. nuc, pašov na more ad tich ludžej. Ažno ukrut¹ pelen ludžej; Ju-
19. nuš prarok na akrent ušev, okront ad bereha adišov. Zaraz
20. pačav tanuc a ludži pačali kričec. Muvili: Chto medži nami hrešnejšim?
21. Pačali okrent lechčic, u more vikidac i losi kidali, chto medži nami hre-
22. šen. A Junuš na toj spav, ludži muvili: Chto ti jest? Na cebe los pav.
23. Junuš rek: Jam hrešnejšij. I rek: Ja za vas ušich kurbanom učinuše, dla
24. mene vi ne hince. Vimavivše, ukinuvše u more, zaraz taje minuti fala

¹ Note three different spellings of this word (P *okreť*) within a passage of ten words.

76B

1. perestala. Pan Boh rek da ribi abi Junuša prehlina žebi jeho ne vkušila zubami.
2. Zaraz jeho riba palknula, a Junušu šmerci ne bilo. U ribnem nutre tilko jon
3. tam biv u velikam frasunku i v cemnašci tam sorak dnež biv, pačav vo-
4. lac da Pana Boha a žmilovane. Tak Pan Boh za anelškaje prožbaj kezav
5. ribe na berah vikinuc Junuš praroke u akindi nemaž vacht. Takže i Šulejma-
6. n prarok jak biv, u jeho šejtan peršcen ukrav, to tahdi jemu Pan Boh prive-
7. rnuv peršcen u akindi vacht i za toje Šulejman prarok i Junuš praro-
8. k abudvim jim u akindi abrađovališe; stalo za toje jeni Panu Bohu chvalu
9. četiri reke‘eťi akindi nemaž klaneliše. Tedi Pan Boh toj nemaž Muchemmed praro-
10. k i nam ummeťam jeho ferzem učiniv abišmi toj nemaž četiri reke‘eťi klanev-
11. šiše četiroch rečach zlich pazbili: peršeje, hrechov comnich; druhoje,
12. šveckich trudnašcej; trecaje, mahilnaj muki; čvartaje, pitalnikav
13. strašnich. Achšam nemaž ‘Isa prarok klanevše, čuv toje, što kafire
14. na jeho kazali: ‘Isa Boh, Merjema bahina. Jak učuv toje što na jeho kazali,
15. velmi pered Panem Bohem zavstidavše i tri reke‘eťi nemaž klanevše. Achšam
16. peršij reke‘eť paklanivše, rek: Ja ne jestem Bohem ale z laski Božej
17. prarokem. Pan Boh nikomu ne klanejecca. A druhij reke‘eť paklanivše,
18. rek: Matka maja raba Božaje jest. E trecij reke‘eť paklanivše, papelna-
19. juči paddanstva svajo pred Panem Bohem. Jest adžinij
20. toj nemaž Muchemmed praroku i nam ummeťem jeho ferzem učiniv abi mi toj
21. nemaž peli troch rečach pazbili: peršaje, sudnaħo dna strachu; druhoje,
(abišmi)

1. abišmi lidžbu lechko zdali pered Panem Bohem, treceja abišmi a pekelnich muk vo-
2. Inimi bili. Jeťšig nemaž Muša prarok klanevše hdže mnoha trudnich zlich frasu-
3. nkav i nebespečnašci zaživ. Podčas jeťci vachtu da dobrich reda-
4. snich pacech prišov. Hdže (P *gdy*) ad fera'ona ucok iz Jehiftu, z matem(br-) Haronam ra-
5. stavše, prišov, Še'ib praroka šelam dav; u Še'ib praroke kolka hod
6. služiv, potim Šu'eib prarok za Muša praroke dačku svaju Sefuru addav. Hdže Muša
7. prarok majuči žanu i džeci i abišce svaje teskniv pa bratu svajem Haronu,
8. što iz bratem svajim rastavše ne vedaje hdže jest brat; jeho tedi Muša na-
9. movivše iz žanoj svajej iz džecmi pušcivše da Jehift'u. Jak prichadživ da
10. Šinajškej hari zbludživ iz darohi, razlučivše iž žanoj is džecmi sva-
11. jimi, to Muša u velikam frasunku biv; a žena jeho u cenžaru bila, a noč na-
12. stupila, doždž velikij išov. Muša u velikam frasunkam biv što iž ža-
13. noj iz džecmi razlučivše. A žena u cenžaru bila, čas nastupiv radžic
14. džice. Trecaje, a bratu Haronu frasavavše; čvartaje, doždž išov. Potim
15. Muša ebačiv pad skalaj, pašov da taho ahnu, prišov ažno tam žena
16. jeho iz džecmi iz abišcem ušim svajim tam našov. Žena sina paradžila zda-
17. rovuju. Užo našov, tamže jemu ad Pana Boha holas prišov moveči: I
18. Muša ! Ja jestem Toj Boh, cebe prarokem činu, Ja vedaju e bratu tvajem
19. Harone; ne frasujše, budže tabe pomocnikam, nad fere□onem ožmeš žvir-
20. chnašc. Tam Muša prarok Panu Bohu chvalu dav četiri reke'eťi jeťci
21. nemaž klanevše. Pan Boh tije četiri reke'eťi nemaž Muchemmed praroku i nam ummeťam
22. jeho ferzem učiniv abišmi toj nemaž klanevšiše četiroch rečej

1. zlich pazbili: peršaje, džetek ad prihod kali b Pan Boh baraniv; druhoj,
2. umajentnašci pažitki prispariv; treceja, ad neprijacelskich uciska-
3. v; čvartaje, mahilnaj muki, kali b Pan Boh abaraniv. Tadi Pan Boh Stvaricel
4. uše tije nemaži Muchemmed praroku umme'em jeho ferzem učiniv abišmi ad
5. zlich pripadkav i prihod šveckich pazbiv, laski Božej hodnimi zastali. Da-
6. j Pane Bože sposab nam ušim abišmi žadnaho vachtu ne zanechali
7. Da taho u nemaže šedžde adno bilo. Kali Pan Boh Adama praroka
8. stvoric mev na toj čac(-s) anhelu kezan (BR *kazań*) kazali. Adžin enhel iz anhelu-
9. v muvil: Pan Boh maje čeleveka stvaric, raskaže nam ušim abišmi šedžde
10. učinili paklaniliše, adžin iz nas šedžde jemu ne učinic preto dvuch šve-
11. tov zaklatij zastac maje. Potim kali paklaniliše, ad sedždeju ustali,
12. ebačili Ažchariś (*Iblis*) enhel čornaju tvaruju stav.¹ Enheli toje vidževši
13. što na adnom zaklecu stala, kažnij ž nich iz radašcej Panu Bohu chvalu
14. dajuči že jich Pan Boh ebaraniv ad taho; zнову šedžde druhoju ukla-
15. niliše, sto hod u šedždeju ležali, Panu Bohu chvalu učinili. Nam tedi Pan Boh i dru-
16. hoje šedžde ferz učiniv. Achirez šejtanom preklentim zastav za hardašc
17. svaju. Navčonije muvili: Peršaje šedžde kali učiniš, to še znači: Bože
18. spadaru! Jestem z pesku stvoronij. Druhoje šedžde kali učiniš, to še
19. znači: Iznovu da pesku pajdu, peskom ebernuše. U nemaže u reke i tri razi
20. muv muvic vadžib, a u šedždeju tri razi muv
21. kali budžeš muvic, a Pan Boh reče: Aj Moj milij
22. chlope! Panevaž sam šabe znaješ i panižaješ pered Mnoj, Bohem, svajim
(tvarej)

¹ This section is loosely based on sura 7:11-12, with Satan (Iblis) named as Ažchariś /Achirez.

78A

1. tvarej da žemli klaneješe e Ja cebe u lasce Svajej Božej paveliču, u
2. šedždeju to še znači: Bože spadaru! Ja jestem iz pesku stvoronij iznovu
3. u pesok pajdu peskom budu abernuše! A Pan Boh reče: Moj milij chelope!
4. Ja cebe iz pesku maju vinec i v raju u lasce Majoj Božej na pacechi
5. i roskoši večnimi. Časi zastaneš tilko sebach nemaž i achšam nemaž i
6. jeŕci nemaž holasam pejce; avle akinde nemaži niškom pej dla teho bo
7. pered tim uše nemaži holasam pevali, tilko u avle akindi mnoha zavšehdi
8. preškod i uciskav ad kafirov meli, dla teho že tije tri vachti sebach
9. achšam jeŕci holasam pevali že ad kafirev lepšij pakoj mevali; a u av-
10. le, u akinde, u tije vachti nebezbečne(-peč-) ad kafirev bivali; ale Pan Boh heŕij ajeŕ
11. zeslav
12. I Muchemmed! Pered nim holasam pej, ažan holasam ne pej, ani tež niškom pere-
13. dnaj darohaj aberi meži timi pošepkam. To prarok zejsca taho ajeŕu vi-
14. dževši pošepkam peval sebach, achšam i jeŕci, hetije nemaži holasam
15. pev. Jednak kali sam adžin budžeš pec achšam i jeŕci to pošepkam
16. pej, a sebach ferz choc i sam adžin to holasam pej, a džum'e nemaž
17. holasam pej treba; bo prarok džum'e nemaž holasam pev iz ušim džeme'e-
18. ŕem buduči kafirev ne bajavši; a druhoje že kafire 'erabove aduśul
19. priježdžali žebi čuli kezan, i pecja Qurannaho učuvši prichadžili da ver-
20. ri muśulmanškej. Preto bez lidžbi 'erabove čuvši kezan ad praroka, da
21. veri muśulmanškej pristupali. Preto iz džeme'eŕem nemaž pej šunnet', a v i-
22. nšich navconich vadžib. Prarok jeho milośc adnaho dna avle nema-
23. ž pevši šedžev, a v tim čaše Džebra'il jeho milośc prišov majuči

1. pri sabe šemdzéset t'isèčej anhelov. Muviv: I Muchemmed praroče! Pan Boh tabe `sela-
2. m daje, padarki tabe i ummet'am tvojim pristav. Prarok `selam prinavši, muvil:
3. I brace Džebra'ilu! Što za padarki Pan Boh mne prislav? Džebra'il muvil: Tabe
4. i ummet'em tvajim ad Pana Boha padarki peršeje, pac vachtav iz džeme'et'em nema-
5. ž pec; druhoje, tri reke'et'i vi'ri vadžib. Prarok pitav u Džebra'ila: Što
6. za spašenje pa peci raz na džen nemaž abo vi'ri nemaž
7. Džebra'il mu-
8. vil: Chto bi mev pec na džen pa pac raz nemaž iz džeme'et'em iz šeho šveta šehido-
9. m budže pojdže, a vi'r nemaž peršij reke'et' kali budžeš pec, to toj
10. džen što budže abmili i prošodi u faržu to Pan Boh prijme zupelne.
11. Druhij reke'et' kali budžeš iz šeho šveta z imanem pojdžeš; a trecij
12. reke'et' kali budžeš pec, spašenje važnej budže ad hrachov. Tilko u
13. nemaže ad mekruhu ad mufsidu varujsé. Mekruh, to jest prarok ta-
14. ha ne činiv, i mufsid to jest ne zupelnij nemaž. Ferz, vadžib, `sunnet' možna li re-
15. č must'edžab perešcerahaju, čeho spašenje bolšaja? U nemaže ferz jest do
16. nemažu na nahach stajac kali pec pa adnom ajet'u, pa Fat'iche šureju
17. u dvuch reke'et'ach, u ruke'e činic, u kažnem reke'et'u pa dva šedždeji
18. činic, a dva reke'et'i pevši da at'techijjat'u ševši vadžib, a u dvuch
19. reke'et'ach tilko pa razu pej i al-Chemdu šurej, a v četiroch reke'et'ach
20. spelne pej at'techijjat'u i `selam daj. U avle, u akindi ferz pašepkom pej, u achša-
21. m, u je'ci kali imamam budžeš, to ferz u dvuch reke'et'ach holasam
22. pej al-Chemdu i šurej ketorij chočeš. Kali sam adžin budžeš to pej
23. pašepkam. If'ach to jest t'ekbir učinivši rukami da ušu dakraniše, mužčina
(mekišov)

79A

1. mekišov (BR *miakiš*), a nevesta da plečej i ruži ščepi pravuju na levuju uzlaži i pej ...
2.
3. Čistij moj Bože! Chvala Cebe, svetoje ime Tvajo visokaje, velikašc Tvaja,
4. nimaš Boha aproč Cebe. Íspevši da peršaho reke'et'u mov,
5. bismillah mov, i pej al-Chemdu šurej, a u šureju ne **bismillah** a v asta-
6. tnich reke'et'ach ne mov jak abračeše pravuju ruku na levuju uzlaži,
7. mužčina nad pupem ruki uzlaži, a nevesta na hruďzách ruki ščepi, a u ru-
8. ke□e pa tri razi mov Čistij chvaloncij Bože! Pa-
9. nem jesteš velikimi nad velikimi
10. Pan Boh chto chvalic Jeho, Pane naš! Tabe chval(u) addajem
11. Bohu velikamu Chvaloncij Bože Panem jest najvišim!
12. Jak u ruke□e pachlivišise, ruki na kaleni dzerži, paki raspascerši palažic, a tvar ušo
13. na žemli paklaniceše, živut ne bliska kelen dzeržac; aťťechijjat'u pravuju nahu
14. jakobi adstav, na levaj naže šadz, aťťechijjat'u; kali četiri reke'et'i peješ to
15. pej u dvuch reke'et'ach a v četiroch reke'et'ach a-
16. řťechijjat'u zupelne pevši, selam daj, a u nemaže mekruh, to jest šiju
17. precehnuvši stajac. A hledžec na staranu, iz adžeži što žnavši
18. kinuc i rukami bez pričini varušic, ihrac, i kamen abo što
19. kidac, u šedždeju n lokcech ležac abo praciv čeleveka šedžde činic,
20. abo preciv bidlaci, abo perejdže chto šedžde, tedi toj čelevek ja-
21. k ne višceražecca, to vlašne jak pes šedžic, oče svaju pluščic.

79B

1. Na škodu kali možna u safe stac, jon adžin bez safu budže stajac, a-
2. bo preciv nečistašci abo iz ženkami bez zaponu budže stajac, abo da
3. `sedždeju upered helavu paložic nižli keleni, abo ad `sedždeju upered padijme ruki
4. i kelen niž helavu, abo za imamem palecavšeše upered učinic t'ekbir ad imama, abo
5. ruke'e upered za imama, abo da `sedždeju abo ad `sedždeju upered za imama
6. Prorok muvil: Chto bi
7. mev upered za imama da `sedždeju upašc abo upered ad imama ad `sedždeju
8. helavu padnac
9. Učinic Pan Boh helavu jaho helavoju eslov, a parsu-
10. nu jeho persunuju švinoj, to tim ušim nemaž zapsuje. Abo budže preciv
11. mahili klaneciše ničoha ne peralaživši, abo praciv ahnu chiba praciv
12. šveči to ne vadžic, nemaž psuje. Nemaž pejuči havaric šmejeciše, pahleda-
13. c kela šebe i dla čeho šveckaho uzdichac, ne preciv Ke'beju klaneciše,
14. u nemaže milaceše, abo milaciše u pecju Quranovim šureju abo ajeťu,
15. što peješ u nemaže milanem, nemaž psuješ. Tak nemaž pejuči ad ušaho
16. taho višcerahajciše to nemaž toj zupelen budže. Kali abdeš užavši, krov
17. pojdže z nosa, to muvi [Abu Chenife imam \[Abū Hanīfah\]](#), abdeš psuje. A [Šafi imam \[al-Shāf'i\]](#) muvi-
18. c, kali na čistaj mejsca eskapne, to ne zapsuje. Kali u nemaže krov
19. pojdže, nemaž klanejše, ketorij ebrokše, skončevši, abdeš ažmi,
20. nemaž zupelen budže. Chto bi u nemaže ne adžeržavši vipuściv dolem nema-
21. ž konč, što ebrokše skončivši, zaraz abdeš ažmi. Kali vadi ne bu-
22. dže t'ejemmim ažmi i klanejše što naležic da nemažu. Chto bi u nemaže zasnov
23. a ze snu parvavše da nemažu a džeme'et budže stajac u qijame abo u ruke'i
(abo u `sedždeju)

80A

1. abo u šedždeju, to jon nemaž i abdeš zapsuje, a kali ze snu parvavše d(a) a-
2. brakanje abo da aṭṭechijjaṭu to abdeš i nemaž ne sapsuje (z-), tilko kali neumišle za-
3. snuv
4. Prarok muvil: Chto bi u nema-
5. že zasnuv, Pan Boh reče enheli: Heledžice taho Majho chalope, duša jeho u Mene,
6. a cela jeho u Majej pasludže! Zupelne nemaž tilko žebi neumišle, a ne parvavše
7. na toj čas jak budže džeme‘eṭ’ u qijame abo u reke‘i abo u sedždeju u nemaže.
8. U dvuch reke‘eṭ’ach al-Chemdu i šurej s Qurana pec ferz, tak [Abu Chenife \[Abū Hanīfah\]](#) šve-
9. tij muvil: A u dvuch reke‘eṭ’ach pej tilko al-Chemdu. A [Chesèn Beseri \[Hasan al-Basrī\]](#) imam
10. tak muvil: Tilko u adnom reke‘eṭ’u ferz, a [imam Malik \[Mālik ibn Anas\]](#) u troch reke‘eṭ’ach
11. ferz. A [imam Šafi \[al-Shāf‘ī\]](#) muvil: U ušich četiroch reke‘eṭ’ach pec, bo Faṭ‘iche
12. šurej ferz pec. Ale [Abu Chenife](#) jeho milošc muvil: U dvuch reke‘eṭ’ach
13. peršich u ferze po al-Chemdu šureju, šurej jakij abo ajet’ pec ferz
14. jest, a u dvuch epošnich reke‘eṭ’ach tilko pa razu al-Chemdu pej, a chto
15. al-Chemdu ne umeje, štokolvek jakij šurej abo ajet’ pej, nemaž zu-
16. pelen budže. A [imam Šafi, \[al-Shāf‘ī\]](#) laska Bože nad nim, muvil: al-Chemdu šurej ne pevši nemaž zu-
17. pelne ne budže. Tilko prarok jeho milošc u kažnim reke‘eṭ’u u kažnej prož-
18. be al-Chemdu šurej sam pev i nam ummeṭ’am svajim prikezav, bo al-Chemdu šurej ušela-
19. kim rečam jest lekarstvam, i ad razmavi tich prihod jest mocna
20. abrona, ad mahilnaj muki i sudnaho dna strachu ebaronic, i la-
21. ski Božej hodžen budže, bo u Faṭ‘iche šureju šem ajet’ev, chto Faṭ‘iche
22. šurej peje ad šemi pekelnich muk volen budže, bo u al-Chemdu šureju mnoha
23. chvali i prožbi ad Pana Boha. Chto prošic, jak tam vižej obicano (P *obicano*)

80B

1. po šurej tam i všom čitajce široke znajdzece. Bab:
2. Preto vedaj kažnij mušulmanin o tim, jak Pan Boh jest vadamij ušela-
3. kije reči nutranich i tajemnich umislav i jezikov ušich znalij. Jak u Qurane piše:
4. pevne Pan Boh vedaje umislav netranich, tedi čeleve-
5. če ušelakim jezikami ušelakim holasam pavinni Pana Boha znac i chva-
6. lic, Pana Stvaricela svajho ščirim sercem u čistašci iz abdešem;
7. abdeš du'aleri chto ne umeje nechaj mnoha raz peje **bišmillah**
8. abdeš beruči vadi nemnoha perelivaj na kažnij
9. šlunek pa tri razi pej tri razi tri razi selevat' pej
10.
11. Prarok jeho milošc muvil: Chto bi mev pošle abdešu ucirajučiše
12. raz pec Pan Boh jemu kaže napisac spašenje jak pedzdžešat hod nemaž
13. pev, Pana Boha chvaliv
14. Chto bi mev dva raz pec, Pan Boh jemu da-
15. šc spašenje, jak Ibrahim praroku i Muša praroku i Muchemmed praroka, to-
16. lka tamu čeleveku Pan Boh spašenje dašc
17. chto bi mev pec tri razi Takij čelevek uvo-
18. jdže da rajū bez pitane i bez muki žadnej. Ješče u adnom chedišu prikazu-
19. je, chto bi adžin raz pev, taho čeleveka Pan Boh učiniv
20. sčirim i pravdživim. Kali dva razi budže pec, Pan Boh jeho šehidom u-
21. činic; chto tri razi budže pec, sudnaho dna Pan Boh jeho is pra-
22. rokami uskrešic. Preto vedaj mušulmanin! chto bi mev jakim sposabam
(abdeš)

81A

1. abdeš užavši dva reke‘eti nemaž paklanivše, Pan Boh ušu prožbu jeho pri-
2. jme i vše hrachi jemu adpušciv. U prarockam chedišu prikezuje dla
3. chvali abdešnej dva reke‘et‘i, nemaž paklanivšiše, u kažnam reke‘et‘u pa razu
4. al-Chemdu, pa tri razi pa šelame t‘išeče raz heta du‘a’i pej. Pan Boh mu-
5. vi pa jemu (?) u mahile i sudnaho dna kali b kezav muku činic to bi ne biv jeho;
6. Bohem to jest chediš pravdživij i du‘a’i to jest
7. Preto nemaž klanejceše bez
8. žadnej pričijne ne apuščajce. Kali chto ne znaje nemažu, uči; až po-
9. ki navčis, keži nechaj žiker peje sto raz sto raz Muchemmed praro-
10. ke selevat’ sto raz pej da nemažu kali učiš jak
maje abra-
11. ciše. Kali pa tatarsku ne umeje, nechaj ebrakajecca pa rusku. Ukaži što
12. šunnet’, što ferz. Nechaj znaje kali dva reke‘et‘i, kali četiri reke‘et‘i treba, znac
13. i vedac ušim mušulmanem i mušulmankam, a pered kažnim ferzem qamet’ nechaje
14. peje. Kali časem apožniše da akindeju, a vidžeš što slonca zachodži-
15. c, zanehavši šunnet’ qamet’ pej, ferz klanejše; takže kali zašpiš eba-
16. čiš što slonca zaraz uzijdže to qamet’ pej ferz, paklaniše i šunnet’, potim
17. bo dla taho kali ferz klaneješe e slonca uzijdže at‘echijjat’u palavicu
18. perepev Skaže slonca uzijdže, to toj nemaž zupelen,
19. e kali klaneješe e slonca uzijdže, to užo u pol zaplata, a ne vacht.
20. Kali prijdžeš da mečici e znajdžeš imama u ferzu, to pej za imamem ferz.
21. Kali imam ferz dapevaje to palecajše za imamem, imam sadže da at‘echijjat’u iz
22. džeme‘et‘em i ti pej at‘echijjat’u; imam šelam dašc a ti ne davaj, ustavši
23. paklaniše tije reke‘et‘i jakvele budži, ničoha ne pejuči tilko ustan da pakla-

81B

1. niše i ševši at'echijjat'u pejuči šelam daj, bo užo za imamem pev. Kali u sebach
2. tak stane, što u ferzu imama zastaniš, to pa ferzu šunnet' pej. Choc to
3. kaže v adnom kit'abe čekac jak slonca uzijdže, tahdi šunnet' klanecca,
4. a u inšich kit'abach kaže pošle farzu zaraz šunnet' pej, dla teho zabav-
5. namu čeleveku buduči trudna čehac slonca. Kali da avleju prijdžeš e zasta-
6. neš imam u ferzu, klanejše za imamam ferz, a pa ferzu peršij šunnet', a potim
7. jene šunnet'. Kali da akindeju epožniše abo da jet'ciju, imama zastaneš u ferzu,
8. to pa ferzu šunnet' pec ne treba, tilko u jet'ci jene šunnet', tak čini i nevmi-
9. lich uči Prarok jeha
10. milošc muvil: Chto nauku učic i chto učice abodvim spašonje ro-
11. vnaje jest. Kali nemaž placiš, za hetij džen ketoreho budžeš placic, to
12. upered avle zaplaci, potim akindi, potim achšam, a jet'ci vachtem klanej-
13. še, e kali davnij nemaž to tahdi placi, jak čas maješ. Tilko jak zara zajmecca,
14. poki slonca na kupiju (?) uzijdže, apat pa akindeju ne placi pakul slonca zajdže,
15. potim volne placic kolka chočeš vachtav. Kali budžeš u darože, to
16. tahdi avle, akindi i jet'ci pa dva reke'et'i ferz seferem, i sebach i achšam vit'r
17. spelna treba, a šunnet' pa dva. Vedaj što jest mov'e kidi šunnet' a što muš'edžab. Muv'e-
18. kidi, to jest že tvar da prekezane ad praroke jeha milošci, bo prarok
19. sam taho ne apuščav nikoli, to jest mov'ekidi šunnet' dvanašce reke'et'av,
20. dva reke'et'i sebach, a šešc avlejnich, četiri pered ferzem a dva pošle fer-
21. zu, dva achšamnije a dva jet'cejnich, tije što pa ferze to jest mov'ekidi. A
22. muš'edžab, to jest što prarok jeha milošci raz abo dva činiv, to
23. jest četiri akindi a četiri jet'cejnich, to jest muš'edžab.
24. Bab:

1. A velkašci spašenje aẓennaho aznajmuje, pec. Vedajce mušulmane! Aẓan
2. jest iṣlamškej veri velikaje paznake! Dla peci vachtov nemaẓ i dla džum'e nemaẓu
3. muv'ekidi ṣunnet', a nekturich vadžib jest. Kali bez aẓanu u katorim mešce, abo
4. u šele, aẓan ne pevši nemaẓ peli, volne cesaru kezac tich ludžej vicec, tak tež
5. imam Muchemmed prikazuje takich ludžej pazabijac. Preto mušulmane vedajce
6. što zavsehdi nemaẓ iz azanem¹ treba klaneciše, choc bi zastalije nemaži, choc bi
7. vachtem Abu Hurejre [*Abu Hurairah*], udžačnašc Bo-
8. žaje nad nim, aznajmuje ad praroke jeho milošc: sudnaho dna na treja-
9. kim ludžem strachu nemaš: peršije ketorije ustavične Quran pejuc, dru-
10. hije ketorije nevolnije chelapje prikaz Božij na mejscu stavec i Pana Boha
11. svaho prikazu jeho sluchajuc, trecije dla vdžačnašci Božej keto-
12. rije da nemaẓu aẓan pejuc aznajmuje ad praroke jeho
13. milošci aẓančijove na sud-
14. nij džen stanami za vsich ludžej stvorencav Božich vižšije majuc bic.
15. Ludži na sudnij džen zebranje reknuc: što heta za ludži že stani jich za ušich
16. ludžej vižšije jest? Potim jedne volane budže i ludže tut zebranje, tije
17. ketorije na švece buduči aẓan pevali dla udžečnašci Božej da pec
18. vachtov nemaẓu. Sin švetaho 'Ummere [*ibn 'Umar*] aznajmuje ad praroke jeho miloš-
19. ci: kali čelevek džešec hod aẓančejom biv Pan Boh taho čeleveka rajem
20. abraduje, cela jeho peklu cheramem budže, aznajmuje abičaj aẓannij;
21. vedaj kažnij mušulmanin kali čelevek aẓan pec zachoče, naprod abdeš
22. aẓmi, preciv paludna tvaram stavši, dva palci imannije da ušu prina-
23. vši pejj
24.

¹ Rare example of *aẓan* spelt with ظ instead of ذ

82B

1.
2. u rannem nemaže treba muvic
3.
4. Boh velekij, Boh velikij, u velikašci Jeho i macnej Jeho nikoha nemaš!¹
5. Tak moveči kafirev ušich pahanbiš. Bo kafire movec: Naši bahi balvani velikije
6. jest! Preto muvic: Allah to Boh velikij jest! I vsich kafirav pahanbiš,
7. potim muv: Ja švedectvu činu što akrom Boha inše-
8. ho nemaš. Kafire muvic: Naš Boh 'Isa, i Merjema matka jeha, i balvanov zavu-
9. c bahami, Panu Bohu ravnujuc, e ja viznavaju akrom Pana Boha inšeho
10. nemaš. To kafirav ušich pahanbiš Ja švedectva
11. čine že Muchemmed Božij posel jest. Kafire muvic na Muchemmeda: Ne jest prarokem,
12. čeravnik jest! E ja švedču že Muchemmed Božij posel i prarok pravdživij,
13. to ušich kafirov pahanbiš Idžice da nemažu nemaž klaneciše
14. Idžice da uvalnene ad hrachov vašich da mečici, nemaž
15. pec Bo nemaž lepšij jest za son! Hetije slava u ra-
16. nnem nemaže muvic. Bilal² jeha milošč adnaho dna da sebach nemažu ažan pev, po-
17. sla Božeha Muchemmeda spačeho našov, potim Bilal da Muchemmeda da pakoju padišov,
18. holasam kriknuv Muchemmed ačchnuvše i muvil da Bilala
19. heta charošije slova, muviliš: Ad hetaho času nechaj hetije slova bu-
20. duc u ažanu, da nemažu hožije jest! To ad taho času mušulmane u snu jest
21. Muvic na pravuju staranu abernuvšiše.....
22. Muvic na levuju staranu pavernuvšiše; pričina taje jest
23. nechaj na uše starani mušulmane holas
24. čujuc. Kali Bilal jeha milo-
25. šc napervej ažan pev, kafire učuvši, zaraz na Bilala z levaj starani
(kamenem)

¹ This section explains and translates *ažan*.

² First muezzin, appointed by Muhammed himself.

1. kamenem kidali. Bilal na pravuju staranu advernuvše. Potim kafire na pravu-
2. ju staranu zajšovši kamenem kidali. Bilal na levuju staranu advernuvše. Preto
3. dla taje pričini na pravuju i na levuju staranu varočaciše šunnet u ažanu, naprod
4. muvic četiri razi pa dva razi; ne zlučajuči pošle ažanu muvic
5. dva razi: Allahu akbar! Pričinu taje, ketorij enhel iz neba zišovši na dachu Mekkejskem
6. ažan pev, mušulman naučav taho času, toj enhel naprod četiri razi muvil:
7. dva razi rekši eddichav, potim dva razi muvic: Allahu akbar!
8. Znovu addichne, a vse četiri razi muvic adnim duch ne hože, bo izbere a-
9. bedve da adnaho slova zlučic, dla taho ne hože, a dva razi na apošlej muvic
10. treba: Allahu akber! Tak toj enhel učiv mušulman Da ažanu
11. što jest ne naležna, vedajce mušulmane! Baliglove ažan pec ne hože, u nečistašci
12. ažan pec ne hože, let ne majuči džecej ažan pec ne hože, ne zupelnam rozume i pja-
13. nicam ažan pec ne hože, ažan pejucci hutaric šehošvetnich slov ne hože.
14. Vedejce, mušulmane, neketorich ažančajov dla ažanu u raj upušec! Jak
15. prarok jeho milošc aznajmuje: Mne raj ukezali, u raj u vidžev munber u
16. Džebra'ila. Heta mejsca dla kaho? Džebra'il muvil: Is taho ummet'u ketorije
17. ažan pevali, dla udžučnašci Božej imamstva činili, ale neketorije aža-
18. nčejove dla ažanu pecja u pekle ukineni buduc. Jak sin 'Ebašov muvi-
19. I ad praroka: Što u ažanu na džešeci mejscach nevernije slova jest?¹
20. Peršaje slova jak vimaviš ne varovna abi ne biv kafirinam, to jest "Allah"
21. a rečes "āllah" ne hože; druhoje, "akbar" ne hože jak muvi:
22. kali čelevek abdeš užavši da nemažu stavši kali t'ekbir pad-
23. nošic budže i rečec "Allahu Akber" a rečec "Akbar", nemaž jeho
24. ne prinati budže; treceja, u "ašhedu anhe" perevalačec "ašhad" ne hože;

¹ Section on ten mistakes in pronunciation of Arabic that must be avoided in recitation of Azan. Arabic text: Allāhu akbar! (4x) Ash-hadu an lā ilāha illallāh! (2x) Ash-hadu anna Muhammadan rasūlullāh! (2x) Hayya 'alās-salāh! (2x) Hayya 'alā 'l-falah! (2x) Allāhu akbar! (2x) Lā ilāha illallāh! (1x)

83B

1. čvartaje, "hachijem" pec budže, "ušchad" rečec ne hože; pateju, "la illahi " ne pri-
2. ciskajuči "t'ešt'it'u Allah" rečec ne hože, kafirinam budže; šostaje, "ašhedu" a
3. rečec "ašhedu" ne hože, nevarnim budže; šumaje, Muchemmed "chahe" rečec, "Muchemmed " ne hože,
4. že kafirinam budže; ošmaje, "chejje" treba pec a jon rečec "chaje" ne hože
5. dževateje, takže a jon rečec "chajje" ne hože,
6. kafirinam budže; džešateje, "chejje" pec treba iz "t'ešt'it'em" a jon peje "t'ešt'it'u" ne pri-
7. ciskajuči rečec "cheje" ale "Alkelach" ne hože, kafirinam budže, kali hetich
8. džešeci slov ne budže višceraciše (-haciše), Abu Bekkir svetij aznajmuje: Adna
9. ho dna praroka jeho milošci prez son vidžev, užav mene za ruku i muvi-
10. I mne: Abu Bekkir, hlen u pekla! Hlenuv, vidžem(-v?) tam adnich ludžej u tvari
11. švinoj, sukravicu heraćuju pjuc, ahnom pekelnim jich palec, mukaj
12. velikaj mučac. Papitav u praroka: Što to za luči(-dži) jest?
13. Prarok jeho milošć muvil: To
14. jest ažančijove ne vmejuči ažan pevali i za joje(t-) hrešnimi stali. Ja muvil:
15. Praroče, pričinjaše za jich! Prarok muvil: Ja ed jich adrekajuše, jeni
16. ne maje umme't'i e ja ne jich pričınca jest
17. Chto bi mev činic pavahu ažanu i sluchac jak ažan peju-
18. c velikaje spašenje. Aznajmuje mušulmane! Ažanu i qamet'u činice pava-
19. hu šunnet' spašenje velikaje jest! 'Abdullah sin 'Ummerov ['Abdullāh b. 'Umar], udžačnašć
20. Božeje nad nim, ad praroke muvil:
21.
22. Kali učujece holas ažanov pejuči, što mu'ežin rečec
23. slova, vi za nim muvce tije slova: "Allah-u Akber" rečec, a vi muvce

(Arabic catchword)

84A

1. kali reče vi tije slova muvce paku-
2. I a`zan skončic što mu'e`zin budže muvic, kali rečec
3. a vi muvce kali
4. reče Vi muvce
5. Kali a`zan spelnica a vi praroku selot' pejce, chto praroku selot' ad`zin
6. raz budže pec Pan Boh dla jeho džešec raz budže pec, kali mu'e`zin
7. u rannem nemaže budže pec a vi sluchajuči muvce
8. tak Vedajce mušulmane a`zanu činic pavahu! Viklad
9. to jest neketorije učonije muvili, a`zanu čineči pavahu, kali mu'e`zin a`zan
10. pejec treba ici da džeme't'u za imamem nemaž klanecese. Ad praroka jeho milo-
11. šci aznajmuje chto bi a`zanu činiv pavahu, Pan Boh tamu čeleveku raj chela-
12. lem učinic, velikaje spašenje nabudže. Tak mušulmane, kali mu'e`zin a`zan pejec
13. chto mušulmaninam šehošvetnije slova ne havarice, kali budžeš ici
14. adnu had`zinu abo časinu stavši sluchaj a`zanu pavahu čini, potim čini
15. što tabe treba. Chto bi naukaju zabavlavše, pecjom abo čitanem a-
16. bo Quranom pev, zabavnij biv, a tom čase holas čuv a`zannij, to
17. čas treba stac, a`zanu pavahu činic, potim što treba činice a`zanu
18. pejuči `selam ne davajce ani prijmajce. U inšich kit'abach muvi a`zan
19. pejuči `selam prinac mekruh jest
20. Prarok jeho mlošc (mil-)
21. muvil: Ketorij čelevek choče sabe borzdaj bedi abo prihodi, toj čela-
22. vek nechaj pri a`zane šehošvetnije slova hutaric. Vedajce, mušulmane,
23. chto bi hutariv jak a`zan pejuc da paklonav Božich uzivajuči, a druhije
24. hutarili b to bi tak tije slova Božije vlechce pavažali. Jak prarok

84B

1. muvil: Chto bi ažan pejuči šehošve-
2. tnije slova muvil pad strachem jest, abi toj čelevek ne mev žniščene u
3. imane. Jak aznajmuje, pitali a šejtana: meži holasami ketoreho ti hola-
4. su ne lubiš? Šejtan rek: Ažannaho holasu ne lublu; kali mu'ežin ažan peje
5. preciv jeho svetlości jak olav u ahnu rastupluše. A praroke
6. jeho milošc Še'id sin Abu Vekasov [*Sa'id b. Abū Waqqās*] muvil:
7.
8.
9. Kali chto ažannij holas učujec, a ti heta du-
10. 'a'i pej da hetaho pec,
11. taho čelaveka hrechi adpuščoni bic majuc. Tak *Džabir [Jābir]*, udžačnašc
12. Bože nad nim, muvil ad praroke: Kali čelevek ažannij holas čuv heta
13. du'a'i pec Tamu čeleveku dna sudnaho pričinu maje činic.
14. Prarok jeho milošc du'a'i, to jest i viklad
15. I Bože moj! Uzivaju ime Tvajno da spolnaho nemažu klanenje Tabe žikerem
16. i prarok prijecelu Tvajmu žikerem, žebi dna sudnaho žadnaj rožnici
17. ne bilo v učinkach i v vekustašci
18. Nemaž ustavičnij Bože daj, Muchemmedu bliskašc da šebe i mejsce v
19. raju i povelbenstvu jemu i daprava-
20. dž Muchemmeda da mejsca pachvalonaho v raj ketoreje naznačiv, učiniš do-
21. šic Svajmu naznačona. Jak muvi Pan Boh
22. .. Začim na mejscu spravadži pochvalonem
23. Bab:

(historija)

1. Historija a Merjeme, udžačnašc Božeje nad neju, [Veheb sin Munebehev \[Wahb ibn Munabbih\]](#), mu-
2. vil, udžačnašc Božaje nad nim: U inšich ki'abach tak našov i vidže-
3. v i čitav. Adnaho dna 'İsa prarok jeho milošc, laska Boža nad
4. nim, da matki svajej muvil: I, matka, mne muvil Džebra'il, što hetij svet
5. meškane dačasnoje jest, preto mi hetij svet zanechajma e tamtoj sve-
6. t vekoistij starajmaše – tak da matki muvil – to nam lepej budže. Tedi
7. jeni aboje pašli na Liban haru i tam Panu Bohu paklon činili, džen u džen
8. pošnikali, a v večar adpošnikališe travnim kerenjem. Adnaho dna 'İsa
9. prarok dla adpošnikavanje pa kerenje travnoje pašov, e matka jeho
10. Merjema u michrabe šedžeči nemaž klanelaše. A v tom čaše 'Ezra'il prišov,
11. šelam dav, i strachu jeho Merjema ad rozumu adišla. Kali prišla da pameci,
12. muvil: Chto ti jest? Ad srogašci tvajej šlunki maje trasucca, ro-
13. zum adchodžic. 'Ezra'il muvil: Ja jestem
14. Rekla Merjema: Či navežac ti mene prišov, či dušu maju
brac? 'Ezra-
15. 'il muvil: Prišov ja dušu tvaju brac. Merjema muvila: Prašu cebe adnu
16. hadžinu mne zfalguj, nechaj moj milij sin prijdže, 'İsa; ja tvar jeho uba-
17. ču i destament učinu. 'Ezra'il rek: Ja jestem chalop Božij, prikezane
18. trimajuščij, bez jeho voli ničoho učinic ne mahu. Mne prikezane ta-
19. koje jest, abi i nahoj stupic ne mahla, dušu ažmu. Merjema rekla:
20. Ja voli Božej jestem udžačna. Potim 'Ezra'il u jeje dušu užav. Potim
21. 'İsa prišov, matku ebačiv na michrabe upavši ležic. 'İsa razumev, što
22. u paklone ležic. Nechaj adnu hadžinu strivaju, i sam ne adpošnikav-
23. še, nechaj matka ačnecca, za jedna adpošnikajemše. Kerenje palaživ,
24. nemaž pec pačav. Potim noči čaše minula, Bohu paklon činiv

1. da matki pristupiv, lechkim holasam klikav muvil: I, matka! Uše ludži po-
2. šnikali, adpošniaklišé. Potim ješče čašc noči minula. ‘Isa rek: I, ma-
3. tke! Što tabe stalo, ne adpošnikaješe. Matka jemu ničoha ne adkaže.
4. ‘Isa mišliv: Matke maje nemaž klanevšiše ufatigovalaše, nechaj ješče adnu
5. hadžinu paležic, ja za jeje Bohu paklanuše. Pačav klanecca. Ješče cerpev ne a-
6. dpošnikavše. Povnoč stalo. Ješče da matki muvil is plačem, nutrom
7. frasunlivim: I, matka! Što tabe dzejecca, čemū ne vstaneš? Žadnaho slova
8. ne adkazala. Ješče cerpev až da ranku. Kali džen stav, da matki prišov, tvar
9. u tvar udarav i rek: **Asselamu ‘elejke!** I, matke! Noč prejšla, zнову pošnikac
10. čas, ustan sebach ferz klaneciše. A taho dna na šemkrotnebeskije
11. enheli plakali holasam velikim. Taho dna na žemli uše reči rušališe, žve-
12. rata polnije uše sefami, sefami stavši plakali, ptastva na pavetru uše
13. hrumadami stoječi plakali, muvili: Bože naš, pazvol nam, mi ‘Isa pra-
14. roke eznajmim šmerc matki jeho! Ad Pana Boha eznajmene prišlo: Že-
15. mla i mešec i slonca, hori, mora, ptastvo, žveri, enheli, što še stalo
16. vam, dla čeho vi plačece? Adkazali: Dla ‘Isa praroke plačem. Ezna-
17. jmene ad Pana Boha prišlo: I, ‘Isa, Ja tvoj Boh! Vedaju i jestem lasku
18. činuščij, nad ušich vas Ja milašerdnejšij. ‘Isa prarok holas
19. učuv: I, ‘Isa! Pan Boh tabe spašenje nechaj dašc, budž u cerplivošci,
20. matka tvaja iz hetaha šveta zišla. ‘Isa plakac pačav, što adžin a-
21. stavše. Muviv: Što ja maju činic, hdže pajdu, š kim budu zabavlacišé,
22. š kim svoj frasunek padželu, kamu svaju tajemnicu skažu? Barzdo plakav.
23. Ad Pana Boha eznajmene prišlo, štoš ‘Isa praroku hara nauku pada-
(la rekla hara)

1. la. Rekla hara: I, 'Īsa! dal čeho tak barzo frasuješe? Tabe jest Pan Boh
2. pomocnikam. Potim 'Īsā iz hari zišov da adnaho šela s plačem, z nutro-
3. m frasunlivim, i velikim holasam rek: **Aṣṣelam 'elejkum** ludži tut meška-
4. jučije! A ludži taho šela, velikije i malije, mužčini i nevasti, uše preciv
5. jeho višli. Pitali: Chto ti jest, holas tvoj čujuči, nutri naši ašve-
6. ciliše, dami naši uše svetlašcej napelniliše, tvaju pavelbonuju parsunu
7. vidžim. 'Īsa rek: Ja 'Īsa, sin Merjemin. Vedajce, što matka maja na
8. hare Libnan adnu buduči z hetaho šveta zišla; prašu vas, dadajce mne
9. svajej pomači da schavanje i u savan naradžic, dol vikapac.
10. Tije ludži muvili: I, 'Īsa! mi tabe savan dadžim, e na toj hare ad kalki
11. hod ne bili, bo tam jest adžin smok, nichto tam uzijdžci ne može za
12. jeho truciznaju. 'Īsā iz velikim frasunkam ad jich pašov na tuju ha-
13. ru, tamže dvuch mladencav vidžev, cherošich tvarev. 'Īsa muvil: Vi chto
14. jest? Adžin rek: Ja Džebra'il. Druhij rek: Ja Meka'il. Prinešli iz raju
15. savan i všelakije patrebi. Z voli Božej panni rajskije majuc mic,
16. e nam raskazav Božij, abi mi dol kapali. Rajskije panni abmili, Džebra-
17. 'il, Meka'il dol vikapali, enheli dženaze nemaž peli i zchavali. Potim 'Īsa
18. prarok Pana Boha prašiv, muvil: Bože moj, Ti mene vidžeš i slova majo
19. čuješ, Tabe nimaš ničoha skritaho! Bože moj, matki majej čas
20. jeje šmerci, i pa šmerci ne vidžev tvari jeje; a ceper prašu Cebe, Bože mo-
21. j, keži mne matku maju ukazac, štob iz za mnoj muvila. Raskazane
22. Božeje takoje prišlo: Idži da matki svajej! 'Īsa prarok prišov
23. i v helavach mahili matki svajej šev i rek: **Aṣṣelam 'elejkum** i matke! Tabe nechaj laska Bože
budže. A v tim i(z) hrobu holas

1. prišov: U ačach majich svetlašč, u nutra majho ovec, čamu ti mene
2. advernub ad rajskih majstatav i sadov i tut mene privernub? Pri-
3. baviv 'İsa prarok muvil: I, matka maja! Mejsca taho čim že ti dajšla ku
4. Panu Bohu? Merjema rekla: Ja, buduči na švece, meškajuči u dobrich učinkach,
5. u raji mejsca sabe dabila. 'İsa rek: I, matke maja! dušnuju horkašč
6. či mela, jak tabe pavodžila, što nad taboj džejalaše? Merjema muvila: Pred Panem
7. Bohem pravdžive muve ve (?), što horkašč duši majej bra nje (?) u horle
8. jest, 'Ezra' ilova trudnašč preda mnoju jest, a srogašč i stra-
9. ch jeha u nutri majom jest. Rekla: I, sine moj, 'İsa! Astanše zdarov,
10. e ja užo adijdu; dna sudnaho ebačimše na 'Arafat' polu. To vimuvi-
11. vši umovkla. Potim 'İsa prarok iz hari zišov i pa švece chadživ.
12. Potim Pan Boh jeha da neba užav, i da sudnaho dna budže na nebe, a pered sud-
13. nim dnom Dadždžal preklentij povstane na mušulman, uveš svet izvajuje.
14. To na toj čas Pan Boh 'İsa praroke iz neba zešle mušulmanem na pomač
15. preciv Dedždžala. 'İsa prarok jeha milošč ž neba zišovši Dedždžala prakla-
16. taho zabje i veru mušulmanskuju zeprec, i raširac vera mušulmansčkaje i zno-
17. vu sorak hod maje žic na švece, a potim iz hetaho svet zijdže.
18. *Dastan: Mi'raj budur*
19. *bismillāhi ar-ra□mān ar-ra□īm*
20. [Text of Miraj in Turkish, with interlinear BR/P translation]: Naprod Bože ime uspaminajma, milošč v nutrach svajich ufundujem.
21. Peršij i ostatnij on jest, vekoistij, da kažnej reči mocnij, nihto jemu nepodobnij, jedinij jest.

87A

1. Ješče ničoha ne bilo, stvariv t'vetij (š-) ludži, ješče da ludžej padobnij fari, stvariv žemlu i neba,
2. ludži i enheli, mešec, slonca, zvazdi i šemkrot nebos. Za razkazanem mešec i slonca uzijdže
3. i zajdže, razsudku jeho uše trimajuc; potim mešec i slonca žveše parsunu,
4. dašč jemu rozum i milošc i vadomašč. Nauke jest takže i tvaja: pej selevat'
5. praroku, ej brace, prarockamu Me'radžu daj vucha, duši dobre milošc
6. svajej čini pomač! Uspomnim Me'radž prarockij: kali učuješ,
7. rada budže uša duša. Muvil 'Abbasov sin [ibn 'Abbās] toje slova, vadomošč daj(-v) prarok
8. jemu sam. Prarok muvil: Skažu što dzejalaša, sin 'Abasov¹, visluchaj
9. mene. Adklanevše u noči jetči nemaž, višev z domu, chadživ pamalu.

87B

1. Cemno bilo, oči švatlošci ne vidželi, kuri ne peli, sabaki ne brechali, doždž išov, vecer
2. vejev, cemno bilo, razumev što sudnij džen nastav. Meži sefa chadživ mišleči, meži jich
3. stajav. A žemli, a nebesach mišliv, moci Božej dživovavše,
4. muvilem že to mocnij pravdživi Pan jak stvariv žemlu i nebosa na pavetru. U tom
5. umišle spac mne zachacela. Sin 'Abasov, visluchaj toje slova! Potim ačnuvše, skora
6. hlanuv na četiri starani, četiroch enhelov uvidžev, što to muvi kažnij, u rukach pa charongve dđeržic.
7. Hetij uveš švet u švatlošci stav, hetij švet napevni vše švatlošcej s kanca u kanec, blask
8. pav na haru, na kamenje. Ž nebem rovni bili kažnaja charongev. Upered prišov Džebra'il,
9. dav šelam. Hlanuv Džebra'il u tvar: mešec, slonca zacmelo, mešec i slonca
10. žmenili parsunu svaju, ad žemli da neba aperlaše veličina jeho, napisane jest pred nim dva satiri:
11. Nemaš inšego Boga tilko Allah ime jeho mocnaho! blask bjec (?), druhoha satira:
Javno že Muchemmed

¹ Cf spelling 'Abbasov/'Abasov on consecutive lines.

88A

1. posel Božij Muchemmed prarok ima. Šešcsot krilje spelna šemdžešat sot hot kažnaje krilo,
2. semsot v(?) pulkov jeha bilo valasov, perla, darahije kamenje, na kažnem kancu, tvari charošij i holas,
3. z čirvonaho 'ekiku bilo na nom adžene. Pitav ja: I brac(e) Džebra'il!
4. Či vžo trubiv u trubu Israfil, či prikezane Božeje nam adnavilaše – a všom mne daj znač
5. i vedac: heta noč što za noč jest, skaži mne! Džebra'il muvil: Šemenčuju tabe praroče, Me'radž noč
6. jest! Praroče, ne frasujše, nutr trimaj vesolij; taja abetnica, što abecav Pravdživij
7. tabe, dojdžeš hetaj noči da taje abetnici; što tabe dav nikomu taho ne dav, praroki
8. avlija ne vedali, ad stvarena cebe nam ušim pričina maje bic. Ustan praroče,
9. epašiše, bliska mejsca mec ku Panu Bohu, ebačiš Pana Boha abličnaše,

88B

1. što zachočeš ušo ebačiš; pri azdobe dla cebe nebosa radujuća što uvidžev
2. praroke, na šem nebos što jest enheli charošej tvar chočuc vidžec, radajuc, prošec
3. Pana Boha za cebe du'u činec, uše za dušu tvaju. Skora učuv
4. ad Džebra'ila tije slova, uradavavše, i tvar na žemlu palaživ; pašehnuv, užav što nadžev
5. adžene. Džebra'il muvil: Što činiš, i duša praroče! Šehošvetnaje adžene s taboj ne treba, jest reskazane
6. Božeje mne oto prislav tabe inšaje adžene, ničoha jest preciv šeho etlas [BR/P atlas).
7. Dvoje adžene uzlaživ na mene žalonaje, z moci Svajej stvariv Pan Boh iz švatlašci tije aboje
8. storoni, blask napovnivše uveš švet; skora uzlaživ na šebe toje adžene. Na ummet'
9. svuj velmi frasovavše, muvilem: Iž to jest Stvoricel Pan Boh, či buduc
10. našic ummet'i tako adžene? Holas prišov da uš: Taješ hadžini prožba prinata tvaja
11. praroče! Potim prišov da vadi Žemzem dva enheli, ukazališe pred oči kažnij u ruce

89A

1. bardak dđeržic, u adnom Žemzem vada a v druhom Kevser; abdeš użav raźlevajući tuju vadu
2. chto ummeťom majim abdeš użavši laź spac, ruki zloživši stajav. Dzebra' il prišov u tom čaše
3. Meka' il dđeržic u pravaj ruce adnaho kana, bruch žovtij, šija źalonaje, peršci belije, pleči
4. s kristalu, kapita z srebra, toj biv ušich konej panem, zubi meržan, jezik z imberu velasi,
5. vuši iz jachenta, peršc konškiye, tvar padobna čeleveku, perla abo kemenje darahije
abadva oči,
6. chvost pavij jak darahij kamen, na ebedve starani belije skridla
7. s perlav z darahoha kamene, takže s perla kaštovnaha uzdečke iz švetlašci cheto selevat' peje na
sudni džen uśadže
8. rukami dakranuvše da karku ušešc adnim razem, skočev ad mene jak skače riba
9. u šeci, tak viskačiv z ruk majich. Dzebra' il muvil: Što činiš? Aj Buraq!
10. ustidajše! Prarok stajic naš, dajše dašešc praroku, učišce

89B

1. sluchaj majho slova ad jeho lepšij na cebe ne budže uśedac, kali jon na cebe uśadže
cela u pekle ne budže harec,
2. charamem budže tabe pekelnaje muke, dajce dašešc praroku. U tom čaše toj kon pačav muvic
3. za volej Božej, muvil da Dzebra' ile: Slova majho sluchaj, Dzebra' il, ne vśedav na mene
4. Ibrahim prijacel Božij, i toj Isma' il ne uśedav, ti vedaješ astatna vadomašc pic (?). Jak Dzebra' il
5. muvil: I konu! Rozum tvoj hdže? To prarok dvuch švatov pan, dla neho stvaronij
6. švet ščokolvek jest javnaho i tajemnaho, u Pana Boha za jeho lepšaho nemaš, vera
7. jeho haspadaj Ke' bejni to jest. Skora učuv tije slova toj kon zavstidavše
8. až jemu pot pasok(-c-), muvil: Kali jon uśadže tim sposabam na sudnij
9. džen maje pričínaca i tam tež kanom ja jemu budu, na vek vekom kanom jemu budu i tam
10. jon sam na mne ježdžic budu na vek vekom kanom jemu budu. Potim učišivše,
ušev ja na jeho. Pej
11. selevat' i tabe Pan Boh sudžic pec! Skora ušev ja na jeho, raspušciv krilja to

90A

1. ochota to milošć to jest hojnašč. Ceper čuv aznajmene: jak chodžic kažnij stupen na mil dževecdžešet
2. idže čas; pa zemli chadživ čas, pa nebi lećic, ni hor ni kamene ni dalini ne hledžic, dalina
3. prijdže dastanuc nohi, hara prijdže takže pa staramu hori dalini ušo jemu rovna bilo,
4. razumev što pred jim rovna bilo, jeduči krik zajšov raz i druhij: I, Muchemmed! Stan, ummeťav tvajich!
5. Sluchaj tich slov, na mejscu ne zatrimavše. Buraq adtul rušivše,
6. ješće krik zajšov: I Muchemmed, sluchaj slov majich! Ja muvil: I Džebra'ilu! Chto to jest?
7. Džebra'il muvil: Ummeťem tvajim choće bic to chreščanij a druhij žid, pričini žadajuc tvajej,
8. praroče, daj paznaku pričini svajej. Kali
9. dalej vidžev adnu nevastu charošuju dževavše hledžeći na jeje parsunu, a jeje parsunu hledžeći
10. u zadživenu stav, vidžeći tvar jeje Džebra'il muvil: Praroče: ne hledi na jeje žebi jakaje trudnašč
11. ne dajšla cebe. Ja muvil: Heta chto jest, i Džebra'il? Džebra'il muvil: Šoj svet to jest pravdžive, chto u toje

90B

1. veric v ahni harec budže, ruznije ruznije muki vidžec budže, chiba pričina ad cebe budže,
2. Pan Boh jim lasku učinic. To muvil Džebra'il. Buraq pašov jak okem mhnuc da hari Šinaj,
3. prišov skora, prijechav da hari Šinaj, borzda izšovši iz kana u tom čaše na zemlu.
4. Džebra'il muvil: Praroče, to tabe Pan Boh zaslav! Praroče to tabe pašehnuv! Malaku s kuflam
5. da ruk prišlo, piv adnu, na spodže trocha zastalo. Džebra'il muvil: Ješli vipev ušo ummeťu tvajmu
6. cheramem bilo pekla. Ja muvil: Skaži nechaj prijdže vipju ummeťu svajmu rajškije varota
7. ačinu(ad-)! Džebra'il muvil: Takvele čašč ťoje vipev to užo stalo čašč tvaja toj Qelem
8. što temparavav. Pan Boh mocnij to tilko adžin pisar pisav pašov adtul puščivše
9. da Me'radž. Pasluchaj jakaje jest Božeje moc, skažu tabe što Me'radž jest, budžeš znac
10. Božeju moc - jak maju muvic? - znac Me'radž nohi na zemli bili a u nebe kanec
11. adni uschodi bili, jak velikije dve starani enhelov povna bilo, nohi jich perlovije bili (kim jakuť)

91A

1. inšich dajamentovije, inšich su krištal, inšich z zlota, inšich z serbra. Ja ne muve,
Prorok jeho milość jak muvil: Kažnij majstat
2. roznij blask vidaje, adžin adnaho švetlašču ašvecaje, na pravaj starane bili enheli u lidžbe
3. četiri krot pa sto t'isečej; u kažnaho u rukach pa palumisku švatlašci dđeržac, choraša
selevat' pejuc,
4. šedžde klanejecca, radujučiše adžin druhomu. Šemenčuje, oto prišov ten prorok
žiker t'espich
5. pejuči, višev k nebu ačinaho(adž-) Boha, remeslu upaminajuči pacsot hod darohi
hrubašci taho neba.
6. Pej selevat'! Skažu tabe z dimu stvarone nebo peršaje, u ki'abe Refe'e
7. ime; adni varota vidžev, ime Chafiz, brami veži ušo izvatla (iz svatla).
8. Prišov Džebra'il; u varota udariv, iz šeredžini holas prišov: Chto jest? Rek: Ja jest či ti jest
9. Džebra'il, varota adčini, uvajdu. Išma'il muvil: Vedle cebe chto jest, skaži mne!
Džebra'il muvil:
10. Nemenča(Š-?) nechaj tabe, pri mne prarok, pachvalność švata toj, što ime pišuči
zlamali Qelem. Adžin
11. enhel prišov varota adčinov, šemdžešat t'isečej enhelov ž nim sipališe: Pazdrovene tabe!

91B

1. moveči, kriknuli; kažnij ž nich pa odnom palumisku švetlašci pasipali, skora
z varot u šeredžinu uvašov
2. ruznije enheli. Aj tevarišu! Tam vidžev adžin enhel šedžic šemkrot po sto
3. t'isečej enhelov pered nim stajac, šemkrot pa sto t'isečej pa prave stajac,
šemkrot pa sto t'isečej pa levaj starane stajac, četiri-
4. sta ruznimi uspaminajuc, Pana Boha lasku učini ušim, Ti večistij Bože!
tije enheli na žemlu istupec,
5. u Adamskich džecej hrechi beruc, klikac jeho buduc, i k tamu enhelu da sudnaho dna
6. jeho jon schavajec na žemli ile što ruznije reči jest ušich tich lidžbu jon vedaje. Pašov
7. adtul holas pa vežach, razhledav, ušo zvazdi, kažneje tak sefami sefami
8. zavešani, kažnaje za šehošvetnuju haru bolšaje. Tamže vidžev adžin enhel
barzo dživnij, z moci Svajej

9. stvariv jeho Pan Boh, palavica iz šneha palaca iz ahnu, ruznich t'ěsbichi z jezikov iduc,
10. ni śneh ahnu pomači, ne zhašiv ani ahon, śnehu ne rastapiv abadva tak ustajana
11. jest, vižu Božuju moc što jest. Movi: Aj tovarišu! učinuščij śneh ahnu lasku učini

92A

1. nad ummet'em Muchemmeda! Pej selevat'! Spašenje prarockamu t'ěsbich to jest taho enhela. Pašov na druhoje
 2. nebo jak slove muvic, mne še zdalo tak iz želaza st(v)orana nebo druhoje, Pan Boh sto(š-)
 3. urobic budže hatove, Na'ure jest druhomu nebu ime. Pej selevat'! Prarok tak
 4. muvil: Na druhom nebe enhelov mnoha, ne mahu muvic bo lidžb net; kali čelevek qurban reče tahdi jeni na koni
 5. ušaduc, kažnij na halavu karonu uzložic, u rukach dđeržac bulavi jeziki pejuc
 6. t'ěsbich, chto bi mušulmanškuju veru zdav jeni pašovši ušich univeč ebernuc.
 7. Skora ebačiv, šelam jim dav, jeni prinevši, tvari svaje na zemli palažili. Pašov adtul na tre-
 8. caje neba, zastaviv kena na uku mhnenju prinos mene Pan Boh pravdživij.
- Treceja neba Pan Boh
9. stvariv ze srebra, Ža'ire ime, a samu ze srebra u šeredžini tak povna enhelov, kažnij z Boskim
 10. raskazanem, u adnom dzele takij čelevek što dobrije učinki činic to jeni taho enheli jest;
 11. inšije što žekoť sedeku dajuc, inšije Boskich prijacel mušulman, inšije takže

92B

1. Božich bajažnikov, inšije što Qadir noč šedžac. Tamže ja vidžev Jušuf praroke, švatlašci
2. tvari jeho nebosa ašvecila, iz švetlašci adžin pakoj stajav. Muvil, jak mešec
3. stajav, prišov da jeho šelam jemu dav; on mne patkavši pavelbenje mne činiv. Pošov na čvartaje
4. neba z dobrim hulanem, tevarišem biv Džebra'il pri mne. Z dimu stvaril Pan Boh čvartaje
5. nebo, ten považnij, ten milošerdnij, ten velkij Pan Boh, čvartaje neba ime Mežine dživ-
6. nije reči povem. Pasluchaj ješče, tamže vidžev šedželi dva mladženci, chto jeni jest skažu, tilko
7. sluchaj! Tvari jich cherošije vlašne jak mešec, adžin 'Iša, druhij Jechja biv. Muvili:
8. ščašlivij budž, pane naš, cebe ebačili rada stala duša naša! Ješče vidžev adnaho enhela strašnaho,
9. na krešle šedžic smutnij, Pan Boh jeho jak stvoriv razu ješče ne šmejavše, žadnaho dna vešolim

10. ne biv; šemkrot žemli i neb uše meži dvuch ladžvej stajac u jeho žemla
11. i nebosa meži dvuch ladžvej stajac; čto bi mev ne veric kafirinam jest, šemset t'isečej enhelav pered jim

93A

1. stajac, uše jeho reskazu trimac hatovi. Adna tablica pered jim stajic, jon ustavične
2. na jeje hledžic. Na pravaj starane adno džerava virasla, uveš svet tanelo, tak velikaje
3. jak maju kezac, jak velikaje vele halin akružili uše nebosa spelna, što Adamskije džeci na svet prišli, prijduc meži dvuch brov
4. duši stajac. Ja muvil: Chto jest, Dzebra'ila? Užrek: To jest dušajemca 'Ezra'il.
5. Skora ebačiv ja jeho tvar, zleklaše duša maje, strachu abižala cela majo, `selam jemu dav
6. `selamu majho ne prinav i na mene žadnej meraj ne hlanuv; holas prišov tajež hadžini: I 'Ezra'il, prijmi `selam
7. prarockij! Pašanuj jeho, jak stajiš tak prendko prarockij prime `selam, toho budžeš ad pekelnej muki
8. volen. Potim `selam moj prinav i muvil: nechaj maje duša tabe palecaju, ne mej za zle
9. što ne hlanuv na cebe, za dušu maju pričinjše na sudnij džen; barzu je(-a) biv zebavnij kela taje tablici,
10. bajuše što b či pa šmerc ne prišla. Kali b ja pilne ne hledžev to bi raskazane čistaho
11. Boha zlamav. Ja muvil: Što to za tablica, i 'Ezra'il! On rek: Pasluchaj,

93B

1. budžeš vedac što za Adama Pan Boh duši stvariv, to na toj tablici imona jich jest, Pan Boh čeleveka skora
2. eparsunic u pakalene jeho na svet pušcic tedi na toj tablici uše imona, a na tom džereve aznajmene
3. vek jich i risk to jest skora belaglova džica urodžic, to na tom džerave zaraz listek urodžicca,
4. poki džica rašce listok rašce i risk(-ž-) i vek jeho tam napisanij; skora rižku ne s'ane
5. šmerc prijdže, toj listok adervecca i pered mene upadže. Ja na toje hlanu i toj listok abaču,
6. što za čelevek, čij sin biv paznaju i pašlu enheli maje da jeho. I Praroče! Pasluchaj, što tabe skažu,
7. izijduc jeho dušu brac, ludžem smutak uspaminac nastavlaci, kali mušulmanin is pravoho boku
8. prijduc, a kali kafirin iz levaho boku prijduc, i tak jeho uše ožmuc izcisnuc až da
9. horla duša prijdže. Potim duši ja beru, u jich Pan Boh što raskaže, to učinu, pravaj
10. rukoj beru duši mušulmanskije, levaj rukoj beru duši kafirškije, iz radašcej papravažu
11. da Pana Boha, takije uvojduc mušulmane da raju a kafirev ukidaju u pekla Džehenneme.

94A

1. Chto zlošč činic dobrašci ne budže mec. Ja muvil: Či ti ožmeš i hetuju dušu u žemlu uložiš
2. cela? Muvi! Tak jest; ja беру души, ničim učinu jakije velikije panove šultanove, jakvele pakojev činu
3. bez haspadara, dušu ažmu velikim strachem t'ak. Aj! jakvele zamkav činu pustimi! I ti ne budž
4. takim že bi mev nutr dac h(e)tamu švetu; aj! jakvele tich, ketorije muvili: moj švet ušim tim ja ažnav vladu!
5. Tije reči uspamenuvši zavše plaču, ž neba stupivši iz žemloju žmešajuše dla teho ušehdi
6. plaču, hetij trunek vidžeči ne zašmejuše, vedaju že ja tak umru i sam svaju
7. dušu budu brac. Večnij Pan Boh astaneca na vek, a Stvaricel ušo maje umaric, stvaronije
8. pamruc, uše enheli ani žemla ne zastane, ani neba ni ludži ni anheli. Pašov adtul, adnaho vidžev enhela dživnaho,
9. jak hlane hetij švet pustij učinic, jak hlane na more sucha stane, lidžbi nemaš, bez lidžbi ačej maje,
10. hlanuv, ma mene ja velmi zlakavše, bez lidžbi u jeho ačej jest; adno kresla postavili
11. pad naho iz ahnu i šedžic toj enhel na nom, jak šemdžešat švetov tak velikaje

94B

1. toj enhel; na jom adpačivaje sam tak strašna šedžic bez lidžbi pered jim
2. mukarok(-v) stajac. Skora ebačiv strašnim jeho velmi drižav, spalochavše jeho,
3. drižali košci maje, jak list na džereve, na tvari ad mene stala jak pesok i rozum z halavi
4. višev, nednaj(-chaj?) muvi. Abnav mene Džebra'il. Ja muve: I Džebra'il,
5. chto to jest? Džebra'il muvil: Pekelnij vajeveda to jest. Ja muvil: Nechaj strašna ne hledžic, strachem
6. nutr moj nechaj ne palic. Džebra'il muvil: Brace, saromejše strašna ne hledži na praroke, ti to estatnij
7. ušich nas nadžeja, Pan Boh nam pričincaju jeho dav, pavažaj jeho, to budžeš mec pričinu
8. ne tak ostaneše u pekle na vek. Potim toj enhel da mene muvil: Ne vedav ja a prebačenje
9. prašiv barzo, užo činiv mne ruznije čenšci (cešci). Pred nami bili adni varota. Ja muve:
10. što ta za varota? Muvil: Tut majuc uvajdžci ludži pekelnije, pekelnije varota.
11. I Muchemmed! Tut majuc uvajci toj hrešnij ummēt užo tam u šeredžini šem pekel, kafire tam uše

95A

1. uvajduc. Adčini! Abaču pekelnuju muku jak jest, poznac strach muki, ustavši enhel adčinov
2. pekelnije varota, tamže ja vidžev ušo što jest. Skora u šeredžina vidžev, hlanuv
3. jak šemkrot žemli bačiv, šemdžešat t'isečej mor vidžev vadženich pracham pojdže, chto bi
4. raz napivše ad adnaho napicja taje vadi čelevek ahnom haric zaraz u nutre a zverchu na kažnem bereže mor-
5. škim šemdžešat t'isečej mest vidžev, na bereže tije mesta uše iz želaže bili. U kažnam
6. mešec t'iseče palacav dla nevernich stvariv ten mocnij Pan, Toj ušim rečam mocnij i velikij.
7. Tije palaci uše medžanije, u šeredžini povna smala kipic, u kažnam palacu t'iseče
8. pako(je)v, jest u šeredžini olava raztoplana šesnašce t'isečej mor jest, šesnaccac
9. t'isečej. Pasluchaj! Taje hari davžini pac sot hoh(-d) daroh, tak dovha
10. chto da chadždžu ne chodžic, Pan Boh tim muku maje činic dna sudnaho. Potim ješče varota učini-
11. liše, šem pekel tam mne javno stala, tam vidžev adžin pulk žanok, za peršci jich
12. zavešani, s peršcej jich vichodžic zamest malaka sukravica, krov. Ja muve: Što tije

95B

1. na švece činili? Enhel muvil: Malako svaje peredavali, ušich jich svaje džeci bili, svaje pakinuvši
2. čužije mamčili. Ješče vidžev adžin polk ludžej, tije kričac velikim krikam,
3. lancuhami ekavani ruki jich, s patilici rvuc jeziki jich, mukari jeziki rezuc,
4. hola(va)mi uniz jich zavešani. Ja muvil: To chto jest že takvele
5. muki cerpac? Rek enhel: To lhari šalberi, ludži jetikav(-z-) klamlivich. Ješče vidžev
6. adžin pulk bludnich žanok; jeni kričac uzdichajuc, adženje jich smalenoje,
7. uše cela nahoje hrešnage, pa pojes u ahni stajac. Muvil: Hetije što činili na švece?
8. Skazav: Tije mužov ne sluchali, ulechce meli cudžolostva činili, mužev ne sluchali, dla teho jich adžena
9. smalenoja, blud činoščič(-ch) ludžej takij bit budže. Ješče vidžev adžin pulk ludžej
10. halovi velikije, zubi švinije, bruch jak hori, abo bolšije vužov hadov u šeredžine
11. povna, na kažnim na šiji adžin strašnj had. To slova majo pravdživaja, ne jest

96A

1. nepravda! Kažnaje hadžina jak chamucina na bruch sedžec, tak pevne ahnom
2. kormec mukari jich, i toje jich raspalaje na šmaši(-t-), na šmati prez vuši, tak tež vuži hadi uchodžec
3. i vichodžec, tak javno, jak tajemno. Muvil: Tije na švece što za džive činili že takvele cerpac
4. muki? Muvil: To tije bahatije, ketoriye devali skarb na interes, rekema to jeni
5. ludžem vihodu činili, chelal či cheram ne hledželi, jedali, za toje jim zaplata; to jest, chto što
6. zaslužic, to jemu zaplata budže. Ješče vidžev adžin pulk mladich i starich, vidžev u ahnu harac s konca
7. u kanec, a pered nimi pa dve patravi ruznije, adna chelal a druhoje cheram; chelal
8. pakinuvši cheram jedali, u ahni za toje mučacca. Ja muvil: To chto?
9. Muvil: Chto chelal pakinuvši cheram jedali. Muvil: u tich ušich chelal biv, to pakinuvši
10. cheram jedali. Ješče vidžev adžin polk žanok, tije muki velikaje, džerzac ruki jich
11. režuc piloju, pilujuc na štuki na štuki, i tije štuki znov zrestajucca

96B

1. tak u ahnu duši jich mučecca i samich jich tim mesem kormec nadto maje bic muka tvardšaje.
2. Ja muvil: Hetije na švece što činili? Muvil: Ludžej zaočne havarili, abmavlali, hevarili. Jeni
3. ludžkij gejbet' rvuči rvuči jeli ludžkoje masa, jak maju vipovedžec u pekle nad ludžmi. Jak ve-
4. likij strach šem pekel spelna vidžev, ta v(?) vam aznajmiv. Potim advernuvše
5. nazad ad pekla iz strach stala persuna maje žovta. Ješče vidžev adžin pakoj iz šmaragu.
6. Stvaricel to stvariv z moci i pa prave i pa leve okna jest, pravica šmejecca, levice
7. plače, tamže vidžev sedžic adžin čelevek. Pej selevat' žebi z nutre krasunek(f-) žišov! Na pravuju
8. staranu na raj hlane šmejecca, ihraje radujecca, choraša hulaja; ž levaho boku na pekla
9. hlane iz ačej jeho pamest šloz krov idže na zemli, jakvele jest duši vivudžec
10. Adamškije duši šmechu plaču jeho. Viklad: adni kafire jest, druhije Božije milošniki.
11. Musulman papravadžec s pavahaj a na patkanu vijduc rajškije panni iz rajškimi konmi, ussadživši jeho na kena rajskaho,

97A

1. stajac a toje more ušaho jim pa kaleni, nohi uniz až pad žemlu halovi uverch.
2. Pad neba pašov adzul(adšu-) ješče vidžev adno more. Skažu vam, tilko mile sluchajce! Adno more
3. ščirej švatlošč pa berehach pesok, za zlota tamže mnoha enhelov,
4. jich imona keruyvu bilo; ne hlanuv žaden ni naprava ni nalova. Pašov adtul, trafiv da adnoj hari,
5. taje hara vidžev ščirej fižmi, etaja tak velikaje jak hetich švetov ašmidžešat; na toje hare
6. adno džerava velmi cherošaje, Munt'eha ime taho džerava; i Chačej! kažnaje halina jak šoj švet
7. na tom džerave. Pasluchaj! šemdzješat ješče jak što na žemli i na nebe stvoronije, kali b adno
8. kaleva žjeli b najeliše b uše ušich nakormic toje kaliva, e na tom džerave ješče takvele pribudže. Ješče pad
9. džeravam adna vada ceče, u džen Džebra'il pa razu kupajecca a višovši krilje strašne,
10. s kažnaho strašene sto krapel, kažnaje krapla što na žemlu upadže adnaho enhela, Pan Boh
11. stvoric enhelov tich, t'eshichi selevat' noč i džen ušo žiker pejuc. Kažnij jak

97B

1. selevat' špeje(š-), iz selevat' Pan Boh hladži što učinic: iz selava'ta stvoric ptacha, na tom
2. džerave ušehdi mejsce bolje; na kažnej haline ptach šedžic noč i džen choraša
3. selevat' peje; selevat'neje spašenje palecajuc mušulmanem, kali ummet'u majho pej za ušich selevat'. Džebra'ilov
4. mejsce pad tim džeravam ime taho džerava **Tuba** Džebra'il pad tim džeravam šedžic abo stajic;
5. ime Refref da mne adno kresla prišlo, ušev na kresla, kresla idže iz za (i sa) mnoj choraša
6. hutaric, padobna bilo slova jeho modo, iduč i trafiv da adnaje vadi,
7. pa šeredžini adžin enhel stajav, a ruki
8. ab vadu bjuči paprave pri vahi stajac, taho enhela ime Meka'il; tuju
9. vadu stojuči važic adnaje šali na hetij švet došic i padželic tuju vadu enhelem;
10. enheli nesuc na žemlu na travu, kažnaje krapla jak ž neba idže, ludži vidžec, kažnuju kraplu
11. enhel spuskuje. Ješče safami bez lidžbi,

98A

1. ješče što na bereže enheli šemdžešat tšičej safav stajala, uše tije sefami stajala.
2. Pašov adtul, prišov da Israfila, 'Erš to jest Israfilov mejsce, ad šemikrot
3. zemli nižej nohi jeho. Takže u trubu u ruce džeržic; truba jak šemdžešat svetov. Ješče
4. u trube džirac(-k) takvele jakvele na šom švece stvarana. Ja muve: Što to za mejsc,
5. I Israfilu! Muvi: To jest 'Erš, praroče! Stvariv švetlašč, stvariv toj,
6. jak u Qurane muvi, jest to 'Erš, velikij Pan Boh hlanuv, potim na adžinaho Boha 'Erš abadvima ačima
7. ne hledžev. Ušo enheli šemdžešat tšičej nebos jest, 'Erš želonich, e na šemi nebosach višic adna velikaje letarna.
8. Pasluchaj! Že adnaje letarni strachu, čto maje znaci jak neba velikaje, kali b šemkrot žem i nebos zebrališe,
9. i u toj letarni jich postavili, u adnoj palavici vele tak jeje znac, jak na čelevečej tvari znaki
10. abo barodavka budže; či ne čuv, jak rek ten mocnij Pan, 'Erš spomnevši i muvi 'Erš velikij.

98B

1. Ješče vidžev padle 'Eršu Ajpeša(?), adžin enhel padobnij ptachu; toj enhel svaje
2. skridla raspastre jak noči tri čašci perejdže, adnu eb adnu krilo udaric i krikne: I Božije
3. imona pej! Na tich ketorije žiker tšebich pejuc, kričic: Čaho ležice! Moveči tak kričic: Ustavajce, Panu Bohu
4. chvalu činic, adžinaho Boha ime uspaminac! Krilo adno eb adno bjuči nočnih nemažkarev
5. budžic, potim jak s povnači stane ješče raz krilja adno eb adno udaric, jakvele
6. holasu jest raz krikne špačich ušich ebudžic: ustavajce klaneciše nočnij nemaž,
7. paklon činice Panu Boh(u), statečne nočnij nemaž adpuščeni hrechi buduc, jak umrece u mahilach
8. vašich šveča budže! Pered sebacham ješče raz krikne na šemkrot zemli i nebos, holas zajdže što krilo ab kri-
9. lo bjuči kur peje, ušo jeho to jest priklad toj ustavajce nabožnije ludži, adlučajce ad nutrav svajich
10. sni, abdeš berice, Panu Bohu šedžde činice, jak to vi ležice u snu u tom laski Božej šukajce!
11. Na tich troch rečach jeho Pan Boh preložonim učiniv, ten jedinij, i muvil že to 'Eršovij kur

99A

1. pa rusku peven. Kali pitaješ, ima jest Meka'il. Potim 'Eršovij mu'zin u noči ažan pejuči mene baviv da šabe,
2. na 'Eršu jakvele jest enhelev uše zaraz na adno mejsca zebrališe. Pašov pred nich stav imamov dva
3. reke'e'i nemaž paklanivše, spelná skora naprava i naleva šelam dav, z visokašci mne adžin holas prišov, prendko
4. na Refref ušev. Ješče jechav jechav trafiv što mene klikav adžin enhel; mene klikav: I Muchemmed Chadži! Da mene
5. muvili taho enhela skridla želonije, potim i zaponi perejšov na 'Erš šemdžešat raz perejšov, šemdžešat
6. t'išečej zaponav, na ušo razmavi; ta reč dživnaja ad kažnaho zaponu da zaponu jakvele pac sot hod darohi
7. chodu velikošci. Skora perejšov tije zaponi, holas prišov: I Muchemmed Chadži, šuda! I Muchemmed, ti Moj e Ja tvoj!
8. Jest 'Erš, Kurs, zemla, nebo uše tvajo! Toj holas jak učuv vuši maje, ne znaju jak maje
9. nohi išli, kažnij stupen pac sot hod chacbi darohi na 'Eršu, chadžene majo takoje
10. bilo tak bliska prišov, že ničoha ne zastala meži nami, ani zasloni meži nami
11. ne bilo, ani zaponi. Stvaricela Boha abliče vidžev, dživne javna stala perede mneju Božeje abliče. Ale zroku

99B

1. ne stala u ačach majich, šveckije oči Boskaj persuni ne mahuc vidžec, mocnij Pan Boh učom
2. dušnim dušnim (*sic*) ačima vidžev, taho čistaho Pana Boha ketorij mene stvariv skora abačiv,
3. šedžde učiniv, zaraz u tom čaše šev u at'echija'u. Pan Boh muvi: I posle! Užnimi halavu!
4. Što tabe treba, u Mene ušo hatova! I pošle, čeho žedaješ praši! Dam tabe, čaho budžeš žadan ad Mene. Ja muvil:
5. I Bože! Prožba maja: ummeť moj adpušci jim hrachi to jest ad Cebe žadanje majo. Muvil Pan Boh: Chto budže trimac spravi
6. tvaje a Ja jemu učinu lasku Svaju, tak toj maje bic tvajim ummeťem; chto da šmerci ne budže
7. epuskac sunneť tvoj, tvoj sunneť kali budže trimac a Moj ferz, tedi Ja jemu cheramem učinu pekla. Chto prijdže

8. da cebe i reče: Pošle Božij, raškije patravi toj maje ješc, chto pac vachtav nemaž ušehdi
9. klanejecca, u raji pakoji vižšije budže mec. Chto u Mene ustavične veric ješče lepšije
10. pakoji razširu i rižku jim snadna dam. Kali zachoče skarbu jim pričinu skora skarbu
11. pabolšaje da chadždžu pojdže. Druhij učinak žekot' davac budže, kali jon adžin raz dašc, Ja jemu šec dam,

100A

1. u raji jemu adžene dam. Chto bi Majich chelapov halodnich kermiv abo nahamu kašulu dav albo nadžev,
2. takich ludžej daravac budu rajškim adženem i karonaj, za halodnaha karmev t'iseče plati
3. dam i kali čeho bajacca budže vizvalen. Ja muve: I Bože! Ubohij što maje činic? Pan Boh muvi:
4. žikir pakloni nechaj činic. Chto da takoj reči nijjet' učiniv i rek bi: što maju, to Tabe daju;
5. vadomašc jaho Ja vedaju, učinu jeho ummet'em tvajim. Chto adžin raz selevat' špeje tabe
6. pekelnij ahon cheramem učinu jemu, za kim ti budžeš pričinaciše ahon pekelnij cheramem učinu jemu,
7. taho vulnim učinu, Ja učinu ad pekelnaho ahnu vulnim. Selevat' chto budže pec tabe,
8. pevne vedaj hrechi ž jeho zdijmu, lasku Svaju ad jich ne adluču, ahidi u jich tvar
9. ne udanu (?) z dobrašci Majoj žmilavane učinu; chto vinen, chto nevinen ne paznaješ tabe aznajmu
10. jich vini ad nich adnim(u) učinki ne ahižu; kali b ummeckich ahrechov vedav
11. pevne za nimi ne pričinavše i pakrivša ušich pakrivaju Svajej laskaj, ummet' tvoj

100B

1. u vešelu došic stalo žedanu Majemu. Potim vernuvšivše zaraz da Munt'eha prišov v tim čaše
2. kresla advernulaše. Potim mene Džebra'il ebačiv, Džebra'il za ruku mene užavši, chadživ;
3. I Muchemmed! Uvašovši tut ebačiš! Potim mne varota pakazav, rajškije panni žemla i neba povni stali,
4. švetlašci Pan Boh raskazav, pereda mnoj ačinic, iz šeredžini švetlašc pasipalaše bišmillah
5. rekši uvašov u raj. Pasluchaj jak tam bilo! Uvašovši u raj, chadživ
6. tam s pakoju da pakoju, hulajuči razhledajuči adžin a(d) druhoha vižej tije pakoji,
7. u pakojach panni rajškije šedžec, ne može bic mešec ani slunca tak jasna jak jich tvari jasnije
8. i cherošije; u kažnej na helava iz švetlašci karonu mešec, slonca letak jasni
9. slanečnaje švatlašc na švece malo budže, takže i mešec jak u chmari budže s tich panen adna

10. adnoj kali b palec svoj ukazala na svet abo nohac svoju palca jeje svatlašci biv bi
101A

1. jasnij šoj svet s kanca v kanec palcam padobnij, takže cela jich u žilach vidac krov
2. jich, kažneje šemdžešat adžene na sabe nošic e kažnaje adžene inšaho koleru,
šemdžešat žmut'kav u kesach,
3. valasov iz fižmaj u ruznich zapachav, stani jich suptelnij, oči cherošije, vstidu
4. zdajuc zvazdam, takže slova jich martvaho uživajuc, u roce šlina vada živuščaje,
5. tich visokich palacav. Pasluchaj visokašci jak jest! Vedaj pevne za nebeskije žvezdi!
6. Ješče vižej u lidžbe sto dvačac četiri t'iseči kažnij jak na švece hare
7. velikaje, a v šeredžini rajških panen povna kamenje Pan Boh jakije jest ne
može jezik vimavic,
8. zolata, srebra, darahije kamenje, jasnoje adđarahoha kamene nichto tich palacav
9. ne budavav i hlini rabotniki ne deptali; u kažnam palacu adžin majstat išmaragdu
10. pastavonij dla prarokav stvariv Pan Boh. On považnij, On milošerdnij, On velikij!
11. U kažnam palacu ba (na) brame napisano, to jest taho i taho sina, palac
ješče jakoj(p-) jest pad timi

101B

1. pakojimi u lidžbe četirista i sorak i četiri palaci, u kažnim palacu šemdžešat
t'iseči pakojev jest
2. adžin a druhoaha u kažnim pakuju adžin majstat stajic, rajškije panni na nich šedžac,
3. šejchov majuc bic u takom raju majuc meškac, a pad timi ješče musulmanskije
4. ž belaho perla pakoji jich, u kažnam pakuju paslanije keperci (P *kobierci*). Mušulmanni praroku
5. Pej selevat'! Adnaho mejsca taho nemaš ne vidžev; što i v šeredžini i zverchu jak jest
vedaju, akola tich
6. pakojev sadi aharodi pesuk fižmovij, trava šefran, ovoc nepodobnije tim avocom,
7. džerevi uverch kerenjem unic ovecem, na 'Eršu heta džerava kerenje trimaje žemlu i neba
8. i anheli. 'Erš, to jest rajškije raskoši abjavilaše, u tich slovach pravda trafiv,
9. na adno džerava ime Tuba. Pasluchaj, što tam bilo! Skažu tabe u raji na tich džeravach list idže
10. da hari, a ovoc da žemli; uše rajškije ludži s taho buduc ješc ne buduc halodnij
kali najeducca;

102A

1. s pad taho dzerava adna vada vichodžic na čvure raždželivšiše, u raj idže. Adno malako tich
2. rek, z druhoj mod, treci napitak vino, čvartij žulal, to što čuli tich vod imona to jest
3. i dva miškali na hetij švet', kažnaho dna spuščaje dva miškali; Pan Boh toje vadi na četiri chašci(č-) padželic
4. i da četiroch vod. Adna časť da Nilu, a druhoje da Džejchunu, treceja da reki Furak, čvartije da Šejchone, pad uše pakoji řaja vada
5. idže, rajskije ludži uše tuju vadu buduc pec (pic). Kali b moj moj (*sic*) jezik chacev u raji vimovic
6. ne perastavajuči moviv bi razhledevši u raji. Vernuvše nazat ku čvartamu nebu, višav
7. na čvartam nebe, vidžev Bejt'u al-Me' muri, jeho švatlašč mešec i slonca patlumila, šemdžešat řišečej
8. enhelev stajala, uše pasluhu činili i šomaho neba hlanov, na hetij švet ulašne
9. jak u raji adžin pakoj ješčej pad nebam, adna rečka z moci Božej stajala na pavetru, z moci Božej
10. stvorana; u Qurane ime taje vadi Šešebil. Pašov na toje mejsce na toje
11. mejsca iz Džebra'ilom, hdže zastaviv kena, i kon i kon (*sic*) tamtež cicho stajev.

102B

1. Ja ušev na kena, ja jechav prendko, pered sebachem da Mekkeju prijechav, hulav adnu noč na Me'radžu.
2. Pej selavat'! Našic budžeš karonu! I pašcela movila, cepla bila barzo. [Abu Bekkir \[Abū Bakr\]](#) da mene prišov, sam adžin
3. Abu Be□□kiru pačav perekazavac a všom, abišču až prišov '[Umm](#)er [*Umar*], '[Uš](#)man [*Uthmān*], '[Elej](#) [*Alī*], ustavši rekli: Verim, i pošle
4. Božij! Slova tvaje pravdživa jest, kali vernij to jemu veric treba, kali kafirin to na šiju povraz
5. treba u pravdživuju darohu idže, ščire to jest chvala na švece šablej tak rubaj.
6. Jak '[Elej](#) bivala za veru tak mocna stoj, jak '[Umm](#)er, jak '[Uš](#)man, to budžeš
7. milij prarokem, to budu tevarišem tabe Abu Bekkir;
8. Chadži Muchemmed muvil: U tim Me'radžu veroncije buduc našic selavat' karonu
9. peskom i ti, a tvar svaju za praroka prisparajce, ščirešč svaju da jeho milošci.

103A

1. Bab:¹ To jest preciv nedželi u večar Pan Boh pačav stvarac svet; naprod
2. stvaril Pan Bog neba i žeme a žeme gruba i pružna i cemnaśc bila po obliču o-
3. dchlan. A duch Božij poveval po obliču vod i rekl Pan Bog: Nech bendže švatlośc!
4. i bila švatlośc, i vidžal Bug švatlaśc iž dobre; i predželil Bug meži švatlośc-
5. con i meži cemnośccon, i nazval z švatlośc dnom a cemnośc nazval nocu; i
6. bil večor i bil tež ranek džen peršij; a ješče hlosu človečego ne slichac bilo bo o-
7. d cebe Stvoricela ne bil stvaronij. Drugogo dna stvoril povetre nebeske i
8. roskazal abi vistompila meži vudi i tak jich rozdželil, abi jedni zastali vgure a dru-
9. ga na dole. Bab: Trecego dna roskazal zberac vodam na šudme čenśc žeme a
10. šeśc čenšcej usušivši zachovaleš abi nekture ž nich tobe služili vsadžone
11. i go chendežone moca Boskon, bo jak skoro višlo slovo Tvoje, všetzitka (všitko?)
12. sprava končila a vnet višla, velka obfitośc ovocov i rozlične pri-
13. smaki ustam i kvat barvi jakova mu činona bic ne može, barzo vdženčnemi u
14. noscami co všitko trecego dna jest stvorona. Bab: Čvartego dna
15. jasno švatlośc slonca i mesenca i porondek gvazd roskozaniem Tvo-
16. jim stvarileš, a na tich masteš jim roskazal abi bili poslušne človekovi,
17. kturij mal bic stvoron potim. Bab: Dna pontego roskazaleš šud-
18. mej čenšci gdže bili vodi zgrumadžene abi žverenta ptaki i ribi zrudžila co
19. še tak stala, tedi vuda nema i bez doši (?) na roskazane Boske zrudžila žverenta, a-
20. bi naroduv meli stont upavadac co da Tvoje zgotovaleš tež dvoje

Margin note: o stvarenu švata

¹ This section is a very loosely abbreviated version of Genesis, chapter 1. Cf. Qur'an, 41:9-12. Text is in Polish, but orthography and syntax quite distorted.

103B

1. zveront s kturich jedno nazvano Behemut a druga Levetan. Behemut ten vol
2. co žime(-eme) trima, a Levetan to riba, co tego vola trima i všelako morsko abi požiralo
3. kogo Ti Bože chceš, i kedi chceš.¹ Bab:² Potim dna šustego raskazaleš
4. žebi zrudžila bidlo zverenta i gadžini žemno vedlug rudžaju jej do tego stvoril
5. Bug človeka mešžčižne i nevasta i blogošlavil jich. Bug i rek jim: Plodceše i mno-
6. žceše i napelnajca žeme(ž-), avladajce jon i panujce nad riba morskon i nad
7. ptakami nebeškim i nad všelako živo rečon pladajonco po žemi. I rekl Bug
8. da Adama: Uto(o-) dalem vam všelke želje rodžonce našene, kture po abličju vašej
9. žemi i všelke drevo, kture ovec dreva rodžencego našene, abi vam bilo ku jedženu
10. i všelkemu zverencu žemskemu i všemu ptatstvu nebeskemu i všemu plazojoncemu
11. po žemi, cokolvek ma duše živu všelkij jarmuž³ žele ku jedženu i bilo tak.
12. Bab:⁴ A šudmego dna dokončona nebosa i žeme i všitko vojško jich i dako-
13. nčil Pan Boh u džen šudnij všitkego
14. Bo ten jest
15. Bug, Kturij stvoril nebosa i žeme medži šešcu dnejj i jest Majstat Jego
16. na vudže dla spravavane vas ludžej, čto z vas lepšij dobrich učinkav
17.
18. bojceše Boga vašego, Kturij stvo-
19. ril vas iz duši jednej, to jest iz jednegu Adama, iz jegu cela i ducha, žone
20. jemu Chavu stvoril, iz jich dvuch rotsipal ludžej na všite(k) švet menžčižni
(i nevasti)

¹ Reference to Behemoth in Job 40:15-24; to Leviathan in Job 41 and elsewhere in Old Testament. Both creatures figure in Judaic traditions.

² Genesis 1:24-31

³ herb? cf. Gen. 1:30

⁴ Gen. 2:2

1. i nevasti pomnožil. Perše džeci Adamove bil Qabil [*Cain*] i Habil [*Abel*],¹ zbojca Habila. Potim
2. Adamu u sto tridžeće lat urodžiliće jemu sin Šit' [*Seth*] prarok. A Šit'e u sto
3. penc lat urodživše Anuš, Anušovi u dzevendžešont lat uradživše Kene'an [*Cainan*],
4. u šedmidžešont lat uradživše Mehla'il [*Mahalaleel*], a Mechla'ila u šešdžesont
penc lat uradživ-
5. še Jered [*Jared*], a Jeredu u sto šešdžešont i dva hadi uradživše ša Chanuch [*Enoch*],
to jest Idris' pra-
6. rok, živoha jeha Pan Boh užav da raju, a Chanukovi u šešdžešat pac hod uradživše
7. Metušalah, a Metušalichovi u sto ašmidžešat hod uradživše Lamach, e Lamechovi
8. u sto ešmidžešat dvuch hod uradživše Nuch [*Noah*] prarok, a Nuch u pac sot hod
9. spladživ troch sinov: Šama [*Shem*], Chama [*Ham*] i Jafet'a [*Japhet*] bilo sinam jeha.
Po sto hod jak Pa-
10. n Boh napuščiv patopu na švet, a pa patope u dva hadi Šamu uradživše Arfechšad [*Arphaxad*]
11. Arfechšadu u tricćac pac hod uradživše Salich [*Salah*] prarok, a Salichu u tricćac ho-
12. d uradživše Hud [*Eber*] prarok, a Hudu u sorok četiri hadi uradživše Beleg [*Peleg*],
a Belegu u tri-
13. ccac hod uradživše Rehu'a [*Reu*] a Rehu'i u tricćac dvuch hod uradživše Saru-
14. g [*Serug*], a Sarugu u tricćac hod Nachur [*Nahor*], a Nachuru u dvacćac dzevec hod ura-
15. dživše Āerach, e pa našemu Ažer a Āerachovi, u šemdžešat hod narodžiloše trech
16. sinov: staršij Ibrahim prarok, druhij Nachur, trecij Haron [*Haran*]. A Haronu
17. uradživše Lut [*Lot*] prarok, Ibrahimu [*Abraham*] uradživše Išma'il [*Ishmael*]
u ešmidžešat šešc
18. hod z Hagari, malodšej žoni, a Iščaq [*Isaac*] u sto hod naradživše. Iščaqu² dva
19. sini naradžiliše, u šešdžešat hod Asinev [*Esau*] staršij, Je'kub [*Jacob*] malodšij, bližnata
20. bili; a Je'kubu³ uradžiloše dvanašce sinov z dvuch žon a z dvuch nevolnic;
21. peršaj žani šešc sinov Lejinich [*Leah*] staršij Rubin [*Reuben*], druhij Šeme□un [*Simeon*], tre-

¹ This section is loosely based on genealogy in Genesis chapters 4-22, but Islamic names are used for the Biblical figures.

² Gen. 25:19.

³ Gen. chaps 29-35.

1. cij Levij, čvartij Jehud [*Judah*], pontij Išacher [*Issachar*], šustij Sulan [*Zebulun*],
šomuju dačku nara-
2. džila imanem Dinu [*Dinah*]; a malodšaje žana Rachel taje jemu uradžila dvuch
sinov, Jusuf [*Joseph*]
3. i Binjamina. Rechelina nevuľnica Bilha uradžila dvuch sinov Dana i Naftala, a Lejina nevel-
4. nica Silpa [*Zilpah*] uradžila dvuch sinov, adžin Gad, druhij Ešer [*Asher*], etož ad Je□kub
5. prarok židi pašli, jich predki dvanašce sinov i dvanašce pakolene. Bab:
6. Naprod Dinna, curke Je‘kubova, i Šechamovim, sinem Chemurem, prespalaše: perše
7. kšengi Mojžešove, tridžešce čvartij roždžal u viršu drugim.¹ Potim Rubin [*Reuben*],
8. sin Je‘kubev, Bilhu svaju mačechu zgvalciv; za toje jon perveructve straciv.
9. Bab: Perše kšengi Mojžešove, roždžal tridžešce pontij virš dvadešce
10. drugij.² Potim Jehuda iz svajej sinovej dvuch sinov dabiv Barza [*Pharez*] i Zaracha.
11. Bab:³ Perše kšengi Mojžešove, roždžal tridžešce ošmij, dal yusaku sla (?)
12. virš šesnastij; u viršu dvadžešce čvartim kazal svuje sinove palic
13. Temara [*Tamar*], a ona chcala žebi i švekra spalona, bo ž nim ona te džeci rodžila i
14. ne stegoval vencej na no, Jehoda (*Jehud-*) i pobral te džeci do šebe i od tich benkar-
15. tev židži Jehudčikami nazivajonše, bo oni všitke tituli svoje stracili,
16. tilko jeden titul Jehudčiki od tich benkartav sinov što iz švekram da-
17. bila. Potim⁴ uše sinove pradali Jusuf praroke brata svego Izma‘ilitom, Izma-
18. ‘ilici predal jego do Jehif’u, Botifarovi [*Potiphar*] achmistrovi fere‘onovemu hetmano-
19. vi dvurnemo, i bil tam až Pan Bug napuščil glod na všitek, a u Jehifce
20. bilo žbož(e). Kedi brace Jusufovi prijekali do Jehif’u kupovali ale Pan Boh
21. vivišil Jusufe i včinil jego ojcem fere’onovi. Kedi všitko zboža
(bilo na renkach)

¹ Reference to First Book of Moses (Genesis), 34:2.

² Reference to First Book of Moses (Genesis), 35:22.

³ First Book of Moses (Genesis), 38:16-24.

⁴ First Book of Moses (Genesis), chapters 37, 38.

1. bilo na renkach Jusufovich, on tim rondzil tak zdaril Bug co ocec Jusufe
2. Izra'il Je'kub prorok prisled ze vsidkim svojim rodzajem u sedmidzesont dus
3. da Jehift'u, a Jusuf bil u Jehifce.¹ Is tich dvanastu sinov Izra'ilovich i s kaz-
4. nego sina pa sto tisencej napladziloše, tedi dvanaccac kroc sto t'isecej bilo jich,
5. i bili sinove Izra'ilove u Jehifce četirista dvanacac lat. Potim povstal
6. krul fere'on u Jehifce, kturij ne znal Jusufe, tedi ten kazal babem pupareznim
7. jak jich zvičaj prichodže paraže na nevasti žebi sinov Izraalskich davili, a kedi
8. curki rodžili žebi jich živili i tak oni u velkich uciskach bili. I vskrešil
9. Pan Bug is pokolena Levego Muša [*Moses*] praroka, a brat Mušin staršij Haron [*Aaron*]
10. bil; tedi Pan Bug prez Muša praroka vibavil iz Jehift'u sini Izra'ilove te dvana-
11. šce krot sto tisencej ludu. Bab: Vture kšengi Mojžešove, rozdžal
12. dvanastij virš četrdžeše peršij² i roskazal jim džešenc rečej
13. žebi ne činili. Bab: Vture kšengi Mojžešove, rozdžal dvanacac³ peršij,
14. to [ne]⁴ benžece mec sobe Bogov cudžich prede mno; drugo, to žebi ne činil abrazu
15. ani balvanav žadnego ni nebeskego ani zemnego ni ptašego a ni ribnego bom Ja
16. jest Bug gnevlivij, bende za to keral nemilošerdne; trece, ne božše i nepriklina-
17. jše Mnoju, Bogem tvojim, naprasno bo ne upuści ne skaravši Bug tego
18. chto božiše naprasno; chvarta(čv-), abi šabat švencil; ponte, abi oj-
19. ca i ma'ka šanoval, Bogem temu veku pridaje kto ojca i ma'ka šanuje;
20. šusta, ne zabivaj; šudme, ne cudžulož; ušme ne kradni; dževonte, ne švec ne pravdžive;

¹ Brief resume of Second Book of Moses (Exodus) chap. 1.

² Reference to Second Book of Moses (Exodus) 12:41

³ Reference to Second Book of Moses (Exodus) chap. 20.

⁴ No *ne* in text, but sense surely requires negative here.

1. džesonte, ne požondaj domu bližnego tvego ani žoni ani ne vulnika ani ne vulnici ani
2. bika ani osla aničego co jago. I rekli ludži do Mojžeša: Mov ti z nami a slucha-
3. c bendžemi, a nechaj ne muvi z nami Bug, abich mi ne pomarli; to do tego Pan Bug pri-
4. kazuje abi u čistości iz gušelem bili. Bab:¹ Trece kšengi Mojžešove, ro-
5. zdžal petnastij a všitko u(o) čistości piše menžu i žone virš šesna-
6. stij, bo tich pogan Pan Bug za nečistaš karal ktore bili pred nami.
7. Bab:² Trece kšengi Mojžešove, roždžal ošminaštij, virš dvadžeše čva-
8. rtij: tedi i vas žeme viruci kedi splu' aviceše(-luga-) do konca čitaj i majo bic vi-
9. korenoni nečistije, kto bez abdešu chodži do domu Božego ma bic vikorono-
10. nij. Bab:³ Druge kšengi Mojžešove, roždžal tridžestij virše dvadže-
11. šce peršij. Kto bi bez gušelu i bez abdešu jev vikorenonij bendže: trece kšengi
12. Mojžešove, roždžal dvadžeše drugij virše trecij.⁴ Kto bi šed nečistij
13. do domu Božego ma bic vikorenonij i kto ne abra(za)nij ma bic vikoreno-
14. nij: perše kšengi Mojžešove, roždžal sedminastij virš čtirnašci.⁵
15. Jak muvi Izejaš [*Isaiah*] prarok u roždžele pendžešont drugim,⁶ ucocše
16. obleč moc tvoja jako gora Šinaj obleč šati u chundustva tve-
17. go Jeruzalime masta šventa, bo juž ne nidže do cebe neobrazanec a-
18. ni nečistij, tilko majo u tobe bic obrazanij i čistij lud, kturij
19. ma chvala Bogu oddavac. Utož(o-) vedajce mušulmane! že kafirove ne abra-
20. zani a židži ne čistije; jak muvi Izejaš u roždžele šešdžešontim u viršu
(šustim)

¹ Third Book of Moses (Leviticus), chap. 15, esp.verse 16.

² Third Book of Moses (Leviticus), 18:24.

³ Second Book of Moses (Exodus), 30:20.

⁴ Third Book of Moses (Leviticus), 22:3.

⁵ First Book of Moses (Genesis), 17:14.

⁶ Isaiah, chap. 52.

1. šustim¹ že narod Izema' ilov ma bic v Jeruzalime na veki večne. Medinejci □erabove kedar-
2. rove na vajutsci [P *wojaczka?*) i majo činic kurbani i majo dom Bežij uzrabac, ten co krul
3. Šulejman budoval v Jeruzalime. Pan Boh prijmuje prožbi tich ludžej kto kolvek
4. bendže jemu modlil choc ne jest Izraalčik: Bab:² Perše kšengi krulevske,
5. rozdžal ušmij virš čterdžešce peršij. Pan Bug prirekl: vitracic Izra-
6. ala, vitracic za celca co na pušči zrobili i jego za Boga chvalili: Bab:³
7. Vture kšengi Mojžešove, rozdžal tri džešce drugij virše džešontij. Povta-
8. ra Pan Bug slova Svego vitracic Izra'ela, vture kšengi Mojžešove, rozdžal tri-
9. džešce trecij virš pontij,⁴ rekl Jehova du Mojžeša mov: do sinov Izra'e-
10. lovich višce lud tvardego karku jedna chwila prijdže ne posrodku cebe i vitra-
11. ce vas, i pristal Izral do balvana jeha i rozg(ne)valše Jehova na Izra'ela.
12. Bab:⁵ Čvarte kšengi Mojžešove, roždžal dvadžešce pontij virš trecij:
13. roskazal Jehova Mojžešovi: Vešac tich vinnich na sloncu, ktore balvanum u-
14. farovali. Bab:⁶ Ponte kšengi Mojžešove, roždžal dvadžešce ušmij vir-
15. š petnastij, muvi Mojžeš do domu Izra'elavško ludu: bo potim ješli ne bendže-
16. ce sluchac glosu Jehuvi Boga tvego stregonc i činonc všitke
17. roskazane Jego, ktore ja tobe raskazuje džiše, tedi prijdo na cebe všitko
18. zlurečenstvu te i pojmajo; cebe preklentij ti v mešce preklentišti na po(le) pre-
19. klentij kušt tvuj i casto tvuje, preklentij ovuc živuta tvego i (o)vuc
20. žemi tvojej, celenca kruv tvojich i jagnont drobov tvojich, prek-
21. lentij tiš čacu(-s-) vchodžena tvego i preklentij tiš času vichodžina tvego, na-
22. pušci na cebe Jehuva nendže krusti i lenkanje do cego kolvek šcon-

¹ Isaiah, 60:6 (but this verse does not seem to have much relevance to the Kitab text).

² First Book of Kings, 8:41. NB references given in Kitab text sometimes precede, sometimes follow, passage.

³ Second Book of Moses (Exodus), 32:10.

⁴ Second Book of Moses (Exodus), 33:5.

⁵ Fourth Book of Moses (Numbers), 25:3 (4).

⁶ Fifth Book of Moses (Deuteronomy), 28:15(-20).

1. gneš renke svoje i co jedno činic bendžeš až cebe zetre i zagubi richlo dla
2. zlošci sprav tvojich za to žeš mne upúscil. A v viršu šešdzesont
3. trecim¹ muvi Mojžeš do židov Izraalčikov: ješli ne bendžece sluchac Jehuvi Boga
4. tvego a vuž tak bendže jako vešelim Jehuva nad vami činonc vam dobre i pomna-
5. žajonc vas, tak vešelicše bendže Jehuva nad vami tracona vas i niščonc
6. vas že vigladžoni bendžece iz žemi do ktorej ti idžeš Izraalu posešč jej. Jak
7. muvi Samu'el prarok da Izraalčikov, perše kšengi Zamu'elove(S-), roždžal dvanastij
8. virš dvanžešce čvartij:² však že bojceše Jehuvi Boga a služce Jemu
9. u pravdževšem sercem vašim, bo vidžece jako velke reči činil z vami, a ješli
10. zle činic bendžece ti i vi krul vaš zginece. Jak sam Pan Bug rek krulu Šulejmanu,
11. perše kšengi krulevske, roždžal dževontij virš šudmij:³ Tedi višeka Izraala
12. z ubliča žemi ktore dalem jim a dom kturij pošvencilem imeno(u) Mojemu odru-
13. ce od obliča Mojego i bendže Izra'el pripovešcu i bašnu o všitkich
14. narodach; i tak Pan Bug učinil že bašnu položil Izraala i všitke proroki Izra-
15. alčikove virekališe za neposlušenstva jich že upúscil roskazane Bože a
16. činu to co Pan Bug ne raskazal jim. Perše kšengi Mojžešove, roždžal dvanže-
17. šce pontij virš dvonastij:⁴ Te rozrudzenu Izma'elove, to jest Izma'il
18. prorok, sina staršego Ibrahima praroke, ktorego jemu uradžila Hagar micra-
19. imka Ibrahimovi, a te so imona sinov Izma'ilovich vedle imon jich i vedle plemon
20. jich perverodnij sin Izma'elov Navajut [*Nebajoth*], drugij Kedar, Adbel [*Adbeel*], i Mibsam,
21. Mišma i Dohma, Masa, Chader, Tema, Jetur, Nafiš i Kedema: to jest sinove Izma-
22. 'ilovi i te imona jich po vsach i po zamkach dvanašce kšenzont plemon
(jich sam)

¹ Fifth Book of Moses (Deuteronomy), 28:63

² First Book of Samuel, 12:24(-25).

³ First Book of Kings, 12:24(-25).

⁴ First Book of Moses (Genesis), 25:12.

1. jich zam (s-) Pan Bug nazval ksonžentami sinov Izma'ilovich; ad Kedara pošli
2. Kurejšove, pošli až Qurejšovego pokelena uradžilše Muchemmed prorok, a Qurejšove inše
3. bili strijove Muchemmed praroka, ksonžente 'erabske od Isma'il praroke; do naradžena
4. Muchemmeda praroke bilo dva t'iseči i ośmisot dva hadi bilo, bo Muchemmed prorok samij
5. apošnij prorok, pošle jeho žadnaho praroke ne bilo i ne budže, uše praroki na jeho
6. prarokovali, muveči: Budže prorok apošnij, ketorij uveš svet naverne ku Bohu. Jak
7. muvi Pan Boh do Mojžeša u pontich kšengach Mojžešovich u roždzele ośmi(n)astim
8. u viršu ośminastim:¹ Prarok zbudži jim, muvi Jehuva, s posrodku bracej jich ja-
9. ko i cebe, i dam slove Moje v usta jeho, i bendže muvic do nich všitko co mu roskaže;
10. sluchajcež go ve všitkim cokolvek reče k vam a bendže že kažne duša ktura bi ne s-
11. luchala praroke tego vigladžona bendže z ludu. Jak muvi Pan Bug prez Izijaše praro-
12. k v roždzele čterdžešce vturim:² Uto(o-) sluga Moj, podpirajceše nim bendže, vibranij
13. Moj, spodobalše duši Mojej, dalem duch Moj na nego, sond narodom vidašc,
14. ne bendže volac ani podnošic glosu, ani da slišec na ulici glosu svego, tri-
15. šcini nalomanej ne skruši a lnu tlajencego ne zagaši, v pravdže vidavac bendže sond,
16. ne ustane mu ani dakuči až postavi na žemi sond a zakonu jeho až astru-
17. vi čekac bendo. Quran sond na žemi mušulmanem: virš jedinastij že s Kedara ten praro-
18. k,³ to jest Muchemmed prorok jeho milošc, po rodžicu svojim v opecce Abu Taliba
19. biv. Kedi prišed da dvadžestu lat Abu Talib jeho oženil iz Chedičuju, a Chediče
20. mala sorek tri hadi; is prarokem mala ośmora dzecej, čtiri sini četiri dački.
21. Sinom ime bilo peršij 'Ebdullah, druhij Abdul Kašim, trecij Tebib, čvartij
22. Tehi, a dočkam imene peršaje Zejneba, druhaje Rukija, trecija Umkelšom, čvar-
23. taje Fatma. Zejnebu addav za Abdu, Rukiju za 'Ušmana; ta umerla, Umkelšum

¹ Fifth Book of Moses (Deuteronomy), 18:18.

² Isaiah, chap. 42 (verses 1-3).

³ Isaiah, 42:11.

107B

1. addav za ‘Ušmana, dla teho nazvano ‘Ušmana, Fatmu addav za ‘Eleja
2. Jak sorak hod mev Pan Boh jemu prez Džebra’ila praročenstva da-
3. v, potim Abu Talib šešć hod i dva mešeci biv, živ pa živoce jeho; prarok jeho
4. milošč velmi toživ (tu-) bo jemu kafire ne mahli ničoha učinic, bajučiše Abu Ta-
5. liba. Pošle Abu Taliba prarok mov (mev) žon takvele: peršaje Chadiča, druhaje ‘Ejše,
6. trecaje Safche, čvartaje taje Šelmi [*Salama*], pateje Džejbe, šostaje Sefije [*Safiyya*],
šomaje Ševde [*Sawda*],
7. ušmaje Marije [*Maria*]; Ibrahima bila paradžila, dževataje Pejchane, tedi
uše džeci ad Chediče bili,
8. ad inšich žon ne bilo džecej. Prarok jeho milošč šešćdžešat hod i tri biv
9. na švece i umor, umerajuči prišov da iman. Bab: Mevlud kit’ab desta-
10. ment Muchemmed Mustafa: Aj musulmane! Pasluchajce jak iššeho šveta ischodživ
Muchemmed
11. prarok! Muvil, kali šehošvetnije slova sluchajce ad lichich džel treba kajetu či-
12. nic, bo šehošvetnich slov net pomači tolka mnoha lamentu i klopatu, vešola-
13. ho šoj svet zasmucic, što ačima vidžeči. ‘Ejše, matka maše (n-) a prarokajce že-
14. na, adnaho dna šedžela doma vedle praroka i sechabejemi Muchemmed
15. Muchemmed praroku jeho milošč na Božej darože ležav, chvorij
16. biv, velikaju bol mev, z boli drižav s parsuni žmenivše, z ačej šlozi išli,
17. caška uzdichajuči plakav: Milošćivij Bože! Žmilujše nad musulmanami! Secha-
18. bejove uše ustali i movili: Aj naša slonca! Švetlašč tvaja nad dušami, du-
19. ša pravdživaja, čaho plačeš, kali nam tajemnuju reč abjavi! Prarok muvil:
20. Užo ja iz šeho šveta zijdu tilko vam jeden dastament adkazuju, pošle
21. mene maje tevaristva ne razlučajceše, u adnom mejscu pac vachtav
22. nemaž klanejceše, Abu Bekkir [*Abū Bakr*] na majom mejscu nechaj budže imamam, što vam
(raskaže slu)

1. raskaže, sluchajce jeho! Abu Bekkir ne adstupajce, mocna veru svaju dzerdzic(e).
2. Kali ne budzece sluchac, iz Šejtanom u pekle harec budzece. Tevaristva muvili:
3. Aj praroke! Bez cebe nam ne treba soj svet, mi u som svece ne kachajemse, s ta-
4. boj na toj svet pojdzem. Prarok muvil: Tak Bozij virek, chto prijdze na soj
5. svet i pojdze na toj svet, kaznamu kamu upered prijdze taho duša upered ož-
6. muc, bez sudu smerci net, kaznamu vedlug rizku vek budze. 'Ezra'il borzda pri-
7. šov, pa prarockuju dušu prišovši u varota stukav, za varotami stajav.
8. 'Ejše višla, muvila: Chto ti jest? 'Ejše klikala praroke: Aj prarocē! Prišov a-
9. dzin arabin, varota u rukach dzeržic, iz strachu zemla, neba drižic. Prarok
10. muvil: Ne arabin toj 'erabin, što cela z dušoj razlučaje, cela peskom za-
11. sipic, dvuch tevarišav adnaho a(d) druhoha razlučic. 'Ejša, pajdzi vero-
12. te adčini! 'Ezra'il u dvor uvašov, praroku selam dav: **selamu elejkum,**
13. ja Mustafa! Aj prarocē! Tašvetnij slonca nad mušulmanmi, prišov ja dušu
14. tvaju z jezicam iz dazvalenem. Prarok muvil: Čahu u varotach mnoha stajav,
15. brace 'Ezra'ilu! Muvil: Mne Pan Boh kezav t'abe pa kolka kroc selam dac. Muvi-
16. I Pan Boh: Pitaj u praroka čeho plače, či ne choče umerci? Muchemmed muvil: I brace
17. 'Ezrailu! Ja davna chaču da Pana Boha, tilko plaču dla mušulman. Aj milošcivi-
18. j Bože, zmilujše nad mušulmanmi! dla teho plaču. Aj 'Ezra'il! Pan Boh dla mene
19. što zhatavav? 'Ezra'il muvil: Pan Boh dla cebe uše nebeskije varota
20. kezav adčinic, prarockije duši uše radajuća, cebe čekajuc. Pan Boh
21. Rizvanu kezav raj adčinic, nechaj Moj prijacel prijdze, na vsích nebosa-
22. ch enheli t'espichi pejuc, radajuća. 'Ezra'ilu! ješče u Pana Boha prašu dla

108B

1. mušulman majich ummet'em kajetu kali prijme. 'Ezra'il jak okem mihnuc da Pana Boha
2. schadživ, paselstva učiniv; Pan Boh rek: Ja ummet'u jeho pakajenje dla jeho prožbi za
3. hod prijmu. Tahož času Džebra'il prišov, prarok muvil: Aj brace Džebra'ilu!
4. Praši u Boha majmu ummet'u kajeti na hod mnoha! Džebra'il jak okem mihnuc
5. vernuvše i muvil ad Pana Boha: Muchemmedu! Pan Boh rek: Ja ummet'u tvajmu pakajene
6. za povhoda prijmu. Prarok muvil: Mnoha povhoda. Džebra'il jak okem
7. mihnuc vernuvše ad Pana Boha: Na mešec kajeti pred šmercej. Muchemmed muvil:
8. Mnoha mešeca. Pan Boh muvi: Za adžin tidžen pred šmercej prijmu. Muchemmed muvi:
9. Mnoha, maje ummet'u šmerc nahla bivaje. Pan Boh rek: Ja Muchemmed ummet'u tvajmu pa-
10. d šmercej za adžin džen prijmu. Muchemmed muvil: Mnoha, maje ummet'i na vajne za veru
11. mušulmanškuju bjucca s kafirmi, ne pašpeju kajeti činic. Pan Boh rek: Za po-
12. v dna pred šmercej kajetu prijmu. Muchemmed muvil: Mnoha i povdna majim ummet'em,
13. nahla šmerc bivaje. Pan Boh rek: Ja Muchemmed prijacelu Moj, tvuj ummet' kali za ha-
14. džinu pred šmercej pakajucca, kali skaže
15. tahdi kajetu prijmu. Prarok muvil: Chvala Tabe, Bože, što majmu ummet'u ž-
16. milovane Bože jest. Amin. Tahož času 'Ezra'il prišov i dušu užav
17. u praroke, tahdi svetlašc pašla da 'Eršu, slupam na 'Erš uzišla, ta-
18. hdi Džebra'il rek: Aj milošcivij Bože nešmertelnij! Ušich švetov Stva-
19. ricel, milošcivij Bože! Patul ja Tabe paselstvu činic na žemlu tolka
20. u hadu adžin raz na Qadir noč da ummet'u prarorskaho. Potim 'Elej šve-
21. ntij iz sechabejami, milij 'Ebašov užlivav [*ibn 'Abbās*], 'Elej [*'Alī*] šventij miv, ad Pana
(Boha holas)

109A

1. Boha holas prišov: Saročki ne ždimujce, u harocce (?) mijce. ‘Uśman u sava-
2. n naradživ, potim Džebra’il i enheli bez lidžbi nad prarokem džinaže nemaž peli, potim
3. ‘Ezra’il prišov, iz nim bez lidžbi enhelej, dženaže nemaž nad prarokem peli. Potim Meka-
4. ’il prišov, bez lidžbi enhelej dženaže nemaž peli; potim Abu Bekkir prišov iz uśimi
5. sechabejami stali, nad prarokem dženaže nemaž peli; potim nevasti prišli, stajali nad
6. prarokem, dženaže nemaž peli; potim malije džetki prišli, stali nad prarokem, dženaže peli
7. i vse sechabejove plakali i pachovali. Bab: Chikajet’. Historija: Mekke
8. muvic: Ja ščeślivaje u Pana Boha že u mene Muchemmed prarok radživše. Potim
9. mesta Medine muvic: Aj mesta Mekkeje! ne chvališe, ja jestem u Boha lepšaje
10. i ščaślivšaje za cebe u mene Muchemmed prarok ležic i da sudnaho dna u mene
11. ležac budže. Potim neba muvic: Ja jestem u Boha lepšaje za žemlu, Levch
12. al-Mechfuz, ‘Erš Kurs, Qelem, Majstat Božij, na mne stajic i dzeržic,
13. na žemlu iz mene iduc ušelakije bažitki (p-) z Božeho razkazane, ž mene na žemlu
14. padajuc i živlajuc, i všelakij plod ž neba na žemlu idže. Potim žemla
15. muvic: Aj neba ne chvališe! Pravda jest na tabe Levch Mechfuz, ‘Erš Kurs,
16. Qelem i Majstat Božij na tabe setajic, i doždž na žemlu mne iz neba idže
17. i mene aživlaje i plod daje, ale tim neba ne chvališe; Pan Boh nasudžic
18. ale jestem u Pana Boha lepšaje za cebe, neba, u mene Muchemmed prarok, miloš-
19. nik Božij, ležic i sudnij džen sud Božij na mne i sam Boh ž neba
20. na žemlu zijdže i vsich sudžic budže, raj i pekla na žemli stajaci budže, i Pa-
21. nu Bohu pasluchu činic buduc, spaśonije da raju pojduc a hreśnije
22. da pekla. Pan Boh muvi pravda (?)

1. Bab: U *kit'abe Kududu* piše: Kedi Pan Boh rozum stvoril mocju Sva-
2. jej ž velikaho charastva z darahich rečej rajških, kedi juž rozum spelna
3. stal enheli na toj čas bili. Pan Boh kezav ušim enhelem pricci, ustav
4. Panu Bohu paklon činiv, a žemlu rek: Pane Bože! stvarene Tvaje padlehli Tabe Bohu
5. klanecca, a Ti Pan Boh adžinij ušahomahučij, hodžen ad ušeho st-
6. varenej Svajeho klanenje, chvali Tabe! Pan Boh rek: Rozum ustan! Ustav ro-
7. zum. Šadž! šev rozum. Laž! loh. Ješče Pan Boh rozumu raskazav razmavice (P *rozmaicie*) činic,
8. rozum ušo činiv achotne. Pan Boh rek: Rozume! Ja Boh, edžinostva Svaje pravdži-
9. vaje, tabe abecuju, ketoremu čeleveku cebe, rozume, nadam, nad tim čelevekam Pan Boh
10. žmilovanje Svajo Božeje učinu. Rozum Panu Bohu paklon učiniv i chvalu dav Pa-
11. ne Bohu, bo rozumam imene Boha adžinaha ludži majuc znac adžinostva Majo
12. Božeje, ludži rozumam majuc viznavac i nauku rozumam učicca i znac majuc,
13. bo bez rozumu nauke u čeleveke jak u venzenu jest. Prarok muvil: Rozum jest
14. na tri čašci razlučan; u katoraho čeloveke tije tri čašci napovneni buduc,
15. u taho čeleveke rozum zupelni jest. Naprod Pana Boha znac i adinostva
16. jeho veric nevontplive, to jest iman pec; druhoje, Panu Bohu pavinni pasluhi
17. addavac cherošije učinki, što Panu Bohu mila to činic, to jest na džen pa-
18. c vachtov nemaž pec i klanecca i što roku džešencinu addac i qurban reza-
19. c; treceja, u čistašci z gušelem za pažitki Panu Bohu chvalu davac a v chva-
20. robe i v prihodach udžačne i cerplive bic. To zupelnij rozum budže. Ro-
21. zum ne jest u čeleveke duša ani šlunek ani sustsav; nikij jest meži du-
22. ši i meži sustav u čeleveke rozum, u Pana Boha jest ušcivaje i charošaje
(reč rozum)

110A

1. reč rozum. Chto bi pitav Pan Boh či može takuju moc velikašc učinic
2. jak sam jest, adkazac na to treba z velikim strachem z nauki z velikim ro-
3. zumam, možeš tak adkazac: moh bi Pan Boh takuju moc učinic jako Sam, ale
4. ne choče Sabe rovnaha nikoli mec, bo i virok Božij i citul (?) jest. Jak Pan Boh
5. pišec: Ja Boh adžinij, nikomu ne jest rovnij, ani Mne ne jest rovnij, preto Sabe
6. rovnaho ne choče mec na veky vekov. U Qurane tak piše, Pan Boh rek: Ja Boh z laski
7. i z voli Majej Boskaj daju radašci ludžem, mnoha pažitkav dobrich i mnoha
8. daju radosnich pacech raskošnich, daju mnoha ludžem u prepušćene Majho ža-
9. lošcej velkich i prihod škod upadkav, to ušo z vuli Majoj Božej
10. stanavičca, jak Ja Boh chaču, tak maje bic. Preto virek Moj Božij jest kamu što
11. dam pažitki radašci pacech i za toje chto Mne Bohu chvali i dženki ne činiv, e ketorim
12. ludžem Pan Boh žali i prihodi smutki dam i perepušću z voli Majej Božej;
13. a čelevek cerplivošc ne mev, tije ludži eboje nechaj sabe inšahu boha šukajuc,
14. Ja ad jich adrekušc. Ješče piše u Qurane: patveržajuči, čeleveče, kažnij vedaj!
15. Pevne što ś cebe volas adžin ne zijdže bez voli Majoj Božej, takže iz džerava
16. list ne spadže bez voli i bez vedomošci Mojej Božej, to ušo za volej i za ve-
17. domošcej Majoj Božej; jak tež duša iz čeleveka za volej Majoj vijdže bez voli
18. Majoj Božej nikomu nihdze šmerci net, hdže vola Maje i sud kamu prijdže nihdže
19. ne skrijeca i ne vceče! Pevne Pan Boh rek: Ušelakij hrech kali čelevek učinic,
20. velikaje etruta jemu samomu; herech na pomač, lekarstva tich hrechov, kajeta i pa-
21. kute. Bo čelevek hdže hrech učinic, potim ebačic, zaraz heta hrech pakajše ža-
22. luj, taho učinku lichoha što činiv, Pan Boh z laski Svajej adpušćic.
23. Ješče Pan Boh rek: Učinki dobrij spašonije činic, ketorije udžačnije Mne

110B

1. Bohu, tije čini uveš hrech zijdže u čelaveka z laski Božej. Bab:
2. Chto bi mev iman i veru mušulmanskuju daznavši prinac
3. sabe zaočne treba hrachom svajim činuščim kajeciše, iman zнову perepec
4. mušulmaninam zastac. Potim natto treba ad nevernašci višcerahaciše ad slo-
5. va nevernaho žebi kafirinam ne zastav. Chto bi u žartach nevernije slovi muvil,
6. to u pišme piše: da taho času što činiv učinki dobrije nabožnije choc bi
7. kilkadžešat hod to na toje slova uše učinki dobrije univeč abernucca i žana
8. jemu cheram jest, tak treba žalavac, plakac tamu hrechu, kajeca, iznovu iman
9. pec, iž žanej šlub brac; e kali b taho ne činiv to it (iz) kafirami roven jest,
10. mev bi umerci na veki u pekle zastane. Choc bi da Ke'beju chadživ, s taho spašenje nima-
11. š, straciv, zнову chadžic treba. Choc bi i žonka tak muvila, učinki tracic,
12. na mužčinu treba iman pec, mušulmanskaj zastac iz mužem šlub brac, tamu
13. hrechu kajeca, muvic: Stvaricelu Bože! da Cebe adžinaho Boha ucekaje ad tich
14. pahanich slov nevernich! Heta du'a'i treba pec rano i v večor, inšaho lekar-
15. stva nemaš
16. Pan Boh taho čeleveke ad nevernich slov
17. ušceraže, nevernich slov mnoha ne možem viličic, tolka na kručce napisali
18. ušich nevernich slov višcerahajše. Najperše to aznajmuje vam chto
19. bi mev Boha adžinaho da čaho priravnavac, esabu jakuju abo ejca a-
20. bo matku, abo jakij šlunek mev pristavlac, abo muvil: Boha ždav,
21. abo muvil: u Boha za džverima biv, abo muvil: Boh ješč abo špic, abo
22. jakaje reč čeho Bohu nehodna mec nihto ne može vedac v jakoj posta-
(cij)

111A

1. cij jest. A druhoje, chto bi mev Božeho farzu s prikazu adno zhanic.
2. E trecaje, chto bi mev praroku adnamu zadac nepravdu. Čvartaje, chto bi mev iz an-
3. helej adnaho u lechcevažic. Pataje, chto bi mev iz učonich ludžej adnaho bez pri-
4. čini u lechce mec. Šostaje, nauku Božuju u lechce mec. Šomaje, učonich ludže-
5. j pastanavene iz nauki ketorije reč jest chelal ješč pic, chto bi mev sa-
6. be za cheram abo za zavadu mec. Ušmaje, chto bi mev na cheramnoje pažitki abo
7. napitkav chelalem nazvac, abo lekarstvam abo nevernaje slova vimavic,
8. a druhij bi mev temu šmejacca, takich pastupkach kafirinam budže.
9. Bab: U Feřvaju piše: Chto bi mev tajemnije reči povadac čaho jemu
10. Pan Bug ne dav, kezav bi doždž budže abo pahoda, abo uražaj, abo neuraža-
11. j, abo padarožnij prijedže kahdi abo ne prijedže, abo fal hledžic ne vheda-
12. je abo uhadaje, jak bi Bohu ravnavavše; chto bi mev takije reči kezac, a d-
13. ruhije meli b veric, abadva kafirami zastanucca
14. Tilko pred nockaje pričina povešč ketoreho abo prez son prav-
15. dživij taje reč ad Pana Boha raskazenem dana vedac hože veric. I taho ne muv:
16. Pan Boh u adnom mejscu! abo u Boha mejsca nemaš, hdže Stvaricela
17. uprašiv, tam najdze. Jak u Qurane piše:
18. Pan Bug jest jak na nebe tak na žemi!
19. Vedaje tajemnici vaši i vedaje uše spravi vaši što spravujece. Chto bi
20. mev kaho ‘Ezra’ilem abo dušajemcam nazvac, kafirinam jest. Chto bi mev
21. cheramnaho nabitku abo jedžene muvil: ne kaži adjevši al-Chemdu
22. Dac chvalu Bohu kafirinam ne budžeš. ‘Elej šventij muvil: Dvanaccac

111B

1. hrachov helavnejšich jest: peršaje, Panu Bohu adžinamu štokolvek priravna-
2. c, jak u tim vižej upisane u tich rečach hrech; druhij, čeleveke zabic
3. bez pričine; trecij hrech, patšcivuju belaglovuju bludnica nazvac; čvartij
4. hrech, za veru mušulmanskuju bjučiše ad kafirina ustupac; šostij hrech,¹ čera-
5. džeštva činic; šomnij hrech, šírotam majentnošc žješc; ošmej hre-
6. ch, ajcu matce naprikracše; dževatij hrech, pri Ka‘beju nestatečne činic;
7. džešatij hrech, lifu [P *lichwa*] brac; adžinastij hrech, čužoje užac ukrašc; dvanaca-
8. tij hrech, pjanich nabitkav(-p-) pic
[Turkish text beings here, with interlinear BR/P translation]
9. Kto upivšiše kričic haj! haj! na prišlem svece u pekle kričac budže
10. oj! oj! Pjanij napitak rozum adijdže, hlupij budže; u pekle pastac jeho švini
11. padobnij budže, na švece buduči ludži vino mod piva pjuc, na prišlam švece
12. u ahnu sukravicu krov buduc pic, bez kajeti iz šeho šveta iduči šejtanu
13. t(o)varišam bic na prišlem švece; pad peklam mejsca hatova maje bic s praklentim
(šejtanlerile)

¹ No mention of the fifth sin.

112A

1. šejtanom lancuhami ahnistimi pavažuc pad Havije pekla; na veky zastalij vespol plakac buduc.
2. I rozem mala majuči čeleveče! nevernašc pakin, da vernašci idži, hlupašci šveckaj
3. pakinuvši ščire utšcive, da vpakoju idži! [Interlinear text ends here]
4. I ludži razumejuc žabi mev naprikravše to pisac ale bi vašec [P *waszeč*] na to opačili
5. i verili
6.
7. Iz ruznich rečej što bi mev nabitek chmelnij rabic, iz figa-
8. v, iz funikav, iz pšenici, iz ječmenu, iz modu, a taho nabitku čelevek upjecca, to
9. jest chemri cheram. Chto mev kafirškije spravi chvalic, abo kafiri-
10. na pazdravlac, što kafirin sabe švatem nazivaje, abo ž nim prestavac
11. kumacca, abo džeci chrišcic, a ne mev bi tam kajecca, iman pec pošle
12. taho hrech, bez vontpena nechaj spadževajecca na sudnij džen i s tim kafirmi
13. povstac. Chto bi muvil na Bože narodžena, to kafirinam stane;
14. chto choče štob hrachi adpuščani bili iz šeho šveta s pakejanem
15. z imanem pajdži, nechaj heta du‘a’i peje rano i v večar i v džen i chodžeči i šedžeči
16. i ležeči. Kali Pan Boh zachoče, prožbu prijme
17.

112B

1. Chto choče na sudnij džen vernimi ž Božimi prarokami povstac, nechaj
2. heta du‘a’i peje. Kali Pan Boh zachoče, prijme
3.
4.
5. Chto choče Stvaricela Boha uvelbic i chvalic, hetij žiker pej
6.
7. Chto choče što Stvaricel hrechi perevernuv na spašenje, nechaj žikir
8. peje, kali Pan Boh zachoče, prijme
9.
10.
11. Bab: U čeleveke duša i krov jest, čelevečije sustavi parohi jest.¹
12. Čelevečaje duša padobna mešecu, jak mešec za četiri nedželi parohi perejde, kaž-
13. naho dna na ketoreje mejsce prijdže švecic, tim sposabam i duša u čeleveka
14. a usich sustavach chodžic na kužnij džen i inšim mejscu stajic □
15. peršaho dna mešeca čelevečaje duša u nažnich, velikij palec pad padašvoj,
16. taha mejsca scerachči treba, žebi ne udariv; peršaho dna chto zachvareje,
17. tri dna chvorij budže, kali ne vizdaraveje za mešec zdarov budže □ druho-
18. ha dna duša u nažnich mekišoch [BR *miakiš*] stajic, u toj džen chto zachvareje čvarta-
19. ho dna zdarov budže □ trecaho dna duša u šiji stajic, taho dna chto
20. zachvareje da džešeci dneji chetar trimaje, potim zdarov budže □ čvarta-
(ho dna duša)

¹ In this section the days are divided by a circle with a frilly edge.

113A

1. ho dna duša u chripce stajic, taho dna žanu začepac ne hože, vilikaje zavada
2. jest; chto zachvareje i dohtar ne pomože □ šostaho dna duša u pravaj ru-
3. ce meži palcav stajic, taho dna šceražiše kali b ne abrezav palac □ šomaho
4. dna duša u pravam šcehne stajic, taho dna chto zachvareje, prendko zdarov
5. budže □ ušmaho dna duša u litkach stajic, taho dna chto zachvareje da šemi
6. dnejj chvarec budže, albo zdarov budže □ dževateho dna duša u šiji sta-
7. jic, taho dna chto zachvareja prevalačecca chvaroba, potim zdarov budže □
8. džešateho dna duša u žanockam soreme o (a?) v mužčinskam pakrim šlunku
9. stajic, taho dna žanu začepac ne hože, taho dna chto zachvareje pravalačecca
10. chvaroba □ adžinaccataho dna duša u halave stajic, taho dna chto zachvare-
11. je prevalačecca chvaroba, velikij chetar i dohtar ne pomože □ dvanastaho
12. dna duša u čale stajic, taho dna chto zachvareje šešc dnejj jak perejdže prava-
13. lačecca chvaroba □ trinaccataho dna duša u roce pad zubami stajic, taho
14. dna chto zachvareje caška chvarec budže, richla vizdaraveje □ četirnaccata-
15. ho dna duša u rukach staje, taho dna chto zachvareje velikij chetar budže □
16. petnaccataho dna duša u bruchu stajic, taho dna chto zachvareje velikij chetar
17. bivaje □ šesnastaho dna duša u halavach stajic, chto zachvareje ščerava-
18. nij [BR začaravany?] maje bic, taho dna čeleveku krachmalem čari lnuc, bez dvalarev nechaj
19. ne chodžic □ šemnaccataho dna duša chto zachvareje, nad chetarmi chetar maje bic □
20. ašminaccataho dna duša u abudvich okach stajic, taho dna chto
21. zachvareje šem dnejj jak perejdže perevalačecca chvaroba, kali oči zabelac za šem
22. dnejj zdarov budže □ dževetnaccataho dna duša u šiji stajic, taho dna

113B

1. chto zachvareje za dva tidni zdarov bude, kali petnacataho dna ne vizdara-
2. veje prevalačecca chvaroba □ dvaccataho dna duša v dupe stajic, taho dna
3. chto zachvareje somaha dna zdarov budže □ dvaccac peršaho dna duša u ka-
4. lenach stajic, taho dna chto zachvareje barzo chvarec maje □ dvaccac dru-
5. hoha dna duša u hrudžach stajic, chto zachvereje barzdo chvarec maje □ dva-
6. ccac treceho dna duša u ruce stajic, taho dna chto zachvereje somaho dna zda-
7. rov budže, kali ne vizdaraveje perevalačecca chvaroba □ dvaccac čvartaho dna
8. duša u roce, u sercu stajic, taho dna chto zachvareje džešateho dna zdaro-
9. v budže □ dvaccac pateho dna duša u lokcech stajic, taho dna chto
10. zachvareje smertelna paznaka budže □ treba žebi ne udariv □ dvaccac šosta-
11. ho dna duša u ručnih palcach stajic, taho dna nochci ne rež, chto za-
12. chvareje šem dneje chvarec budže, potim vizdaroveje □ dvaccac someho d-
13. na duša u šiji stajic, taho dna chto zachvareje kali za dva dni ne vizdaraveje, pre-
14. valačecca chvaroba □ dvaccac ošmaho dna duša u rukach stajic, taho d-
15. na chto zachvareje somaho dna zdarov budže □ dvaccac dževataho dna du-
16. ša v bruchu v pupe meži šcehon stajic, taho dna chto zachvareje i doch-
17. tar ne pomože, na Pana Boha spušciše treba □ triccataho dna duša v pa-
18. kritam šlunku i v kulši, taho dna žanu začepac ne hože, kali chto zachva-
19. reje smertelnaje paznaka maje bic, trecaho dna zdarov budže.
20. Bab: Biv adžin ‘abid bahamolca nenavčonij. Išov da mečici.
21. Mima kerčmi daroha bila; karčmarka svajej čeladnici kezala taho ‘abida
22. u svuj dom uzvac. Skora toj ‘abid uvažov, zaraz džervi zamknula.

(a v tajej)

114A

1. A v tajej karčmarki adno džica bilo. Karčmarka muvila: Aj ‘abid! ne vipušču
2. cebe kali ti adžin kufel harelki ne vipjej(š), abo za mnoj dobruju volu ne včiniš,
3. abo džica ne zabješ. Kali meži tich troch rečej adno što ne učiniš, to cebe
4. ne vipušču, gvaltu kriknu, skažu hetij ‘abid mene gvalcic. ‘Abid tije slova čuvši,
5. pačav mišlic: z noj blud učinic trudna da mečici icci, džica u nevinnasći zabic
6. volej adžin kufel harelki – vipic i pajci ad jaje. Tak vipiv adžin kufel hare-
7. lki, upivše potim i druhij pjanij stav, i z šinkarkaj blud učiniv i džica zabiv.
8. S tich pričín karčma šejtanškij dom nečistij ušim hrachom halava. Aj
9. mušulmane, sluchacje! Ne činice tich hrechov, pomnice na sudnij džen što majem pa-
10. merci, vedajce že šmerc žadnaho ne apušcic, ad jeje ucekane net!
11. Bab: ‘Elej chvorij biv. Abu Bekkir, ‘Ummer, ‘Ušman, laska
12. Boža nad nimi, navežac prišli da jeho. Adna čara povna modu pila(b-). ‘Elej toju ča-
13. ru modu pered nim kezav pastavic, tača belaje u čari čirvanij mod biv; a v to-
14. m modže u šeredžini čornij volas biv. Abu Bekkir [Abū Bakr] kezav: Ne ježma mi hetaho modu
15. pa adnom prikkladu ne davši. Švetij Abu Bekkir muvil: Musulmanškaje vera šve-
16. tlejšaje za hetuju čaru, iman jeho salodšij za hetij mod, spravedlivej da-
17. rohaj chadžic vedlug šeri‘et’u tančej hetaho volasa. Švetij ‘Ummer [‘Umar]
18. muvil: U raj jest švetlejšij za hetuju čaru rajškije patravi, salodšije za hetij
19. mod, Sirat most perejdžci tančej za hetij vulas. Švetij □Ušman muvil:
20. Quranav švetlašč švetlejšaje za hetuju čaru, Quran pec salodšij za hetij
21. mod, s Qurana viklad mehnij kezac tančej hetaha volasa. ‘Elej švetij [‘Alī] muvil:
22. Hašcinaje prišca švatlejšaje za hetuju čaru, hašcinaje slova salodšaje ad heta-
23. ho modu, hašcinij nutr charošaje razmova tančej hetaho vulas.

114B

1. Bab. Muša prarok u Pana Boha, pitav: Pane Bože chaču čaho pitac,
2. ale ne šmeju. Pan Boh rek: Pitaj, tabe pazvolene za Mnoj, Bohem, muvic. Muša rek:
3. Pane Bože Jak ti davno Bohem? Jak davna spravuješ bostvam? Pan Boh rek: Mu-
4. ša, velikaj reči pitaješ, kezav bi taho času sroga skarac, ognem spalec
5. nižli lasku Maju i hnev previšaš, a že pozvolil tobe iz Saboj havaric, preba-
6. cčem to tobe. Muša spalochavše, pav na žemlu tvarem, ad pameci adišov.
7. Enheli na nebe i na žemli Pana Boha čuvši že tak srogo gnevem ebrušen: Muša
8. ustan, adkažu tabe na pitane tvajo, virek Moj Božij, kezav tabe pitac u Mene
9. što chočeš. Pan Bug rek: Jak Ja boženstva spravuju davno, vedaj! Ješče da
10. stvariv žemli i neba i anhelej, stvariv šemsot t'isečej mest, kažna mesta ta-
11. k visoka jak ad žemli da neba. Tije masti i veži nasipav žernetmi malimi jak har-
12. čica, abo jak mak. I stvariv adnaho ptacha želoneha, ketoremu ptachu kezav
13. na kažnij džen pa adnom žernetu brac ješč i toj ptach vedlug raskazane
14. Majho, Božeho, pa adnom žernetu brav i jev; takvele i dovha toj ptach
15. biv i žjev tije žernate z ušich mast i vež, uše vibrav ni adnaho ne zasta-
16. la žerna. Potim ptach toj umor. Tak kolka t'isečej krot hod prejšlo,
17. sumi lidžbi akrom Mene, Boha, tajej lidžbi ništo ne vedaja ne može zrachavac.
18. Potim u tich mestach stvariv ludžej šemkrot sto t'isečej; s tich
19. ludžej adžin zhrešiv, učiniv Ja za toje hrech sroga z gnevam eprušiv-
20. še [BR *abrušycca*], uše tije mesta i veži palamališe, patavkliše za nic pašli z voli Majej,
21. Božej, i ludži paumirali. Potim u šemdžešat t'isečej hod stvariv žemlu i
22. neba i enheli, potim Adam praroka, etož Musa – jak Pan Boh davno jest.

115A

1. Nichto taho ne pitav bo taho vedac ne može, nichto chto bi chesev muvic, Pana Boha
2. vedac ne može, jednak treba pitaciše i vedac, što bic može. Jest dom adžin
3. Božij, ime jemu Bejt'i al-Me' mur, ketorij dom s pačatku švata biv na zemli. Pan Boh
4. jeha ašveciv i vveličiv i vžav jeha na čvartaje neba mocju Svajeju, Bože, prez
5. enheli. Ceper u tom dome Božem 'Isa prarok meškaje. Pan Boh kezav na kužnij
6. džen pa šemdžešat t'isečej enhelej navežac 'Isa praroke, etož moc velikašc Pa-
7. na Boha! Ketorije navežali, džen bili šemdžešat t'isečej, tije užo da sudnaho dna ne bu-
8. duc, ne prijdže kolije jim. Tak mnoha u Pana Boha enhelej.
9. Bab: U [kit'abe](#) piše: Muša prarok u Pana Boha pitav: Pane Bo-
10. že či špiš ti? Pan Boh tak rek: Muša, prineši dve šklenici povnije vadi! Nalivši Muša
11. prinos povnije, dali nalivši. Pan Boh rek: Muša, ažmi u abedve ruki! Muša
12. užav, Pan Boh rek: trimaj mocna! Pan Boh na jeha son prepušciv. Muša zasnu-
13. v, šklenici z ruk vpušciv, pabiliše, vada rež(l)ilaše. Pan Boha rek: Muša, što
14. činiš, čemu šklenici pabiv, k(z) ruk vipušciv vadu razliv? Muša rek: Pane Bože,
15. zhrašiv. Pan Boh rek: Muša zasnuv i škodu zrabiv. Kali b Pan Boh zasnuv
16. zemla i neba za vžitkim napelnenem z moci z ruk Majich vipala bi razbila bi še,
17. škoda bila b, s tim prikkladam Mne, Bohu, nelha spac na veki vekom.
18. Bab: Kažnaho čeleveke i všemu stvarenu i vdichanu, skora keto-
19. reho stvariv albo naradživše, Pan Boh jemu pažitek ukazav i napisav.
20. Adnaho da Muša prarok mišliv frasuvavše sam sabe muvil: užo mne
21. stravi umnejšela, zavtre albo trecaho dna što ja budu ješc? Pan Boh vedav
22. mišli jeha. Pan Boh rek: Muša, pajdži nad more! Muša pašov. Prišov da adnaho

115B

1. kamena i stav. Pan Boh rek: Muša, udar laskaj! Muša udariv, zemla rastopilaše,
2. kamen velikij pad zemloj abačov. Pan Boh muvi: Udar laskaj pa kamen! Muša
3. udariv kamen, ražbiv na dvaje. Ebaciv, u šeredžini rebačok malij, u roce travicu že-
4. lonuju trijmaje i ješč. Pan Boh kezav tamu rabačku iz Muša havaric. Ribak [BR *rabak*] re-
5. k: Muša praroče! ja jestem stvarene Božeje maloje, tut džen i noč meškaju
6. u šeredžini kamene pad zemloj, a mne Pan Boh kažnaho dna rano i večer pa dva
7. jerubki daje, nikoli ni chibic, a ti švetij prarok u Pana Boha. Dla čeho fra-
8. suješe i vuntpiš u lasce Božej? Muša paznav že kažnamu čeleveku ad Pana
9. Boha pažitek, i všemu udichanu ad Pana Boha ne mišic.
10. Bab: Šulejman prarok prašiv Pana Boha, muvil: Pane Bože, daleš mne krulevstva
11. na všitek švet, chaču Cebe brašic(p-) kali b mne pazvoliv uše stvarene u šebe
12. na bankece žebi u mene bili, žebi ja jich ušich nakarmiv. Pan Boh rek: Pozvalam
13. naznač sabe džen, e Ja raskažu što b taho dna u cebe uše bili na abedže i
14. jeli. Potim Šulejman da Pana Boha muvil a zložil džen majuc bic. Šulejman keza-
15. v na adno mejsca mezi mora adživ(-n) ustrav (P *ostrów*) velikij, kezav važiv iz ušich
16. panstvav i ž mest što mahlo bic velikim dastatkam. Važili i zemloj i va-
17. dok kolka mešecav spravažali. Šulejman pitav u svajich panov marša-
18. lkav, u staršich ci budže dosic. Staršina muvili: I krul! Ne tilko na džen
19. ale na kilkadžešont dnejj može bic. I sam vidžal že všitkego šila. Kedi
20. ten džen prišed, Šulejman paječhav z vojskim, z ludmi patrac tego. Kezav
21. sabe visokij palac zbudovac, šev na palacu, kali adna riba morem prip-
22. lila pri berehu stala, muvila da Šulejmana krula: Šulejmane! džišej šaho dna mne
Pan Boh

116A

1. kezav u cebe ješc i pic. Šulejman rek: Etož maješ, jež i pij što chočeš. Riba
2. vinala halavu z mora, ražžinula rot, palknula ušo razem jedžena i picje što kolka mešeca-
3. v hetavav, iz ušim načinem s katlami. Ludži, kuchari ucekali; tak taje riba palknula
4. što jon hetavav dla ušaho stvarena što jest na švece. A jena razem palknula
5. i muvila: To mne adžin kus, a dvuch kusov net. Mne ad Pana Boha kažnaho dna
6. pa tri takije kusi dachodžic. Ješče daj mne dva kusi takije. Šulejman spalochavše,
7. ad pameci adišov, pav na žemlu nic. Potim inšije stvarene udichane, uše priš-
8. li i kričali: Aj Šulejman! Ješc pic prašili. Ne dav bo ne bilo čaho dac. Toj džen uše
9. halodnije bili i narekali, preklinali Šulejmane. Pan Boh rek: Ustan, Šulejmane! Zhrešiv
10. sabe pereda Mnoj, Bohem, važivše sabe, neravnaj reči prašic. Chto ušelakije stvare-
11. ne stvoric, toj jich i kormic. Potim Šulejman kajejš pred Panem Boham,
12. Pan Boh jemu adpušciv.
13. Bab: [10 lines of narrative in Turkish]

116B

1. Bab: Viklad temu, na sudnij džen pRizvani buduc uše džeme‘e’i iz svajimi
2. imamami. Kali u šele abo u mešce dva učonije bili, abadva hožije na imamstva,
3. to u ketoraho nauke bolšaje toj maje bic imamom; e kali u naucce rovnije
4. u katoraha lepšaje bajažn Božeje, ketorij nemaž pev toj maje bic imamem; e kali
5. i v tim rovnije to ketorij staršij toj maje bic imamom; e kali u hadach rov-
6. nije ketorij bolšaho rodu toj maje bic imamom; e kali i v tim rovnije to keto-
7. rij tvari i stanu i abičaju charošaho toj maje bic imamom; e kali v tim
8. rovnije to katoraho džeme‘e’ zachoče toj maje bic imamom. Tilko nevulnika cha-
9. lopa i šlepoha benkarta, lotra ketorij bez nauki novije reči vimišlaje pavadaj,
10. i chto upulavace chodžic, i kaho vuši perekolani dla šerhav, i chto bara-
11. du holic, takovich ušich imamstva ne hože. A chto imamem jest takij pavinen
12. umec viklad chediši prarockije i Quran davodne pec i nemažnije uše pa-
13. stupki vedac što b u jeho ab nemaže pitali žebi zaraz adkazav, i chto ve-
14. likich hrachov šceražacca i pec vachtav nemaž klanejecca.
15. Bab:¹ Kali mušulmanin son vidžec mešeca peršaho dna dobruju abradujecca,
16. a kali druhoaha dne vidžic pošle troch dnej abradujecca □ kali trecaho
17. dna vidžic son sedeku daj, Pan Boh abaronic □ kali čvartaho dna son vi-
18. džic ščašce uvidžiš □ kali pateho dna son vidžiš u darože ščašce uvi-
19. džiš □ da žadane dojdžeš □ kali šostaho dna son vidžiš abraduješe □
20. kali šomaho dna son vidžeš chlapotliva bivaje □ kali ošmaho dna son vi-
21. džiš velmi abraduješe □ kali dževateho dna son vidžiš jakobi neprijacel ich (?) ž-
22. hine □ kali džešateho dna son vidžiš što žhinola najdzeš □
(kali jednastaho)

¹ In this section days divided by flower-shaped symbol.

117A

1. kali jedinstavo dna son vidžeš ni dobrij ni lichij □ kali dvanastavo dna son vidže-
2. š ščastlivij □ kali trinastavo dna son vidžeš lichij, sedeku daj □ kali čtirnasta-
3. ho dna son vidžiš abraduješe □ kali petnastavo dna son vidžiš milaho prijacela
4. abadž □ kali šestnastavo dna son vidžiš frasunlivij □ kali sedimnasta-
5. ho dna dna son vidžiš majentnašci ščašce uvidžiš □ kali ašminastavo dna
6. son vidžiš velmi dobrij □ kali dževetnastavo dna son vidžiš ne dobrij, sedeku
7. treba dac □ kali dveccataho dna son vidžiš z adnim čelevekam mužnim ož-
8. meš prijacelstva □ kali dvaccac peršaho dna son vidžiš s prijacelem abraduješe □
9. kali dvaccac druhoaha dna son vidžiš ad močnich ludžej lasku uvidžiš i chero-
10. šuju žanu ožmeš □ kali dvaccac trecavo dna son vidžiš ne dobrij □ kali dva-
11. ccac čvartavo dna son vidžiš frasunek mabic □ kali dvaccac pateho dna
12. son vidžiš abraduješe □ kali dvaccac šestavo dna vidžiš velmi šča-
13. šlivij □ kali dvaccac šomavo dna son vidžiš abraduješe velmi □ kali dvacca-
14. c ošmavo dna son vidžiš abraduješe □ kali dvaccac dževataho dna so-
15. n vidžeš velmi zlij □ kali triccataho dna son vidžiš abraduješe.
16. Bab: Pošle snu du'a'i pej, Pan Boh na dobre aberne
17.
18.
19.
20.
21.
22. Bab: Mušulmanin muvic: Chvala Bohu što mene Boh mušulmaninam stvariv a ne ži-
23. dem. Žid muvi: Chvala Bohu što mene židem stvariv a ne kafirinam. Kafirin muvi:

117B

1. Chvala Bohu što mene kafirinam stvariv, a ne sabakaj. Sebaka muvi: Chvala Bohu što
2. mene sabakaj stvariv a ne švinoj. Švina muvi: Chvala Bohu što mene švinoj stva-
3. riv a ne lichim čelevekam.¹ Bab: *Meš'ud [Mas 'ūd]* muvil: Kali čelevek pjanij umre jeho
4. ukapavši u helavach džerava ukapajce. Potim hrob adkapivši pahledžece, kali
5. jeho halava švinaje ne budže a vidženjem ad paludna ne advernen budže, to mene na to-
6. m džereve abvešce; tije ludži adkapavši pahledželi až u jaho helava švinaje,
7. ad paludna advernen. Chto pjanij umre **Munkir ve Nekir** prijduc jeho pjanaho
8. znajduc i na sudnij džen pjanij ustane, i v pekle pjanij budže. U pekle ad-
9. na šibeneca jest, ime Šekran, ad tajej muki pekla kričic, chmelnij trunek
10. chto pje na tuju šibenicu uškinuc. Prarok muvil: Ketorij čelevek adžin kufel
11. chemelnaho napitku vipje sorek dnej jeho tahreť Boh ne prijme, až poki pakajecca;
12. pjanicav u pekle što z luckich cel ceče sukravica tim jich pajic buduc,
13. na džen sudnij vidžena jeho černa budže, oči papachnuc, s plaču umirajuči pic
14. prahnene budže. Pane Bože daj upamentane! daj kajeti! Praror(-k) muvil: Peci čelavekav
15. Pan Boh bahamolje ne prijme: peršej, žonki ketoreja z mužem svaricca a muž prav-
16. dživej dobrij budže; a druhij, chto nevinne mušulman krivdžic; a trecaj, toj
17. čelevek što ad Pana svaho ucekaje; čvartij, pjanica chto bez kajeti umre;
18. patij, toj imam ketorij džeme'at'u gvaltem prikrašcej imamstva činic.
19. Prarok jeho milošč muvil: Ketorij čelevek pjanici šelam dašč abo
20. pjanicu nakormic, mušulmanskij zakon utracic; chto s pjanicaj šedžic
21. bez oču ustane. Pjanija ludži Nuch praroka lajeli, kali cverozije bili ne lajeli.
22. Pane Bože daj upamentane! a chmelnaho napitku daj t'evbe kajetu!

(Bab)

¹ Divided from next section by four circles arranged in a diamond shape.

1. Bab: David prarok u jeho holas cherošij biv; jak bivala knihu Žebur
2. čitaje, tahdi da jeho ptachi, žveri, ušelake stvarene na kažnij džen četiri t'iseči mužo-
3. v žanok dževak žibrališe sluchali. Adnaho dna Beni Israfil židovskaho naro-
4. du prišli i muvili: Skaži nam a sudnam dnu jakaje sprava maje bic, abjav nam.
5. David muvil: Ja vam na bajram budu kezac. Kali jeni zebrališe na bajram David pra-
6. rok šev na munberu, a meži Beni Isra'ilami biv adžin bahatij, velmi što jest
7. na švece ušo mev skarbu – perla, zlota mnoha mev, vala mev velmi charošaha. Lu-
8. dži muvili: Chto bi taho vala udariv jeho samoha budže bic; e kali b chto za-
9. biv ta jeho samoha zabje, chto jeho vidžev ničto ni čapav. U tom mešca
10. adna žonka udava bila i sina adnaho mela; eboje džen noc Boha prašili. Chata
11. jich u Bejt' al-Muqaddas' bila. U toj chace majstat biv, vedle majstatu adno
12. džerava bilo, nazivali nar. Na kažnij džen po dve avoci radžila, adžin avuc matka
13. jela, a druhij sin jev; za toje Bohu chvalu činili. Adnaho dna sin muvil
14. da matki: Aj matke! Poki mi budžem u Bejt' al-Muqaddas' tolka na džen
15. adnoj majem pažitku! Matka muvila: Hetij ovuc paživajuči Bohu chvalu činim,
16. kali b nam Boh heta pažitku ne adabrav. Kali ustali rano na džereve ničoha net.
17. Matka muvila sinu: Vidžiš, Bohu chvalu ne činiv, Bug milošćivij i toj pažitak
18. adnav, šahodne halodnije zastališe! Tri dni i tri noči halodnije bili.
19. Sin muvil: Aj matke! Praši Boha što b nam Boh chelalnij rižk dav. Ma-
20. tka du'a'i pela, sin amin kezav. Taho času taho bahataho vul da chati jich
21. uvašov i muvil: Aj zahidove! Ja vaš pažitak, zarezče mine! Sin užav noš, zare-
22. zav vala, masa u skuru uvercevši, schavali; kolka razej varivši, jeli. Ješče

1. horej halodnije stali. Taho bahataho kolka dnejev vola šukajuc, ne najduc. U jich
2. chace ne pitali. Adna staraje žonka prišla da jich na džverach, krov ebačila i u
3. chatu uvašla, toje masa vidžela. Matke muvila sinu: Na što zarezav? Lepej bilo čistim
4. živatom Boh(-u) klaneciše, a ceper u strachu. Taja staraja baba pašla i tamu baha-
5. temu skazala. Toj re'jś z ludźimi prišov i tuju žahidku i sina bjuči da Davida
6. prihnali. David pitav: Vala dla čeho zarezali? Jeni muvili: Z Božej moci vul jezikom
7. muvil: Ja vaš rižk, mene zarezče, jesče. Ja dla taho zarezav. Re'jś muvil: Vul ja-
8. k moh havaric? Lžice. David muvil: Z Božeho razkazu budže muvic. Potim
9. David muvil: Aj re'jśu! Ťiseče zelatich ažmi zaplati. Re'jś ne chacev. David
10. muvil: Skuru povnaju nasiplu zolata, ažmi. Re'jś ne chacev. Jak vula Božej
11. budže, tak čini. David prarok muvil toj žahidce: K pravce(-dže) prijdži. Taja žahidka
12. muvila: U toj chace kolka dnejev halodni bili i s taho džerava ničoha ne radžila,
13. iz holadu ničoha ne mahli činic; u Boha chelelnaho rižku prašili. Hetij vul
14. da džverej prišov i jezikom muvil: Ja vaš chelalnij pažitek. Jak jeni sami zaznali,
15. rejś zaradavavše, muvil: Sami na šebe viznali nam. U tom caše Džebra'il prišov
16. i muvil da Davida: Ad Pana Boha raskazane toje, što ti ludźem kezav na bajram
17. zebraciše, nechaj zberucca, taho času rej'śu virek učiniš. David ludźem kezav zebra-
18. ciše. Jak zebračiše na bajram David šev na majstace, kolka ajet'ov iz Žebur
19. čitav, uše sluchali. Džebra'il muvil da Davida: Tamu re'jśu muv či vedaješ
20. kali iz Šamu da Miširu jechav na cvičene, adžin kupec možnij jechav, pac-
21. sot verbludov juki nešli srebra, zolata, a ti jeho iz darohi žvev i zabiv,
(u zemlu ukapav)

1. u žemlu ukapav, skarb jeha užavši, da Mišira pašov. Potim za sorak dneji da Šamu
2. prišov da Beni Isra'ilev i bahatim stav. A hetaje žahidke i sin, to taho zabitaho
3. žana a to sin jeha. Re'js` zapirajeca: Ne znaju ne vedaju, ja toje nikoli ne činiv i ska-
4. rbav nijekich ne brav. Z voli Božej taho re'js`a ruki hevarili: Mi zabili. Nohi muvili:
5. Mi chodžili. Uše sustali(-vi) aznajmovali, havarili, a jezik anemev, helavu zvešiv.
6. Potim David muvil: I ludži! što u mene pitali a sudnim dnu, etož vidžice,
7. što pravidživaje, a što nepravda; ušo javno budže z voli Božej
8.
9. Jak u Qurane piše:¹ na sudnij džen zapečatujem usta e kažem muvic rukam i
10. naham, što činili. Ušo višvečac. David muvil da žahidki i sinu jeje:
11. Ustan! Hetamu rejšu helavu zatni z Božeho reskazane a jeha uše ska-
12. rbi sabe zaberu, majentnašc i bidla To mladženec tak učiniv, ma-
13. jentnašc, skarb, bidlo zabrav. Džebra'il muvil: Aj David, z Božeho reska-
14. zu, Majim chelapij muv, Maju lasku i daninu nechaj zavdžačne prijmajuc, za
15. pažitki džakujuc za nenzu nechaj cerpac jim pažitkaj prisparu e na
16. tom švece rajem dam. Temeten (?) tamu kit'abu ka-
17. nec. Bab: U *Kitabe Šurutu Selo'e* piše, chmelnaho picja ušim
18. rečam pahanim helava i matke jest. *Chesèn Beseri [Hasan al-Basrī]* muvil: Chto bi
19. mev adžin kufel chmelnaho trunku vipec, jeha nutr čornij budže; a kali
20. dve kufli vipje, dva enheli adrekucca kirama katibine; a kali tri kufli vi-
21. pje, dušajemca dušu jeha z hnevam ožme; a kali chto četiri kufli vipje,
22. prarok jeha milošc adrečecca; a kali pac kuflev vipje, Džebra'il adrečecca;

¹ Reference to sura 36:64.

119B

1. kali šešć kuflav vipje, sehabajove adrekucca; e kali šem kuflav vipje, Isra-
2. fil adrečecca; kali ošmi kuflev vipje, Meka'il adrečecca; ka(li) dževec kuflav
3. vipje, nebosa adrekucca; a kali džešec kuflav vipje, žemla adrečecca; kali
4. jedinašce kuflev vipje, uše more i ribi adrekucca; kali dvanaccac kuflav vi-
5. pja, mešec slonca adrečecca; kali trinaccac kuflav vipje, nebeskije žvezdi
6. adrekucca; kali četirnaccac kuflav vipje, uše udichane adrekucca; kali
7. petnaccac kuflev vipje, rajškije varota zamknucca; kali šesnaccac kuflej
8. vipje, pekelnije varota adčinaccac; kali šemnaccac kuflev vipje, na nebe enheli
9. adrekucca; kali ešminaccac kuflev vipje, uše švetije adrekucca; kali dževe-
10. tnaccac kuflev vipje, uše praroki adrekucca; kali dvaccac kuflav vipje,
11. to sam Pan Boh jedini, ušich švatev Stvaricel, ad jeha adrečecca.
12. ... Bab: U Qurane sufor tricca, u Qurane šurejev sto
13. četirnaccac, u Qurane ajeťev šešć t'isečej i šešć sot i šešdžešat šešć,
14. u Qurane sto dvaccac chižbav, u Qurane churfav slov virachavano lidžbaj. Napro-
15. d alifov ošmi t'isečej sto šemdžešat □ bejov četiri t'iseči trista i dvaccac □
16. řejev džešec t'isečej džvešce šemdžešat i šešć □ šejev džešec t'isečej dvešce
17. šemdžešat i šesc □ džimov tri t'iseči dvešce šemdžešat i tri □ chejev t'iseče
18. i dževec sot □ chijev dva t'iseči sto dvaccac i tri □ dalev pac t'isečej
19. šešć sot sorak i dva □ žalev t'iseče šešć sot i dževedždžešat □ rejev
20. džešec t'isečej dževac sot i tri □ žejev t'iseče dvešce i dževecdžešat □
21. šinev t'iseče ošmi sot šemdžešat i šem □ šinev t'iseče dvešce pecdžešat i tri □
22. sadev tri t'iseči □ sasev t'iseče šem sot □ tijov t'iseče dvešce šemdžešat
(i četiri)

120A

1. i četiri □ zijov ośmi sot sorek i dva □ □ejinav dzevec t'isečej i dvaccac i d-
2. va □ gejinav dva t'iseči dvaccac uśmi □ fejev šešć t'isečej i četirista i dzevecdze-
3. šat □ kafav šešć t'isečej i ośmi sot dvaccac tri □ kefav t'iseče i pec sot,
4. lamav tricccac t'isečej i četirista i tricccac i dva □ nunav dvaccac i šešć t'isečej
5. i šešdžešat jest □ vovav dvaccac t'isečej tricccac i dva □ hejev dvaccac
6. t'isečej šemdžešat □ lamalifav t'iseče i šemsot dzevecdžešat jest tak lidžbuj.

[Arabic text with interlinear translation begins here]

7. To jest persuna praroka,¹ švanta laska Boga visokego nad nimi, pozdrovene švanta čula [P *czolo*] šeroke i jasne bilo okrongli bilo,
8. broda čarna bilo, švante oči čarne bili – inše muvili šare bili – švante cale bale bilo – inše muvili žultavej – tvari bili, švante brivi cenke bili,
9. zembe pekne ratke [P *rzadki*] bili, jenzik vdžencenej muvi, nos predlgavati bil, nozdri v noše šeroke bili, rence ščenšlive dluge bili, male uši mal,
10. rumanej tvari bil, palci cenki bili, paznogci cenki bili, cenke goleni mal, stan cenki šrednij bil,
11. ne mal vlosuv na cele svojim, bilo jake piśmo ad perścej až da ponpa medži dvema plecami medži lapatek pečenc mal.

120B

1. Prarocku napisano: nemaš Boga inšego tilko Pan Boh, Muchemmed posel Božij. Bože naš
2. žmilujše nad prarokam laska Svoju, i nech bendže pričinu ummeťu svajmu Muchammedovem i nad damovstvami i nad tavarishami vřitkimi cnotlivimi,
3. čistim chvala Bogu Panu švatev, to jest oznajmene persuni zmilovane Bože nad nim i pozdravene praroka jeho milości,
4. prepovedžel chto bi mal na te persune švante patrec chto bi mal z ummeťu mene vidžec, pekelnij
5. ahon jemu cheramem budže, ad jeho milości posla Božeho povedaj, chto bi na te persune švante
6. u sebach i v achšam hledživ na jeje u mahile da sudnahe dna taje persuna prarockaje tevarishem budže, ad uśich
7. prihod estrodzen bendže [End of interlinear text]
8. Bab: 'Isa prarok ednahe dna jechav s trima čelevekami
9. u tavaristva u Badije (?) jeduči džve zelatije pliti vidželi, 'Isa da svajich tavarishav

¹ See MishkātII:1237-44 for *hadith* on Prophet's appearance.

10. muvil: živati vaši pakvapecca, ne berice, bo to zla reč. Tije tri čeleveki ne sluchali,
11. zastališe. ‘Isa pajechav. Tije tri čeleveki adnaho paslali da mesta kupic
(živnašci)

121A

1. živnašci i chleba i pilu kupic, tije pliti parezac na treje padželic. Toj
2. ketorij pajechav da mesta kupiv chleba i stravi i truciznu kupiv namešav istravaj[is st]
3. štobi tije pamerli jemu zolata zastalo. A tije dva namoviliše: Jak jon prijedže za-
4. bjom jeho, nam dvum zolata zastanecca. Toj jak prinos jim jedžene, jeni jeho za-
5. raz zabili, sami šeli jesc i s truciznaj jeli i paumirali. ‘Isa prarok vernuv-
6. še na toje mejsca až uše tri umerlije ležac; a toje zolata celaje ležic. ‘Isa
7. prarok toje zolata u žemlu udeptav i muvil: Bože milošcivij, ad milovan-
8. je šehošvetu nas chelapov sceraži! Amin.
9. Bab: To jest s tureckaho ki’abu ‘Ebdul Kanju imama na polškij
10. jezik viložona abi ludži pospolitni virazumeli jak jest dni dobre jak nedob-
11. re. Džen nedžala jekšenbe povedajon targovij džen bajram chreścijanškij,
12. tego dna raboti pačinac dobre; vedlug chediš, budavacše sad ogrod sa-
13. džic šac dobre, bo Pan Boh nebosa i žeme gori kamene tego dna stvoril; a-
14. le tego dna šate krajec ne ma bic ščašlive, nošonc u frasunku bendže v neščens-
15. cu; tego dna vlosi golic do prišlej nedželi u frasunku bendže, nohci rezac
16. ne dobre; chto pazuri rezav u jego sboru ne budže; tego dna na zachod slonca v d-
17. roge ne jedž; tego dna i večora kedi pani na džece postompi Pane Bože chovaj,
18. barzo zlij bendže; tego dna kedi kur ve dne ne vedlug času peje s t(e)go domu
19. chto umre; tego dna kedi nov [P *nów*] nastane dvadžešce dževenc dneij bendže ten
20. mešec; tego dna kedi Mucherrem mešec pripadne žima dobre ma bic, tilko džči [P *dždžy*]
21. tego roku bendo e na inšich mejscach uradžaj bendže, i u pali popanuju u pa-
22. nstvu mušulmanškim nezgodi bendon; tego dna i ve čvartek u večar slonca

121B

1. ma muvic v druge jechac, targovac pradavac, šate uskladac, na kona do-
2. bre roboti začinac, do krula do panov priplizacše(-bl-) dobro tego dna, i ve
3. čvartek u večer kedi džece rodžiše učonij mondrij bendže, bliskij boku kru-
4. levskego; tego dna kedi kto zachoroje za dva abo za sedmi abo za dževec
5. dnejj bende zdrov; heta du‘a’i napisac iv vadže pajic, zdarov budže
6.
7.
8. Džen ponedžalkovij došenbe:v droge jechac džen ščenslivij, Pan Bug vele
9. prarokov tego dna stvoril, i dvuch švatov radašnika jeho milošci, šultana na-
10. d prarokami paklon jemu ad nas, stvariv; tego dna Džebra’il poselstvu
11. adpraviv i šveta na tamtoj švet da Boha zbliživše; Ibrahim Ke‘be tego dna
12. skončil; Mojžeš tego dna na Šinaj gure z Bogem rozmaval; vžitko dobre
13. tego dna staloše; tego dna kedi beliglove plodam zepadne radošnik i dobrot-
14. livij ma bic, chafiz Qurannij budže i bahatij i prožbitar velkij bendže; tego dna
15. kedi vloši goli bogastva pribiva, kedi nochci reže dobre struž Quran bendže,
16. ale na zachod slonca varujše rucac; kedi tego dna ž večore kur zapeje
17. gospodarovi jedna dobrošč bendže; tego dna kedi nov nastane dvaždeše
18. dževec dnejj ma bic; kedi Mucherrem mešec pripadne žima cenška budže,
vosna [P *wiosna*] goro-
19. nca bendže, modu šila džeševina budže, senažaci rašci buduc, pa všom panstve
20. vžitkego pelna bendže, i v pontek u večar vžitko dobra tego dna i večora v dro-
21. ge jechac kupovac, šlub davac pochumeju, barzo dobre šati krajac, tego
22. človeka mova biva povežna, šac sad, sadžic, buduvac, krov puščac, vešci
23. nošic do kažnej reči dobre, ale pochronne reči robic ne dobre boše
(objavu prendko)

122A

1. objavu premdko; tego dna i večora kedi dzece rodziše ščenšlive meži ludźmi pavaž-
2. ne bendže; tego dna kedi chto zachoruje, heta du'a'i napisavši u vadu ukinuvši, toj
3. vadoj pojic, zdarov budže
4.
5.
6. Džen vtorek šešenbe; tego dna v domu šedžec kola naboženstva zabavecše, chiba
7. z neščenšce krev pušcic ne hože, zali džen ten na všitko Pan Boh tego dna na všitke
8. ne dobre; stvoril od maťki matki a vikrev pokaže (?) Qabil Habila tego dna zabil;
9. Džirdžiš praroke tego dna zabice; chiba godžini kušluku dobra krajac šate ukra-
10. dno, albo zgoro, albo vtone v more abo zamokno; tego dna kto še goli
11. nezdovošč choroba ruzna pripadne, kto četrdžešce vtorkav go-
12. lilše ten dalej žic ne bendže, ve tich dnach šehidem ma bic; tego dna nochci kto
13. reže ad šmertelnej posceli varočajacca takaje chvaroba pripadže; tego dna
14. chto valasi češe richla šiveje; tego dna kedi na dzece postompi tego dze-
15. cence jenzik ne ma bic dobrej movi; tego dna kedi ne vedlug času kur zapeje
16. tego domu sin urodžiše; tego dna na polnoc v drogo jechac ne godžiše;
17. kedi Mucherrem mešec tego dna pripadne žima cenške bendže, šnegu šila spadne do
18. zaševku, škodži modu, masla malo bendže; tego dna i v ponedžalek od kažnej
19. reči ustregajše, ad neprijacela Pan Bug obroni; tego dna studna
20. kapac, krnicu atvirac dobre; tego dna i večora dzece rodžiše ma bic mis-
21. trem abo jego pomocnikom; Panu Bogu ten džen skaržilše: Pane, ludži Tvo-
22. je varujonše mne muve že jest cenškij džen a mne to za cenško prichodži;
23. rekl Pan Bug: Ja u velkošci Mojej postanovam kto tego dna abo u ve-

122B

1. čer umre v ten džen v grob uložon, Ja nad tim umarlim zmilujenše i mejšce jeho
2. v raju postanavem žebi ludže ten džen považali dla skargi tego dna; tego dna kto
3. zachvoruje za ošmi dnejj bendže zdrov, heta du‘a’i napisac i v vadu ukinuc toj
4. vedaj pajic
5.
6.
7. Kafire džen sroda čiharšenbe, zlij neščenšlivij džen,
8. ale lekartsvu može brac dla jakej radi hože da lažni ici, Pan Bug ogen
9. iz švatlašci tego dna stvoril, a že ne hožij dla tego oča enake (?) Nemruda
10. adašida (?) da karonu Salicha luta tich z ludžmi v sroda univeč obrucil, e ka-
11. ždego mesonca ostatna sroda barzo za jednega dna Bajezid Šultan
12. dobra ta muvil: Pojdzem džiš v droge. Brat rek: Džiš v droge ne dobre. Bajezid
13. muvi: Tego dna Jusuf rodžilše. Brat rek: Abo jeho braceje v studna vru-
14. cili. Bajezid rek: Tego dna Junuš rodžiliše. Brat rek: Abo jeho riba nepolknela.
15. Bajezid rek: Tego dna Ibrahimu praroctva prišlo. Brat rek: Abo Nemru-
16. d u ogen urucil. Bajezid rek: Tego dna Muchemmed prarok abo kafirev ne ž
17. bil. Brat rek: Abo jemu kafire vibili zembi, ale tego dna po akindeju dobre
18. krojec šati nošoncego ščenšca pribivaro, bo to vžitka dobre o-
19. bracaše dar Božij temu pribiva; tego dna chto nochci reže ad zvodu šejtan-
20. škaho vulen bivaje. Vučonije kšengi hledži dobre na prikklad chtobi u adnu
21. peredu kamen iz mejsca zrušiv mušic toj kamen kali kolvek na tamže
22. mejscu bic, dla tego dobre v darogu jechac u šeradu choc pacerpic u darože
(ale nazad)

123A

1. ale nazad da domu vernecca prendko; tego večora kedi plodam zapadne nevaste
2. obron Pane Bože zlučinca [P *złoczyńca*] pod kacik (?) bendže; tego dna kedi mešec pripadne žima
3. sredna bendže, lata daždžliva budže, vetrna ve žniva, rabakov mnoha budže; na zachod
4. slonca krul umere, krul islamskij zmocneje; kedi kur ž večora zapeje acec
5. iz sinam taho roku razlučica; tego dna v droga pojechac, šlub davac, ku-
6. pčovac, šate krajec, z jednega mejsca na druga preježdžac, vešci nošic
7. dla učonich džecej, v nauka džeci davac, ale od obmovi strežše; tego d-
8. na albo večora kedi džece rodžiše nepobožnij, oplošnij bendže; tego dna kedi
9. chto zachoruje heta du'a'i napisavši pajic
10.
11. Džen čvartek jenčišenbe, prožbi dochodne u co še starac dojdžeš; džen do-
12. birij do zvjavane, prarok jeho milošc Ke'be tego dna dostal; Jusuf tego dna
13. do Misira dostalše, na majstat tego dna ušadl ojca Je'kuba; tego dna ziskal
14. Ibrahim Nemruda, tego dna zvicenžil; Pan Bug raj i peklo tego dna stvoril;
15. tego dna krev pušcic dobre, u kešlug (-u-) šate krajec barzo dobre; tego dna no-
16. chci rezac dobre, ad ušelakich chorob Pan Boh ebaronic, tego dna ku
17. poludnu v droge jechac hože; tego dna kedi plodem nevasta padne učona
18. džece bendže abo sendže bendže; tego dna kedi kur ne vedlug času zapeje temu gospo-
19. darovi barzo dobre; tego dna kedi Mucherrem mešec pripadne žima dobre bendže, vusna
20. vesola bendže, ovocu šila bendže, tego roku s počentku šila vešcej umarlich
21. bendže, dožču malo bendže abo ne bendže, musulmanske planeti dobre bendog; tego dna
22. kupovac, pradavac, nova šata vskladac dobre, do panov do učonich
23. išc dobre, ale pochronne reči činic prendko še objavi; tego dna abo večora

123B

1. kedi dzece rodziše učone pobožne medži ludžmi vžente ma bic; kedi chto tego dna
2. zachoruje chorobe od perelenknene ma bic cenško, dva abo sedam dnejj chorova-
3. c bendže, heta du‘a’i napisavši pajic, zdarov budže
4.
5.
6.
7. Džen pontek ažine pobožnij prošoncego ad Boge dochodne bendže; Muchemmed
8. tego dna Ke□be upanoval, bajram mušulmanškij, chedž činoncij považnaj džen, do š-
9. lubu dobrij, Adam iz Chavu šlub brav, Šulejman Belkiš, Jušuf Želijchu, Muchemmed
Chedichu
10. i Ajšu v ten džen slub brav; Pan Boh Adama i Chavu v pontek po akindej u stvo-
11. ril, v pontek da raju vstompili, iz raju v ten džen višli; Pan Bug pontkovij
12. džen i večer šešcsot hrešnikav s pekla vizvalic i da raju upravadžic dla pa-
13. vahi dna patnici; u patnicu jak imam chutbe peje da akindeju až da achšama chto
14. bi Pana Boha prašiv, to Pan Boh prijme prožbu jeha; tego dna kali šatu krojic u pa-
15. važe bivaje, chto zvičaj maje u patnicu šatu krojic tamu čeleveku veku prisporic
16. Pan Boh i ščašce; taho dna valasi halic dobre i ščašce prisparaje, ale pa
17. džum‘e nemaže pred džum‘e nemažem kali chto holic tije valasi na sudnij džen buduc
18. sudžiciše s tim čelevekam že džum‘e nemaž spašenje prez jeha ad dale bi nochci
19. rezac hože ale pred džum‘e nemažem veku jemu Pan Boh prisparaje; kali tego dna
20. plodem nevasta zapadne šehidom umre albo ubohij budže, ale učonij
21. budže; taho dna na uschod u darohu ne hože, dom ebmetac abmivac chusti
22. mic ne hože, univeč maje varočaciše. Za praroka jeha milošci biv adžin ubo-
23. hij čelevek, mnoha dzecej mev, skarživše praroku ze jemu džeci ne umirajuc, ne moh
(jich vikarmic)

124A

1. jich vikarmic. Prarok muviv: Patnici saročki mij, to pamruc, Pan Boh
2. jim vek skarocic. Toj ubohij tak činiv, potim jemu džeci paumerali, adno
3. zastaloše. Prišov da praroke, muvil: Džeci maje pamerli, adno zastaloše,
checev bi kalib
4. bilo živo. Prarok muvil: Kali b checev kali b bilo živa, bilo ne mic u patnit(-c-)
užo ceper i ja ne pa-
5. ražu, ničoha ad taho slova prarockaho vedoma stalo že u patnicu ne hože chusti
6. mic. Kali u patnicu Mucherrem mešec peršij džen prijdže žima lochka budže, na vešne vadi
malo budže,
7. na džereve rabaki ovucja jeduc, na zachod slonca džešivina budže. Pa džum'e nemaže u darohu
8. jechac, šati novije uskladac krojic, da lažni ici, krov puskac dobre; kali džica
9. rodžice taho dna dobreslovnij pavažnij pobožnij budže; taho dna kali kur bez ča-
10. su zapeje temu haspadaru dobre budže; taho dna chto zachvareje to heta du'a'i napisa-
11. vši pajic
12.
13.
14.
15.
16. Džen subote šenbe, židovskij
17. bajram, bo s prarokav šešć čelevekav prez zrade zmarli, Jusuf ve Muchemmed ve 'İsa
18. Junuš. Židži v ten džen bili skerane Pan Boh jich v liški obrucil prez sgrešene,
19. jak ten džen subotnij prepravadživši tak ma bic calij tidžen avlejnij čas dob-
20. rij; tego dna kto šate kroji neščensilva ma bic, tego čeleveke univeč majo abru-
21. cic, v toj šace tego dna vlosi golic ne godžiše, calij tidžen u frasunku bendže.
22. Oznajmuje jeden žid proboval do čtirdžectu subot vlosi golil;
23. juž spelna čterdžešće subot dahulavav, muvil do cirulika mušulmanina: Vaš
24. prorok muvil, chto be mev sorek subot valasi halic tamu Pan Boh veku

124B

1. skrucic, a ja džiš pevne sorek supot halivše a ješče živ. Toj cirulik musulmanin
2. toje učuvši, barodu jemu holeči horla pererezav, mišličiči: što maje prarockaje slova
3. nepravde bic valej ti ne budž na švece. Džeci, žena taho žida čujuči vivalnili taho ciru-
4. lika bo vedali što jon dašvečav slova prarockaho. Tego dna kedi džece rodžiše
5. ma bic bohate razumne i ludži jegu ne majo obmavac na astatek zlo šmercu
6. ma umarc. Tego dna kedi kur bez času zapeje v tim domu velka milošć bendže medži
7. domovimi. Tego dna kedi Mucherrem mešec nastane zima caška budže, male džeci tego ro-
8. ku bendo umirac, na ovec ribaki [BR *rabak*] napadnon, chorobi bendo panovac tego roku na
9. krulev bendže panovac, do krula do panov tego dna ne godžiše išć, vistrachacše
10. treba; tego dna kedi džece rodžiše vek dlugi bendže; tego dna kedi chto zachvareje
11. heta du‘a’i napisac i pajic
12.
13. Bab: U elife jest dvadžešće dževec churfav, kažnij churf
14. čeleveka napaminaje i učič z voli Božej: ¹ Alif¹ muvic: Aj čeleveče! vsp-
15. mni sam na šebe što ti uradživše, znaj Pana Boha i prikaz Božij, Panu Bohu pa-
16. kloni čini, kali Pana Boha znaješ, to jemu pasluhi čini; ب [B] muvil: Čeleveče!
17. vedaj što maje cebe patkac ad Pana Boha kali prikaz Božij ne budžeš
18. znac, ale treba paznac prikaz Božij, čini vedlug prikazu Božego, šanu-
19. j ajcu matku krevnich svajich; ت [T] muvic: Čeleveče! kajše, praši Pana Boha
20. e lasku; Pan Boh milošćivij hrachi tvaje adpušćic, bo hrech etruta a
21. lekarstva na te pakuta; ث [Š] muvic: Čeleveče! praši Boha, klanejšće Bohu, Pa-
22. n Boh cebe na toje stvariv, kali addaši Bohu, Pan Boh z dobrim tvajim paži-
23. tkam budže; ج [DŽ] muvic: Čeleveče! spravujše vedlug Boha, vedlug
(enhelej vedlug)

¹ Alif [a] is only letter to be written out as a word in this section.

125A

1. enhelej, vedlug prarokav švetich, bo praroki švetije ad enhelov spravavališe i pa-
2. sluhu Bohu addevali; ح [CH] muvic: vedaj, čeleveče, že maješ lidžbu zdavac pred Panem
3. Bohem, kali dobre lidžbu zdaši budžeš, volen ad hrachov ad pekla, a kali lidžbu ne zdaši
4. pred Bohem budžeš keranem [BR *karannym*] ehnom pekelnim; خ [CH] muvic:
Čeleveče! prez uveš vek svoj
5. živuči Boha chvali adžinaho, že Bohu rovni nemaš, večistij Pan Boh ad pačatku až da
6. astatku Jemu Bohu nihto lidžbi episac ne može i mi verim Bohu adžinamu, znajem što
7. Jemu rovni net; د [D] muvic: Čeleveče! svet perejdže univeč ebernece uživane roskaži šve-
8. ckije ušo to mineca s taho na toj svet pažitku net; ذ [Ž] muvic: Vedaj, čeleveče, cho-
9. c bi spil učiniv učinku zloha učiniv, ušo u Pana Boha u vedomošci, tak i dobraha cho-
10. c bi spil učiniv ušo u Pana Boha u lidžbe prinate budže,
jak u Qurane piše:
11. to viklad; ر [R] muvic: Čeleve-
12. če! Boha Stvaricela zavše chvali za dabradžejstva Jeho bo Pan Boh tabe zavše pažitki
13. daje i prisparaje; ز [Ž] muvic: Čeleveče! šlezami za hrechi plač, Pana Boha praši, Jon jest
14. dobrotlivij, jak matke učuvši plač džicacij bivaje milošerdžen parušana džica, da
15. cebe prihorne, tak Pan Boh milošerdnij učuvši plač čelavečij što pa hrechoch
16. učinonich plače, Pan Boh hrech adpuskaje i da laski Svajej prijme; س [Š] muvi-
17. c: Čeleveče! tajemnij svuj hrech ku Bohu viznavaj i kajše bo Pan Boh za prožbaj
18. tvajej adpušcic hrechi tvoje, učinic lasku Svaju; ش [Š] muvic: Čeleveče! kali
19. chočeš rajškije patravi uživac na šom švece malo pij, malo ješ, postem šabe
20. usklamlajše; ص [S] muvic: Čeleveče! budž cerplivij chvarobam prihodam
21. škodam ušelakim cerpi i prijmuji, udžačne bo to ušo zaplata i pakuta pomač
22. hrechom tvajim, čto bi mev mnoha chvarec pevne Pan Boh hrechi adpušcic
23. abi biv cerplivij; ض [Z] muvic: Čeleveče! što čas na šabe šmerci za nic
24. sabe ne mej zavše chvorich navežaj, bo to kažnamu čeleveku pavinnašc; ط [T]
25. muvic: Čeleveče! Boha madlitvami prikazem Bozim uznavaš i vichvalaj,

1. Božije slova pavelbaj; ظ [Z] muvic: Čeleveče! krivdi škodi nikomu ni čini i ničoha čužo-
2. ha ne beri i ne židaj bo na pravdživam sudže Božim maješ addac ale ne budže im; ع [□]
3. muvic: Čeleveče! navčonich ludžej nauki sluchaj, i pitaj u jich i pavažaj jich,
4. bo navčonij tabe potreben jak šveča u noči potrebna, tak navčonij nenavčo-
5. namu potreben; غ [G] muvic: Čeleveče! zaočne a ludžach ne mov bo hrech velikij, chto
6. zaočne a ludžach muvic jakobi jaho mase jev, jak piše Al-Gejbu: pere-
7. havor horšij za blud; ف [F] muvic: Čeleveče! dobre sebe spravujše, čini dobre ludžem
8. i zič kažnamu dobre, budž rad kažnamu, učini dobre, za toje tabe na onim švece budže
9. odpusk; ق [K] muvic: Aj čeleveče! karotkaho svajho veku skarb ne žbiraj i ne kacha-
10. jšc u nom, bo skarb Karon žbirav i preklatem stav, iz jeho skarbam žemla pažar-
11. la, i ti ne budž pišnim i skupim; ك [K] muvic: Čeleveče! da velikasci sebe ne ravnuj bo ve-
12. ku Lukmanovuha¹ ne budžeš mec, mušiš umerci, spadžavajše zavše šmerci; ل [L] muvic:
13. Čeleveče, u skarbe ne kachajše bo dac nikomu ni daši tilko žebi ne biv pišnim bo za baha-
14. ctvam pichavi chodžic; م [M] muvic: Čeleveče, prikazu Božeho krepko dđerži što Bo-
15. h ne kazav, zabaniv, taho ne čini, prikazu Božeho pilnuj, sluchaj; ن [N] muvic:
16. Čeleveče na toj švet sabe stravu hatoj bo tam ne najdžeš ani kupiš, kali mev
17. učinek dobrij pri sabe to tvaja strava i pažitek tamtaho šveta; و [V] muvic: Čeleve-
18. če, u mahilu prijdžeš jak u pustij dom cemna, nikoha net tilko učinki tvaje s ta-
19. boj dobrije abo zlije; ه [H] muvic: Čeleveče, ne budž espalij, ne budž bespečnij, bu-
20. dž zavždi hatov bo maješ umerci i tom prijdžeš hdže nikoha ne znav ani vidžev;
21. ل [LA] muvic: Čeleveče, vek tvuj skončica, maješ umerci, praši Pana Boha štab š čim
22. dobrim umerci, umec dobre adkezac bitalnikam(p-) Božim; ي [j] muvic: Aj
23. čeleveče, kali maješ učinki zlije ejo vedaješ e jekich hrachov svajich, to virakajše
24. pred šmercej, štab šmerc ne zajšla, chto bez pakajane umre da pekla pojdže dla taho
(mušulmanina)

¹ Luqmān, mentioned in Quran as one on whom God bestowed wisdom (sura 31: 11-19).